

**UCHWAŁA NR XXVII/190/2026
RADY MIEJSKIEJ W KAMIEŃCU ZĄBKOWICKIM**

z dnia 26 stycznia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec
Ząbkowicki na lata 2026 – 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 r., poz. 1153 ze zm.) w związku z art. 16b ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2025 r., poz. 1214 ze zm.) Rada Miejska Gminy Kamieniec Ząbkowicki uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026-2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

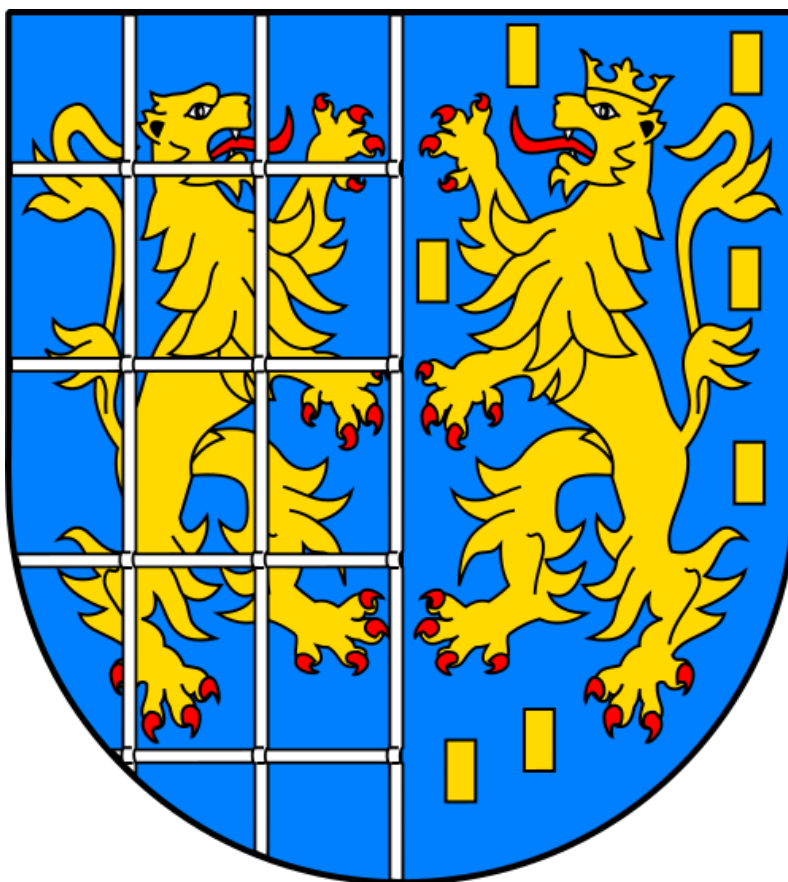
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kamieńca Ząbkowickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kamieńcu
Ząbkowickim

Jacek Marek Ptak

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY KAMIENIEC ZĄBKOWICKI NA LATA 2026-2030

Spis treści

Słownik najważniejszych definicji	4
1. Uwarunkowania tworzenia strategii.....	9
1.1. Metodologia opracowania strategii.....	9
1.2. Podstawy prawne.....	12
1.3. Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	15
2. Część diagnostyczno-analityczna	29
2.1. Lokalizacja	29
2.2. Historia gminy	32
2.3. Demografia.....	33
2.4. Oświata	37
2.5. Kultura, sport i rekreacja	40
2.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	47
2.7. Bezpieczeństwo publiczne	51
2.8. Polityka mieszkaniowa.....	56
2.9. Opieka zdrowotna	59
2.10. Infrastruktura techniczna i transport	61
3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej ..	67
3.1. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność	71
3.2. Bezrobocie	79
3.3. Ubóstwo	83
3.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	86
3.5. Uzależnienia	90
3.6. Przemoc domowa.....	99
3.7. Klęski żywiołowe	106
3.8. Zdarzenia losowe	108
3.9. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	109
3.10. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.....	110
4. Wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy	112
4.1. Metodologia i cel badania	112
4.2. Grupa badania.....	112
4.3. Sytuacja życiowa mieszkańców	115

4.4. Problemy społeczne w gminie.....	116
4.5. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia	118
4.6. Bezpieczeństwo i przemoc domowa	122
4.7. Kultura i działania społeczne	125
4.8. Osoby starsze i z niepełnosprawnością.....	128
4.9. Świadczenia socjalne i źródło utrzymania	131
5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego.....	135
5.1. Metodologia i cel badania	135
5.2. Grupa badania.....	136
5.3. Problemy społeczne	136
5.4. Wsparcie i codzienna praca.....	138
6. Wyniki badania ankietowego uczniów szkół.....	143
6.1. Metodologia i cel badania	143
6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej.....	144
6.3. Spożywanie alkoholu.....	148
6.4. Uzależnienie od nikotyny	154
6.5. Narkotyki i dopalacze	156
6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc.....	161
6.7. Napoje energetyczne.....	167
6.8. Czas wolny	169
7. Wyniki badania ankietowego sprzedawców napojów alkoholowych	170
7.1. Metodologia i cel badania	170
7.2. Grupa badawcza.....	170
7.3. Funkcjonowanie punktów sprzedaży alkoholu	171
8. Podsumowanie	175
8.1. Badanie dorosłych mieszkańców.....	175
8.2. Badanie uczniów szkół	177
8.3. Badanie pracowników MKRPA i ZI.....	179
8.4. Badanie ankietowe sprzedawców napojów alkoholowych	180
9. Rekomendacje działań	181
9.1. Wobec dorosłych mieszkańców	181
9.2. Wobec uczniów	182
9.3 Wobec pracowników MKRPA i ZI	182

9.4. Wobec sprzedawców napojów alkoholowych	183
10. Analiza SWOT	185
11. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej	189
11.1. Podstawy teoretyczne	189
11.2. Misja i wizja	189
12. Cele strategiczne i operacyjne	190
13. Zarządzanie realizacją strategii	213
13.1. Koordynacja	213
13.2. Programy i projekty	214
13.3. Źródła finansowania i ramy finansowe	214
14. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja	218
15. Podsumowanie i wnioski	222
Załączniki	225
Spis wykresów	225
Spis tabel	229
Spis rysunków	230

Słownik najważniejszych definicji

Cel – planowany zakres zmian.

Cel główny – zakres zmian o znaczeniu priorytetowym.

Diagnoza – procedura umożliwiająca identyfikację problemów.

Ewaluacja – ocena według z góry przyjętych kryteriów.

Marginalizacja – pozostawanie poszczególnych środowisk i kategorii ludności na uboczu życia społecznego.

Misja – w obszarze zintegrowanej polityki społecznej precyzyjnie wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje gminy. Wskazuje kierunki działania poprzez określenie granic, jakich sięgają wybory strategiczne. Poprzez misję komunikujemy interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jakie są nasze dążenia, zamiary i wartości, na których się opieramy. Misja ściśle koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji strategii.

Monitoring – obserwacja i rejestracja zmian.

Osoba długotrwale bezrobotna – bezrobotny pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Osoba z niepełnosprawnością – osoba wymagająca wsparcia w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym. Utrudnione uczestnictwo w życiu społecznym ma charakter trwały i wynikać może z zaburzeń somatycznych, tj. związanych z ciałem i pracą zmysłów lub z dysfunkcji psychicznych.

Polityka społeczna – zespół długofalowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Problem społeczny – każde zjawisko, które na masową skalę obniża standard życia społecznego, między innymi prowadząc do marginalizacji poszczególnych środowisk i kategorii ludności.

Profilaktyka – podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych.

Reintegracja – reintegracja zawodowa i społeczna w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu socjalnym.

Rezultat – bezpośredni wynik działania.

Rodzina – osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Strategia – długookresowy plan dotyczący kierunku i zakresu zmian.

Wizja – pożądaný obraz przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować. Określa rangę i atrakcyjność jednostki.

Wskaźnik – zjawisko umożliwiające identyfikację i pomiar innego zjawiska.

Wykluczenie społeczne – sytuacja, w której dana jednostka, będąca członkiem społeczeństwa, nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki.

Zasoby – materialne i niematerialne czynniki niezbędne do wytwarzania dóbr w postaci produktów i rezultatów.

Wstęp

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej na każdej gminie w Polsce, spoczywa obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten stanowi podstawowe i jedno z najważniejszych narzędzi planistycznych, którego celem jest określenie działań ukierunkowanych na wspieranie integracji społecznej mieszkańców i rodzin zamieszkujących obszar gminy, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Integracja społeczna, o której wspomniano wyżej oznacza dążenie do budowania spójności i harmonii we wspólnocie lokalnej, poprzez wzmacnianie więzi międzyludzkich, intensyfikację kontaktów oraz rozwijanie współpracy pomiędzy mieszkańcami. Szczególny nacisk w tym aspekcie kładzie się na wspieranie osób podejmujących działania na rzecz własnego rozwoju oraz poprawy jakości życia swojego otoczenia, a także na osoby zmagające się z różnego rodzaju dysfunkcjami i trudnościami życiowymi.

Problem społeczny jest zjawiskiem, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy, a przez to wymaga przeciwdziałania. Zdaniem Fullera-problem społeczny składa się z obiektywnych warunków, które definiowane są przez członków społeczeństwa jako wymagające rozwiązania. R. Maris definiuje natomiast problemy społeczne jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą część ludności, przez silne grupy bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane, czy też którym można jakoś zaradzić. W rezultacie problem społeczny jest zjawiskiem, które angażuje emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołuje społeczne przekonanie co do konieczności podejmowania działań zbiorowych mających na celu zwalczanie, a przynajmniej ograniczanie jego zasięgu i skutków. Z kolei inna definicja według K. Frysztackiego mówi o tym, że warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru. W świetle przedstawionych dwóch definicji, muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,

- można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

W ostatnich latach za najbardziej efektywną metodę rozwiązywania problemów społecznych uznaje się rozwijanie wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do radzenia sobie z trudnościami życiowymi. Podejście to stanowić będzie podstawę do opracowania i późniejszej realizacji celów strategicznych niniejszego dokumentu. W okresach przemian społeczno-gospodarczych obserwujemy spiętrzenie wielu różnych problemów skutkujących apatią, wycofaniem społecznym czy poczuciem alienacji. W konsekwencji, szczególnego znaczenia nabiera tworzenie profesjonalnego systemu edukacji, aktywizacji obywatelskiej oraz integracji społecznej, obejmującego między innymi spotkania o charakterze kulturalnym i integracyjnym.

Kolejnym kluczowym obszarem działań z punktu widzenia problematyki społecznej jest system pomocy społecznej, w tym przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Należy podkreślić, że pomimo wsparcia oferowanego w tym zakresie, część osób nadal doświadcza trudności wynikających przede wszystkim z nadużywania substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol czy narkotyki. W warunkach lokalnych do najczęściej występujących problemów społecznych należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię i nikotynizm, ubóstwo i bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezradność w zakresie opieki i wychowania dzieci, wykluczenie społeczne.

Problemy te wymagają zróżnicowanych form wsparcia oraz indywidualnego podejścia. Należy przy tym pamiętać, że poszczególne zjawiska społeczne często wzajemnie się nakładają i wzmacniają. Priorytetem pozostaje nie tylko przeciwdziałanie tym zagrożeniom, lecz również ograniczanie ich skutków w środowiskach, w których już występują. W związku z powyższym dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w środowisku lokalnym, powinien koncentrować się na działaniach w następujących obszarach, do których zaliczamy dziedziny jak m.in.

- edukacja publiczna, kultura oraz wzmacnianie samoorganizacji społeczności lokalnej,
- pomoc społeczna, przeciwdziałanie przemocy domowej, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami,
- wsparcie rodzin w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Osoby i rodziny, które otrzymują jedną lub kilka form wsparcia w przedstawionych powyżej obszarach, zyskują większą motywację do aktywnego uczestnictwa w życiu

społecznym, a także poczucie własnej wartości i współodpowiedzialności za przezwyciężanie problemów, które ich dotyczą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 określa podstawowe kierunki działań jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców mających na celu podniesienie efektywności funkcjonowania całej jednostki w wymiarze społecznym, co także ma swoje przełożenie na jej funkcjonalność w wymiarze ekonomicznym, gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Wskazanie priorytetowych celów operacyjnych i strategicznych umożliwia minimalizowanie negatywnych skutków procesów zachodzących w obrębie społeczności lokalnej, a także sprzyja realizacji spójnej polityki społecznej. Najistotniejszymi działaniami przewidzianymi w ramach Strategii są m.in. poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie spójności społecznej, wyrównywanie szans rozwojowych, tworzenie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży, budowanie, rozwijanie i ochrona kapitału ludzkiego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Kwestie związane z szeroko pojętym rozwiązywaniem problemów społecznych stanowią jedno z najważniejszych zadań każdej administracji publicznej na każdym jej szczeblu, a skuteczność tych działań uzależniona jest także od zaangażowania partnerów społecznych, instytucji sektora życia publicznego, w tym organizacji pozarządowych oraz instytucji otoczenia społecznego i gospodarczego. Efektywna i rzeczowo przeprowadzona diagnoza potrzeb społeczności lokalnej oraz sporządzenie długofalowego planu działania są niezbędnymi warunkami dla skutecznej realizacji zamierzonych celów polityki społecznej. Jednocześnie zdefiniowanie misji i wizji rozwoju, odpowiadającej na bieżące wyzwania stojące przed jednostką samorządową, uwzględniające jej cechy charakterystyczne oraz opracowanie jasnych celów strategicznych i operacyjnych, istotnie wpływa na redukcję oraz łagodzenie skutków problemów uprzednio zdiagnozowanych w danej jednostce.

Przedmiotowy dokument stanowi podstawę wdrażania trwałych i systemowych rozwiązań w zakresie interwencji społecznych, ukierunkowanych na poprawę warunków życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych, które są najbardziej narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 staje się tym samym podstawowym i jednym z najważniejszych narzędzi zarządzania w zakresie kształtowania lokalnych uwarunkowań społecznych, zawierającym długoterminowe cele i priorytetowe kierunki działań. Niniejszy dokument stanowi jeden z najważniejszych drogowskazów dla organów samorządowych, instytucji, organizacji

pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej i mieszkańców, wyznaczając ramy i kierunki przyszłych przedsięwzięć realizowanych w sferze polityki społecznej.

1. Uwarunkowania tworzenia strategii

1.1. Metodologia opracowania strategii

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.). Ustawa wskazuje podstawowe elementy jakie powinny znaleźć się w Strategii, nie precyzując jednak szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczne decyzje w tym zakresie pozostawione zostały jednostkom samorządu terytorialnego i autorom dokumentu. Wsparciem dla procesu opracowywania dokumentu Strategii w tym zakresie jest podręcznik pn. „Strategie rozwiązywania problemów społecznych. Podręcznik metodyczny”, który powstał w ramach projektu „STRATEGOR”. Zarówno jego część teoretyczna jak i praktyczna może okazać się drogowskazem dla opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030.

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, zostały opracowane na bazie struktury analogicznej do innych dokumentów wyznaczających kierunki lokalnej polityki społecznej. Cele główne i szczegółowe w Strategii mają na celu przybliżenie gminy do realizacji pożądanego modelu rozwoju, zgodnego z oczekiwaniami władz samorządowych oraz mieszkańców. Strategia wyróżnia się na tle innych programów oraz aktów prawnych zarówno dłuższym okresem obowiązywania, jak i nadrzędnym charakterem w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych. Jej horyzont czasowy ustalono na okres czterech lat, co pozostaje w zgodzie z wytycznymi dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej opracowywanych na szczeblu ponadlokalnym, krajowym i unijnym. Ramy czasowe tak wyznaczone, wynikają z planistycznego charakteru dokumentu oraz umożliwiają dostosowanie zapisów Strategii do wymogów obowiązującej i przyszłej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, zapewniając spójność działań i stabilność realizacji przyjętych celów.

Powszechnie w naukach o zarządzaniu i administracji publicznej przyjmuje się podział na trzy główne poziomy planowania tj.

- poziom strategiczny – obejmuje długofalowe cele oraz kierunki rozwoju organizacji lub jednostki, a także sposoby ich realizacji. Na tym poziomie tworzy się strategię działania i określa wizję w perspektywie wieloletniej,

- poziom taktyczny – dotyczy planowania działań na średni okres, zazwyczaj wynoszący kilka lat, na podstawie wyznaczonych wcześniej celów strategicznych. Obejmuje opracowanie programów, projektów i wyznaczanie niezbędnych zasobów do ich osiągnięcia,
- poziom operacyjny – skupia się na bieżącym, szczegółowym planowaniu działań oraz codziennej realizacji wyznaczonych zadań. Obejmuje zestawienie konkretnych czynności wykonywanych w krótkim czasie, najczęściej w okresach tygodnia lub miesiąca, zgodnie z założeniami poziomów wyższych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma charakter obligatoryjny oraz odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej. Tym samym na autorach opracowania spoczywa obowiązek przygotowania dokumentu zgodnie z postanowieniami obowiązujących dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Identyfikacja kluczowych problemów społecznych oraz określenie kierunku działań, które mają sprzyjać rozwojowi społeczno-gospodarczemu jednostki samorządu terytorialnego, a także wspierać mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb i rozwiązywaniu problemów i to one stanowią fundament procesu opracowania i wdrażania Strategii.

Prace nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, prowadzone były z zastosowaniem metodologii opartej na założeniach modelu partycypacyjnego. Przyjęte podejście zakłada aktywne włączenie kluczowych interesariuszy w proces współtworzenia dokumentu, wzmacniając tym samym partnerską współpracę oraz umożliwiając dostęp do szerokiego zakresu informacji niezbędnych do prawidłowego i rzetelnego opracowania dokumentu.

Podstawowym etapem prac badawczych była analiza danych zastanych, obejmująca przegląd dokumentów strategicznych i sprawozdawczych, danych statystycznych oraz informacji udostępnionych przez instytucje lokalne.

Analizie poddano w szczególności:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych, Roczniki Statystyczne),
- sprawozdania Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy, Policji, szkół i placówek oświatowych,
- Komisariatu Policji w Kamieńcu Ząbkowickim,
- lokalne programy i strategie sektorowe (m.in. strategia rozwoju gminy, programy profilaktyczne, polityki senioralne i zdrowotne).

Analiza objęła dane z ostatnich trzech pełnych lat (lata 2022–2024), co pozwoliło uchwycić zarówno stan aktualny, jak i dynamikę zmian społecznych. Dane zostały uporządkowane w układzie tematycznym obejmującym m.in. demografię, edukację, zdrowie, pomoc społeczną, rynek pracy, przemoc, uzależnienia i bezpieczeństwo publiczne i wiele innych.

W IV kwartale 2025 r. na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki zostało zorganizowane anonimowe badanie ankietowe, w którym uczestniczyli losowo dobrani przedstawiciele:

- pełnoletnich mieszkańców (100 osób),
- kadry Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamieńcu Ząbkowickim (5 osób),
- uczniów ze szkół podstawowych (188 uczniów),
- sprzedawcy napojów alkoholowych (20 osób).

Wszyscy respondenci biorący udział w badaniu ankietowym przed rozpoczęciem byli informowani o anonimowym charakterze ankiety, a także o możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie bez podawania przyczyny rezygnacji.

Przeprowadzone badanie miało na celu oszacowanie skali występowania poszczególnych zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym oraz cech charakterystycznych dla poszczególnych zjawisk i ich form w różnych grupach społecznych. Problematyka podjęta w badaniu skupiała się głównie wokół zagadnień związanych z:

- używaniem substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze,
- spożywaniem alkoholu, postaw wobec alkoholu oraz zjawiska uzależnień,
- paleniem papierosów oraz e-papierosów,
- występowaniem uzależnienia od hazardu i gier,
- przemocą domową,
- uzależnieniem od używania nowych technologii.

Równolegle część diagnostyczna Strategii została opracowana w oparciu o analizę danych zastanych, pochodzących z wiarygodnych źródeł m.in.

- Urzędu Miejskiego w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Komisariatu Policji w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Ząbkowicach Śląskich,

- oraz innych instytucji i podmiotów z sektora ekonomii społecznej, funkcjonujących w gminie.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych oraz analizy danych statystycznych zostały przedstawione i poddane szczegółowej analizie wraz z graficzną formą poszczególnych dziedzin, tematów, pytań w rozdziale część diagnostyczno-analityczna. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy możliwe było późniejsze określenie obszarów problemowych, które jednocześnie uwzględniały kompetencje władz lokalnych. W ramach prac dokonano opracowania i wyznaczenia celów strategicznych oraz kierunków niezbędnych działań, a także określono odpowiednie wskaźniki ich realizacji. Dodatkowo przygotowano prognozę zmian, omówiono ramy finansowe Strategii oraz sposoby jej wdrażania i ewaluację. Z uwagi na okres opracowania i obowiązywania niniejszego dokumentu, należy podkreślić, że Strategia ma charakter uniwersalny i koncentruje się na rozwiązywaniu najważniejszych problemów społecznych w gminie Kamieniec Ząbkowicki, tworząc podstawy do skutecznej i odpowiedzialnej realizacji zadań z zakresu polityki społecznej.

Etyka badań

Wszystkie badania przeprowadzono z zachowaniem zasad etyki badań społecznych, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych (RODO). Udział respondentów był dobrowolny i anonimowy. W przypadku uczniów zapewniono zgodę dyrekcji szkół oraz informację o celu badania. Dane analizowano w ujęciu zbiorczym, bez możliwości identyfikacji osób udzielających odpowiedzi.

Podsumowanie

Zastosowanie zróżnicowanych metod badawczych – analizy danych zastanych, badań ilościowych PAPI (ankieta w wersji papierowej) oraz badań ilościowych CAWI (ankieta w wersji elektronicznej) pozwoliła na uzyskanie pełnego, wielowymiarowego obrazu sytuacji społecznej gminy Kamieniec Ząbkowicki. Przyjęte rozwiązania zapewniają rzetelność, trafność i porównywalność uzyskanych danych, a tym samym stanowią wiarygodną podstawę do formułowania celów strategicznych i kierunków działań w niniejszym dokumencie.

1.2. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 charakteryzująca się spójnością i wieloletnią koncepcją rozwiązywania problemów społecznych gminy, podobnie jak inne dokumenty strategiczne samorządów terytorialnych, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r.

o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), która w połączeniu z art. 16 b ust. 1 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) nakłada na jednostki samorządowe takie jak np. gmina, zadanie własne w postaci opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia powinna składać się w szczególności z:

- diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
- określenia: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych i podstawowych części:

- diagnostycznej,
- analitycznej,
- programowej.

Część diagnostyczna, zawiera szczegółową diagnozę sytuacji społecznej w obszarze objętym strategią w tym przypadku dotycząca gminy Kamieniec Ząbkowicki. Obejmuje charakterystykę jednostki samorządu terytorialnego, analizę danych demograficznych, społecznych i ekonomicznych, identyfikację najważniejszych problemów społecznych oraz ocenę dostępnych zasobów i potencjału lokalnego. Część diagnostyczna stanowi podstawę do dalszych analiz i wyznaczenia kierunków działań.

Część analityczna, obejmuje pogłębioną analizę zdiagnozowanych wcześniej problemów społecznych, w tym również analizę przyczyn, skutków oraz wzajemnych powiązań pomiędzy poszczególnymi zjawiskami zachodzącymi w środowisku lokalnym jednostki terytorialnej. Część analityczna powinna zawierać analizę SWOT (mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń), prognozę zmian społecznych oraz identyfikację grup szczególnie narażonych na możliwość wykluczenia społecznego i marginalizacji.

Część programowa, zawiera cele strategiczne i operacyjne, priorytetowe kierunki działań oraz propozycje konkretnych i zdefiniowanych zadań i projektów służących

rozwiązywaniu zidentyfikowanych problemów społecznych. Określa także wskaźniki realizacji działań, ramy finansowe, sposoby wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji strategii w sytuacji zaistnienia potrzeby. Taka konstrukcja strategii i właściwe przygotowanie oraz opracowanie wszystkich elementów składowych umożliwia kompleksowe rozpoznanie i analizę problemów społecznych oraz wyznaczenie skutecznych działań naprawczych, dostosowanych do każdej grupy społecznej zamieszkującej teren gminy.

Zasady realizacji niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 oprócz postanowień ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, określone są również przez inne akty prawne obowiązujące w tym obszarze i regulujące kwestie polityki społecznej. W szczególności należą do nich:

- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 897),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2025 r. poz. 619),
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208),
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438, 620),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939),
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1670, z 2025 r. poz. 340).

1.3 Spójność z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym. Poniżej omówiono spójność Strategii z innymi dokumentami.

Światowe i europejskie:

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju – jest to program przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych, określający globalny model zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z zasadami Agendy 2030, współcześnie podejmowane działania powinny mieć wspólny mianownik i koncentrować się na eliminacji ubóstwa we wszystkich jego wymiarach, przy jednoczesnej realizacji celów gospodarczych, społecznych oraz środowiskowych.

Cele Agendy 2030 obejmują:

- eliminację ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie,
- eliminację głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego, poprawę odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa,
- zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu,
- zapewnienie wszystkim wysokiej jakości edukacji oraz wspieranie uczenia się przez całe życie,
- osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt,
- zapewnienie wszystkim dostępu do wody pitnej i warunków sanitarnych poprzez zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- zapewnienie powszechnego dostępu do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie,
- promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzyjnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich,

- budowę stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wspieranie innowacyjności,
- redukcję nierówności wewnątrz krajów oraz między krajami,
- uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, trwałymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
- zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
- podjęcie pilnych działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
- ochronę oceanów, mórz i zasobów morskich oraz ich zrównoważone wykorzystanie,
- ochronę, przywracanie i promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie degradacji gleby oraz utraty bioróżnorodności,
- promowanie pokojowych i inkluzyjnych społeczeństw, zapewnienie powszechnego dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie skutecznych, odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu na wszystkich szczeblach,
- wzmocnienie środków wdrażania oraz ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Strategia promuje nowy model rozwoju, określany jako „rozwój odpowiedzialny”, który zakłada budowanie konkurencyjności poprzez wykorzystanie nowych czynników wzrostu, przy równoległym zapewnieniu udziału i korzyści wszystkim grupom społecznym. Głównym celem strategicznym jest stworzenie warunków do zrównoważonego i długofalowego rozwoju mieszkańców, w tym Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez jednoczesne wzmacnianie spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej. Realizacja niniejszych zadań ma prowadzić w dalszej kolejności do wzrostu zamożności społeczeństwa, ograniczenia ubóstwa oraz zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i wzmacniania potencjału wspólnot lokalnych.

Krajowe:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności – jest dokumentem strategicznym, który wyznacza główne trendy, wyzwania oraz możliwe scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także określa kierunki zagospodarowania przestrzennego kraju z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Głównymi celami w ramach realizacji dokumentu jest:

- wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacja),
- równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja),

- podnoszenie efektywności i sprawności funkcjonowania państwa.

W ramach celów rozwojowych Strategii wskazano następujące priorytety:

- wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, tworzenie warunków dla wzrostu oszczędności, podaży pracy oraz innowacyjności,
- redukcja długu publicznego oraz kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
- poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
- zwiększenie wydajności i konkurencyjności gospodarki,
- budowa „Polski Cyfrowej” poprzez rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych,
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia oraz wdrożenie rozwiązań typu „workfare state”,
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju w celu pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- zwiększenie dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwój zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
- budowa sprawnego państwa jako modelu efektywnej administracji publicznej,
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia stanowi punkt wyjścia do formułowania założeń polityk publicznych oraz wdrażania działań ukierunkowanych na długofalowy, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy państwa, jednocześnie przyczyniając się w znacznym stopniu do wzrostu dobrobytu obywateli oraz wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa, wyznaczający kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w perspektywie do 2030 r. Dokument jest ściśle powiązany z Umową Partnerstwa na lata 2021–2027, która określa wspólne wartości, zasady współpracy rządu, samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju. Głównymi celami strategicznymi KSRR 2030 to:

- zrównoważony rozwój całego kraju, poprzez zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów,

- zapewnienie spójności rozwojowej kraju, poprzez wsparcie słabiej rozwiniętych regionów i obszarów, które nie mogą w pełni wykorzystać swojego potencjału rozwojowego,
- wzmacnianie konkurencyjności regionów, poprzez rozwój lokalnych przedsiębiorstw, innowacyjności oraz kapitału ludzkiego i społecznego,
- podniesienie jakości zarządzania rozwojem regionalnym, w tym zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych oraz rozwijanie kompetencji administracji publicznej.

KSRR 2030 jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju regionalnego Polski, kładącym nacisk na zrównoważony rozwój, spójność terytorialną oraz wsparcie obszarów wymagających szczególnej interwencji.

Umowa Partnerstwa na lata 2021–2027 – jest kluczowym dokumentem strategicznym określającym zasady i kierunki wykorzystania funduszy europejskich w Polsce w ramach polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa. Główne cele Umowy Partnerstwa to:

- wyznaczenie strategii inwestowania funduszy europejskich w Polsce, zgodnie z celami Unii Europejskiej oraz krajowymi priorytetami rozwojowymi,
- wsparcie zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w tym zmniejszanie dysproporcji regionalnych i wzmacnianie spójności terytorialnej,
- realizacja celów polityki spójności oraz wspólnej polityki rybołówstwa, w tym transformacji energetycznej, cyfryzacji, innowacyjności, rozwoju kapitału ludzkiego i ochrony środowiska.

Cele polityki spójności na lata 2021–2027. Umowa Partnerstwa realizuje sześć głównych celów polityki spójności:

- bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa – wsparcie innowacji, cyfryzacji, rozwoju przedsiębiorczości,
- bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna Europa – działania na rzecz efektywności energetycznej, OZE, gospodarki o obiegu zamkniętym,
- lepiej połączona Europa – rozwój infrastruktury transportowej i cyfrowej,
- Europa o silniejszym wymiarze społecznym – inwestycje w edukację, zatrudnienie, integrację społeczną,
- Europa bliżej obywateli – wsparcie rozwoju lokalnego i regionalnego,
- łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie i wsparcie regionów przechodzących transformację energetyczną.

Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – jest jednym z kluczowych programów krajowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej, ukierunkowany na wsparcie rozwoju społecznego, poprawę sytuacji na rynku pracy, zwiększenie dostępności usług oraz podnoszenie jakości edukacji i integracji społecznej w Polsce. Główne cele programu to:

- poprawa sytuacji osób na rynku pracy, poprzez wsparcie aktywizacji zawodowej, rozwój kompetencji i kwalifikacji oraz mobilności zawodowej,
- zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, przez system rozwiązań ułatwiających dostęp do usług publicznych, edukacji, rynku pracy i infrastruktury,
- zapewnienie opieki nad dziećmi, rozwój miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, podnoszenie kompetencji kadry opiekuńczej, wsparcie godzenia życia zawodowego i rodzinnego,
- podnoszenie jakości edukacji i rozwój kompetencji poprzez wsparcie systemów kształcenia, rozwój edukacji włączającej, promowanie uczenia się przez całe życie, w tym rozwój kompetencji cyfrowych osób dorosłych,
- integracja społeczna, działania na rzecz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, wsparcie instytucji integracyjnych, rozwój usług społecznych i ekonomii społecznej,
- ochrona zdrowia, poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych, wsparcie profilaktyki i promocji zdrowia.

Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 – jest programem krajowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), którego głównym celem jest przeciwdziałanie deprywacji materialnej poprzez udzielanie pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym oraz realizację działań towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne. Głównymi celami programu są:

- przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie podstawowej pomocy materialnej,
- wspieranie włączenia społecznego osób najbardziej potrzebujących, w tym dzieci,
- wzmacnianie samodzielności i kompetencji życiowych beneficjentów poprzez udział w działaniach edukacyjnych i aktywizujących.

Fundusze są kompleksowym programem wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących, łączące pomoc materialną z działaniami aktywizującymi i edukacyjnymi, mającymi na celu poprawę sytuacji życiowej i społeczną integrację beneficjentów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027 – jest to dokument strategiczny polityki publicznej, wyznaczający ramy działań na rzecz ograniczenia ubóstwa, rozwoju usług społecznych oraz wspierania integracji społecznej w perspektywie do 2030 r. Celem głównym programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług społecznych, w odpowiedzi na wyzwania demograficzne i społeczne. Program stanowi kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych działań w tym zakresie, uwzględniając zmieniające się potrzeby społeczne oraz nowe wyzwania rozwojowe. Do celów programu należą dodatkowo:

- przeciwdziałanie bezdomności, poprzez rozwój systemu wsparcia osób bezdomnych, w tym zapewnienie dostępu do usług mieszkaniowych i reintegracyjnych,
- rozwój usług społecznych, poszerzanie oferty usług dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz innych osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- wspieranie osób i rodzin, poprzez wzmacnianie roli instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i aktywizacji społecznej,
- wspieranie integracji cudzoziemców na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób pochodzących z innych krajów, w tym zapewnienie dostępu do usług i wsparcia instytucjonalnego.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 – jest dokumentem strategicznym, którego celem jest realizacja założeń rozwoju ekonomii społecznej określonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz w strategiach zintegrowanych. Program porządkuje kierunki interwencji publicznej oraz działania wspierające wykorzystanie potencjału podmiotów ekonomii społecznej jako narzędzia aktywnej polityki społecznej oraz rozwoju społecznego i lokalnego. Głównymi celami interwencji i koncentracji w ramach programu są następujące cztery obszary:

- solidarna wspólnota lokalna, rozwój usług społecznych, włączanie podmiotów ekonomii społecznej w rozwój lokalny oraz wzmacnianie współpracy z samorządami,
- solidarny rynek pracy, inicjatywy na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych i starszych oraz tworzenie miejsc pracy dla osób wykluczonych i niesamodzielných,
- konkurencyjna przedsiębiorczość społeczna, której celem jest zwiększanie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej, profesjonalizacja, rozwój współpracy międzysektorowej oraz wsparcie innowacji społecznych,

- solidarne społeczeństwo, którego nadrzędnym celem jest kształtowanie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej wśród dzieci i młodzieży, budowanie marki ekonomii społecznej, promocja wartości solidarności społecznej.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030, jest kluczowym dokumentem kształtującym kierunki rozwoju sektora ekonomii społecznej w Polsce. Program ma na celu integrację działań na rzecz solidarności społecznej, wzmacnianie rynku pracy i promocję wartości ekonomii społecznej.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 – jest jednym z najistotniejszych średniookresowych dokumentów planistycznych państwa, przyjęty przez Radę Ministrów w lutym 2017 r. Strategia została przygotowana pod kierunkiem Ministra Rozwoju i stanowiła rozwinięcie wcześniejszej Strategii Rozwoju Kraju 2020. Dokument pełni rolę nadrzędną wobec innych strategii sektorowych i regionalnych, wyznaczając kierunki działań państwa w perspektywie do 2020 r. z horyzontem długookresowym do 2030 r. Celem głównym sporządzenia dokumentu była poprawa jakości życia Polaków poprzez wzrost gospodarczy oparty na zasadach zrównoważonego rozwoju, solidarności społecznej i odpowiedzialności za środowisko. Strategia wskazywała, że rozwój gospodarczy powinien iść w parze z dbałością o spójność społeczną, równomierny rozwój regionów oraz zachowanie zasobów naturalnych.

Cele szczegółowe Strategii obejmowały m.in.

- trwały wzrost gospodarczy oparty na wiedzy, innowacyjności i nowych technologiach,
- rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zmniejszający różnice między regionami i grupami społecznymi,
- podnoszenie jakości życia poprzez zapewnienie dostępu do usług publicznych, poprawę bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i edukacyjnego,
- bezpieczeństwo energetyczne i środowiskowe, w tym działania na rzecz transformacji energetycznej i ochrony klimatu,
- silne państwo i instytucje, sprzyjające sprawnemu zarządzaniu oraz wzmocnieniu kapitału społecznego.

Strategia została opracowana wokół kilku kluczowych filarów, do których można zaliczyć: innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, rozwój kapitału społecznego i zasobów ludzkich, zrównoważony rozwój regionalny, transport, energię, infrastrukturę cyfrową oraz środowisko i zasoby naturalne. Wydłużony horyzont czasowy obowiązywania dokumentu do 2030 r. był podyktowany uwzględnieniem długofalowych wyzwań jak m.in. zmiany demograficzne (starzejące się społeczeństwa), transformacja energetyczna i ochrona klimatu,

zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki oraz rola Polski w Unii Europejskiej i na rynkach globalnych.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju była dokumentem ramowym, koordynującym politykę rozwoju kraju i stanowiącym podstawę do tworzenia w dalszej perspektywie innych programów rządowych, w tym planów operacyjnych i inwestycyjnych. Wdrażanie Strategii miało zapewnić równowagę pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – jest jednym z najbardziej kluczowych dokumentów polityki państwa w sferze polityki społecznej. Celem głównym Strategii jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Dokument w swoim założeniu jest skierowany do wszystkich mieszkańców Polski, przy czym największy nacisk położono na kwestię związane ze wsparcie osób i grup społecznych stojących przed wyzwaniami związanymi z wejściem na rynek pracy, niskimi kwalifikacjami, trudną sytuacją zdrowotną i społeczną. Programy strategiczne i uzupełniające będą wdrażane na poziomie centralnym i samorządowym. Realizacja założeń Strategii ma na celu poprawę dostępności i jakości usług publicznych, podnieść kompetencje społeczeństwa, wspierać transformację cyfrową oraz sprzyjać inkluzji społecznej i demograficznej odporności kraju. Efekty podjętych działań mają być monitorowane przez jasno określone wskaźniki pozwalające ocenić skuteczność wdrożenia działań w każdym z głównych obszarów interwencji. Wspomniany wcześniej cel główny doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- cel szczegółowy nr 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
- cel szczegółowy nr 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- cel szczegółowy nr 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Dokument jest ściśle powiązany ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, stanowiąc narzędzie długofalowej polityki społecznej i gospodarczej państwa.

Wojewódzkie:

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 – to kompleksowy dokument strategiczny, którego głównym celem jest określenie kierunków planowania harmonijnego rozwoju regionu i podnoszenia jakości życia jego mieszkańców. Dokument stanowi podstawę dla polityki rozwojowej województwa i jest odpowiedzią na wyzwania społeczno-gospodarcze stojące przed regionem do 2030 r.

Celem nadrzędnym strategii jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności. Cel nadrzędny ma być realizowany przez 5 celi strategicznych.

Cele strategiczne zawarte w strategii to:

1. efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

W ujęciu horyzontalnym za priorytetowe kierunki strategicznej interwencji przyjęto 6 kierunków, do których należą: zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego, doskonalenie usług edukacyjnych, kształtowanie postaw obywatelskich, rozwój potencjału komunikacyjnego, wykorzystanie potencjału środowiska i jego ochrona oraz wzmocnienie rozwoju regionalnych i subregionalnych ośrodków miejskich. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030) kompleksowo adresuje zagadnienia polityki społecznej, traktując je jako kluczowy element harmonijnego rozwoju regionu. Dzięki temu rozwój Dolnego Śląska nie jest rozumiany tylko jako wzrost gospodarczy, infrastrukturalny czy technologiczny, ale również jako poprawa jakości życia, wyrównywanie szans, integracja i dostępność podstawowych usług.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej na lata 2021–2030 - to dokument strategiczny Województwa Dolnośląskiego o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, który precyzuje zapisy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 w obszarze polityki społecznej. Dokument ma za zadanie zharmonizować i usystematyzować działania samorządu województwa w zakresie pomocy i integracji społecznej.

Celem głównym DSIS na lata 2021–2030 jest dążenie do zapewnienia mieszkańcom dolnego śląska wysokiej jakości życia opartej na integracji społecznej, lepszym dopasowaniu usług społecznych do potrzeb mieszkańców województwa oraz tworzeniu warunków do harmonijnego rozwoju w życiu indywidualnym i społecznym.

Cel główny realizowany jest poprzez 12 celów strategicznych, które obejmują kluczowe wyzwania społeczne regionu:

- Budowa potencjału rodziny dolnośląskiej – wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmacnianie rodzin wielodzietnych, wsparcie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodzicielstwa zastępczego i adopcji.

- Rozwój sprzyjający wykorzystaniu zasobów na rynku pracy – poprawa zatrudnienia osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, wzrost aktywizacji zawodowej, wspieranie przedsiębiorczości.
- Przeciwdziałanie pauperyzacji i wykluczeniu społecznemu mieszkańców Dolnego Śląska – działania na rzecz osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego, promocja aktywnej polityki społecznej jako narzędzia integracji, zwiększenie społecznej integracji.
- Znoszenie nierówności wynikających ze zróżnicowanego dostępu do edukacji i różnic w kapitale społecznym – diagnoza i realizacja projektów poprzez wsparcie systemowe, wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju w ramach edukacji szkolnej i pozaszkolnej.
- Wzmocnienie seniorów w perspektywie indywidualnej i społecznej – tworzenie rozwiązań systemowych służących aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych, wspieranie niesamodzielných seniorów, działania promujące aktywne starzenie się.
- Wzmocnienie autonomii i prawa do samostanowienia osób z niepełnosprawnościami – wspieranie osób z niepełnosprawnościami, działania na rzecz ich integracji społecznej i zawodowej, ochrona praw osób niepełnosprawnych.
- Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb – działania zdrowotne i socjalne dla osób z problemami zdrowia psychicznego, wspieranie leczenia i reintegracji.
- Integracja na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień – działania profilaktyczne wobec uzależnień od alkoholu i narkotyków, wsparcie osób uzależnionych, ich rodzin i reintegracja.
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – działania profilaktyczne wobec zjawiska przemocy, wspieranie osób doświadczających przemocy, wsparcie osób stosujących przemoc, wzmacnianie potencjału kadr służb społecznych.
- Integracja i wspieranie ludzi młodych oraz rodzin z dziećmi – wspieranie działań na rzecz dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, wspieranie rozwoju dziecka w ramach edukacji szkolnej i pozaszkolnej.
- Wspieranie procesów integracji społecznej oraz wspieranie gospodarki społecznej – wspieranie podmiotów ekonomii społecznej, rozwój usług społecznych, budowa potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej.
- Wspieranie i rozwój potencjału instytucji pomocy i integracji społecznej – wzmacnianie potencjału zawodowego kadr służb społecznych, doskonalenie procesów świadczenia

usług, wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej.

DSIS wskazuje, jakie usługi społeczne powinny być dostępne w regionie: opiekuńcze i specjalistyczne, asystenckie, interwencyjne, środowiskowe, wsparcie rodziny i pieczy zastępczej, usługi dla seniorów (w tym deinstytucjonalizacja), usługi dla osób z niepełnosprawnościami, wsparcie w duchu community care.

Dolnośląska Strategia Integracji Społecznej 2021–2030 reguluje kwestie polityki społecznej poprzez wielopoziomowy system hierarchicznych celów, cztery obszary strategiczne wdrażania, jasno określone grupy docelowe, wiążące zasady realizacji, mechanizmy monitorowania i ewaluacji oraz podział odpowiedzialności między podmiotami publiczne i pozarządowe. Dokument łączy wizję strategiczną z konkretnymi narzędziami operacyjnymi, zapewniając spójne i kompleksowe podejście do polityki społecznej w województwie dolnośląskim.

Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025–2030 – jest to dokument strategiczny określający kierunki i sposób realizacji działań na rzecz ograniczania problemów związanych z uzależnieniami od alkoholu i narkotyków w regionie.

Celem głównym programu jest integracja na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Do celów szczegółowych zaliczamy:

- wspieranie i rozwój programów profilaktycznych oraz podnoszenie wiedzy ogółu społeczeństwa w zakresie problematyki uzależnień oraz HIV/ AIDS,
- określanie skali zjawiska problemów uzależnień na terenie województwa dolnośląskiego,
- podnoszenie kompetencji osób zawodem bądź funkcją związanych z działaniami z zakresu profilaktyki i terapii uzależnień,
- zwiększenie dostępności do systemu opieki zdrowotnej w obszarze leczenia uzależnień,
- ograniczenie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, wynikających ze spożywania środków psychoaktywnych oraz innych zachowań ryzykownych.

Program opiera się na trzech wewnętrznie powiązanych obszarach strategicznych realizacji działań, które się wzajemnie uzupełniają i tworzą spójny system działań wojewódzkich.

Obszar I: profilaktyka alkoholu – obejmuje działania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych oraz wspierania integracji osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, w tym osób współuzależnionych.

Obszar II: profilaktyka narkomanii – obejmuje działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii, leczenia uzależnień od narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz wspierania integracji osób uzależnionych i ich rodzin.

Obszar III: profilaktyka uzależnień behawioralnych – obejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom zdrowotnym i społecznym wynikającym z uzależnień behawioralnych, takich jak behawioralne uzależnienia od gier hazardowych, mediów elektronicznych czy innych zachowań ryzykownych.

Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025–2030 stanowi kompleksowy instrument polityki zdrowotnej i społecznej województwa, łączący działania profilaktyczne, terapeutyczne i reintegracyjne w celu ograniczania problemów związanych z uzależnieniami i wspierania zdrowia publicznego w regionie.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023–2031 – jest dokumentem wojewódzkim określającym politykę wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej do 2031 r. Celem głównym Programu jest: wzmocnienie potencjału rodziny dolnośląskiej poprzez budowę i udoskonalanie rozwiązań systemowych na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. W ramach Programu wyodrębniono cztery obszary problemowe, które stanowić będą przedmiot działań Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Celami szczegółowymi są:

- kształtowanie świadomości społecznej. Informacja,
- rozwój,
- wsparcie,
- wzmacnianie systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej.

Do podmiotów realizujących działania na rzecz wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej określone w programie to: jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego działające na rzecz wsparcia rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz realizujące zadania z zakresu pieczy zastępczej, placówki oświaty mające bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą oraz ich opiekunami oraz inne podmioty działające na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2023–2031 stanowi kluczowy dokument strategiczny określający sposób wsparcia dla rodzin i dzieci na Dolnym Śląsku. Program łączy działania profilaktyczne z działaniami interwencyjnymi i wsparciem dla pieczy zastępczej, gwarantując kompleksowe podejście do ochrony praw dziecka i wzmacniania potencjału rodzin w regionie.

Powiatowe:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Ząbkowickiego na lata 2022–2027 – jest dokumentem strategicznym określającym kierunki i sposób realizacji zadań samorządu powiatowego w obszarze polityki społecznej. Strategia jest odpowiedzią na potrzebę stworzenia spójnego systemu pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Wyznacza kierunki działań, które mają zmierzać do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych, z naciskiem na pobudzanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz integrację osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Do priorytetów wyznaczonych w ramach strategii należą:

- priorytet I: organizacja systemu opieki nad dziećmi i młodzieżą,
- priorytet II: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży opuszczającej rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- priorytet III: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych, poprzez rehabilitację społeczną i zawodową przy udziale środków własnych powiatu i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- priorytet IV: Przeciwdziałanie przemocy w szkole,
- priorytet V: Przeciwdziałanie bezrobociu,
- priorytet VI: Podnoszenie jakości usług w jednostkach pomocy społecznej,
- priorytet VII: Krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia jest narzędziem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w powiecie ząbkowickim. Koncentruje się na wzmacnianiu rodzin, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, wspieraniu seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rozwijaniu pieczy zastępczej oraz podniesieniu jakości usług społecznych. Dokument zapewnia także spójność działań powiatu z polityką wojewódzką i krajową, tworząc stabilne ramy do planowania i realizacji usług na rzecz mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 jest zgodna z założeniami wyżej wymienionego dokumentu, realizując cele wyższe dokumentu, w pełni uwzględnia wszystkie jego najbardziej istotne aspekty.

Lokalne:

Strategia Rozwoju Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2036. Gmina Kamieniec Ząbkowicki na podstawie przyjętej Uchwały nr XVII/138.2025 Rady Miejskiej z dnia 10 lipca 2025 r. rozpoczęła pracę nad opracowaniem nowej Strategii Rozwoju Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2036. Proces tworzenia strategii jest oparty na szerokich konsultacjach społecznych obejmujących m.in. mieszkańców gminy, organizacje pozarządowe, przedstawicieli biznesu lokalnego, pracowników jednostek gminnych oraz Radnych Rady Miejskiej.

Nowy dokument na lata 2026–2036 ma obejmować następujące obszary jak m.in. infrastruktura drogowa i komunalna, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, edukacja i kultura, inicjatywy proekologiczne, wspieranie lokalnej gospodarki, bezpieczeństwo publiczne czy turystyka i rekreacja. Strategia stanowić będzie kompleksowy dokument planowania lokalnego, który łączy diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej z jasno określonymi celami i zadaniami, mającymi na celu poprawę jakości życia mieszkańców, dynamiczny rozwój gminy oraz ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych gminy. Z racji, że proces opracowania jest w jego trakcie, na moment opracowania niniejszej Strategii nie znamy założeń programowych dokumentu, w tym założeń odnoszących się i regulujących politykę społeczną w gminie Kamieniec Ząbkowicki.

2. Część diagnostyczno-analityczna

W tej części Strategii przedstawiono opracowanie o charakterze diagnostyczno-analitycznym, które stanowi kluczowy element Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Głównym celem jest rzetelne rozpoznanie i szczegółowa analiza najważniejszych zjawisk oraz wyzwań społecznych, które wpływają na wiele sfer życia mieszkańców i funkcjonowania jednostki samorządowej. Identyfikacja problemów społecznych została przeprowadzona w oparciu o aktualne dane statyczne, informacje pozyskane z instytucji i jednostek organizacyjnych gminy, wyniki badań, ekspertyz oraz opinii społeczności lokalnej. Analiza obejmuje również ocenę przyczyn i skutków obserwowanych zjawisk, jak również wskazanie obszarów szczególnej potrzeby interwencji.

Poniższa część diagnostyczno-analityczna stanowi fundament oraz punkt wyjścia do wyznaczenia celów strategicznych i operacyjnych dokumentu Strategii oraz umożliwia podejmowanie kluczowych, a zarazem skutecznych działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej w gminie Kamieniec Żąbkowski.

2.1. Lokalizacja

Gmina Kamieniec Żąbkowski położona jest w południowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, na terenie powiatu żąbkowskiego. Gmina zajmuje powierzchnię około 96 km². Jej usytuowanie w pradolinie Nysy Kłodzkiej nadaje obszarowi wyjątkowe walory krajobrazowe i przyrodnicze, stanowiące istotny potencjał rozwojowy. Teren gminy graniczy od wschodu z Przedgórzem Paczkowskim, od północnego zachodu z Obniżeniem Żąbkowskim, natomiast południową granicę tworzy pasmo Gór Żłotych. Zachodni obszar gminy domykają Góry Bardzkie. Ukształtowanie terenu w znacznym stopniu determinowane jest przez przebieg Nysy Kłodzkiej. Rzeka przepływa przez obszar gminy na długości ponad 10 km i zasila zbiorniki zaporowe Topola i Kozielno, wybudowane na początku XXI wieku. Występują tu również stawy po żwirowe w Pilcach i Bartnikach, harmonijnie wpisujące się w panoramę wschodniej części Sudetów. Bliskość masywów górskich, zbiorników wodnych oraz doliny Nysy Kłodzkiej tworzy unikatowy krajobraz o wysokiej wartości przyrodniczej i rekreacyjnej. Kamieniec Żąbkowski stanowi ważny lokalny węzeł komunikacyjny, położony w tzw. „niecce kamienieckiej” na Podgórzu Sudeckim. Przez miejscowość przebiegają istotne linie kolejowe łączące Wrocław z Pragą oraz Nysę z Legnicą, co zapewnia dogodne powiązania transportowe zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Bogactwo zasobów przyrodniczych, zróżnicowana rzeźba terenu, korzystne położenie komunikacyjne oraz cenne

dziedzictwo kulturowe stanowią istotne czynniki determinujące kierunki rozwoju gminy oraz kształtujące jej potencjał społeczny i gospodarczy.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki graniczy z następującymi gminami:

- Gmina Złoty Stok (od południa),
- Gmina Bardo (od zachodu),
- Gmina Ząbkowice Śląskie (od północy),
- Gmina Ziębice (od wschodu),
- Gmina Paczków (od południowego wschodu).

W skład gminy Kamieniec Ząbkowicki wchodzi 14 sołectw: Kamieniec Ząbkowicki I, Byczeń, Doboszowice, Chałupki, Mrokocin, Kamieniec Ząbkowicki II, Pomianów Górny, Sławęcín, Ożary, Suszka, Sosnowa, Straczów, Śrem, Topola.

Do najbardziej istotnych atrakcji o charakterze przyrodniczym, kulturowym i historycznym można zaliczyć:

- Zamek i pałac Marianny Orańskiej w Kamieńcu Ząbkowickim. Neogotycko-neorenesansowy pałac wybudowany w XIX wieku według projektu Karla Friedricha Schinkla. Otoczony jest rozległym parkiem krajobrazowym z alejami spacerowymi i stawami. Obiekt jest ważnym punktem na mapie turystycznej Dolnego Śląska i miejscem wydarzeń kulturalnych,
- Kościół Wniebowzięcia NMP w Kamieńcu Ząbkowickim. Zabytkowy kościół o wartości historycznej i architektonicznej, wpisany do rejestru zabytków,
- Dolina Nysy Kłodzkiej i zbiorniki wodne. Rzeka Nysa Kłodzka i zbiorniki zaporowe Topola i Kozielno. Stawy po żwirowe w Pilcach i Bartnikach – miejsca rekreacji, wędkowania i spacerów przyrodniczych,
- Góry Złote i Góry Bardzkie. Możliwość turystyki pieszej, rowerowej i przyrodniczej. Liczne punkty widokowe i malownicze szlaki,
- Relikty średniowiecznych grodów i kaplic, w tym pozostałości po grodzie książęćm nad Nysą Kłodzką. Miejsca związane z historią regionu (przekazy Kroniki Kosmasa, Gall Anonim, Jan Długosz).

System komunikacyjny gminy Kamieniec Ząbkowicki stanowi istotny element infrastruktury technicznej, wpływający na dostępność przestrzenną gminy, mobilność mieszkańców oraz rozwój gospodarczy i społeczny. Infrastruktura drogowa w gminie cechuje się systematycznym i intensywnym rozwojem oraz modernizacją różnorodnych dróg lokalnych, powiatowych i wojewódzkich mających kluczowe znaczenie dla komunikacji

i bezpieczeństwa mieszkańców. Układ drogowy obejmuje drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, tworząc spójną sieć połączeń wewnętrznych i zewnętrznych.

Do najważniejszych dróg publicznych przebiegających przez gminę Kamieniec Ząbkowicki zaliczamy:

- Drogę wojewódzką nr 382 (DW382) przebiegającą głównie przez gminę. Jest to droga która łączy miejscowość z powiatowym miastem tj. Ząbkowicami Śląskimi oraz dalszymi kierunkami tj. na przykład gminą Paczków, graniczącą z Czechami, a także jest głównym dojazdem od strony drogi krajowej nr 8 (DK 8).
- Drogę wojewódzką nr 385 (DW385). Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki droga wojewódzka nr 385 przebiega na granicach lub w bezpośrednim sąsiedztwie gminy, łącząc ją z innymi miejscowościami, takimi jak Niedźwiednik i Starczów, co stanowi ważny element lokalnej sieci drogowej.

Ponadto przez gminę Kamieniec Ząbkowicki przebiegają linie kolejowe. Gmina ma dostęp do sieci kolejowej poprzez ważny węzeł kolejowy jakim jest Stacja Kamieniec Ząbkowicki, przez którą przechodzą trzy główne linie kolejowe. Linia kolejowa stanowi istotny element infrastruktury transportowej gminy, ułatwiając przewóz osób i towarów oraz wzmacniając jej dostępność komunikacyjną.

Rysunek 1 Położenie gminy Kamieniec Ząbkowicki na tle powiatu ząbkowickiego

Źródło: http://www.kapliczki.turystyka.pl/powiatzabkowicki_.htm

2.2. Historia gminy

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki pochodzą z neolitu. Pierwsza wzmianka o miejscowości pojawia się w „Kronice Kosmasa” z 1096 r., kiedy to książę czeski Brzetysław po zdobyciu i zniszczeniu grodu warownego w Bardzie wznosił gród na skale, wraz z kaplicą św. Prokopa. Nazwa „Kamieniec” wywodzi się od charakterystycznej formacji skalnej, przy której wzniesiono osadę. Dogodne położenie strategiczne sprawiało, że Kamieniec pełnił istotną rolę obronną i administracyjną w regionie w różnych okresach znajdował się pod panowaniem polskim, czeskim i księstw śląskich. W kolejnych wiekach rozwój gminy związany był przede wszystkim z klasztorem cysterskim i zespołem pałacowo-klasztornym. Od XIII wieku Kamieniec stawał się ważnym ośrodkiem religijnym i administracyjnym, obejmując probostwo i klasztor, którym podporządkowane były liczne okoliczne wsie. Klasztor ulegał wielokrotnym zniszczeniom spowodowanym powodzią, pożarami oraz najazdami, m.in. husytów w XV wieku. Pomimo trudności, konwent stopniowo odbudowywał swoje struktury, a w XVI–XVIII wieku klasztor i przyległe tereny rozwijały się pod względem gospodarczym, architektonicznym i kulturalnym. W XIX wieku znaczące zmiany przyniosła sekularyzacja klasztoru (1810), a pałac wraz z majątkiem przeszedł w ręce rodziny Orańskich, którzy zlecieli budowę nowej rezydencji, pałacu w Kamieńcu Ząbkowickim według projektów Karla Friedricha Schinkla i Ferdynanda Martiusa. W tym czasie powstały również założenia parkowe i elementy małej architektury, które w późniejszych latach stały się istotnym dziedzictwem kulturowym gminy. W XX wieku Kamieniec Ząbkowicki był świadkiem licznych wydarzeń historycznych, od I wojny światowej, przez okres międzywojenny, aż po II wojnę światową i wyzwolenie przez Armię Czerwoną w 1945 roku. W okresie powojennym gmina stała się siedzibą władz lokalnych, a jej struktura administracyjna była wielokrotnie modyfikowana, w tym nadanie statusu osiedla (1958) i przywrócenie statusu gminy po reformie administracyjnej w 1973 roku. W ostatnich dekadach podejmowane były liczne działania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki. Do najważniejszych należą:

- prace renowacyjne i adaptacyjne przy pałacu oraz dawnym kościele ewangelickim,
- utworzenie Parku Kulturowego „Wzgórze Zamkowe, Dolina Budzówki i Nysy Kłodzkiej” w 2014 r.,
- odbudowa tarasów, mostów i obiektów małej architektury,
- udostępnienie sal pałacowych dla turystów i organizacja wystaw stałych.

Bogata historia, zabytki architektoniczne, unikatowe założenia parkowe oraz strategiczne położenie gminy stanowią fundament dla rozwoju turystyki, kultury i edukacji historycznej w Kamieńcu Ząbkowickim.

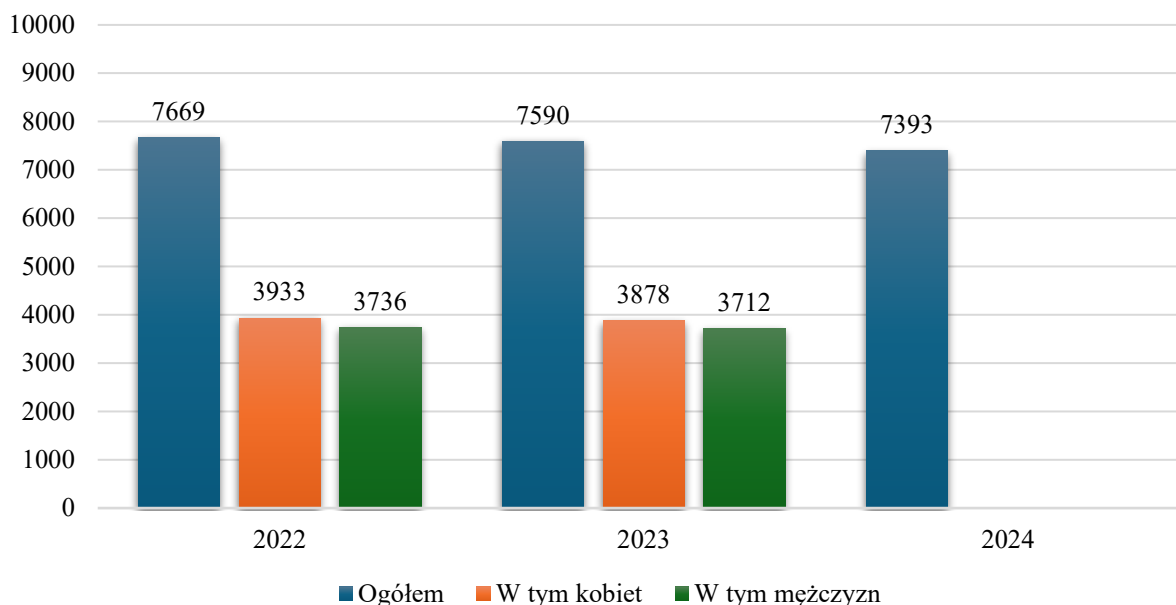
2.3. Demografia

Zmiany demograficzne mają istotne znaczenie i wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy danej gminy, determinując potrzeby w zakresie infrastruktury, edukacji, opieki zdrowotnej oraz planowania przestrzennego. W niniejszym podrozdziale poświęconym demografii i jej procesom, przedstawiono szczegółową analizę aktualnej struktury demograficznej oraz kluczowych procesów kształtujących populację gminy Kamieniec Ząbkowicki.

Demografia jest jedną z wielu istniejących dziedzin naukowych, której głównym celem jest opis i charakterystyka wszystkiego co wiąże się z ludźmi. Określa i opisuje zjawiska jak m.in. stan ludności, przyrost naturalny, migrację, strukturę płci itd. Podstawową i najważniejszą jednostką w dziedzinie demografii jest człowiek, rodzina i gospodarstwa domowe. Wokół tych zagadnień i jednostek skupiają się formy badawcze w tej dziedzinie. Poniżej przedstawiona analiza sytuacji demograficznej gminy została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane zgromadzone przez Urząd Miejski w Kamieńcu Ząbkowickim.

Na poniższym wykresie nr 1 przedstawiono dane demograficzne gminy Kamieniec Ząbkowicki w układzie dynamicznym z ostatnich trzech lat (2022–2024) pod względem całkowitej populacji jednostki samorządowej oraz w podziale mieszkańców ze względu na płeć według danych zgromadzonych przez Urząd Miejski w Kamieńcu Ząbkowickim. Z poniższego wykresu i zawartych w nim danych wynika, że liczba mieszkańców gminy w analizowanym okresie czasu zmniejszała się z każdym kolejnym analizowanym rokiem. W 2022 r. liczba mieszkańców gminy wyniosła 7 669, w tym 3 933 kobiet i 3 736 mężczyzn. W 2024 r. liczba mieszkańców wyniosła 7 393 (brak danych dotyczących podziału na płeć). Więcej informacji przedstawiono na poniższym wykresie.

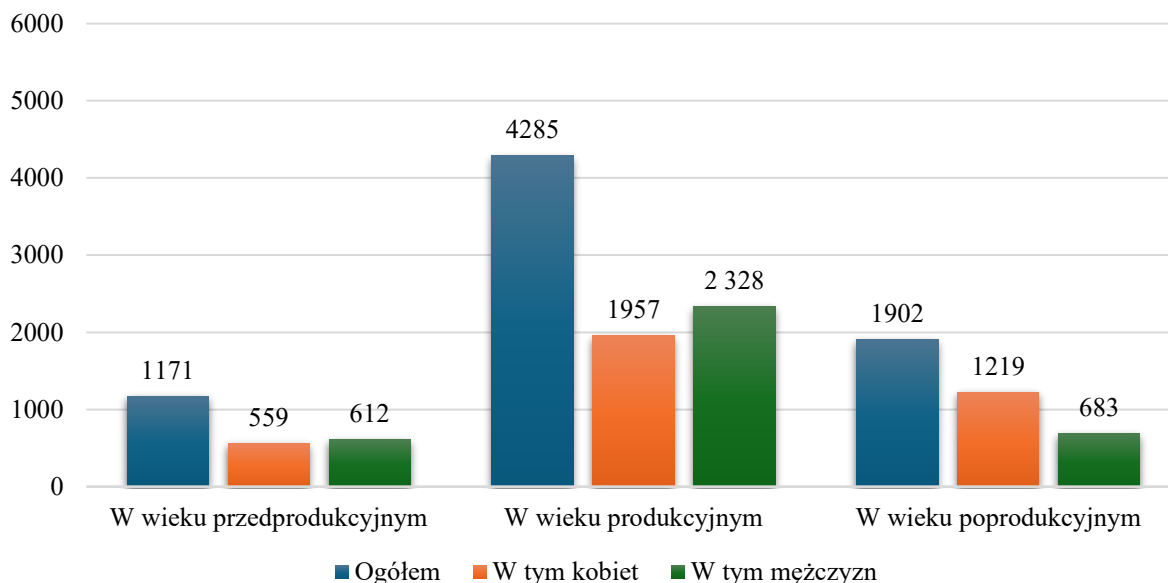
Wykres 1 Liczba ludności w gminie Kamieniec Ząbkowicki - ogółem i w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Kamieńcu Ząbkowickim

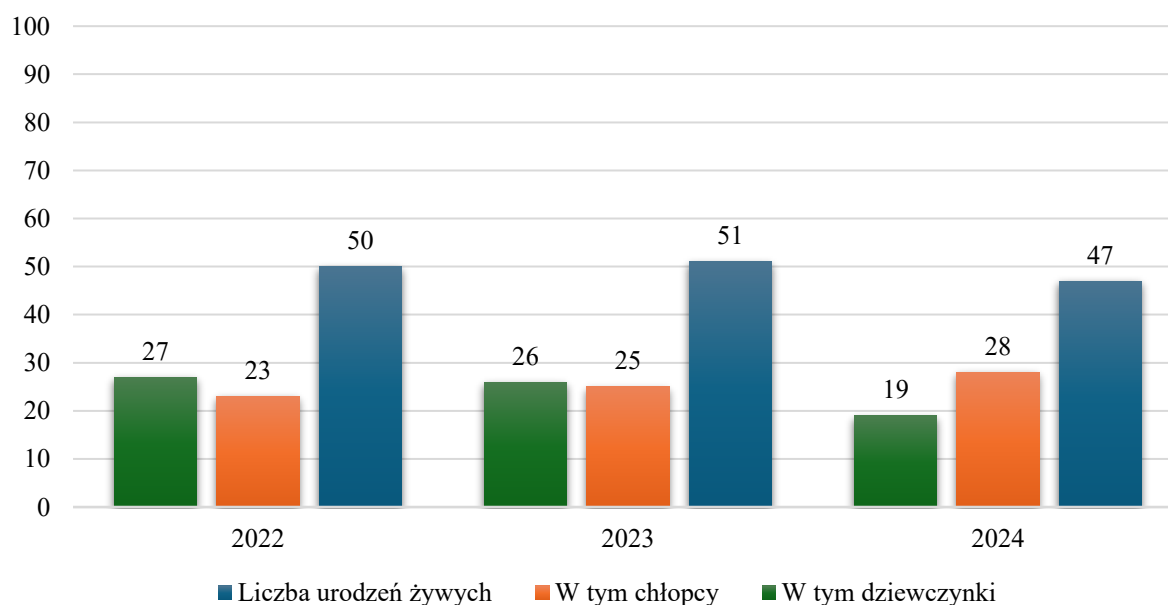
Na poniższym wykresie nr 2 przedstawiono analizę, która przedstawia podział na trzy ekonomiczne grupy wiekowe tj. osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym. Wiek przedprodukcyjny wyznaczony został jako zakres od 0 do 17 lat, wiek produkcyjny określono jako zakres od 18 do 59 lat, natomiast wiek poprodukcyjny zawiera się w zakresie powyżej 60 lub 65 r.ż. w zależności od płci. Dane zostały udostępnione przez BDL GUS według stanu za 2024 r.

W 2024 r. liczba osób ogółem w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 1 171 osoby, w tym 612 mężczyzn i 559 kobiet. Liczba osób w wieku produkcyjnym ogółem wyniosła 4 285, w tym 2 328 mężczyzn i 1 957 kobiet. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym wyniosła ogółem 1 902 osoby, w tym 683 mężczyzn i 1 219 kobiet. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2 Ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

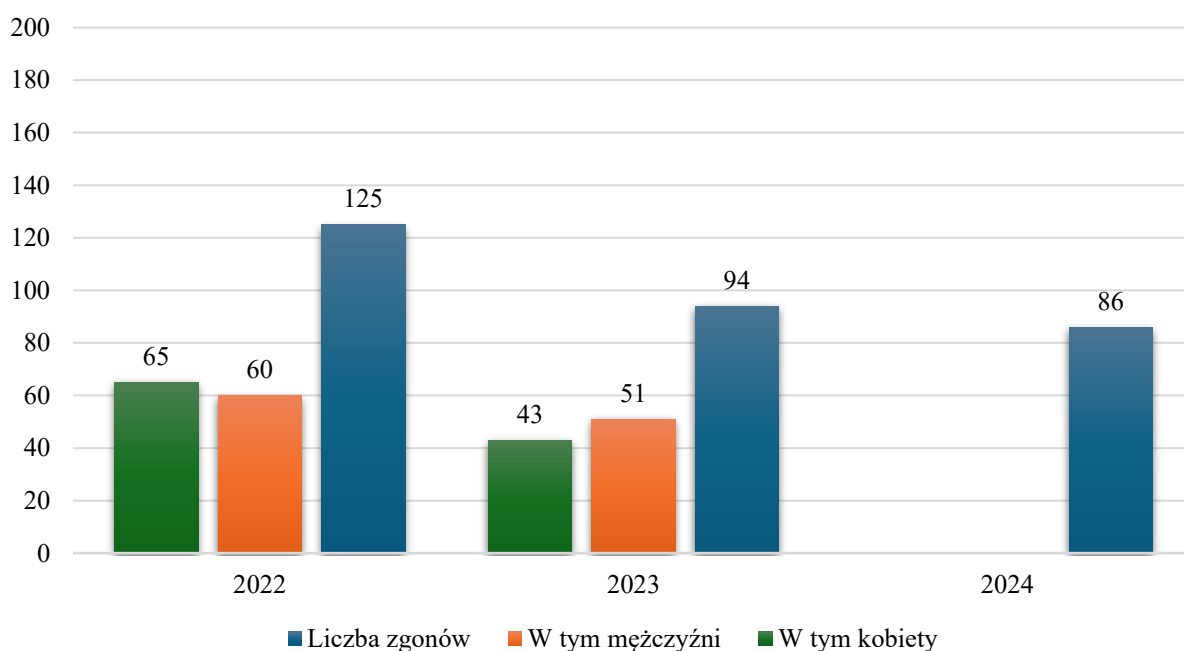
Na poniższym wykresie nr 3 przedstawiono analizę dotyczącą liczby urodzeń żywych w podziale na płeć opracowaną przez USC w Kamieńcu Ząbkowickim, dzięki której możliwa jest ocena sytuacji demograficznej gminy oraz wskazania potencjalnych kierunków zmian w strukturze ludności istotnych z punktu widzenia planowania lokalnych działań społecznych i rozwojowych. W 2022 r. na świat w gminie przyszło 50 nowych mieszkańców. Dwa lata później w 2024 r. liczba urodzeń zmniejszyła się i wyniosła 47 urodzin, z czego 28 stanowili chłopcy, a 19 dziewczynek. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3 Liczba urodzeń żywych - ogółem i w podziale na płeć w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Kamieńcu Ząbkowickim

Na następnym wykresie nr 4 przedstawiono dane zgromadzone przez USC w Kamieńcu Ząbkowickim dotyczące liczby zgonów ogółem i w podziale na płeć na terenie gminy w latach 2022–2024. Liczba zgonów w analizowanym okresie czasu ulegała niewielkim wahaniom liczbowym. W 2022 r. w gminie zmarło 125 osób, w tym 65 kobiet i 60 mężczyzn. Dwa lata później w 2024 r. liczba zgonów zmniejszyła się i wyniosła 86 zgony. Brak danych dotyczących podziału na płeć osób zmarłych. Wyniki przedstawia poniższy wykres.

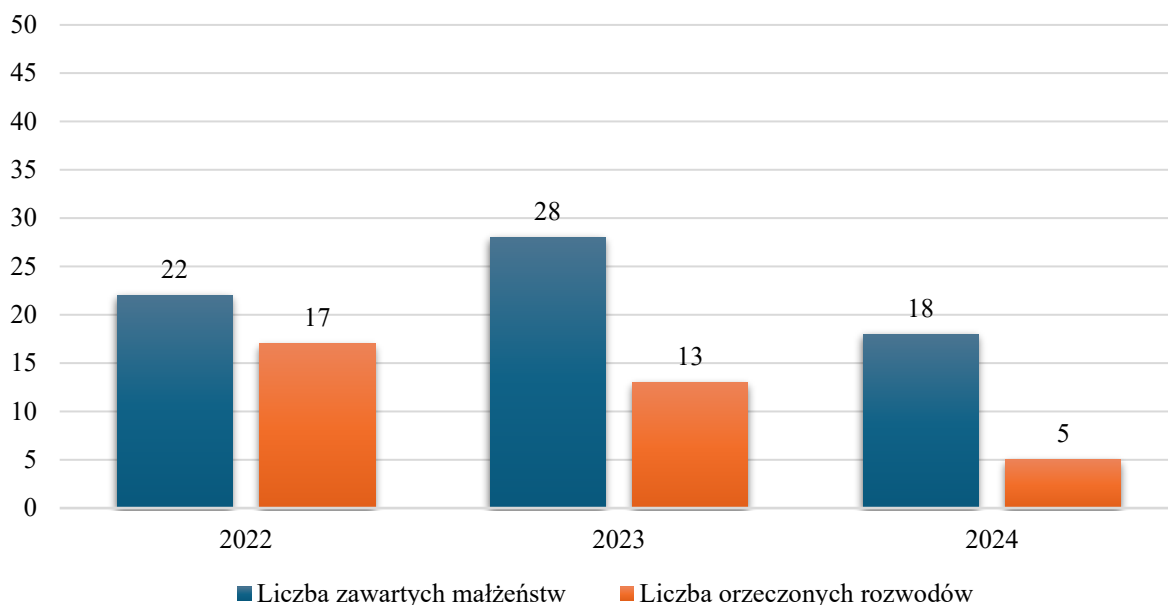
Wykres 4 Liczba zgonów - ogółem i w podziale na płeć w gminie Kamieniec Ząbkowickim w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Kamieńcu Ząbkowickim

Na poniższym wykresie nr 5 przedstawiono liczbę zawartych małżeństw i orzeczonych rozwodów w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. W 2022 r. w gminie zawarto 22 małżeństwa i orzeczono 17 rozwodów. W 2024 r. zawarto 18 małżeństw i orzeczono 5 rozwodów. Poniższy wykres przedstawia dane.

Wykres 5 Liczba zawartych małżeństw i orzeczonych rozwodów w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych USC w Kamieńcu Ząbkowickim

2.4. Oświata

Gmina Kamieniec Ząbkowicki dysponuje dobrze rozwiniętą bazą edukacyjną, gdzie uczniowie mają dostęp do edukacji przedszkolnej i podstawowej na odpowiednim poziomie jakości nauczania.

Do zakresu ustawowych zadań gminy w kontekście organizacji systemu oświaty należą:

- zapewnienie funkcjonowania szkół podstawowych z oddziałami przedszkolnymi,
- organizacja dostępu do edukacji uczniów z niepełnosprawnościami (finansowanie transportu do szkół/ placówek specjalistycznych poza gminą),
- realizacja zadań ze środków: subwencja oświatowa + budżet gminy, aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Na terenie gminy działają publiczne przedszkola i szkoły podstawowe, umożliwiające edukację dzieciom o zróżnicowanych potrzebach, w tym także o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki obecnie jest organem prowadzącym dla dwóch placówek oświatowych:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim: w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 1 oraz Przedszkole nr 1,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim: w skład, którego wchodzi Szkoła Podstawowa nr 2.

Infrastruktura oraz baza dydaktyczna szkół podstawowych i przedszkoli funkcjonujących na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, dla których samorząd pełni funkcję organu prowadzącego są systematycznie modernizowane i dostosowywane do aktualnych potrzeb edukacyjnych. Placówki oświatowe dysponują dobrze wyposażonym zapleczem dydaktycznym, obejmującym m.in. pracownie komputerowe i językowe, sale gimnastyczne oraz boiska wielofunkcyjne. Uczniowie mają możliwość korzystania z szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych, wspierających rozwój zainteresowań, kompetencji społecznych i aktywności fizycznej.

Wszystkie szkoły realizują programy wychowawczo-profilaktyczne, obejmujące działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym, dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów. Programy te opracowywane są w oparciu o diagnozę potrzeb i problemów społeczności szkolnej, z uwzględnieniem czynników chroniących i czynników ryzyka. Szczególny nacisk kładzie się na przeciwdziałanie zagrożeniom związanym z używaniem substancji psychotropowych, środków zastępczych oraz nowych substancji psychoaktywnych. Działania w tym zakresie kierowane są do uczniów, nauczycieli oraz rodziców.

W roku szkolnym 2023/ 2024 do szkół i przedszkoli na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki uczęszczało łącznie 577 uczniów, w tym:

- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 liczba nauczycieli dyplomowanych wyniosła 17, mianowanych – 13, początkujących – 5,
- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 liczba nauczycieli dyplomowanych wyniosła 15, mianowanych – 6, początkujących – 4.

W ramach doksztalcania i doskonalenia nauczycieli wydatkowano w 2024 r. kwotę 38 685 zł.

Inwestycje, remonty oraz zakupione wyposażenie do placówek oświatowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. to m.in. dla:

- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim ul. Szkolna 10, Szkoła Podstawowa nr 2:
 - Wykonano remont instalacji elektrycznej – 13 017, 09 zł.
 - Zakup mebli szkolnych do klas lekcyjnych – 8 398, 00 zł.
 - Maty piankowe do sali gimnastycznej 3 105, 00 zł.
 - Meble biurowe 7 451, 00 zł.
 - Laptopy i drukarki dla dzieci 5 132 zł.

- Materiały edukacyjne i gry edukacyjne 6 479, 89 zł.
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 w Kamieńcu Ząbkowickim ul. Zamkowa 4, Szkoła Podstawowa nr 1 wykonano:
- Remont opaski drenarskiej budynku, izolacji pionowej ścian i fundamentów w celu likwidacji przecieków i zawilgocenia ściany – 21 777, 00 zł.
- Remont instalacji elektrycznej – 2 512, 89 zł.
- Konserwacja urządzenia (winda) – 4 132, 80 zł.
- Roboty budowlane polegające na wykonaniu części chodnika i schodów, wykonaniu ogrodzenia wraz z wejściem i brama wjazdową – 75 522, 00 zł.
- Remont stołówki szkolnej (malowanie) – 9 500,0 0 zł.
- Remont sal lekcyjnych (m.in. osuszanie, tynkowanie i malowanie) – 50 000, 00 zł.
- Przedszkole Publiczne nr 1, wykonano:
- Konserwację urządzenia (platforma) – 1 869, 60 zł.
- Zakupy:
- Zakup wyposażenia do przedszkola (w tym. meble, stoliki, krzeselka, maty, szafki, pomoce edukacyjne, itp.) na kwotę – 131 608, 18 zł.
- Zakup mebli do klas szkolnych – 14 748, 26 zł.
- Zakup. 7 szt. monitorów interaktywnych. na kwotę 33 750 zł.

Wydatki na oświatę w 2024 r. w gminie Kamieniec Ząbkowicki wyniosły 14 927 144 zł, z czego subwencja oświatowa, dotacja przedszkolna oraz dochody placówek wyniosły 7 744 682 zł, a wydatki pokryte z dochodów własnych gminy wyniosły 7 182 462 zł. Łączna liczba uczniów i wychowanków w placówkach oświatowych wyniosła 596. Wydatki w przeliczeniu na 1 ucznia/ wychowanka wyniosły 25 046 zł.

Realizując obowiązki określone w art. 32 ust. 6 oraz art. 39 ust. 3–4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r., prawo oświatowe, gmina Kamieniec Ząbkowicki zapewnia nieodpłatny dowóz uczniów oraz sprawuje opiekę nad uczniami w czasie przewozu. W szczególności obejmuje to:

- organizację transportu szkolnego dla dzieci i młodzieży zamieszkałych w miejscach oddalonych od placówek oświatowych, w tym z terenów wiejskich gminy,
- zapewnienie bezpieczeństwa uczniom podczas całej trasy przewozu poprzez nadzór nad kierowcami i stosowanie odpowiednich środków transportu dostosowanych do wieku i liczby dzieci,
- koordynację tras i harmonogramów dowozu tak, aby umożliwić terminowe dotarcie uczniów do szkół oraz powrót do miejsca zamieszkania,

- uwzględnienie potrzeb dzieci wymagających szczególnej opieki lub transportu dostosowanego do ich stanu zdrowia i możliwości psychofizycznych.

Zgodnie z wymogami ustawy Prawo oświatowe, podczas przewozu zapewniana jest opieka nad dowożonymi uczniami. Wymóg ten realizowany jest poprzez:

- zatrudnienie uprawnionych opiekunów odpowiedzialnych za dzieci w trakcie wykonywania usługi,
- zatrudnienie kierowców dysponujących aktualnymi uprawnieniami,
- pełnienie funkcji koordynatora wobec kierowców i opiekunów.

Opieka sprawowana jest od momentu odebrania dzieci ze szkoły do momentu opuszczenia autobusu przez dziecko na określonym przystanku. Koszt dowozu uczniów do szkół w 2024 r. wyniósł 855 927, 50 zł.

Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów stanowi zadanie własne gminy, na realizację którego gmina otrzymuje dofinansowanie z budżetu państwa. Ministerstwo Edukacji Narodowej wypełniając zadanie dotyczące udzielania pomocy materialnej dla uczniów w formie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych opiera się na środkach rezerwy celowej budżetu państwa, która zwiększa środki na pomoc materialną realizowaną przez gminy.

W 2024 r. gmina Kamieniec Ząbkowicki kontynuowała działania zmierzające do poprawy warunków edukacyjnych poprzez inwestycje w infrastrukturę oświatową oraz modernizację przestrzeni edukacyjno-rekreacyjnych przy placówkach oświatowych. Działania te pozostają w zgodzie z założeniami polityki oświatowej państwa oraz z celami strategicznymi gminy w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, wzmacniania dostępności edukacji i wyrównywania szans rozwojowych dzieci z obszarów wiejskich.

2.5. Kultura, sport i rekreacja

Kultura, sport i rekreacja w gminie Kamieniec Ząbkowicki pełni istotną rolę w integracji społeczności lokalnej, wspieraniu edukacji kulturalnej oraz promocji dziedzictwa historycznego i artystycznego regionu. Gmina oferuje mieszkańcom szeroki wachlarz wydarzeń kulturalnych, artystycznych i rekreacyjnych, angażując zarówno dzieci, młodzież, jak i dorosłych.

Jedną z najważniejszych instytucji odpowiedzialną za kwestię krzewienia kultury jest Miejskie Centrum Kultury w Kamieńcu Ząbkowickim, która w wyniku podjęcia uchwały nr XII/95/2025 z dnia 24 lutego 2025 r. jednostka otrzymała nową nazwę (poprzednio Gminne Centrum Kultury w Kamieńcu Ząbkowickim). Instytucja przyjęła formę domu kultury

i biblioteki w jednej strukturze organizacyjnej. Centrum realizuje wielokierunkową działalność w zakresie rozwoju i upowszechniania regionalnej, narodowej i światowej kultury wśród mieszkańców gminy, a także zadania edukacyjne, wychowawcze i turystyczne.

Centrum dysponuje kilkoma znaczącymi obiektami. Poza główną siedzibą, centrum zarządza Pałacem Marianny Orańskiej, monumentalnym obiektem wzniesionym w drugiej połowie XIX wieku w stylu neogotyckim, wpisanym do rejestru zabytków. Od 2024 r. pałac wraz z całym otoczeniem i zespołem dawnego opactwa cystersów uznany został za pomnik historii. Centrum prowadzi również działalność wystawienniczą w dawnym neogotyckim kościele ewangelickim Trójcy Świętej z 1885 r., który po przebudowie pełni funkcję Centrum Wystawienniczego i sali koncertowej. Obiekt, wcześniej niszczący przez dziesiątki lat, został odnowiony i zaadaptowany na potrzeby instytucji.

Do zakresu działalności MCK w Kamieńcu Ząbkowickim należy:

- w zakresie domu kultury – instytucja realizuje szereg zadań związanych z rozpoznawaniem potrzeb kulturalnych, inspirowanie działań artystycznych, organizowaniem kół i grup zainteresowań, edukacją kulturalną, wspieraniem artystów lokalnych, organizowaniem wystaw oraz zarządzaniem kompleksem pałacowo-parkowym,
- w zakresie biblioteki – instytucja gromadzi materiały biblioteczne w zakresie: książek, e-booków, materiałów audiowizualnych itp., prowadzi działalność informacyjną i popularyzacyjną. Instytucja posiada własne filie zlokalizowane w Doboszowicach, Ożarach oraz Starczowie,
- w zakresie turystyki – instytucja prowadzi działalność promującą walory turystyczne gminy, udostępnia dla zwiedzających kompleks pałacowo-parkowy i wspiera działania innych podmiotów na rzecz rozwoju turystyki.

MCK w Kamieńcu Ząbkowickim jest organizatorem licznych warsztatów artystycznych i rękodzielniczych, obejmujących plener malarski, robotykę, zajęcia florystyczno-wikliniarskie, zajęcia sportowe czy zajęcia z jogi dla dzieci. Ważną składową działalności instytucji są także wycieczki edukacyjne, seanse filmowe oraz spektakle teatralne. Instytucja pełni także rolę organizatora wielu festiwali i imprez cyklicznych jak m.in. Festiwal Nauki, Wiosny Tulipanów na tarasach pałacu czy Festiwalu „Muzyczne opowieści Marianny”. Centrum uprawnione jest prowadzić działalność gospodarczą wspierającą realizację celów statutowych, obejmującą między innymi organizację szkoleń, konferencji, warsztatów, sprzedaż gadżetów turystycznych i wydawnictw, prowadzenie działalności gastronomicznej, wynajem pomieszczeń i obsługę imprez.

Do najbardziej istotnych wydarzeń kulturowych jakie miały miejsce w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. należą:

Styczeń

W Gminnym Centrum Kultury odbywały się cykliczne zajęcia rekreacji ruchowej „Mój zdrowy kręgosłup”, 32 Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (28 stycznia) Kamieniec Ząbkowicki aktywnie uczestniczył w 32 Finale WOŚP. W dniach od 15–26 stycznia 2024 roku w okresie ferii przygotowano szereg atrakcji. W pierwszym tygodniu ferii przygotowano następujące atrakcje: Zumba Kids, zajęcia ruchowe, wyjazd do kina na film „Akademia pana Kleksa”, turnieje konsolowe, turniej szachowy, warsztaty plastyczne, spektakl lalkowy O! TEATR. W drugim tygodniu ferii zorganizowano: wycieczkę na lodowisko do Dzierżoniowa, wycieczkę do Wrocławia, aby zwiedzić największą makietę w Polsce, Kolejkowo oraz wystawę Miasteczka z Piernika. Odbył się pokaz naukowy w kinie sferycznym w GCK, warsztaty plastyczne (tworzenia wianków). W Pałacu Marianny Orańskiej w ramach projektu Nowa jakość zwiedzania w romantycznym zespole pałacowo-parkowym w Kamieńcu Ząbkowickim odbyła się biesiada z gawędą nawiązująca do tematyki pałacu.

Luty

W ramach projektu w pałacu odbywały się cykliczne warsztaty architektoniczne dla dzieci szkolnych, podczas których dzieci wykonywały makietę pałacu Marianny Orańskiej. Odbył się spacer z Marianną po terenie pałacowo –parkowym, warsztaty Walentynkowe podczas których wykonywano Box Walentynkowy z naturalnymi kosmetykami. Odbyła się prelekcja w pałacu na temat rewitalizacji pałacu.

Marzec

Bieg Tropem Wilczym (2 marca), Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych, zorganizowany w celu uczczenia bohaterów podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego. Dzień Kobiet (09–10) marca uroczystość skierowana do mieszkanek gminy (słodki poczęstunek oraz koncert). Wizyta studyjna we Wrocławiu, której celem było zapoznanie się z nowoczesnymi i atrakcyjnymi obiektami kulturalnymi i edukacyjnymi stolicy Dolnego Śląska. W Pałacu Marianny Orańskiej odbyły się „Pałacowe Szarady „w ramach projektu. Wielkanocne świętowanie wydarzenie odbyło się na targowisku „Zielony Rynek”. Powitanie wiosny dla uczniów Zespołów Szkolno-Przedszkolnych nr 1 i nr 2 Kamienieckie Doły – Rosnę razem z moim drzewem. Spotkanie z pszczelarzem, wykład na temat Życia pszczoł i ich znaczenie dla całej planety prelekcja z panem Tomaszem Piwińskim w oficynie Pałacowej.

Kwiecień

Romantyzm w Ogrodzie-Mapping3D, gra świateł i dźwięku (2–5 kwietnia). Widowisko mappingu przekształciło fasadę Pałacu w przestrzeń pełną świateł i dźwięku oferując niezapomniane wrażenia ze spotkania z historią i pięknem tego wyjątkowego miejsca.

Maj

Konferencja Świadkowie Historii w oficynie pałacowej z okazji urodzin Marianny. Święto Tulipanów – występy dzieci szkolnych oraz promowanie rękodzielników i wystawców naszego regionu.

Czerwiec

Piknik Strażacki (1 czerwca). Festyn na Kompleksie Sportowym „Kamienieckie Doły”, połączony z Gminnym Dniem Strażaka. Warsztaty mydlarskie - prowadzone przez panią Martę. Sobótkowe śpiewanie – występy Zespołów Ludowych.

Lipiec

Zajęcia wakacyjne obejmowały: zajęcia plecionkarsko-wikliniarskie, spektakl teatru Maska, wyjazd do kina „Minionki pod przykrywką”, Zumba, zabawy ruchowe, Mininaukowiec, turniej konsolowy FIFA, warsztaty dla dzieci (malunek na szkło), wyjazd do Muzeum zabawek w Kudowie Zdroju, wycieczka w góry Rudawiec, konsolowy zawrót głowy, poranek filmowy, planszówki, wyjazd do Doboszowic na Paintball, turniej kalambury, wycieczka do Muzeum Wsi Opolskiej (warsztat kowalstwa), orlikowe mecze, botaniczne malowanie, zwiedzanie Izby Pamiątek, spacer po ogrodach barokowych, wycieczkę do Złotego Stoku, zwiedzanie wieży widokowej oraz wystawy multimedialnej Sowa, PROJEKTOR –trzydniowe warsztaty programowania, obserwację nieba z pałacowego tarasu (spadające Perseidy), wycieczka do Kowalowego Wzgórza (warsztaty kulinarno-przyrodnicze), Karaoke, festyn w Sławęcinie, Nocne zwiedzanie Pałacu Marianny Orańskiej, wydarzenie skierowane głównie dla dzieci, turniej siatkarski o Puchar Burmistrza, epokowy pokaz mody w pałacu Marianny Orańskiej, koncert kameralny w Pałacu Danuty Gołdon-Legler – Koncert kameralny w Pałacu Małgorzaty Kalińskiej, maseczkowe SPA – wydarzenie relaksacyjne dla pań, Dożynki Gminne w Ożarach – tradycyjne święto plonów z udziałem Kół Gospodyń Wiejskich i lokalnych artystów.

Wrzesień

Wykład pana Łukasza Pintał z Archiwum Państwowego „Ciekawostki o Kamieńcu Ząbkowickim” w ramach kontynuacji projektu. Cykl warsztatów zielarskich z panią Martą w oficynie Pałacowej (osiem spotkań).

Listopad

Spektakl komediowy – „Pomożecie, Pomożemy”, Dzień Seniora – słodki poczęstunek oraz koncert w oficynie pałacowej, Święto Niepodległości – przemarsz, uroczysta msza święta z udziałem pocztów sztandarowych zakończone akademią w wykonaniu uczniów ZSP1 i ZSP2.

Grudzień

Mikołajki w Pałacu oraz w sołectwach, Świąteczny Konkurs biblioteczny w bibliotece, Jarmark Mikołajkowy, Jarmark Bożonarodzeniowy, Wigilie w Pałacowej oficynie.

Warto zaznaczyć, że gmina Kamieniec Ząbkowicki jest członkiem:

- Stowarzyszenia Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej,
- Europejskiego Szlaku Zamków i Pałaców,
- Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Qwsi”,
- Zgromadzenia Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich,
- Związek Samorządów Polskich.

Do innych instytucji z zakresu kultury należy Biblioteka Publiczna w Kamieńcu Ząbkowickim funkcjonuje jako biblioteka Miasta i Gminy Kamieniec Ząbkowicki, założona w 1951 r. Biblioteka stanowi integralną część Miejskiego Centrum Kultury w Kamieńcu Ząbkowickim. Bibliotek funkcjonuje jako jednostka wielopunktowa. Poza biblioteką główną, na terenie gminy funkcjonują trzy filie biblioteczne. Każda z filii pełni funkcję punktu bibliotecznego dla społeczności lokalnych, wspierając dostęp do zbiorów i usług bibliotecznych na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki.

Do podstawowych zadań instytucji należy:

- gromadzenie i udostępnianie zbiorów w postaci literatury pięknej, naukowej, popularnonaukowej oraz materiałów multimedialnych, w tym audiobooki i e-booki,
- organizacja działalności edukacyjnej i kulturalnej jak warsztaty czytelnicze, spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, konkursy literackie i plastyczne dla dzieci i młodzieży,
- wsparcie dla lokalnej społeczności w dostępie do stanowisk z Internetem, w zakresie doradztwa w poszukiwaniu informacji oraz wsparcie działalności czytelniczej i naukowej mieszkańców,
- współpraca z innymi instytucjami takimi jak szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe i instytucje samorządowe w celu realizacji projektów edukacyjno-kulturalnych.

Biblioteka Publiczna w Kamieńcu Ząbkowickim, funkcjonująca w strukturach Miejskiego Centrum Kultury, realizuje szeroki zakres działalności kulturalnej, edukacyjnej

i integracyjnej, skierowanych do różnych grup społecznych gminy. Do działań podejmowanych przez instytucję należą m.in.:

- konkursy i inicjatywy promujące czytelnictwo – instytucja organizuje liczne konkursy o charakterze literackim, edukacyjnym i rekreacyjnym. Do kluczowych z nich należą m.in. Gminny Konkurs Recytatorski „Stąd nasz ród”. Feryjny Turniej Szachowy dla Dzieci i Młodzieży oraz Szkolny Konkurs Ortograficzny „O Złote Pióro Burmistrza Gminy oraz Międzynarodowy Miesiąc Bibliotek Szkolnych,
- oferta dla seniorów – instytucja wspiera aktywizację seniorów, w tym prowadzi zajęcia z obsługi komputera, warsztaty integracyjne i spotkania tematyczne. Inicjatywy te sprzyjają podnoszeniu kompetencji cyfrowych i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu szczególnie osób starszych i samotnych,
- spotkania autorskie i działania edukacyjne – instytucja prowadzi również działalność animacyjną poprzez organizację spotkań autorskich, prelekcji oraz zajęć edukacyjnych dla dzieci jak np. tematyczne warsztaty i wydarzenia literackie. Biblioteka jest aktywnym uczestnikiem regionalnych projektów promujących czytelnictwo wśród mieszkańców, w tym w inicjatywie „Książka na walizkach” Dolnośląskiej Biblioteki Publicznej,
- udział w obchodach dni branżowych i wydarzeń tematycznych – instytucja jest uczestnikiem ogólnopolskich i międzynarodowych kampanii na rzecz promocji czytelnictwa, takich jak Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich oraz Tydzień Bibliotek. W ramach działań organizowane są wydarzenia artystyczne, edukacyjne i promocyjne popularyzujące zasoby biblioteczne.

Biblioteka angażuje się w działania o charakterze profilaktycznym i prospołecznym m.in. poprzez wspieranie rozwoju kompetencji miękkich, edukacji kulturowej oraz umiejętności cyfrowych mieszkańców. W działalności instytucji uwzględniana jest również promocja kultury lokalnej i historii gminy, m.in. poprzez prezentowanie dorobku mieszkańców, organizację wystaw oraz współtworzenie lokalnych projektów edukacyjno-kulturalnych. Biblioteka Publiczna w Kamieńcu Ząbkowickim jako instytucja stabilna, aktywna i otwarta, stanowi kluczowy element infrastruktury kulturalnej również gminy Kamieniec Ząbkowicki oraz ważne narzędzie budowania kapitału społecznego i kulturowego mieszkańców.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki stanowi atrakcyjny cel turystyki krajowej i międzynarodowej, oferując, bogatą bazę zabytków historycznych, szlaków turystycznych i infrastruktury rekreacyjnej. Główną atrakcją gminy jest Pałac Marianny Orańskiej, który jest wizytówką gminy i największą atrakcją turystyczną regionu. Obiekt został wzniesiony w latach

1839–1873 przez holenderską królową Mariannę Orańską. Pałac zbudowano w architekturze neogotyckiej i był wzorowany na średniowiecznych zamczyskach, w szczególności na twierdzy w Kamieńcu Ząbkowickim. Po drugiej wojnie światowej pałac uległ zniszczeniu przez wojska sowieckie, ale w ostatnich latach poddawany jest systematycznej restauracji. W 2024 r. pałac oraz cały kompleks pałacowo-parkowy uzyskał status pomnika historii. Innym zabytkowym obiektem jest także Mauzoleum Hohenzollernów położone jest w odległości 1,5 km od pałacu, dostępne kilkoma szlakami o różnej długości, oferując zwiedzającym wgląd w historię rodziny Hohenzollernów. Pocysterski Zespół Klasztorny jest kolejnym obiektem znajdującym się w gminie posiadającym bogatą historię. Dawny klasztor Cystersów przechowuje architekturę neogotycką i pełni funkcję centrum kulturalnego. Innym ciekawym obiektem historycznym jest wiadukt kolejowy z lat siedemdziesiątych XIX wieku. Wiadukt to arkadowa konstrukcja wybudowana w okresie budowy linii kolejowej Kłodzko-Międzyzlesie, która stanowi atrakcję dla miłośników kolei i historii transportu kolejowego.

Gmina dysponuje nowoczesną i bogatą infrastrukturą sportową. Kompleks Sportowo-Rekreacyjny na Kamienieckich Dołach to wielofunkcyjny obiekt realizowany przy wsparciu Ministerstwa Sportu i budżetu gminy. Kompleks zawiera:

- pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej z nawierzchnią trawiastą, oświetleniem i trybunami,
- boisko treningowe oświetlone z piłko-chwytemi,
- tor krosowy dla wyczynowej jazdy rowerem,
- dwa tory rowerowe: ziemny i drewniany,
- dwustrefowy plac zabaw,
- scenę plenerową z parkiem,
- orlik, hala sportowa.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki dysponuje również bogatą ofertą szlaków turystycznych. Szlak Marianny Orańskiej to międzynarodowy szlak pieszy łączący Polskę i Czechy. Przebiega od Ząbkowic Śląskich przez Kamieniec Ząbkowicki, Złoty Stok, Białą Wodę, Javornick, Łądek Zdrój, Stronie Śląskie, aż do Międzygórza. Zorganizowany przez Gminę Kamieniec Ząbkowicki w partnerstwie z powiatami i gminami polskimi, szlak podzielony jest na kilka etapów. Szlak Czarownic to szlak rowerowy o całkowitej długości 233 km (95 km po stronie polskiej, 138 km po stronie czeskiej), idealna trasa dla entuzjastów jazdy rowerowej. Trasa „Między Złotem a Srebrem” (ok. 45 km) prowadzi ze Złotego Stoku przez Mąkolno, Ożary, Dzbanów, Przyłęk, Potworów, Brzeźnicę, Srebrną Górę, Jemną i Kolonię Grodziszczę, stanowiąc część Trasy Podziemnych Atrakcji Euroregionu Glacensis. Dostępne są również

lokalne szlaki rowerowe: pętla wokół Kalwarii w Bardzie (ok. 17,6 km), szlak graniczny (ok. 13 km), pętla wokół Ziębic (ok. 55 km) i pętla Błotnicka (ok. 15 km). Szlaki piesze wokół Kamieńca oferują różne stopnie trudności – od łatwych do trudnych tras.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki oferuje atrakcyjne warunki do rekreacji, sportu, turystyki i kultury, oparte na funkcjonowaniu Miejskiego Centrum Kultury, Biblioteki Publicznej, zespole pałacowo-parkowym Marianny Orańskiej, walorach przyrodniczych oraz rozwijającej się infrastrukturze sportowej. Dla mieszkańców i odwiedzających gminę turystów dostępne są możliwości do aktywnego wypoczynku, w tym turystyka piesza i rowerowa. Gmina posiada dobry potencjał do dalszego rozwoju we wspomnianych obszarach, co w dalszej konsekwencji wpłynie na wzrost jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjność gminy.

2.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W myśl ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej organizacje pozarządowe są podmiotami ekonomii społecznej i uprawnione są do realizacji usług społecznych. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Podstawowym dokumentem organizującym współpracę z organizacjami pozarządowymi na 2026 r. jest podjęta uchwała nr XXI/151/2025 Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim z dnia 29 września 2025 r. w sprawie rocznego programu współpracy Gminy Kamieniec Ząbkowicki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2026.

Celem głównym Programu jest:

- budowanie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowym służącego rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianiu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych,
- określenie czytelnych zasad w zakresie wspierania przez gminę działań organizacji pozarządowych poprzez powierzanie tym organizacjom ustawowych zadań gminy oraz określenie priorytetów gminy na 2026 r.,

- zapewnienie efektywnego wykorzystania zadań własnych gminy wynikających z przepisów prawa, poprzez włączenie organizacji pozarządowych w realizację tych zadań.

Celami szczegółowymi programu są:

- współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji programów profilaktycznych, edukacyjnych i rehabilitacyjnych w środowiskach lokalnych, na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze problematyki osób niepełnosprawnych,
- wielokierunkowe działania zorientowane na wzmocnienie potencjału zdrowotnego mieszkańców gminy, polegające m.in. na współpracy z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadań z zakresu działań edukacyjnych i wychowawczych,
- kształtowanie postaw pro sportowych i ich rozwój wśród dzieci i młodzieży,
- budowanie oferty sportowo-rekreacyjnej i popularyzacja aktywnego stylu życia wśród mieszkańców gminy,
- podniesienie walorów przestrzeni publicznej dla mieszkańców i turystów,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji i rozwoju turystyki, krajoznawstwa oraz zagospodarowania czasu wolnego dzieciom i młodzieży,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadań z zakresu projektów kulturalnych i artystycznych: koncertów, wystaw oraz artystycznych wydarzeń interdyscyplinarnych,
- działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami,
- umacnianie lokalnych działań oraz tworzenie warunków dla powstawania lokalnych inicjatyw i struktur działających na rzecz społeczności lokalnych,
- wspieranie działań na rzecz ochrony i promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, w tym działalności muzealniczej, archiwalnej i wystawienniczej.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań zawartych w Rocznym programie współpracy określa uchwała budżetowa Gminy Kamieniec Żąbkowski na rok 2026. Środki zarezerwowane na realizację Programu na 2025 rok wyniosły 320 000, 00 zł. Planowana kwota na realizację w/w zadań w roku budżetowym 2026 może wynosić 320 000, 00 zł.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki realizuje uregulowaną prawnie i aktywną politykę współpracy z sektorem pozarządowym, opierając się na zasadach pomocniczości, partnerstwa i jawności. Współpraca obejmuje liczne stowarzyszenia, fundacje i organizacje działające na terenie gminy. Gmina współpracuje z różnorodnym spektrum organizacji pozarządowych, których działalność obejmuje bezpieczeństwo, sport, kulturę i edukację.

Program Współpracy Gminy Kamieniec Ząbkowicki z Organizacjami Pozarządowymi i Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego jest opracowywany każdego roku i uchwalany przez Radę Miejską w Kamieńcu Ząbkowickim, który określa cele, zasady, zakres przedmiotowy i formy współpracy. Na jego podstawie powierzane są do realizacji istotne z punktu widzenia społecznego i potrzeb mieszkańców zadania publiczne. W gminie w sferze pożytku publicznego działają organizacje, które prowadzą działalność wspierającą aktywność społeczną, wzmacniającą samodzielność społeczności i środowisk w różnych obszarach. Współpraca gminy polega na zlecaniu zadań publicznych w formie konkursu, do których przystępują organizacje. Wymogiem formalnym jest zapewnienie udziału własnego organizacji w realizacji zadania poprzez zapewnienie części środków finansowych.

Wszystkie zaplanowane zadania zostały zrealizowane i osiągnęły założone cele i rezultaty. Organizacje pozarządowe prowadzące działalność pożytku publicznego, które otrzymały dofinansowanie, złożyły również sprawozdania zgodnie z wymogami ustawowymi. Program współpracy skutecznie wspiera rozwój sportu, kultury, rekreacji oraz integracji społecznej i międzypokoleniowej w gminie, odpowiadając na różne potrzeby mieszkańców oraz wspierając aktywność lokalnej społeczności.

W polskim systemie prawnym funkcjonuje zróżnicowany system podmiotów ekonomii społecznej, począwszy od warsztatów terapii zajęciowej, przez aktywne organizacje pozarządowe, po podmioty non-profit i kluby sportowe. Działania tych podmiotów obejmują: rehabilitację, integrację społeczną, aktywizację zawodową i społeczną, wsparcie rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie kapitału społecznego.

Do podmiotów ekonomii społecznej zaliczamy:

- warsztat terapii zajęciowej,
- organizacje pozarządowe, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 i 1265), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych,

- podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – czyli organizacje kościelne, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółki non profit kluby sportowe będące spółkami.

Na terenie gminy działają organizacje pozarządowe o profilu społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i sportowym, których głównym celem jest: prowadzenie inicjatyw na rzecz integracji społecznej, wsparcie rozwoju lokalnych społeczności, organizacja wydarzeń i działań aktywizujących mieszkańców oraz realizacja projektów o charakterze edukacyjnym, prozdrowotnym i rekreacyjnym. Podmioty ekonomii społecznej w gminie tworzą zróżnicowaną strukturę, która obejmuje organizacje pozarządowe, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia sportowe oraz inicjatywy obywatelskie. Podmioty te stanowią kluczowy element systemu wsparcia społeczności lokalnej i istotne ogniwo w realizacji celów polityki społecznej gminy.

Do najistotniejszych podmiotów funkcjonujących w gminie Kamieniec Ząbkowicki w tym wymiarze należą:

- Jednostki w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego (KS RG). Gmina dysponuje dwiema głównymi jednostkami OSP włączonymi do KRSG, a należą do nich OSP Kamieniec Ząbkowicki I oraz OSP Kamieniec Ząbkowicki II,
- OSP Ożary,
- OSP Topola,
- OSP Doboszowice,
- OSP Starczów,
- Uczniowski Klub Sportowy „SP2”,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Ludowy Zespół Sportowy „INTER” w Ożarach,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Gminny Ludowy Klub Sportowy „Zamek” w Kamieńcu Ząbkowickim,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Ludowy Zespół Sportowy „SPARTAKUS” Byczeń,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Rowerowy Klub Sportowy „KROSS” Byczeń,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej KS „Iskra” Kamieniec Ząbkowicki,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej „MARCUS”,
- Klub Sportowy „MOTOROWODNIACY” Kamieniec Ząbkowicki,
- Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Ludowy Zespół Sportowy „Sokół” Starczów,
- Stowarzyszenie Integracyjne – Nasza Wieś Ożary z XXI wieku,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kamienieckiej,
- Fundacja Zaraz Wracam z siedzibą w Byczeniu.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki prowadzi aktywną i systematyczną współpracę z organizacjami pozarządowymi, uznając je za ważnych partnerów w realizacji polityki lokalnej oraz działań na rzecz mieszkańców. Współpraca ta opiera się na zasadach pomocniczości, partnerstwa, suwerenności stron, efektywności i jawności. Władze lokalne gminy wspierają organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej zarówno w formie finansowej, jak i pozafinansowej. W ramach otwartych konkursów ofert, udzielane są dotacje na realizację zadań publicznych w obszarach takich jak: kultura, sport, edukacja, profilaktyka społeczna, ochrona zdrowia, integracja międzypokoleniowa czy rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Organizacje odgrywają znaczącą rolę w animowaniu życia społecznego, wspieraniu grup defaworyzowanych oraz w rozwijaniu aktywności obywatelskiej mieszkańców. Współpraca gminy z sektorem pozarządowym realizowana jest również poprzez mechanizmy konsultacji społecznych, umożliwiające organizacjom udział w procesie tworzenia dokumentów strategicznych oraz programów lokalnych. Gmina angażuje przedstawicieli organizacji w pracę zespołów doradczych i konsultacyjnych, wspierając tym samym dialog obywatelski i budowę kapitału społecznego.

Wspólnym celem samorządu i organizacji pozarządowych jest podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz rozwój lokalny oparty na aktywności i partnerstwie. W dalszej perspektywie gmina Kamieniec Ząbkowicki zamierza kontynuować i rozwijać współpracę z trzecim sektorem, w tym w szczególności w obszarze wspólnego planowania działań, wymiany doświadczeń, rozwoju wolontariatu oraz wzmacniania kompetencji organizacji pozarządowych poprzez szkolenia i doradztwo oraz wiele innych.

2.7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo jest stanem, w którym jednostka, grupa społeczna, organizacja lub państwo nie są narażone na zagrożenia, a ich podstawowe wartości, interesy i potrzeby są chronione przed potencjalnymi szkodliwymi czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Bezpieczeństwo oznacza także poczucie pewności, stabilności oraz ochrony przed ryzykiem wystąpienia sytuacji niepożądanych takich jak wypadki, przemoc, katastrofy, choroby i inne potencjalne zagrożenia. W ujęciu prawnym i administracyjnym bezpieczeństwo definiowane jest jako zespół działań oraz środków, które mają na celu zapobieganie potencjalnym zagrożeniom, minimalizowanie ich skutków oraz zapewnienie warunków do prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa, instytucji i gospodarki. Bezpieczeństwo można rozpatrywać w różnych aspektach takich jak np. bezpieczeństwo publiczne, socjalne, zdrowotne, ekologiczne czy narodowe.

Przestępczość z kolei jest zjawiskiem społecznym polegającym na popełnianiu czynów zabronionych przez prawo karne, określanych jako przestępstwa. Obejmuje ogół przestępstw popełnionych w określonym miejscu i czasie oraz ich sprawców. W ujęciu prawnym przestępczość jest sumą czynów, które zostały uznane przez ustawodawcę za przestępstwa, czyli czyny społecznie szkodliwe, zabronione pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w chwili ich popełnienia. Przestępczość mierzona jest m.in. liczbą przestępstw stwierdzonych przez odpowiednie organy ścigania, wskaźnikami wykrywalności oraz strukturą rodzajową np. przestępczość przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu, bezpieczeństwu publicznemu czy gospodarce.

Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki bezpieczeństwo mieszkańców zapewniają przede wszystkim: Komisariat Policji w Kamieńcu Ząbkowickim, Ochotnicze Straże Pożarne działające w poszczególnych miejscowościach oraz służby ratownicze współpracujące z jednostkami powiatowymi.

Instytucje i działania realizujące kwestie z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki:

- Policja realizuje zadania w zakresie prewencji, wykrywania przestępstw i wykroczeń, ścigania ich sprawców oraz profilaktyki społecznej, prowadząc programy edukacyjne, debaty społeczne i szkolenia dla mieszkańców, by zwiększać świadomość zagrożeń i budować poczucie bezpieczeństwa,
- Państwowa i Ochotnicza Straż Pożarna odpowiedzialna jest za akcje ratownicze, działania gaśnicze i prewencyjne, prowadzi ćwiczenia oraz działania edukacyjne dla mieszkańców i młodzieży,
- infrastruktura bezpieczeństwa obejmuje monitoring miejski, usprawnione oświetlenie uliczne, programy modernizacji przejść dla pieszych oraz działania podnoszące bezpieczeństwo w szkołach i instytucjach publicznych,
- Urząd Miejski w Kamieńcu Ząbkowickim organizuje regularne zebrania oraz przygotowuje poradniki i akcje informacyjne związane z zagrożeniami jak np. kradzieże, cyberprzestępczość, wypadki.

W poniższej tabeli nr 1 przedstawiono statystyki policyjne na podstawie dostępnych informacji w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. Wśród najbardziej istotnych należy wymienić w 2024 r. nałożono 73 mandaty za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości. W tym samym roku popełniono 11 przestępstw pod wpływem alkoholu/ narkotyków. Liczba ofiar przemocy domowej w latach 2023–2024 wyniosła: 32 kobiety, 5 mężczyzn oraz 18 małoletnich do 18 r.ż. Liczba sprawców przemocy domowej

w latach 2023-2024 wyniosła: 6 kobiet i 36 mężczyzn. W 2024 r. doszło do 6 kradzieży i 6 uszkodzeń mienia. Pozostałe informacje i statystyki zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1 Statystyki policyjne w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Statystyki policyjne			
	2022	2023	2024
Interwencje związane z alkoholem i narkotykami	b.d.	b.d.	b.d.
Mandaty za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	119	68	73
Pouczenia za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	8	5	5
Przestępstwa pod wpływem alkoholu/ narkotyków	24	12	11
Zakłócanie porządku publicznego	b.d.	b.d.	b.d.
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem	b.d.	b.d.	b.d.
Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	b.d.	b.d.	b.d.
Zdarzenia związane z przemocą domową	2023-2024		
Liczba ofiar przemocy domowej z podziałem na grupy			
Kobiety	32		
Mężczyźni	5		
Małoletni do 18 r.ż.	18		
Liczba sprawców przemocy domowej z podziałem na grupy			
Kobiety	6		
Mężczyźni	36		
Małoletni do 18 r.ż.	0		
Klasyfikacja przestępstw			
Znęcanie się nad rodziną – liczba spraw wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych	2022-2024		

Znęcanie się nad rodziną 2022 r.	3	1	3
Znęcanie się nad rodziną 2023 r.	3	1	3
Znęcanie się nad rodziną 2024 r.	11	7	11
Groźby karalne - liczba spraw wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych	2022-2024		
Groźby karalne 2022 r.	11	8	11
Groźby karalne 2023 r.	11	7	11
Groźby karalne 2024 r.	8	5	8
Inne przestępstwa np. rozpijanie małoletniego, uchylanie się od alimentów - liczba spraw wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych	2022-2024		
Inne przestępstwa 2022 r.	16	13	16
Inne przestępstwa 2023 r.	13	11	13
Inne przestępstwa 2024 r.	7	2	5
Ogólne statystyki przestępstw z podziałem na rodzaje	2022	2023	2024
Kradzieże	20	11	6
Pobicia	4	3	0
Uszkodzenia mienia	10	13	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kamieńcu Żąbkowskim

Współdziałanie służb z mieszkańcami jest systematycznie wzmacniane przez debaty społeczne, konsultacje, zbieranie sugestii oraz rozwój lokalnych inicjatyw poprawiających bezpieczeństwo, np. patrole społeczne, programy wolontariacie czy edukacje w zakresie pierwszej pomocy i bezpieczeństwa seniorów. Gmina czynnie angażuje się również w rozwój bezpiecznej infrastruktury jak place zabaw, boiska, tereny rekreacyjne, a także stara się aktywnie włączać placówki oświatowe i organizacje pozarządowe w działania edukacyjne i prewencyjne. System bezpieczeństwa publicznego w gminie cechuje wysoki poziom zorganizowania, szeroka współpraca instytucjonalna i aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej w działania zapobiegawcze oraz interwencyjne.

System ochrony przeciwpożarowej tworzy kilka dobrze wyposażonych jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których dwie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Strażacy podejmują nie tylko interwencje ratownicze i gaśnicze, ale także uczestniczą w działaniach profilaktycznych, edukacyjnych i społecznych, wzmacniając lokalne poczucie bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa w gminie Kamieniec Ząbkowicki jest realizowana przy pomocy Ochotniczych Straży Pożarnych. Gmina wykonuje zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej i ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych. Ochotnicze Straże Pożarne są umundurowanymi, wyposażonymi w specjalistyczny sprzęt, przeznaczonymi do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, w tym prowadzącymi działania w zakresie ratownictwa specjalistycznego, jednostkami ochrony przeciwpożarowej. Oprócz zadań związanych z ochroną przeciwpożarową, jednostki OSP pełnią także inne funkcje, czynnie uczestnicząc w lokalnym życiu kulturalno-rozrywkowym. Druhowie aktywnie uczestniczą w organizowanych uroczystościach lokalnych, imprezach patriotycznych, rocznicowych, festynach. Jednostki OSP same również są organizatorami takich wydarzeń jak festyny, zawody sportowo-pożarnicze.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki zapewnia utrzymanie w gotowości bojowej jednostek OSP, realizując zadania wynikające z ustawy o ochotniczych strażach pożarnych. Na terenie gminy funkcjonuje 6 jednostek OSP, dysponujących odpowiednim wyposażeniem technicznym oraz zasobami kadrowymi, co gwarantuje pełną zdolność do podejmowania działań ratowniczo-gaśniczych. Finansowanie OSP w gminie Kamieniec Ząbkowicki opiera się na wieloźródłowym systemie zasilania, którego podstawę stanowi budżet gminy, uzupełniany dotacjami ze szczebla wojewódzkiego i rządowego. Budżet gminy stanowi kluczowe źródło finansowania. W budżecie gminy na 2025 r. wydatki na Ochotnicze Straże Pożarne (lp. budżetowa 75412) wynoszą 1 298 000 zł, co stanowi znaczny wzrost o 150 000 zł (zmiana budżetu z 27 października 2025 r.). Wydatki te zaliczane są do kategorii budżetowej 754 "Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa", której całkowita pula wyniosła w 2025 r. 1 593 450 zł. Istotnym uzupełnieniem finansowania jest Fundusz Sołecki, uruchomiony formalnie uchwałą Rady Miejskiej 24 lutego 2023 r. i wdrożony od lipca 2023 r. Fundusz pozwala mieszkańcom poszczególnych sołectw (wsi) decydować o przeznaczeniu wydzielonej części budżetu gminy na zadania publiczne. Wśród priorytetowych wydatków z funduszu sołeckiego mogą znaleźć się inwestycje w OSP, takie jak zakup wyposażenia, remonty strażnic czy modernizacja infrastruktury. Dodatkowym źródłem finansowania OPS

jest Samorząd Województwa Dolnośląskiego, który regularnie wspiera finansowanie OSP poprzez dedykowane programy dotacyjne.

Uzyskanie finansowanie na rzecz funkcjonowania OSP pozwoliło na m.in.

- modernizację sprzętu technicznego jednostek OSP,
- zakup nowych samochodów,
- podnoszenie kwalifikacji strażaków poprzez szkolenia z ratownictwa medycznego,
- modernizację pomieszczeń strażnic i stanowisk szkoleniowych,
- zakup wyposażenia osobistego strażaków,
- zwiększenie gotowości operacyjnej i bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

2.8. Polityka mieszkaniowa

Jednym z kluczowych obszarów determinujących rozwój lokalny jednostki terytorialnej jest poziom rozwoju mieszkalnictwa na jej terenie. Posiadanie odpowiednio rozwiniętych zasobów mieszkaniowych stanowi istotny czynnik sprzyjający zarówno utrzymaniu, jak i potencjalnemu zwiększeniu liczby mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Racjonalne i długofalowe kształtowanie zasobów mieszkaniowych realizowane jest w oparciu o dokumenty planistyczne, w szczególności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które określają lokalizację nowych inwestycji mieszkaniowych, zasady zabudowy i standardy urbanistyczne. Istotnym elementem jest również Strategia Rozwoju Gminy oraz programy inwestycyjne dotyczące mieszkalnictwa, które wyznaczają kierunki rozwoju zasobów mieszkaniowych w perspektywie wieloletniej.

Polityka mieszkaniowa gminy Kamieniec Ząbkowicki ukierunkowana jest na zapewnienie mieszkańcom dostępu do bezpiecznych, odpowiednich i dostępnych cenowo zasobów mieszkaniowych oraz na utrzymaniu infrastruktury mieszkaniowej w dobrym stanie technicznym. Działania gminy koncentrują się również na zarządzaniu komunalnym zasobem mieszkaniowym, wspieraniu mieszkańców o ograniczonych możliwościach finansowych oraz tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki prowadzi aktywną politykę mieszkaniową obejmującą zarządzanie lokalami komunalnymi i socjalnymi, odpowiadając na potrzeby rodzin o niższych dochodach i osób w trudnej sytuacji życiowej. W gminie funkcjonuje stabilny zasób mieszkaniowy, a priorytetem władz lokalnych od wielu lat jest zapewnienie odpowiednich warunków do komfortowego i bezpiecznego zamieszkania dla wszystkich mieszkańców, w tym grup wymagających wsparcia.

Mieszkania komunalne – przeznaczone są dla osób i rodzin o niskich dochodach, które nie mogą samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych na rynku komercyjnym. Najem w takim przypadku zawierany jest na czas nieoznaczony, zapewniając stabilność bytową. Przydział mieszkania komunalnego wymaga złożenia odpowiedniego wniosku oraz dokumentów potwierdzających dochody i brak tytułu prawnego do innego lokalu. Decyzję podejmuje gmina po weryfikacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej wnioskodawców. Z tej formy wsparcia mieszkalnictwa korzystać mogą osoby samotne, rodziny wielodzietne, niepełnosprawni, seniorzy oraz młode osoby opuszczający pieczę zastępczą w ramach programów usamodzielnienia.

Mieszkania socjalne – adresowane są głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszym położeniu tj. bezdomnych, po eksmisjach, o bardzo niskich dochodach i nieposiadających żadnego lokalu mieszkalnego. Lokale te zwykle mają niższy standard i przyznawane są na czas określony zwykle 2–5 lat, na podstawie umowy najmu socjalnego. Gmina przy przedłużeniu umowy przeprowadza ponowną weryfikację i wówczas może podjąć decyzję o rozwiązaniu umowy, jeśli najemca uzyska dostęp do innego lokalu.

Kierunki działań w zakresie polityki mieszkaniowej gminy Kamieniec Ząbkowicki koncentrują się na kilku priorytetowych obszarach:

- modernizacja i utrzymanie istniejącego zasobu komunalnego,
- zwiększenie liczby lokali socjalnych, w miarę możliwości budżetowych,
- racjonalne gospodarowanie zasobem gminnym, w tym odzyskiwanie lokali poprzez rotację najemców,
- wspieranie budownictwa indywidualnego, m.in. poprzez uzbrajanie terenów w infrastrukturę techniczną,
- współpraca z powiatem i instytucjami pomocy społecznej w zakresie zapewnienia mieszkań osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

W tabeli nr 2 przedstawiono zasób mieszkaniowy gminy Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. W najnowszym analizowanym okresie czasu w 2024 r. liczba mieszkań znajdujących się w zasobach gminy wyniosła 171, w tym 127 to mieszkania komunalne i 44 mieszkań socjalnych. Liczba oczekujących na mieszkania komunalne wyniosła 45, a na mieszkanie socjalne liczba oczekujących to 12. Pozostałe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2 Zasób mieszkaniowy gminy Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Zasób mieszkaniowy			
	2022	2023	2024
Liczba mieszkań w zasobie gminy	219	179	171
W tym mieszkań komunalnych	178	132	127
W tym mieszkań socjalnych	41	47	44
Liczba oczekujących na mieszkanie komunalne	39	40	45
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	5	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieńcu Ząbkowickim

Kwestie mieszkalnictwa regulowane są podjętą uchwałą nr XLIII/330/2022 Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2022–2026. Celem Programu jest określenie kierunków polityki mieszkaniowej gminy, racjonalne zarządzanie zasobem komunalnym oraz zwiększenie możliwości zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób najuboższych. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kamieńca Ząbkowickiego; dokument określa harmonogram działań i źródła finansowania oraz przewiduje okres obowiązywania na lata 2022–2026.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki zgodnie z zapisami Programu ma podejmować działania mające na celu zapewnienie możliwie najbardziej efektywnego wykorzystania posiadanego zasobu mieszkaniowego. Realizacja niniejszego celu obejmować ma w szczególności:

- stwarzanie sprzyjających warunków do wykupu lokali komunalnych przez ich dotychczasowych najemców,
- umożliwienie zamiany lokali mieszkalnych pomiędzy najemcami, mieszkań komunalnych,
- dopuszczanie, po uzyskaniu stosownego zezwolenia, samodzielnego wykonywania prac modernizacyjnych w zajmowanych lokalach mieszkalnych pod warunkiem, że działania te będą pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa budowlanego, są realizowane zgodnie ze sztuką budowlaną oraz nie będą powodować uciążliwości dla mieszkańców bezpośredniego sąsiedztwa.

Podjęmowane działania przez gminę Kamieniec Ząbkowicki wpisują się w strategiczny kierunek rozwoju mieszkalnictwa komunalnego i socjalnego, realizując podstawowe zadania polityki społecznej gminy, które znacząco podnoszą dostępność i jakość mieszkalnictwa społecznego dla najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Władze lokalne prowadzą zrównoważoną gospodarkę lokalnymi komunalnymi, inwestując w ich utrzymanie i sukcesywnie dostosowując standard do współczesnych wymagań. Wsparcie instytucjonalne realizowane przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim oraz UM w Kamieńcu Ząbkowickim pozwala przeciwdziałać wykluczeniu mieszkaniowemu, wpisując się jednocześnie w cele społeczne oraz rozwojowe gminy.

2.9. Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzi w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym, w którym każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Działalność medyczna w gminie Kamieniec Ząbkowicki odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu mieszkańcom podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznych usług medycznych. Dostępność i jakość świadczeń zdrowotnych wpływają bezpośrednio na komfort życia lokalnej społeczności, a także poczucie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego. W podrozdziale szczególną uwagę poświęcono funkcjonowaniu placówek zdrowotnych, przychodni, aptek oraz podmiotom wykonującym działalność leczniczą.

W poniższej tabeli nr 3 przedstawiony zasoby opieki zdrowotnej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. Liczba poszczególnych podmiotów w każdym roku była taka sama i wyniosła: 1 przychodnia publiczna, 1 przychodnia prywatna, 0 ośrodków zdrowia i 2 apteki.

Tabela 3 Opieka zdrowotna w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Opieka zdrowotna			
	2022	2023	2024
Liczba przychodni publicznych	1	1	1
Liczba przychodni prywatnych	1	1	1
Liczba ośrodków zdrowia	0	0	0
Liczba aptek	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kamieńcu Ząbkowickim

Gmina Kamieniec Ząbkowicki dysponuje ograniczoną, ale funkcjonalną infrastrukturą medyczną. Dostęp do opieki zdrowotnej opiera się na dwóch głównych placówkach ambulatoryjnych, wspieranym przez dostęp do szpitalnictwa i pogotowia w pobliskich Ząbkowicach Śląskich. Podstawowa opieka zdrowotna realizowana jest przez NZOZ Medicus Plus, która jest główną placówką POZ na terenie gminy, świadcząc usługi medycyny rodzinnej na zasadach NFZ. Przychodnia oferuje m.in. porady lekarza rodzinnego i medycynę rodzinną, opiekę pielęgnacyjną, w tym długoterminową w domu pacjenta, geriatrię i opiekę nad osobami w starszym wieku, zabiegi pielęgnacyjne i szczepienia, edukację zdrowotną i wizyty domowe oraz medycynę paliatywną. Inną placówką, która świadczyła usługi medyczne dla mieszkańców do 2025 r. była Przychodnia Specjalistyczna SAN-MED, która zapewniała zarówno świadczenia na NFZ jak i usługi odpłatne. Oferowane specjalności obejmowały m.in. endokrynologię, diabetologię i alergologię, kardiologię, choroby wewnętrzne, chirurgię ogólną, ortopedię i traumatologię, neurologię i psychiatrię, dermatologię, okulistykę, otorynolaryngologię, pediatrię i położnictwo ginekologiczne, gastroenterologię, pneumonologię i onkologię, usługi pielęgnacyjne, w tym pielęgniarstwo rodzinne i geriatryczne, rehabilitację ambulatoryjną, badania laboratoryjne, diagnostykę i USG.

Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. realizowany był program zdrowotny pn. „Rehabilitacja mieszkańców Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2024–2025” obejmujący wykonanie zabiegów rehabilitacyjnych i edukacyjnych u osób zameldowanych na pobyt stały lub czasowy na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki. Z programu nie mogły skorzystać osoby: niezameldowane na pobyt stały lub czasowy na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, oraz osoby, które w okresie ostatnich sześciu miesięcy korzystały ze świadczeń rehabilitacji leczniczej finansowanych przez NFZ, ZUS, KRUS lub PFRON z powodu tych

samych jednostek chorobowych. Z rehabilitacji, jeden pacjent, mógł skorzystać tylko raz w roku. Z rehabilitacji w roku 2024 skorzystało 405 osób. Całkowity koszt programu w 2024 roku wyniósł: ze środków budżetu gminy Kamieniec Ząbkowicki 198 579, 94 zł, z otrzymanego przez gminę dofinansowania z budżetu Województwa Dolnośląskiego 99 275, 06 zł. Pakiet rehabilitacji jednej osoby obejmował badanie lekarskie, zajęcia edukacyjne, akcję informacyjną, prowadzenie dokumentacji pacjenta oraz komplet zabiegów.

Dostęp do opieki zdrowotnej w gminie Kamieniec Ząbkowicki można ocenić jako stosunkowo dobrze zabezpieczony na poziomie podstawowym i ambulatoryjnym. Istnieją realne możliwości korzystania z lekarza rodzinnego i opieki pielęgniarskiej na miejscu. Jednocześnie oferta wymaga dalszego rozwoju, zwłaszcza w zakresie zwiększenia dla mieszkańców gminy dostępu do specjalistów, rehabilitacji, usług specjalistycznych, wymagających sprzętu, hospitalizacji lub zaawansowanych procedur i wyspecjalizowanej kadry medycznej.

2.10. Infrastruktura techniczna i transport

Infrastruktura techniczna gminy Kamieniec Ząbkowicki charakteryzuje się nowoczesnością oraz systematycznym rozwojem, zapewniając mieszkańcom oraz osobom spoza gminy szeroki dostęp do usług administracyjnych, kulturalnych, rozrywkowych i turystycznych. Mieszkańcy mają zagwarantowany powszechny dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej jakości dostarczanych mediów do gospodarstw domowych oraz obiektów użyteczności publicznej. Infrastruktura drogowa obejmująca zarówno obszar centralny gminy jak i tereny wiejskie, podlega systematycznej modernizacji i rozbudowie. Realizowane inwestycje obejmują m.in. rozbudowę nowych dróg i oświetlenia ulicznego, a także wdrażanie rozwiązań przyjaznych środowisku. Prowadzone działania przyczyniają się do stałej poprawy komfortu życia mieszkańców oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa, co w konsekwencji wzmacnia atrakcyjność gminy Kamieniec Ząbkowicki jako miejsca sprzyjającego osiedlaniu się oraz oferującego szeroki wachlarz różnego rodzaju usług społecznych. Wysoka jakość infrastruktury technicznej stanowi istotny element realizacji celów strategicznych w obszarze poprawy warunków życia oraz rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnoty lokalnej.

W poniższym podrozdziale przeanalizowano, niektóre kwestie związane z infrastrukturą techniczną w postaci sieci wodociągów, kanalizacji, gazu oraz dróg. Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują

między innymi wspomniane kwestie związane z infrastrukturą w postaci wodociągów, kanalizacji, usuwaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych oraz zaopatrzeniem w gaz.

Infrastruktura sieci wodno-kanalizacyjnej

Gmina Kamieniec Ząbkowicki dysponuje rozbudowaną infrastrukturą wodno-kanalizacyjną, zarządzaną przez międzygminną spółkę komunalną. Zarządzaniem infrastrukturą odpowiada Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Nowej Rudzie.

Zaopatrzenie w wodę realizowane jest ze źródeł lokalnych i sieci wodociągowych. W ramach realizowanych i planowanych inwestycji gmina modernizuje ujęcia i rozbudowuje odcinki sieci wodociągowej. Źródłem wody pitnej dla mieszkańców gminy jest stacja uzdatniania wody w Kamieńcu Ząbkowickim, wyposażona w dwie studnie głębokie o głębokości prawie 100 m. Na terenie gminy funkcjonują także naturalne zbiorniki magazynujące wodę, z których największy znajduje się w samym Kamieńcu. Jakość wody jest systematycznie kontrolowana. W przypadku awarii lub odstępstw od norm, ZWiK publikuje na swojej stronie internetowej gminy i przedsiębiorstwa stosowne do sytuacji komunikaty.

Sieć kanalizacji sanitarnej jest mniej rozbudowana niż sieć wodociągowa ze względu na ukształtowanie terenu gminy. Gmina systematycznie stara się rozbudowywać infrastrukturę kanalizacyjną, realizując projekty inwestycyjne. Sieć kanalizacyjna występuje w formie kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej, skoncentrowanej głównie w obszarach miejskich i wsi objętych wcześniejszymi inwestycjami. Gmina prowadzi prace nad rozbudową sieci kanalizacyjnej, a także uzyskuje decyzje administracyjne dla nowych przedsięwzięć kanalizacyjnych m.in. wsi Sosnowa. System oczyszczania ścieków zapewniony jest za pośrednictwem lokalnych oczyszczalni lub rozwiązań międzygminnych, w zależności od zasięgu sieci. W ostatnich latach gmina realizowała wiele inwestycji w modernizację i rozbudowę sieci, w tym największą inwestycję, czyli nową oczyszczalnię ścieków oddaną do użytku w listopadzie 2025 r. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 13 277 985, 30 zł z czego 8 889 421, 13 zł. stanowiło dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład. Obiekt wyposażony został w nowoczesne linie technologiczne, które zapewniają: bardziej efektywne i ekologiczne oczyszczanie ścieków, zwiększoną wydajność systemu, poprawę bezpieczeństwa środowiskowego regionu oraz możliwość przyjmowania większej ilości ścieków. W dalszej kolejności planowane są lokalne modułowe oczyszczalnie dla sołectw Sosnowa i Sławęcín w ramach projektu rozbudowy sieci kanalizacyjnej.

Liczba przeprowadzonych kontroli dokumentów, o których mowa w art.6 ust. 5a oraz wynikach tych kontroli:

- Kontrola w zakresie podpisanych umów oraz dowodów uiszczania opłat za usługi odbioru nieczystości ciekłych – 942,
- Kontrola nieruchomości w zakresie przestrzegania zasad utrzymania czystości i porządku w gminie oraz sposobu gromadzenia, częstotliwości i sposobu pozbywania się nieczystości ciekłych na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki – 167.

Ilość przekazanych nieczystości ciekłych z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. do poszczególnych stacji zlewni:

- Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Nowej Rudzie (oczyszczalnia ścieków w Kamieńcu Ząbkowickim) – 3 851, 85 m³,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „DELFIN” Sp. z o.o. w Ząbkowicach Śląskich – 3 603, 33 m³,
- Oczyszczalnia ścieków w Paczkowie ul. Moniuszki nr 17, 48–370 Paczków – 165 m³,
- Oczyszczalnia ścieków w Ziębicach ul. Gazowa nr 8a, 57–220 Ziębice – 10 m³,
- Przedsiębiorstwo Usługowo Produkcyjne „Wod-Kam” ul. Wiejska 2, 57–250 Złoty Stok – 57, 50 m³

Całkowita ilość ścieków powstałych w całej Gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. odebranych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nowej Rudzie do oczyszczalni ścieków w Kamieńcu Ząbkowickim wyniosła 155 456, 8 m³.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna w gminie Kamieniec Ząbkowicki jest systematycznie modernizowana i rozbudowywana, jednak jej zasięg pozostaje nadal dość mocno zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Zaopatrzenie gospodarstw domowych i przedsiębiorstw wymaga dalszego unowocześniania, zwłaszcza w zakresie jakości wody oraz wydajności systemu. Gmina realizuje i planuje kolejne inwestycje mające na celu poprawę warunków sanitarnych, zwiększenie dostępności usług oraz dostosowanie infrastruktury do norm środowiskowych, co jest nieodłącznym elementem poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Infrastruktura sieci gazowej

Infrastruktura gazowa w gminie Kamieniec Ząbkowickim jest słabo rozwinięta i obejmuje jedynie budynek Szkoły Podstawowej nr 2 w Kamieńcu Ząbkowickim oraz niektóre prywatne gospodarstwa domowe w ramach indywidualnego źródła ogrzewania. Dystrybucją gazu ziemnego zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa, czyli największy operator systemu dystrybucyjnego gazu w Polsce. Na terenie sołectw, nie ma sieci gazowych, co powoduje utrudniony dostęp do tego źródła energii. Gmina w 2019 r. podejmowała kroki w kierunku

gazyfikacji za pośrednictwem technologii gazyfikacji wyspowej LNG, niemniej jednak proces ten nie rozpoczął się.

Na obszarach pozbawionych sieci gazowej mieszkańcy korzystają z alternatywnych źródeł ogrzewania, takich jak paliwa stałe czy instalacje elektryczne. Ograniczony dostęp infrastruktury sieci wynika zarówno z uwarunkowań topograficznych i rozproszonej zabudowy, jak i z ekonomicznej opłacalności inwestycji. Gmina Kamieniec Ząbkowicki zgłasza gotowość do współpracy z operatorem sieci w zakresie stopniowej rozbudowy gazociągów, szczególnie w rejonach intensywnie rozwijającej się zabudowy mieszkaniowej oraz w pobliżu obiektów użyteczności publicznej. Rozwój zależy w dużej mierze od zapotrzebowania zgłaszanych przez mieszkańców oraz od przyjętych kierunków polityki energetycznej, w tym rosnącego znaczenia odnawialnych źródeł energii.

Infrastruktura drogowa

Gmina Kamieniec Ząbkowicki posiada dobrze rozwiniętą, choć zróżnicowaną pod względem jakości, sieć drogową obejmującą drogi gminne, powiatowe oraz istotne ciągi wojewódzkie i krajowe. Przez obszar gminy przebiegają m.in. następujące drogi:

- Droga Wojewódzka nr 390 (DW390) – przebieg: Kamieniec Ząbkowicki–Płonica–Sosnowa–Złoty Stok–Orłowiec–Łądek-Zdrój,
- Droga Wojewódzka nr 382 (DW382) – przebieg: Paczków–Ząbkowice Śląskie, na terenie gminy: Kamieniec Ząbkowicki–Byczeń–Pomianów Górny,

Główną sieć dróg na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki tworzą drogi wojewódzkie, powiatowe oraz będące uzupełnieniem infrastruktury drogi gminne. Drogi gminne pełnią przede wszystkim funkcję lokalną, obsługując ruch wewnętrzny i zapewniając dojazd do zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz terenów rolniczych. Stan techniczny dróg gminnych jest zróżnicowany, na części odcinków nawierzchnia wymaga modernizacji lub przebudowy, zwłaszcza w obszarach o rozproszonej zabudowie. Gmina prowadzi sukcesywną poprawę infrastruktury poprzez remonty cząstkowe, przebudowy nawierzchni, modernizację chodników oraz rozbudowę i poprawę oświetlenia ulicznego. Ważnym elementem układu drogowego są również ciągi pieszo-rowerowe oraz infrastruktura towarzysząca, która wzmacnia bezpieczeństwo użytkowników dróg i sprzyja zrównoważonej mobilności. Realizowane i planowane inwestycje drogowe koncentrują się na poprawie jakości nawierzchni, zwiększeniu bezpieczeństwa ruchu oraz usprawnieniu komunikacji między sołectwami, a centrum gminy.

Infrastruktura drogowa w gminie Kamieniec Ząbkowicki pomimo zróżnicowanej jakości dróg i potrzeb związanych z modernizacją stanowi stabilną podstawę dla lokalnego

transportu i rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a jej sukcesywna poprawa i zwiększanie jakości jest jednym z priorytetów inwestycyjnych samorządu gminnego.

Transport zbiorowy - autobusowy

Gmina Kamieniec Ząbkowicki przechodzi dynamiczny okres rozwoju komunikacji publicznej, wychodząc naprzeciw problemom wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców. Od 2024 r. gmina sukcesywnie buduje sieć autobusowych połączeń z sąsiednimi gminami, co stanowi znaczący krok w kierunku poprawy mobilności społeczności lokalnej. Transport autobusowy w gminie oparty jest na Komunikacji Autobusowej Kamieniec Ząbkowicki. Przez teren gminy przebiegają linie autobusowe o numerach: 110, 111, 112, 113, S10, S11, S12, S13, 24/106, 34/106, 25, 35.

Transport w gminie oparty jest na połączeniach realizowanych przez regionalnych przewoźników obsługujących zarówno relacje lokalne jak i ponadlokalne. Linie autobusowe zapewniają mieszkańcom dojazd do zakładów pracy, szkół, placówek zdrowia oraz instytucji publicznych. Sieć połączeń oferuje największą dostępność w miejscowościach zlokalizowanych w centrum gminy, natomiast w sołectwach o rozproszonej zabudowie częstotliwość kursów jest znacznie mniejsza. W dni robocze funkcjonuje większa liczba kursów aniżeli w weekendy i święta, co przekłada się na ograniczoną mobilność części mieszkańców, zwłaszcza osób starszych i młodzieży, nie posiadających własnego środka transportu. Władze gminne starają się na bieżąco monitorować funkcjonowanie transportu autobusowego i podejmują współpracę z przewoźnikami w zakresie utrzymania kluczowych połączeń oraz dostosowywania oferty przewozowej do lokalnych potrzeb. Zasadnym wydaje się konieczność dalszej poprawy dostępności przewozów, zwłaszcza w godzinach pozaszczytowych oraz w miejscowościach o rozproszonej zabudowie. Komunikacja autobusowa w gminie choć ograniczona, pełni istotną rolę w systemie mobilności gminy, wspierając spójność przestrzenną oraz umożliwiając części mieszkańcom dostęp do usług publicznych, a także niweluje w pewnym stopniu zjawisko wykluczenia komunikacyjnego u części mieszkańców.

Transport kolejowy

Gmina Kamieniec Ząbkowicki dysponuje ważnym węzłem komunikacyjnym, na terenie miasta zlokalizowana jest stacja kolejowa Kamieniec Ząbkowicki. Kolej stanowi ważny element infrastruktury. Stacja znajduje się na skrzyżowaniu dwóch linii kolejowych o znaczeniu regionalnym i ogólnopolskim. Stacja położona jest zaledwie 2 km od Pałacu Marianny Orańskiej – głównej atrakcji turystycznej gminy. W pobliżu znajdują się również kościół Wniebowzięcia NMP i zabytkowy klasztor cystersów. Kamieniec Ząbkowicki jest ważnym punktem dostępowym do szlaków turystycznych Przedgórze Sudeckie.

Linie kolejowe przebiegające przez gminę to:

- Linia kolejowa 276 (Wrocław–Kłodzko–Międzylesie),
- Linia kolejowa 137 (Legnica–Świdnica–Kamieniec Ząbkowicki–Nysa–Kędzierzyn-Koźle).

Transport kolejowy stanowi istotny element infrastruktury komunikacyjnej gminy Kamieniec Ząbkowicki, zapewniając łączność z regionem i możliwością korzystania z kolei jako alternatywy dla transportu drogowego. Jednocześnie na wiele ograniczeń związanych z dostępnością, gdzie wymagane jest podjęcie działań, które będą skupiać się na m.in. monitoringu potrzeb przewozowych mieszkańców i optymalizacji jazdy oraz połączeń, analizie możliwości reaktywacji i rozbudowy linii, promocji kolei jako środka transportu dla turystyki i mobilności zrównoważonej oraz współpracy z operatorami i instytucjami odpowiedzialnymi za infrastrukturę kolejową w zakresie utrzymania i ewentualnych modernizacji.

3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej są określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. Zgodnie z jej postanowieniem, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona tutaj pomiędzy organy administracji publicznej. Ogólne zadania (strategiczne) związane z realizacją polityki społecznej wykonuje województwo. Powiat odpowiada za zadania o charakterze specjalistycznym. Z kolei gmina realizuje tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej i ośrodków wychowawczych.

Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy domowej,
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomani,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Do świadczeń pieniężnych zaliczają się:

- zasiłek stały
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez Sąd.

Do świadczeń niepieniężnych zaliczają się:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia i w rodzinnych domach pomocy oraz usługi sąsiedzkie,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie treningowe lub wspomagane,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, w tym usługi wsparcia krótkoterminowego,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym lub wspomagany, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Poniższe wskaźniki przedstawiają liczbę rodzin korzystających w danym okresie z pomocy społecznej udzielanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim.

Dane te umożliwiają ocenę skali zjawiska oraz analizę sytuacji społeczno-ekonomicznej lokalnej społeczności.

W tabeli nr 3 przedstawiono wskaźniki dotyczące rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym rodzin z powodów problemów uzależnień w latach 2022–2024. W 2022 r. OPS objął wsparciem 134 rodziny, w tym 4 rodziny, u których występował problem uzależnień. W 2024 r. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wynosiła 111, w tym 4 rodziny, u których występował problem uzależnień.

Tabela 3 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oferowanej przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022-2024

Rodziny korzystające z pomocy społecznej oferowanej przez OPS					
Liczba rodzin – ogółem			W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
134	115	111	4	5	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

W kolejnej tabeli nr 4 dokonano analizy rodzajów oferowanej pomocy przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim z podziałem na świadczenia niepieniężne, pieniężne oraz porady w formie pracy socjalnej dla potrzebujących wsparcia osób w latach 2022–2024. W analizowanym okresie czasu liczba udzielonej pomocy osobom potrzebującym przez OPS była w każdym analizowanym roku na dość zbliżonym do siebie poziomie. W 2022 r. przez OPS udzielono świadczeń niepieniężnych dla 38 osób, świadczeń pieniężnych dla 112 osób oraz świadczeń w formie pracy socjalnej dla 30 osób. Według danych w 2024 r. świadczeń niepieniężnych dla osób udzielono 38, świadczeń pieniężnych udzielono 92 osobom, a świadczeń w formie pracy socjalnej udzielono dla 77 osób.

Tabela 4 Rodzaje oferowanej pomocy przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022-2024

Rodzaje pomocy społecznej oferowanej przez OPS								
Świadczenia rzeczowe dla osób			Świadczenia pieniężne dla osób			Świadczenie pracy socjalnej dla osób		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
38	33	38	112	104	92	30	68	77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

W tabeli nr 5 przedstawiono powody, dla których przyznawana jest pomoc społeczna oferowana przez OPS w Kamieńcu Żąbkowskim w latach 2022–2024. Wyszczególniono podział na kilka głównych przyczyn. W analizowanym okresie czasu w gminie łączna liczba przyznawanej pomocy dla osób z każdym kolejnym rokiem ulegała niewielkim wahaniom. Do najczęstszych przyczyn przyznawania pomocy społecznej należała: niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2024 r. OPS w Kamieńcu Żąbkowskim udzielił wsparcia w postaci pomocy społecznej dla łącznie 111 rodzin. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej były: długotrwała choroba (19 rodzin), bezrobocie (44 rodzin), niepełnosprawność (44 rodziny), ubóstwo (29 rodzin) oraz 293 osoby dotknięte klęską żywiołową związana z powodzią na dużą skalę w południowo-zachodniej Polsce w 2024 r.

Tabela 5 Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Kamieńcu Żąbkowskim w latach 2022-2024

Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS			
	2022	2023	2024
Ogółem rodzin objętych pomocą	134	115	111
Niepełnosprawność	49	50	44
Bezrobocie	51	42	44
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	293
Ubóstwo	54	43	29
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	4	2	3
Długotrwała lub ciężka choroba	31	33	19
Alkoholizm	4	5	4
Bezdomność	1	1	1
Zdarzenia losowe	5	1	0
Trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego	1	4	3
Potrzeby ochrony macierzyństwa	20	16	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez OPS w Kamieńcu Żąbkowskim

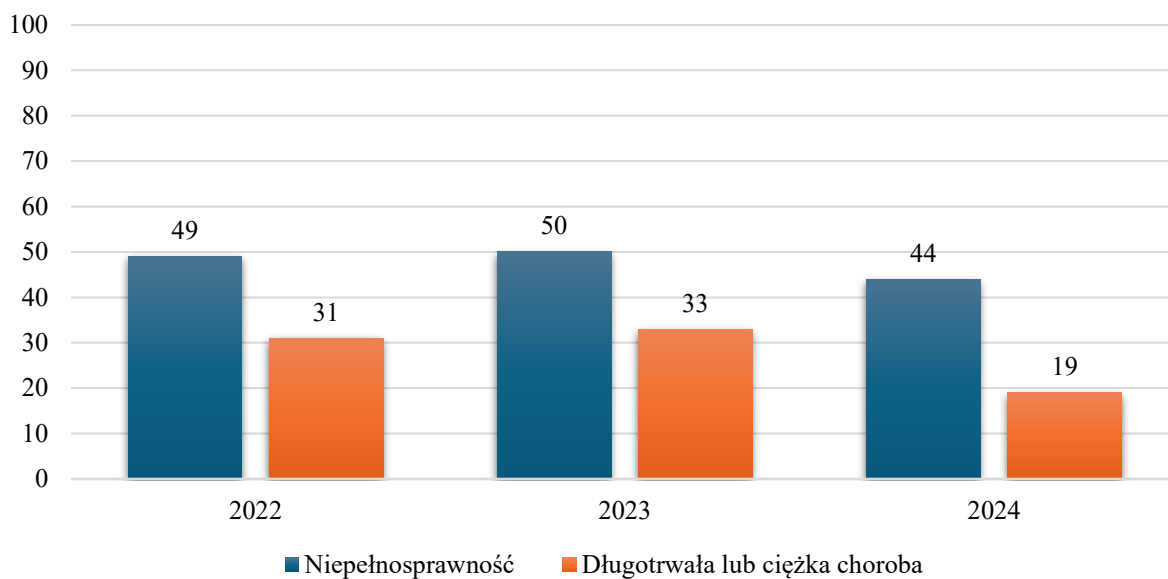
3.1. Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 r.ż.

W 2024 r. z powodu długotrwałej choroby w gminie Kamieniec Ząbkowicki wypłacono 9 świadczeń na kwotę 3 392, 00 zł.

Długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn korzystania z pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2022–2024 w gminie Kamieniec Ząbkowicki utrzymała podobną tendencję. W 2022 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej i dotkniętych długotrwałą chorobą wyniosła 31, w tym samym roku korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności było 49 osób. W 2024 r. liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej choroby wyniosła 19, a z powodu niepełnosprawności liczba osób wyniosła 44, co przełożyło się na spadek liczby osób korzystających ze wsparcia w porównaniu do dwóch lat wstecz. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 6.

Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zgromadzonych przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Nową formą usług opiekuńczych, która została wprowadzona pod koniec lipca 2023 r. na mocy nowelizacji Ustawy o pomocy społecznej są usługi sąsiedzkie. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno- pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Adresatami programu są seniorzy w wieku 60 lat i więcej, mający problemy: z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

Usługi opiekuńcze są formą pomocy społecznej zapewnianej osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym lub samotnym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować i nie mogą uzyskać odpowiedniego wsparcia ze strony bliskich im osób. Świadczą ją zarówno gminne ośrodki pomocy społecznej oraz domy pomocy społecznej.

Zakres usług opiekuńczych obejmują m.in.

- pomoc w codziennych czynnościach życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, przygotowania posiłków),

- opiekę higieniczną i pielęgnację zaleconą przez lekarza,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem przez rozmowy i wsparcie emocjonalne,
- realizację indywidualnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia lub niepełnosprawności.

Oferowane usługi mogą mieć charakter zwykły lub specjalistyczny np. dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczone zarówno w miejscu zamieszkania jak i w domach pomocy społecznej. Przyznawane są na wniosek osoby potrzebującej lub jej rodziny, a zakres oraz czas świadczenia określają gminne przepisy. Podmioty realizujące usługi, tj. OPS, domy pomocy społecznej, mają za zadanie wspierać osoby niesamodzielne w codziennym życiu i umożliwiać im godne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Celem usług opiekuńczych jest umożliwienie osobom potrzebującym pozostania w swoim środowisku zamieszkania, przy jednoczesnym zapewnieniu im niezbędnego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Zakres usług obejmuje w szczególności:

- pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (przygotowanie i dostarczanie posiłków, robienie zakupów, utrzymanie czystości w mieszkaniu),
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej oraz utrzymaniu mieszkania w czystości,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i zdrowotnych,
- zapewnienie kontaktów z otoczeniem i wsparcia emocjonalnego,
- monitorowanie sytuacji życiowej podopiecznych.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada Miejska określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa w drodze rozporządzenia Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Na terenie gminy Kamieniec Żąbkowski w 2024 r. były realizowane usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w miejscu zamieszkania, kierując osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji do domów pomocy

społecznej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania przyznano 10 osobom, łącznie 3 920 świadczeń na łączną kwotę 294 000, 00 zł. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, pomocą objęto 14 osób i wydatkowano kwotę 75 606, 35 zł (liczba świadczonych godzin wyniosła 2 219).

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki czyli liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp., pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na tego typu usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

W gminie Kamieniec Ząbkowicki funkcjonuje jedno mieszkanie chronione o charakterze treningowym, prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej, które zostało wyłonione przez podjęcie zarządzenia nr 46/ 2022 Burmistrza Kamieńca Ząbkowickiego z dnia 18 lutego 2022 r. w sprawie: przeznaczenia lokalu mieszkalnego wchodzącego w skład zasobów mieszkaniowych gminy Kamieniec Ząbkowicki na mieszkanie chronione o charakterze treningowym. Zarządcą mieszkania chronionego treningowego jest Zakład Usług Komunalnych w Kamieńcu Ząbkowickim.

Celem funkcjonowania mieszkania chronionego o charakterze treningowym jest:

- udzielenie schronienia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej,

- zapewnienie bezpieczeństwa,
- zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny,
- usamodzielnienie osób przebywających w mieszkaniu, readaptacja i powrót do środowiska lokalnego,
- wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób pozbawionych pomocy, celem uzdolnienia ich do lepszego radzenia sobie z problemami życia codziennego.

W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie:

- samoobsługi,
- zaspokajania codziennych potrzeb życiowych,
- efektywnego zarządzania czasem,
- prowadzenia gospodarstwa domowego,
- załatwiania spraw urzędowych,
- utrzymywania więzi rodzinnych,
- uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej,
- poszukiwania pracy.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki oferuje także alternatywne formy wsparcia dla osób niepełnosprawnych jak chociażby realizuje Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej. Program zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, dedykowaną osobom niepełnosprawnym. Program jest w 100% finansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Adresatami Programu są:

- dzieci od ukończenia 2 r.ż. do ukończenia 16 r.ż. posiadające orzeczenie o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem w pkt 7 i 8 w orzeczeniu o niepełnosprawności i wymagające konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osoby z niepełnosprawnościami posiadające orzeczenie:
 - o znacznym stopniu niepełnosprawności albo,
 - o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo,

- traktowane na równi z orzeczeniami wymienionymi w lit. a i b, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Usługi asystencji osobistej polegają na wspieraniu przez asystenta osoby z niepełnosprawnością w różnych sferach życia, w tym:

- wsparcia uczestnika w czynnościach samoobsługowych, w tym utrzymaniu higieny osobistej,
- wsparcia uczestnika w prowadzeniu gospodarstwa domowego i wypełnianiu ról w rodzinie,
- wsparcia uczestnika w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania,
- wsparcia uczestnika w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem.

Ponadto w 2024 r. gmina Kamieniec Ząbkowicki została zakwalifikowana do kolejnej edycji Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” – edycja 2024. Z pomocy w postaci asystenta osoby z niepełnosprawnością skorzystało 41 mieszkańców gminy. Wydatkowane środki pochodzące w całości z budżetu państwa wyniosły 663 731, 84 zł. To zadanie było dużą formą wsparcia finansowego dla gminy i pozwoliło wesprzeć niepełnosprawnych mieszkańców. Powyższy Program realizowany był poza budżetem Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim.

Opierając się na założeniach ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697) która zaleca zaangażowanie asystenta rodziny, o którym stanowi art. 11 ust. 3 i art. 12 ustawy. Istotne jest, iż rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę, powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej. Praca asystenta rodziny koncentruje się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin,

w których są dzieci oraz rodzin, których dzieci przebywają poza rodziną macierzystą. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego czy radzenia sobie z problemami dnia codziennego.

W gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. funkcjonował 1 Asystent Rodziny. Koszt zadania to wynagrodzenie dla asystenta rodziny w łącznej kwocie 21 218, 50 zł. W tym samym roku w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego umieszczonych było 9 dzieci, a 11 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych oraz 7 dzieci w rodzinach niespokrewnionych, w tym 4 dzieci w zawodowych. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w okresie od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r. wyniosła 281 880, 76 zł.

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a którym nie można zapewnić odpowiedniego wsparcia w formie usług opiekuńczych, mają prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej (DPS). Decyzja o skierowaniu do DPS-u podejmowana jest na podstawie indywidualnej oceny sytuacji życiowej i zdrowotnej danej osoby, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. w szczególności art. 54 i 55. Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej ustalana jest zgodnie z art. 61 wspomnianej ustawy. W pierwszej kolejności koszt pobytu ponosi mieszkaniec DPS-u, który zobowiązany jest do pokrycia opłaty w wysokości do 70% swojego dochodu. Jeżeli kwota ta nie pokrywa pełnego kosztu utrzymania, pozostałą część mogą uzupełnić osoby zobowiązane do alimentacji, takie jak małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) oraz wstępni (rodzice, dziadkowie), zgodnie z art. 64 ustawy. Mieszkańcy wymagający całodobowej opieki są kierowani do domów pomocy społecznej czyli DPS.

Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki nie funkcjonuje własny Dom Pomocy Społecznej. Gmina kieruje mieszkańców wymagających całodobowej opieki do DPS-ów w innych gminach lub powiatach, a sama gmina realizuje przede wszystkim zadania przez OPS jak wspomniane wcześniej usługi opiekuńcze, mieszkania treningowe czy świadczenia. Gmina Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. realizowała dopłaty do pobytu w DPS dla 9 mieszkańców gminy. Liczba udzielonych świadczeń wyniosła 82 na kwotę 356 977, 37 zł.

Gmina Kamieniec Ząbkowicki realizowała i podjęła kroki do dalszej realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa”. Program skierowany jest do opiekunów osób z niepełnosprawnościami, umożliwiający czasowe przejęcie obowiązków opiekuńczych i odciążenie rodzin poprzez zapewnienie opieki, pobyt dzienny lub całodobowy w placówkach. Programy wsparcia umożliwiają ponadto korzystanie ze świadczeń zdrowotnych, usług

wspomagających czy pomocy psychologicznej w zależności od potrzeb mieszkańców.

Świadczenie usług odbywa się na podstawie decyzji administracyjnej, wydawanej po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego oraz oceny indywidualnej sytuacji życiowej i zdrowotnej osoby zainteresowanej. Wysokość odpłatności za usługi uzależniona jest od dochodu osoby lub rodziny, zgodnie z zasadami określonymi w uchwale Rady Miejskiej.

Program adresowany jest do:

- do członków rodzin/ opiekunów dzieci do 16 r.ż. posiadających aktualne orzeczenie o niepełnosprawności,
- do członków rodzin/ opiekunów osób niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne (I grupa z ZUS, KRUS),
- usługi opieki wytechnieniowej przysługują w przypadku zamieszkiwania członka rodziny lub opiekuna we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną, która wymaga stałej opieki w zakresie potrzeb życia codziennego.

Celem programu w odniesieniu do członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych jest ich czasowe odciążenie od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki nad osobą z niepełnosprawnością przez zapewnienie czasowego zastępstwa w tym zakresie.

Działania podejmowane w ramach Programu obejmują:

- odciążenie psychofizyczne opiekunów czyli zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację, umożliwienie załatwienia niezbędnych spraw życiowych,
- wzmocnienie potencjału opiekunów czyli ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne,
- podniesienie kompetencji czyli edukacja w zakresie technik wspomagania, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz specjalistyczne poradnictwo w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób z niepełnosprawnością,
- wsparcie zdrowotne czyli objęcie poradnictwem w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.

W ostatnich latach w gminie obserwuje się wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, wynikający ze zmian demograficznych i starzenia się społeczeństwa. OPS w Kamieńcu Ząbkowickim podejmuje działania mające na celu zwiększenie dostępności usług m.in. poprzez rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej, szkolenia dla opiekunek

środowiskowych oraz udział w programach finansowanych ze środków zewnętrznych, takich jak programy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej czy projekty unijne wspierające rozwój usług społecznych. Program „Opieka wytchnieniowa” stanowi istotne wsparcie dla systemu opieki społecznej w gminie, a jego ogólnym celem jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej niezależnego i aktywnego życia oraz poprawę funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w jej środowisku, zwiększenie możliwości zaspokajania jej potrzeb oraz włączenie jej w życie społeczne.

3.2. Bezrobocie

O poziomie rozwoju gospodarczego oraz kondycji sektora przedsiębiorczości w danej jednostce samorządu terytorialnego, wpływ na stan rzeczy ma wiele elementów takich jak m.in. liczba zarejestrowanych i aktywnie funkcjonujących podmiotów gospodarczych, struktura zatrudnienia mieszkańców czy poziom bezrobocia. Lokalna gospodarka w gminie Kamieniec Ząbkowicki stanowi nieodłączny filar rozwoju społeczno-ekonomicznego regionu. Jej charakter i potencjał kształtują różnorodne podmioty gospodarcze oraz szeroki zakres działalności w różnych sektorach gospodarki. Położenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, dostępność infrastruktury oraz aktywność mieszkańców sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości i inwestycji prowadzonych na terenie gminy. Władze lokalne gminy podejmują szereg aktywnych działań ukierunkowanych na wspieranie rozwoju lokalnej gospodarki, poprawie warunków życia mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej w mieście. Samorząd lokalny stara się aktywnie wspierać lokalne środowisko przedsiębiorców, oferując im zróżnicowane formy wsparcia, obejmujące m.in. doradztwo gospodarcze, pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, a także organizację szkoleń i warsztatów z zakresu przedsiębiorczości. Inicjatywy podejmowane przez władze lokalne przyczyniają się w znacznym stopniu do poszerzania wiedzy oraz kompetencji zarówno obecnie funkcjonujących przedsiębiorców jak i potencjalnych nowych przedsiębiorców mieszkających na co dzień na terenie gminy, a chcących w przyszłości rozpocząć działalność gospodarczą.

Znacznym wpływ na rozwój gospodarczy gminy Kamieniec Ząbkowicki mają także realizowane inwestycje infrastrukturalne, w tym budowa i modernizacja dróg lokalnych, poprawa dostępności komunikacyjnej, a także modernizacja i budowa nowych systemów wodociągowych i kanalizacyjnych. Władze lokalne od wielu lat skutecznie podejmują szereg działań na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym środków unijnych na realizację nowych inwestycji. Z powodzeniem w ostatnich latach samorząd lokalny wdraża projekty,

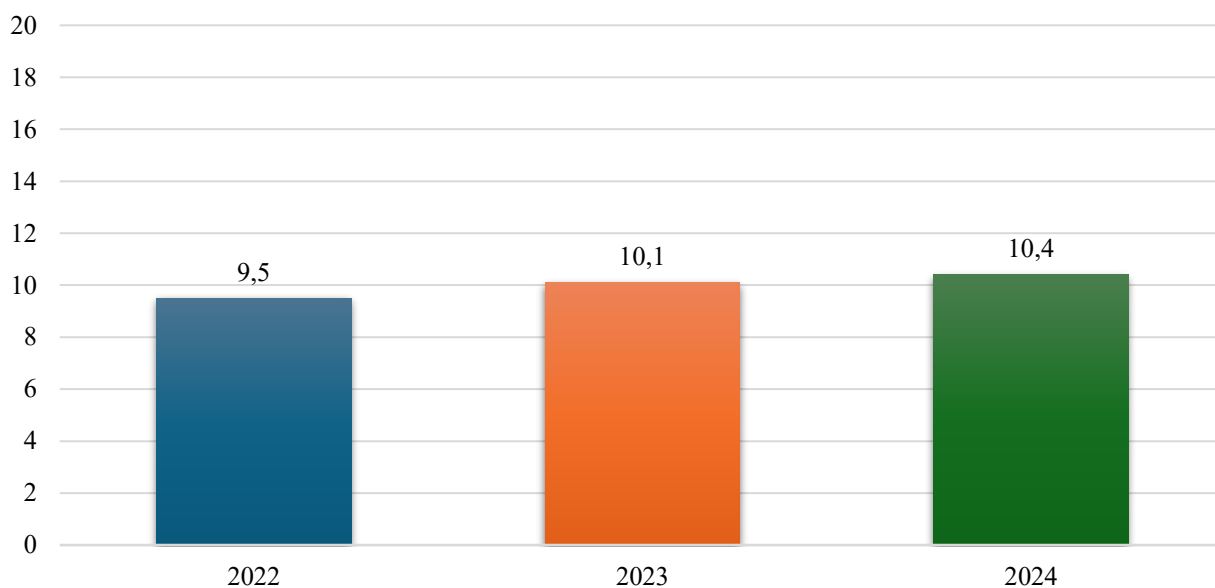
które jeszcze mocniej zwiększają konkurencyjność gospodarczą gminy na tle całego regionu oraz podejmują działania wspierające rozwój lokalnych inicjatyw. Analiza struktury i potencjału lokalnej gospodarki pozwala na identyfikację kluczowych wyzwań oraz szans, które będą mieć wpływ na dalszy rozwój całej społeczności gminy Kamieniec Ząbkowicki.

Bezrobociem z kolei określa się stan, w którym część zasobów pracy w wieku produkcyjnym jest zdolna do pracy, poszukuje jej, ale nie znajduje zatrudnienia. Innymi słowy, to efekt nierównowagi pomiędzy podażą na pracę, a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Czynniki pozapłacowe natomiast ograniczają popyt na pracę lub zwiększają jej podaż. Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej pogarszając sytuację materialną, czy niekorzystnie wpływając na jej kapitał społeczny, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia w 2024 r. w gminie Kamieniec Ząbkowicki został przyznany w ilości 86 świadczeń, na łączną kwotę 33 104, 83 zł.

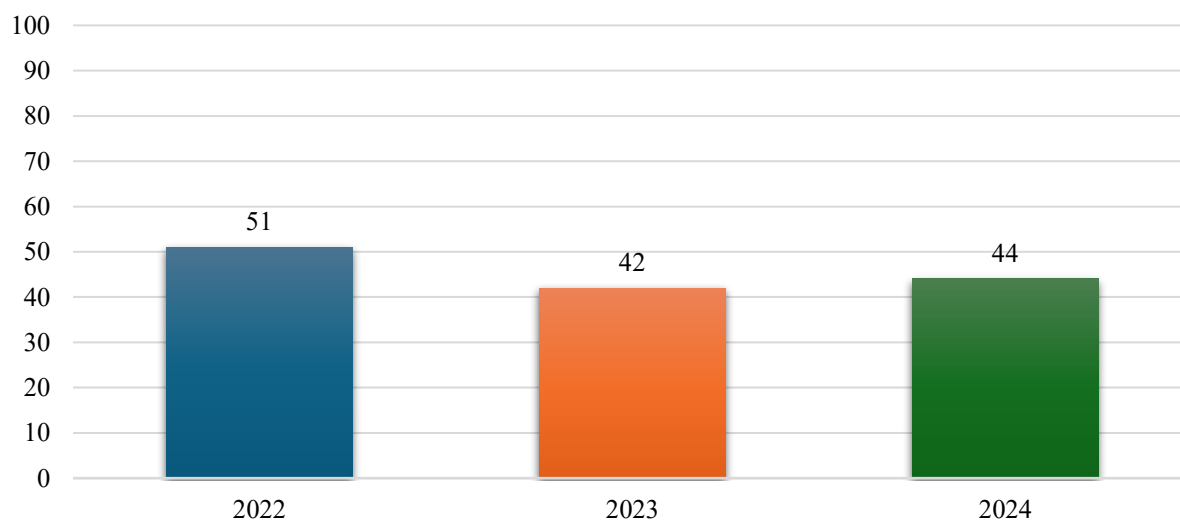
Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ząbkowicach Śląskich w 2024 r. liczba osób bezrobotnych w gminie Kamieniec Ząbkowicki wyniosła 213, w tym 111 kobiet i 102 mężczyzn. Do Urzędu Pracy dla powiatu ząbkowickiego zgłoszono 1 491 ofert pracy, z kolei ofert pracy z miejscem wykonywania pracy w gminie Kamieniec Ząbkowicki wyniosła 245 ofert. Liczba osób korzystających z usług PUP z gminy Kamieniec Ząbkowicki wieku do 24 lat wyniosła 93 osoby, do 25 lat wyniosła 105 osób, a w wieku do 30 lat wyniosła 163 osoby.

Na poniższym wykresie nr 7 przedstawiono dane zgromadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Ząbkowicach Śląskich dotyczące bezrobocia rejestrowanego dla powiatu ząbkowickiego latach 2022–2024. Dotyczy to osób bezrobotnych pozostających bez stałego zatrudnienia w wieku produkcyjnym 18–64 lata. W analizowanym okresie czasu liczba osób bezrobotnych ulegała niewielkim wahaniom. W 2022 r. stopa bezrobocia dla powiatu ząbkowickiego wyniosła 9,5%, w kolejnym roku wyniosła 10,1%, a w 2024 r. odnotowano stopę bezrobocia na poziomie 10,4%. Wzrost stopy bezrobocia na przestrzeni dwóch lat dla powiatu ząbkowickiego odnotowano na poziomie 0,9 pp.

Wykres 7 Stopa bezrobocia dla powiatu ząbkowickiego w latach 2022–2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Ząbkowicach Śląskich

Dane OPS w Kamieńcu Ząbkowickim wskazują, że w latach 2022–2024 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w analizowanym okresie czasu była zróżnicowana. W 2022 r. liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia wyniosła 51. W 2023 r. było to 42, natomiast w 2024 r. liczba znów wzrosła i wyniosła 44. W analizowanym okresie OPS udostępniał osobom poszukującym pracy, korzystającym z pomocy społecznej, informacje o aktualnych ofertach pracy, dostępnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ząbkowicach Śląskich, a zadanie to wykonywane było w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Wyniki przedstawia wykres nr 8.

Wykres 8 Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

Centrum Integracji Społecznej Gminy Kamieniec Ząbkowicki rozpoczęło działalność w dniu 1 kwietnia 2013 r., natomiast realizację działań w zakresie reintegracji społeczno-zawodowej rozpoczęło z dniem 15 kwietnia 2013 r. Centrum funkcjonuje jako samorządowy zakład budżetowy gminy Kamieniec Ząbkowicki, utworzony na podstawie uchwały Nr XXI/122/2012 Rady Gminy Kamieniec Ząbkowicki z dnia 31 sierpnia 2012 r. Decyzją Wojewody Dolnośląskiego z dnia 5 stycznia 2018 r. status centrum integracji społecznej, nadany Centrum Integracji Społecznej Gminy Kamieniec Ząbkowicki, został przedłużony na okres 5 lat, licząc od dnia 1 lutego 2018 r. Podstawę prawną funkcjonowania Centrum Integracji Społecznej Gminy Kamieniec Ząbkowicki stanowi ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. Nr 122, poz. 1143 z dnia 14 lipca 2003 r. z późn. zm.), która określa m.in. zasady tworzenia i działalności centrów integracji społecznej, definiuje pojęcie wykluczenia społecznego oraz reguluje warunki uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra. Centrum Integracji Społecznej stanowi bardzo istotny element lokalnego systemu przeciwdziałania bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu na terenie gminy. Jego rola polega w szczególności na aktywizacji osób bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, które na podstawie skierowania wydanego przez tut. Ośrodek Pomocy Społecznej podejmują uczestnictwo w zajęciach realizowanych przez Centrum.

Celem działalności Centrum jest aktywizacja mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki poprzez realizację działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności skierowanych do osób:

- bezdomnych, realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uzależnionych od alkoholu,
- uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających,
- chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- długotrwale bezrobotnych, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- osób z niepełnosprawnościami, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Działania Centrum skierowane są do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych oraz znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo, a także uniemożliwiającej lub istotnie ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Udział w programach reintegracji społeczno-zawodowej umożliwia uczestnikom stopniowy powrót na rynek pracy poprzez nabywanie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych, rozwijanie kompetencji społecznych oraz kształtowanie nawyków związanych z regularnym wykonywaniem obowiązków zawodowych. Za okres uczestnictwa w zajęciach Centrum osoby te otrzymują świadczenie integracyjne, które stanowi formę wsparcia finansowego oraz motywację do aktywnego udziału w procesie reintegracji.

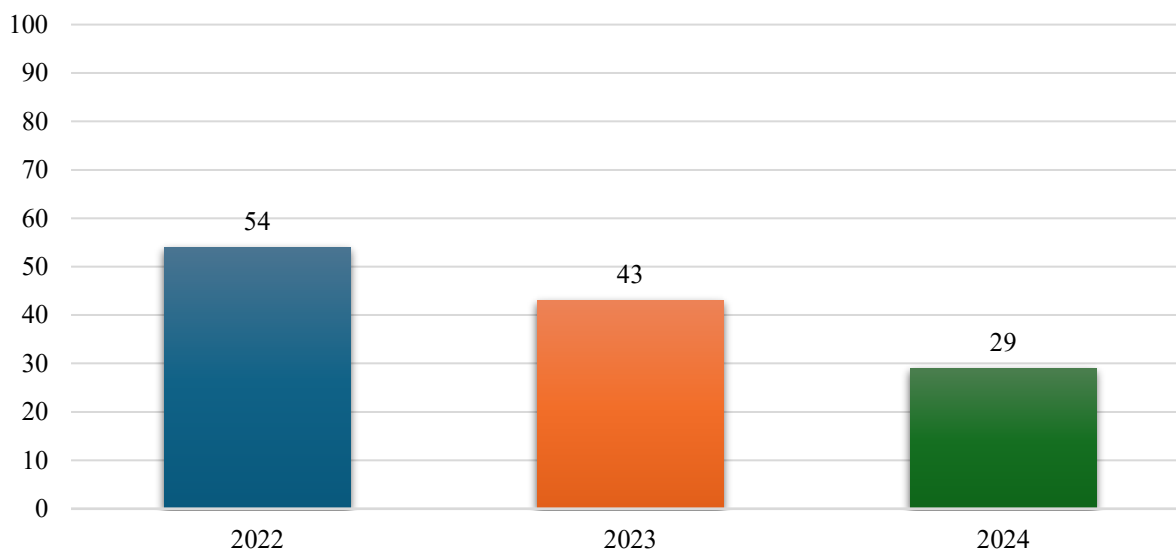
Działalność Centrum przyczynia się do zwiększenia szans uczestników na podjęcie zatrudnienia, ograniczenia długotrwałego bezrobocia oraz zmniejszenia zależności od świadczeń pomocy społecznej. Jednocześnie Centrum pełni funkcję wspierającą działania gminy w zakresie realizacji polityki społecznej i rynku pracy, stanowiąc skuteczne narzędzie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia.

3.3. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osób z niepełnosprawnością, grup mniejszościowych, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starszych.

Zaprezentowane dane OPS w Kamieńcu Ząbkowickim wskazują, że w latach 2022–2024 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była zróżnicowana, jednakże liczby są na zbliżonym poziomie. W 2022 r. liczba osób korzystająca z pomocy społecznej ze wspomnianego powodu wyniosła 54, rok później było to 43, natomiast w 2024 r. liczba zmniejszyła się względem dwóch lat wstecz i wyniosła 29. Dane przedstawiono na wykresie nr 9.

Wykres 9 Liczba korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu ubóstwa w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. W 2024 r. OPS w Kamieńcu Ząbkowickim na wypłatę zasiłków stałych przeznaczył 185 674, 82 zł.

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego: osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. W 2024 r. OPS w Kamieńcu Ząbkowickim na wypłatę zasiłków okresowych przeznaczył 55 621, 49 zł.

Zasiłek celowy to świadczenie dla osób i rodzin przyznawane na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. W 2024 r. OPS w Kamieńcu Ząbkowickim na wypłatę zasiłków celowych przeznaczył 45 956, 15 zł.

Świadczenia takie jak zasiłek stały, okresowy i celowy stanowią ważny filar wsparcia społecznego w gminie, zwłaszcza dla osób w trudnej sytuacji. Istotna jest rola OPS

w zapewnieniu efektywnego dostępu do tych świadczeń oraz informowania mieszkańców o możliwości ubiegania się o pomoc. Dokładne warunki przyznawania (kryteria dochodowe, limity, procedury) warto zestawić w lokalnych regulacjach prawnych, by zwiększyć przejrzystość i przewidywalność świadczeń dla mieszkańców.

Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym zjedzenia gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Takie rozwiązanie daje bowiem większą kontrolę nad jakością kupowanych produktów, z których przygotowywane są posiłki, oraz nad procesem ich przygotowywania. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe, w tym szkołom artystycznym realizującym kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

Uchwałą nr LXXI/492.2023 Rady Miejskiej w Kamieńcu Żąbkowickim z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie: ustanowienia programu osłonowego w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu ” na lata 2024–2028, przyjęto Program, który reguluje kwestię związane z dożywianiem dzieci i młodzieży.

Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, poprzez zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych w szczególności samotnych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych. W cele Programu wpisuje się również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach. Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form: posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci artykułów żywnościowych. Program ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi trzy moduły, z których każdy ma charakter indywidualny i kierowany jest do innego adresata: 1. Moduł I dla dzieci i młodzieży 2. Moduł II dla osób dorosłych 3. Moduł III dotyczy organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach. Program realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Żąbkowickim jako samorządowa jednostka pomocy

społecznej we współpracy z innymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi gminy (przedszkola, szkoły podstawowe) oraz szkołami prowadzonymi przez inne samorządy gminne lub podmiotami prowadzącymi szkoły do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim.

W 2024 r. OPS w Kamieńcu Ząbkowickim realizował Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”, którego koszt wyniósł 85 451, 43 zł. Udział środków gminy wyniósł 40% tj. 34 180, 58 zł, dotacja z budżetu państwa 60% tj. 51 270, 85 zł. W ramach programu udzielono: pomoc 60 rodzinom w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności wydatkując kwotę 58 500, 00 zł, oraz pomoc w formie darmowych posiłków wydatkując kwotę 26 951, 43 zł – 3 840 posiłków w szkole dla 35 dzieci z 20 rodzin.

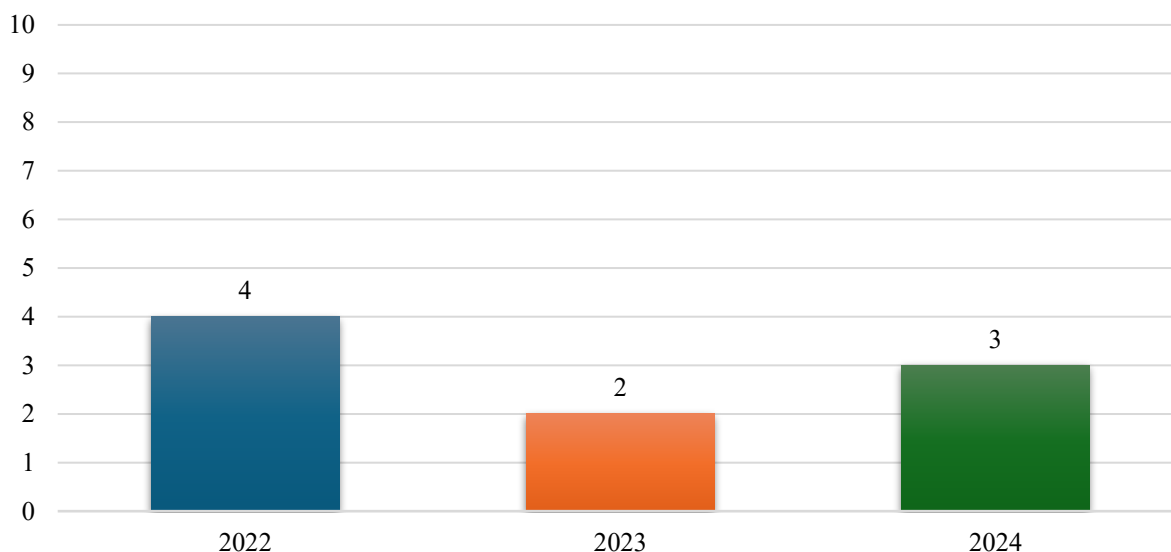
3.4. Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego w przypadkach jak problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Dane OPS w Kamieńcu Ząbkowickim wskazują, że w latach 2022–2024 liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej była na zbliżonym poziomie. W 2022 r. liczba osób korzystających z pomocy ze wspomnianego powodu wyniosła 4, a w 2024 r. liczba beneficjentów wyniosła 3. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 10.

Wykres 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Uchwała nr LIX/413/2023 Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim z dnia 3 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025,

w którym gmina Kamieniec Ząbkowicki ma za zadanie wspierać rodziny zamieszkujące gminę. Celem głównym przyjętym w programie jest wspieranie rodzin mających problemy z wypełnieniem swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie warunków by zapobiec dysfunkcjonalności rodzin.

Cele szczegółowe to:

- minimalizacja zjawiska dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych, wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i zasobów rodzinnych,
- Wsparcie rodzin mających trudności w zaspokajaniu fundamentalnych potrzeb natury materialno-bytowej.

Przewidywane efekty programu. Poprzez realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny przewidywane jest:

- zminimalizowanie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnymi dysfunkcjami, uzależnieniami,
- rozwinięcie współpracy instytucji wspólnie pracujących na rzecz wspierania rodziny,
- poprawa funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych, przywrócenie im zdolności opiekuńczo-wychowawczych,
- przeciwdziałanie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczeństwie lokalnym.

Źródłem finansowania zadań określonych w Gminny Programie Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki są środki finansowe poszczególnych podmiotów realizujących zadania na rzecz dziecka i rodziny (budżet gminy i powiatu), a także środki uzyskane z dotacji z budżetu państwa.

Dodatkowym narzędziem pomocy rodzinie przeżywającej trudności są rodziny wspierające. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- opiece i wychowaniu dziecka,
- prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Zgodnie z art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jednakże korzystając z art. 31 ust. 2 upoważnienie do ustanawiania rodziny

wspierającej lub zawierania i rozwiązywania umów otrzymał kierownik ośrodka pomocy społecznej.

Rodziną wspierającą może zostać rodzina lub osoba, która spełnia następujące warunki:

- ma stałe źródło utrzymania,
- ma pełnię władzy rodzicielskiej wobec wszystkich własnych dzieci i prawidłowo realizuje obowiązki opiekuńczo-wychowawcze wobec nich,
- uzyska zaświadczenie od lekarza rodzinnego o dobrym stanie zdrowia,
- przebywa na stałe na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- członkowie rodziny nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo,
- może pochodzić z bezpośredniego otoczenia dziecka (np. sąsiedzi, dziadkowie, krewni, znajomi).

Do 2017 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowiła podstawowy akt prawny regulujący formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie realizacji kompleksowego programu wsparcia rodzin „Za życiem”, a w ślad za nią uchwalono ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która weszła w życie w styczniu 2017 r. Program „Za życiem” obejmuje kompleksowe działania na rzecz rodzin wychowujących osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności dzieci. Pomoc przewidziana w ustawie dotyczy m.in.

- wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin,
- wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- świadczenia usług wspierających i rehabilitacyjnych,
- wsparcia mieszkaniowego.

Zgodnie z przepisami, rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną niepełnosprawnością lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, powstałą w okresie prenatalnym lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ustawa przewiduje ponadto, że asystent rodziny pełni funkcję przewodnika po systemie wsparcia, koordynując dostępne formy pomocy. Celem ustawy jest również usprawnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz zintegrowanie działań różnych instytucji pomocowych. Ponadto, w ramach polityki prorodzinnej funkcjonuje Karta Dużej Rodziny (KDR), wydawana rodzinom posiadającym lub wychowującym co najmniej troje dzieci. Karta uprawnia do korzystania z systemu zniżek i ulg w instytucjach publicznych oraz prywatnych. Rodzice otrzymują kartę na czas nieokreślony, natomiast dzieci do ukończenia 18 r.ż.,

a w przypadku kontynuowania nauki do ukończenia 25 r.ż. W 2024 r. gmina Kamieniec Ząbkowicki na przyznanie Kart Dużej Rodziny przeznaczył kwotę 627, 00 zł.

Rodziny wielodzietne w gminie Kamieniec Ząbkowicki stanowią ważną grupę społeczną, która korzysta z szerokiego wachlarza świadczeń i wsparcia, zarówno na poziomie ogólnokrajowym jak i lokalnym. Rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie gminy mogą liczyć na szereg świadczeń i wsparcia przede wszystkim przez OPS, ale i inne instytucje takie jak m.in.

- świadczenia pieniężne i niepieniężne w tym zasiłki celowe i okresowe,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- Kartę Dużej Rodziny, która uprawnia do licznych zniżek,
- usługi opiekuńcze i asystenckie dla rodzin z osobami wymagającymi wsparcia,
- dodatki mieszkaniowe i energetyczne,
- dofinansowania z projektów unijnych i krajowych realizowanych przez Urząd Miejski w Kamieńcu Ząbkowickim.

3.5. Uzależnienia

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków, a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii nakłada na samorząd gminy na równi

z organami administracji rządowej obowiązek kształtowania polityki alkoholowej i przeciwdziałania narkomanii.

Realizacja wyżej wymienionych zadań w 2024 r. w gminie prowadzona była w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na lata 2025–2026 przyjętym uchwałą nr XI/77/2024 Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim z dnia 31 grudnia 2024 r.

Do celów szczegółowych programu należy:

- edukacja społeczności lokalnej na temat szkodliwości alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych (NSP), uzależnień behawioralnych oraz edukacja społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie i możliwości jej przeciwdziałania,
- ograniczenie liczby dzieci i młodzieży „eksperymentującej” z alkoholem, środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi, środkami zastępczymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi (NSP) oraz ograniczenie liczby dzieci ulegającej uzależnieniom behawioralnym,
- działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców,
- ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych choroby alkoholowej, narkomanii i uzależnień behawioralnych oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- zobowiązanie do leczenia odwykowego,
- tworzenie warunków do realizacji Miejskiego Programu.

W placówkach oświatowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki odbywają się cykliczne szkolne programy profilaktyczne, których głównym celem jest reagowanie placówek oświatowych na problem używania substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, uzależnienia behawioralne, nikotyna i inne używki oraz promowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia. Zajęcia odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów planistycznych.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/ burmistrza/ prezydenta miasta, którego głównym zadaniem jest realizacja zadań samorządu terytorialnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa Rada Miejska w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy).

Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy),
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy),
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe),
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W gminie Kamieniec Ząbkowicki istnieje oddelegowana do tych zadań jednostka w postaci Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. MKRPA jest organem działającym na terenie każdej gminy miejskiej, w tym również w Kamieńcu Ząbkowickim. Komisja została powołana w celu realizacji zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. MKRPA jest organem działającym przy Urzędzie Miejskim w Kamieńcu Ząbkowickim, której głównym celem jest przeciwdziałanie problemom alkoholowym oraz wspieranie osób dotkniętych uzależnieniem i ich rodzin.

Do głównych zadań instytucji należy m.in.

- wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” w przypadkach podejrzenia przemocy domowej w tym także diagnozowanie sytuacji rodzinnej i inicjowanie działań pomocowych,
- motywowanie i kierowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego, w tym przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu,

prorowadzenie rozmów z osobami zgłaszzanymi oraz w razie zaistnienia potrzeby, kierowanie na badania przez biegłych sądowych oraz przygotowanie dokumentacji do sądu w sprawach o zobowiązanie do leczenia odwykowego,

- współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, placówkami oświatowymi i służbą zdrowia,
- opiniowanie i monitorowanie realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Procedura zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. Przesłanki uprawniające do zobowiązania danej osoby do poddania się leczeniu odwykowemu, to zgodnie z art. 24 ustawy:

- rozkład życia rodzinnego,
- demoralizacja małoletnich,
- uchylanie się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny,
- systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego.

W poniżej tabeli nr 6 przedstawiono szczegółowo zakres działalności MKRPA w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022–2024. W analizowanych latach warto podkreślić, że w każdym kolejnym analizowanym roku liczba ogólnych posiedzeń Komisji utrzymywała się na zbliżonym poziomie co świadczy o dużej regularności, wysokim wkładzie pracowników i zaangażowaniu w sprawy społeczne w gminie. W 2022 r. przeprowadzono łącznie 24 ogólnych posiedzeń Komisji, a rok później było to 16. W 2024 r. liczba ogólnych posiedzeń Komisji wyniosła 20, przeprowadzono 20 rozmów z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia, 3 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz zrealizowano 1 szkolenie dla pracowników. Pozostałe informacje z poprzednich lat przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6 Działalność MKRPA w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Działalność MKRPA			
	2022	2023	2024
Ogólne posiedzenia Komisji	24	16	20
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywuującej	0	0	0

Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	14	20	20
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	5	1	3
Postanowienia opiniujące lokalizacje punktów sprzedaży napojów alkoholowych	36	17	12
Szkolenia dla pracowników MKRPA	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS i MKRPA w Kamieńcu Ząbkowickim

W tabeli nr 7 przedstawiono działalność Komisji interwencyjno-motywującej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. W 2024 r. sporządzono 20 wnioski o leczenie odwykowe, zlecono przeprowadzenie 2 badań przez biegłych sądowych oraz sporządzono 2 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego. Pozostałe informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7 Działalność Komisji interwencyjno-motywującej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024

Działalność Komisji interwencyjno-motywującej			
Zadanie	2022	2023	2024
Wniosków o leczenie odwykowe	14	20	20
Obecnie rozpoczętych spraw	0	0	0
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	3	3	2
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	9	7	2
Zakończenie postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez Sąd	0	0	0
Przeprowadzenie badania przez biegłych sądowych	0	0	0

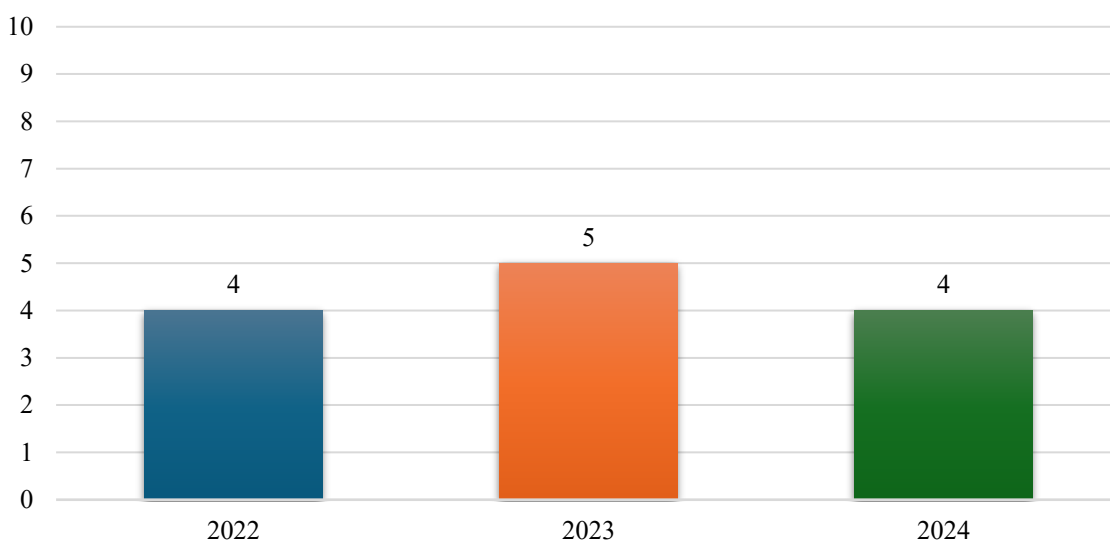
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS i MKRPA w Kamieńcu Ząbkowickim

Na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki funkcjonuje również Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ulegających przemocy w rodzinie. Punkt Informacyjny funkcjonuje w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych, uzależnień behawioralnych oraz w zakresie przemocy w rodzinie i jej przeciwdziałania. W skład podmiotów wchodzi psycholog oraz członek MKRPA. W ramach realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz

Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kamieniec Ząbkowicki na lata 2024–2025 podjęto szereg działań ukierunkowanych na ograniczanie zjawisk uzależnień, wzmacnianie postaw prozdrowotnych oraz wspieranie rodzin dotkniętych problemem przemocy.

W latach 2022–2024 liczba osób korzystających ze wsparcia społecznego z powodu uzależnień od alkoholu utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2022 r. liczba ta wyniosła 4, w 2023 r. było to 5, a w 2024 r. liczba wyniosła 4. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 11.

Wykres 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

Oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży to zorganizowane działania mające na celu zapobieganie powstawaniu lub rozwojowi niekorzystnych zjawisk społecznych, zdrowotnych i wychowawczych w tej grupie wiekowej. Istotą działań profilaktycznych w tym wymiarze jest wzmacnianie czynników chroniących oraz ograniczanie czynników ryzyka, które mogą prowadzić lub powodować różnego rodzaju problemy jak np. uzależnienia, przemoc, zaburzenia psychiczne, otyłość oraz inne zagrożenia dla zdrowia i prawidłowego rozwoju człowieka. Działania profilaktyczne obejmują m.in.

- edukację zdrowotną przez promowanie zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej czy prawidłowego odżywiania,
- programy przeciwdziałania uzależnieniom takich substancji i środków jak np. alkohol, narkotyki czy dopalacze,
- profilaktykę zdrowia psychicznego, skupiającą się wokół rozwoju umiejętności radzenia sobie ze stresem, wsparciem emocjonalnym oraz zapobieganiu depresji,

- działania na rzecz bezpieczeństwa poprzez profilaktykę przemocy, przekazywanie wiedzy o cyberprzemocy, edukacje dotyczącą zagrożeń XXI wieku.

Celem oddziaływań profilaktycznych jest nie tylko zapobieganie problemom, ale również wspieranie prawidłowego rozwoju, kształtowanie pozytywnych postaw i kompetencji, budowanie odporności psychicznej oraz zapewnienie odpowiednich warunków do nauki i życia dzieciom oraz młodzieży.

Instytucjami w gminie Kamieniec Ząbkowicki odpowiedzialnymi za organizację działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców i dzieci oraz młodzieży są realizowane przez MKRPA i OPS, w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin dotkniętym problemem alkoholowym oraz przemocą domową. Gmina współpracuje z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi na rzecz skutecznego adresowania potrzeb dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki. Celem podejmowanych działań jest ograniczenie ryzykownych zachowań wśród dzieci i młodzieży, takich jak uzależnienia, przemoc, czy zachowania agresywne, a także wsparcie ich rozwoju poprzez promowanie zdrowych nawyków i bezpiecznych form spędzania czasu wolnego. Oddziaływania profilaktyczne zmierzają do zmniejszenia ryzyka sięgania przez dzieci i młodzież po środki psychoaktywne, a także do budowania kompetencji społecznych i emocjonalnych, które pomagają podejmować świadome i zdrowe decyzje życiowe. Realizacja tych działań przyczynia się w znacznej mierze do poprawy bezpieczeństwa społecznego oraz jakości życia w środowisku lokalnym. Wszystkie te elementy składają się na kompleksową, wielowymiarową strategię profilaktyczną realizowaną przez gminę Kamieniec Ząbkowicki, która aktywnie wspiera najmłodsze pokolenie w zdrowym rozwoju i przeciwdziałaniu problemom uzależnień.

W placówkach oświatowych na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki prowadzone są szkolne programy profilaktyczne, których celem jest reagowanie na problem używania substancji psychoaktywnych takich jak alkoholu, narkotyków, dopalaczy, uzależnień behawioralnych, nikotyny i innych używek oraz promowanie stylu życia wolnego od różnych nałogów. Zajęcia organizowane w gminie odbywają się w formie warsztatów, pogadanek, dyskusji oraz konkursów plastycznych. Ponadto w gminie organizowane są zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym, w których udział biorą dzieci wraz z rodzicami. Ponadto w ramach działalności profilaktycznej rozprowadzano broszury informacyjne, ulotki i plakaty o tematyce związanej z przeciwdziałaniem uzależnieniom.

Do istotnych działań profilaktycznych skierowanych dla dzieci i młodzieży w latach 2022–2024 zrealizowanych w gminie Kamieniec Ząbkowicki należą:

- 2022 r.:
 - warsztaty, o tematyce profilaktycznej (przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy),
 - konsultacje dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Psychologa,
 - zakup kursu e-learningowy dla dzieci i młodzieży ze Szkoły,
 - warsztaty dla rodziców: „Szkoła dla rodziców”,
 - warsztaty plastyczne dla dzieci uczestniczących w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego,
 - warsztaty socjoterapeutyczne dla dzieci uczestniczących w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego.
- 2023 r.:
 - warsztaty profilaktyczne w formie prelekcji profilaktyczno-motywacyjnej,
 - warsztaty profilaktyczne dotyczące uzależnień behawioralnych,
 - przeprowadzenie spotkania profilaktycznego w zakresie przeciwdziałania narkomani pod nazwą „Antymina”,
 - warsztaty profilaktyczne dotyczące uzależnień od narkotyków i dopalaczy,
 - konsultacje dla dzieci i młodzieży prowadzone przez Psychologa,
 - warsztaty dla rodziców: „Szkoła dla rodziców”,
 - warsztaty plastyczne dla dzieci z uczestniczących w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego,
 - warsztaty socjoterapii dla dzieci z uczestniczących w zajęciach Placówki Wsparcia Dziennego.
- 2024 r.:
 - Spektakl Teatralny dla dzieci podczas,
 - rozmowy indywidualne i warsztatów dla dzieci i młodzieży,
 - szkolenia dla dzieci, młodzieży, nauczycieli, Policji, pracowników OPS, dla rodziców i mieszkańców Gminy Kamieniec Ząbkowicki z tematu: „Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży”. Szkolenie prowadziła Anna Maria Wesołowska,
 - zajęcia profilaktyczne – poruszające bajki o emocjach - dotyczących uzależnień behawioralnych dla dzieci w wieku 4-6 lat,
 - warsztaty profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania narkomanii,

- zajęcia socjoterapeutyczne skierowane do dzieci uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego w Kamieńcu Ząbkowickim II.

Wszystkie programy prowadzone są w oparciu o współpracę z lokalnymi placówkami oświatowymi, służby zdrowia, policją i organizacjami pozarządowymi z uwzględnieniem realiów i potrzeb społeczności lokalnej. Gmina Kamieniec Ząbkowicki posiada dobrze uregulowane oraz cyklicznie aktualizowane dokumenty prawne i programowe, które władze gminne systematycznie wdrażają w życie, przeciwdziałając tym samym negatywnym zjawiskom społecznym oraz wspierając zdrowy rozwój młodego pokolenia gminy.

W gminie Kamieniec Ząbkowicki funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ulegających przemocy w rodzinie. Innym podmiotem jest Punkt Informacyjny, który funkcjonuje w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, substancji psychotropowych, uzależnień behawioralnych oraz w zakresie przemocy w rodzinie i jej przeciwdziałania. Według oficjalnych danych w gminie nie funkcjonuje żaden klub Anonimowych Alkoholików oraz Al-Anon dla osób współuzależnionych.

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych to miejsca, w których prowadzona jest detaliczna sprzedaż napojów alkoholowych na podstawie stosownego zezwolenia wydanego przez właściwy organ gminy. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, punkty sprzedaży napojów alkoholowych obejmują:

- sklepy branżowe ze sprzedażą napojów alkoholowych,
- wydzielone stoiska w samoobsługowych placówkach handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 200 m²,
- pozostałe placówki samoobsługowe oraz inne placówki handlowe, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych.

Punkty sprzedaży mogą służyć zarówno do sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia na miejscu np. restauracja, bar oraz poza miejscem sprzedaży np. sklepy spożywcze. Sprzedaż alkoholu w tego typu punktach jest możliwa po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia oraz wyłącznie w miejscu określonym w tym zezwoleniu. Kwestie dotyczące lokalizacji oraz liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie danej gminy ustalana jest poprzez podjęcie odpowiedniej uchwały przez radę gminy, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki według miejsca spożycia i według zawartości alkoholu w latach 2022–2024 była zróżnicowana.

W 2022 r. łączna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wyniosła 19, w 2023 r. było to 20, natomiast w 2024 r. liczba ta wyniosła 17. W 2024 r. liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży: do 4,5% wyniosła 17, od 4,5% do 18% wyniosła 15, a powyżej 18% wyniosła 17. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży do 4,5% wyniosła 5, od 4,5% do 18% wyniosła 1, a powyżej 18% wyniosła 5. Dane przedstawiono w poniższej tabeli nr 8.

Tabela 8 Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Punkty sprzedaży napojów alkoholowych			
	2022	2023	2024
Ogółem	19	20	17
Do spożycia poza miejscem sprzedaży do 4,5%	19	20	17
Do spożycia poza miejscem sprzedaży od 4,5% do 18%	16	17	15
Do spożycia poza miejscem sprzedaży powyżej 18%	19	20	17
Do spożycia w miejscu sprzedaży do 4,5%	6	8	5
Do spożycia w miejscu sprzedaży od 4,5% do 18%	2	0	1
Do spożycia w miejscu sprzedaży powyżej 18%	1	2	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS i MKRPA w Kamieńcu Ząbkowickim

3.6. Przemoc domowa

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się, jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 1–4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,

- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskiej Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskiej Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 2) realizacja procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia,
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskiej Karty” pod jej nieobecność,
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń,
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskiej Karty”,

- 8) zakończenie procedury „Niebieskiej Karty”,
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Zespół Interdyscyplinarny w gminie Kamieniec Ząbkowicki działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej i zajmuje się koordynacją działań wobec osób i rodzin doświadczających przemocy domowej oraz zagrożonych przemocą, zgodnie z ustawą i lokalnymi procedurami Niebieskie Karty. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele m.in. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, placówek oświaty, Sądu.

W tabeli nr 9 przedstawiono funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. W 2024 r. przeprowadzono 6 spotkań zespołu, objęto wsparciem Zespołu z powodu przemocy domowej 21 rodzin. Przeprowadzono 22 interwencje przez Zespół w związku z przemocą domową oraz skierowano 2 osoby stosujące przemoc domową na programy korekcyjno-edukacyjne.

Tabela 9 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024

Funkcjonowanie Zespołu			
	2022	2023	2024
Liczba spotkań Zespołu	4	5	6
Liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu z powodu przemocy domowej	17	18	21
Liczba interwencji Zespołu w związku z przemocą domową	21	21	22
Liczba osób stosujących przemoc domową skierowanych na programy korekcyjno-edukacyjne	0	0	2

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny w gminie Kamieniec Ząbkowicki

Procedura Niebieskiej Karty jest jednym z narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz zapewnieniu bezpieczeństwa osobom jej doświadczającym. Procedura

obejmuje szereg działań podejmowanych przez przedstawicieli różnych instytucji w tym m.in. Policję, Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne/Miejskie Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe czy służbę zdrowia, których jednym z zadań i obowiązków jest reagowanie na podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Procedura została wprowadzona na podstawie współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 1998 r. Procedura rozpoczyna się w chwili złożenia wniosku. Kolejnym krokiem jest uzupełnienie specjalnego formularza „Niebieska Karta – A”, który jednocześnie jest formalnym początkiem wszczęcia procedury. Następnie powoływana jest grupa diagnostyczno-pomocowa, składająca się ze specjalistów z różnych dziedzin, która opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby dotkniętej przemocą oraz podejmuje działania wobec osoby stosującej przemoc. Podejmowane działania mają na celu także monitorowanie sytuacji przez okres 9 miesięcy po zakończeniu działań interwencyjnych. W ramach prowadzonej procedury możliwe jest zastosowanie specjalnych środków prawnych takich jak np. zakaz zbliżania się do ofiary czy nakaz opuszczenia wspólnego mieszkania. Procedura oparta jest na przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”. Podsumowując, generalnym celem procedury jest kompleksowa i skoordynowana pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej, zapewnienie im bezpieczeństwa a także wsparcie w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej.

Procedura „Niebieskiej Karty” w gminie Kamieniec Ząbkowicki realizowana jest w sposób ciągły i skoordynowany, z zachowaniem zasad poufności oraz poszanowania godności osób, których dotyczy.

Zadaniem zespołu oraz powołanych powoływanych grup diagnostyczno-pomocowych jest diagnozowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, opracowywanie indywidualnych planów pomocy, monitorowanie sytuacji osób zagrożonych oraz podejmowanie działań mających na celu zapewnienie im bezpieczeństwa.

Działania prowadzone w ramach procedury „Niebieskiej Karty” obejmują m.in.

- udzielanie wsparcia i informacji osobom doznającym przemocy,
- podejmowanie interwencji i współpracę międzyinstytucjonalną,
- kierowanie osób dotkniętych przemocą do specjalistycznych placówek wsparcia,
- prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc,
- dokumentowanie podejmowanych działań i monitorowanie ich efektów.

W poniższej tabeli nr 10 przedstawiono liczbę założonych „Niebieskich Kart” w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024 według poszczególnych instytucji, oznaczenie b.d. – określono brak danych uzyskanych od instytucji w tym zakresie. Instytucje wymienione poniżej mają obowiązek uruchomienia procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. W analizowanym okresie czasu liczba zakładanych „Niebieskich Kart” w każdym kolejnym roku była zmienna. W 2022 r. liczba założonych „Niebieskich Kart” wyniosła 21, rok później było to 24, a w 2024 r. liczba wyniosła 25. Policja jako organ wszczynający procedurę w 2023 r. określono na 22 sprawy, z kolei placówki edukacyjne jako 2. Pozostałe podmioty nie wszczynały procedury bądź brak jest dostępnych danych.

Tabela 10 Podmioty wszczynające procedurę „Niebieskich Kart” w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Podmioty wszczynające procedurę			
Instytucje/ całkowita ilość	2022	2023	2024
Liczba założonych „Niebieskich Kart” - Ogółem	21	24	25
Ośrodek Pomocy Społecznej	b.d.	0	b.d.
Policja	b.d.	22	b.d.
Ochrona zdrowia	b.d.	0	b.d.
Placówki edukacyjne	b.d.	2	b.d.
Inne	b.d.	0	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

W poniższej tabeli nr 11 zestawiono dane przedstawiające liczbę osób doznających i stosujących przemoc domową w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. Liczba osób doznających przemocy domowej w analizowanym okresie lat była zróżnicowana. W 2022 r. liczba incydentów związanych z przemocą wyniosła 21, w tym liczba osób doznających przemocy wyniosła 40, w tym 17 kobiet i 21 mężczyzn i 2 dzieci. W 2024 r. liczba zwiększyła się i wyniosła 25 incydentów, w tym liczba osób doznających przemocy wyniosła 33, w tym 15 kobiet i 3 mężczyzn i 15 dzieci. Liczba stosujących przemoc domową w 2022 r. wyniosła 17,

w tym 3 kobiety i 14 mężczyzn, natomiast w 2024 r. liczba również zwiększyła się i wyniosła 18, w tym 4 kobiet i 14 mężczyzn.

Tabela 11 Incydenty i osoby doznające przemocy domowej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024

Liczba incydentów i osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy			
	2022	2023	2024
Liczba incydentów związanych z przemocą domową	21	24	25
Liczba osób doznających przemocy – ogółem	40	25	33
Kobiety	17	11	15
Mężczyźni	21	6	3
Małoletni do 18 r.ż.	2	8	15
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania			
Ogółem	17	18	18
Kobiety	3	6	4
Mężczyźni	14	12	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

W poniższej tabeli nr 12 przedstawiono rodzaje udzielonej pomocy osobom doznającym przemocy domowej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r. Na podstawie danych zawartych w tabeli wynika z nich, że 3 razy udzielono pomocy psychologicznej, 18 razy pomocy prawnej, oraz 7 razy poradnictwa pedagogicznego.

Tabela 12 Rodzaje pomocy dla osób doznających przemocy domowej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r.

Rodzaje pomocy	
Pomoc psychologiczna	3
Pomoc prawna	18
Pomoc materialna (np. zakwaterowanie, żywność)	0

Inne formy pomocy – poradnictwo pedagogiczne

7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

W gminie Kamieniec Ząbkowicki istnieje ponadto Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy Domowej. Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu w 2022 r. wyniosła 1, w 2023 r. również 1, a w 2024 r. 0. Liczba rodzin z problemem alkoholowym w 2022 r. wyniosła 1, w 2023 r. również 1, a w 2024 r. 0.

3.7. Klęski żywiołowe

Działania gminy w zakresie ochrony ludności, reagowania kryzysowego oraz udzielania pomocy społecznej osobom dotkniętym skutkami klęsk żywiołowych opierają się na przepisach prawa krajowego oraz aktach regulujących funkcjonowanie administracji samorządowej.

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, określa, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, porządku oraz ochrony przed skutkami klęsk żywiołowych, należy do zadań własnych gminy. Gmina odpowiada m.in. za organizację działań ratowniczych, tworzenie i utrzymanie odpowiednich służb oraz współpracę z jednostkami PSP, OSP i innymi instytucjami ratowniczymi.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym reguluje zasady zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do ich wystąpienia, reagowania oraz odbudowy. Na jej podstawie gmina:

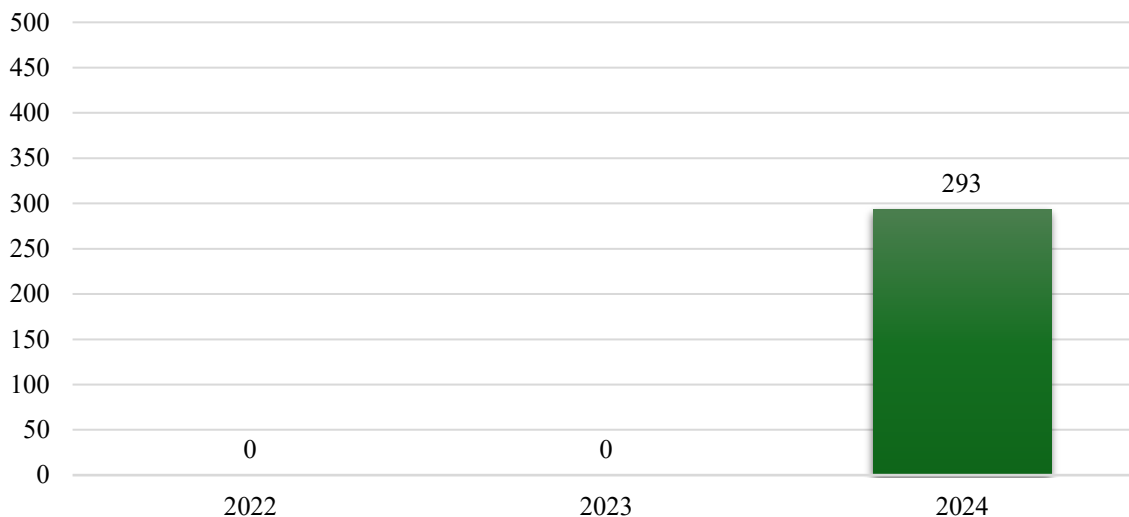
- opracowuje i aktualizuje gminny plan zarządzania kryzysowego,
- prowadzi monitorowanie zagrożeń,
- organizuje działania ratownicze, ewakuacyjne, informacyjne i pomocowe,
- koordynuje lokalne służby, inspekcje i straże,
- współpracuje z powiatowym i wojewódzkim centrum zarządzania kryzysowego.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej oraz przepisy dotyczące OSP regulują funkcjonowanie jednostek ratowniczych współpracujących z gminą w zakresie likwidacji skutków klęsk, w tym powodzi, wichur, pożarów, katastrof budowlanych czy lokalnych podtopień. Gmina jest zobowiązana do zapewnienia warunków funkcjonowania OSP i ich wykorzystania w systemie reagowania kryzysowego.

W latach 2022–2023 w gminie Kamieniec Ząbkowicki nie odnotowano osób korzystających z pomocy społecznej z powodu dotknięcia klęską żywiołową. W 2024 r. w wyniku wystąpienia powodzi m.in. na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, liczba osób

korzystających z pomocy społecznej w wyniku klęski żywiołowej wyniosła 293 osoby. Poniższy wykres nr 12 przedstawia dane.

Wykres 12 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu wystąpienia klęski żywiołowej w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

3.8. Bezdomność

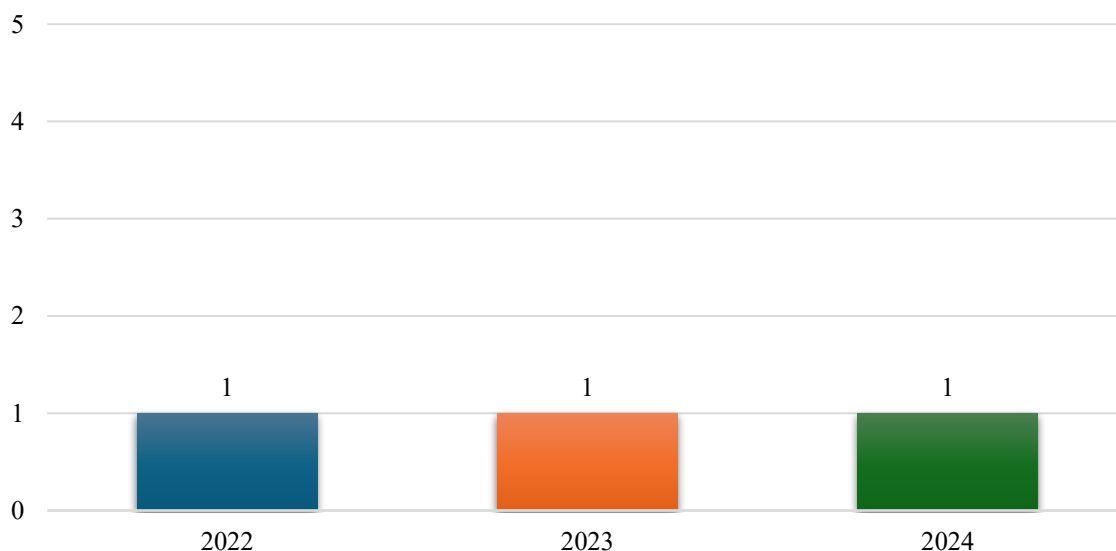
Bezdomność stanowi jedną z najpoważniejszych form wykluczenia społecznego, wymagającą kompleksowego i długofalowego wsparcia instytucjonalnego. Korzystanie z pomocy społecznej z tego powodu odzwierciedla skalę problemów związanych nie tylko z brakiem schronienia, lecz także z ograniczonym dostępem do podstawowych zasobów życiowych i usług publicznych. Wsparcie oferowane przez ośrodek pomocy społecznej ma na celu zapewnienie osobom bezdomnym minimum bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie warunków do odbudowy samodzielności życiowej.

Wsparcie udzielane osobom bezdomnych jest jednym z fundamentalnych zadań systemu pomocy społecznej, określonym w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zapisy ustawy wskazują, że pomoc osobom pozbawionym miejsca zamieszkania obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania. Ośrodek pomocy społecznej, jako podstawowa instytucja realizująca zadania w tym zakresie, podejmuje działania mające na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych osób bezdomnych, a także stworzenie warunków do wychodzenia z kryzysu bezdomności. Wsparcie jest realizowane poprzez m.in. kierowanie osób do noclegowni, ogrzewalni lub schroniska, w tym również schroniska z usługami opiekuńczymi oraz przez opracowanie i wdrażanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności. Oferowana pomoc w tym zakresie ma charakter zarówno interwencyjny, krótkofalowy jak i długofalowy, gdzie do działań można

zaliczyć poprawę funkcjonowania społecznego, odbudowę samodzielności oraz przeciwdziałania ponownemu popadaniu w kryzys bezdomności. Dzięki podejmowanym działaniom w tym obszarze, system pomocy społecznej odgrywa istotną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa socjalnego oraz wspieraniu procesu integracji osób bezdomnych ze społecznością lokalną.

Na poniższym wykresie nr 13 przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022–2024. Liczba osób korzystających ze wsparcia z tego powodu w każdym analizowanym roku była taka sama i wynosiła 1.

Wykres 13 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu bezdomności w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

3.8. Zdarzenia losowe

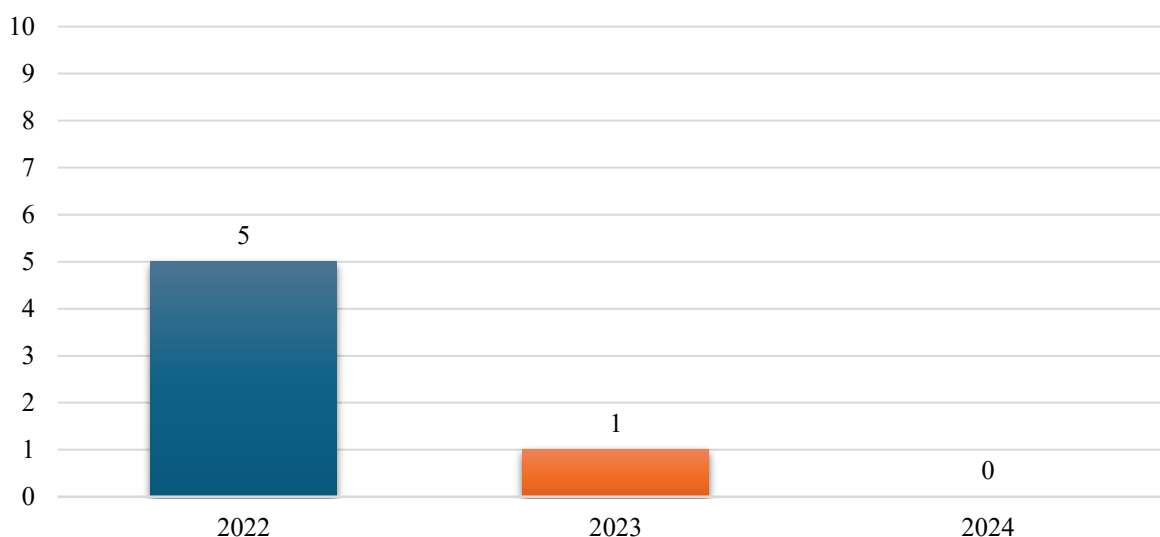
W strukturze odbiorów pomocy społecznej w ramach funkcjonowania OPS w Kamieńcu Ząbkowickim, występują również grupa osób korzystających ze wsparcia z przyczyn zdarzeń losowych, czyli niewskazanych jako dominujące powody udzielania pomocy takie jak ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba czy bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Pomimo, że liczebnie grupa beneficjentów nie stanowi największej grupy, jest ona istotnym elementem lokalnego systemu wsparcia, ponieważ bardzo często sytuacja życiowa tych osób wymaga indywidualnego podejścia i specyficznych form pomocy.

Do grupy beneficjentów należeć mogą osoby, u których występują przesłanki takie jak m.in. zdarzenia losowe i kryzysowe, trudności mieszkaniowe niewynikające z bezdomności,

przemoc rówieśnicza lub środowiskowa, czasowe trudności finansowe czy problemy rodzinne. Pomoc kierowana do tej grupy odbiorców jak i wcześniejszych pozwala skutecznie zapobiegać narastaniu problemów społecznych, stabilizować sytuacje kryzysowe, chronić mieszkańców przed pogorszeniem warunków bytowych oraz wzmacniać bezpieczeństwo społeczne na poziomie lokalnym.

Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodów zdarzeń losowych innych niż główne, składają się osoby doświadczające różnorodnych przeszkód, problemów i trudności życiowych, które nie można jednoznacznie zaklasyfikować do jednej z grup. W latach 2022–2024 liczba beneficjentów pomocy społecznej zaliczana do tej grupy ulegała niewielkim wahaniom. W 2022 r. liczba wyniosła 5, rok później było to 1, a w 2024 r. wyniosła 0. Dane przedstawiono na wykresie nr 14.

Wykres 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu zdarzeń losowych w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

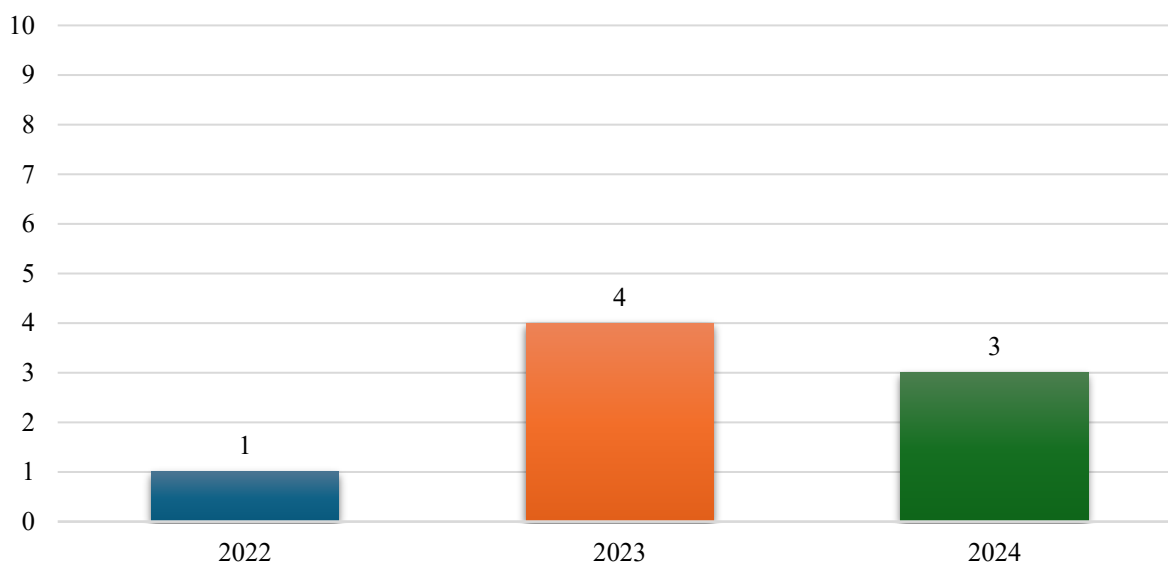
3.9. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Osoby opuszczające zakład karny często napotykają na swojej drodze na poważne trudności w ponownej adaptacji do życia społecznego, zawodowego i rodzinnego. Problemy te mogą dotyczyć braku stabilnego miejsca zamieszkania, źródeł finansowania, wsparcia społecznego czy dostępu do wielu usług publicznych. Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, jedną z przesłanek uprawniających do uzyskania wsparcia jest trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, (art. 7 pkt 12). Ustawa nakłada również na gminę obowiązek realizacji zadań związanych z udzielaniem osobom po odbyciu kary pozbawienia wolności niezbędnej pomocy w przewyżczeniu trudności życiowych (art.

17 ust. 1 pkt 16a). W praktyce oznacza, to że ośrodek pomocy społecznej może udzielać zarówno świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych, a także kierować takie osoby do odpowiednich programów i form wsparcia. Działania te mają za zadanie ułatwienie readaptacji społecznej, zapewnienie minimum bezpieczeństwa socjalnego oraz ograniczenie ryzyka ponownej marginalizacji lub powrotu osób do środowiska przestępczego.

Na poniższym wykresie nr 15 przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2022–2024. Liczba osób w gminie Kamieniec Ząbkowicki korzystających z pomocy z tego powodu w 2022 r. wyniosła 1, rok później były to 4 osoby, a w 2024 r. liczba osób wyniosła 3. Poniższy wykres przedstawia wyniki.

Wykres 15 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

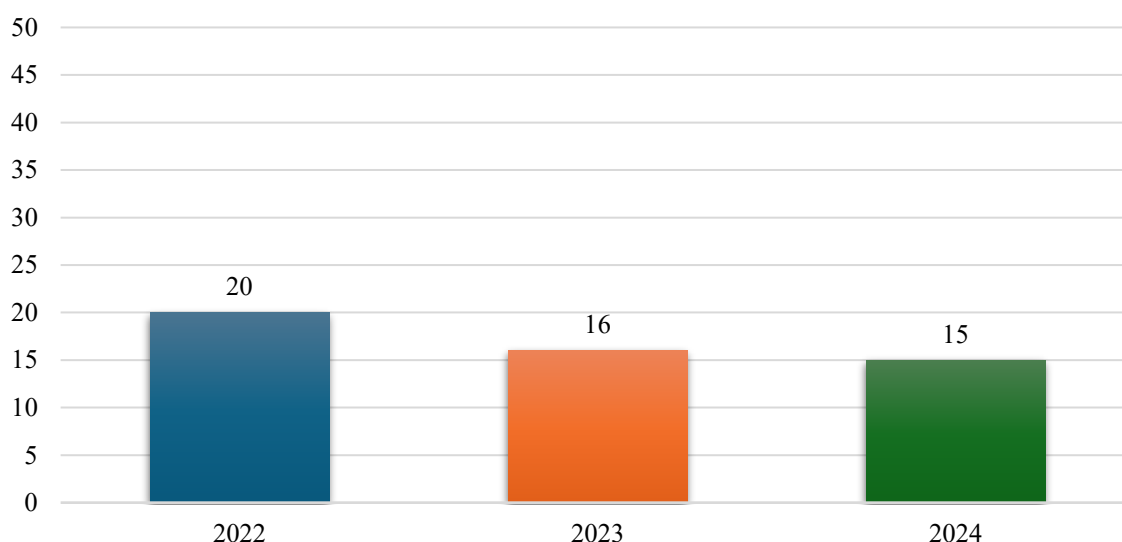
3.10. Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

Ochrona macierzyństwa stanowi jeden z kluczowych obszarów wsparcia, który jest także realizowany w ramach systemu pomocy społecznej. Zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, kobiety w ciąży oraz rodziny z małymi dziećmi mogą korzystać ze świadczeń i usług mających na celu zapewnienie im odpowiednich warunków bezpieczeństwa socjalnego i zdrowotnego, zgodnie z art. 7 pkt. 2. Szczególne znaczenie w zakresie ochrony macierzyństwa stanowią również przepisy Ustawy z dnia 26 marca 1974 r. Kodeksu pracy, które zapewniają kobietom w ciąży i pracującym matkom ochronę zatrudnienia, prawo do urlopów macierzyńskich i rodzicielskich oraz szczególne warunki pracy. Ponadto przepisy Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych

regulują dostęp do świadczeń takich jak zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny czy świadczenia związane z urodzeniem dziecka, natomiast Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci określa zasady przyznawania świadczenia wychowawczego. Pomoc oferowana przez ośrodki pomocy społecznej poza łagodzeniem bieżących trudności ekonomicznych, także zapewnienie kobietom w ciąży odpowiednich warunkach sprzyjających prawidłowemu rozwojowi ich dzieci oraz wzmocnienie stabilności rodzinnej.

Na poniższym wykresie nr 16 przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2022–2024. W 2022 r. w gminie Kamieniec Ząbkowicki z tego powodu pomoc otrzymało 20 osób, w 2023 r. było to 16 osób, a w 2024 r. liczba wyniosła 15. Poniższy wykres przedstawia wyniki.

Wykres 16 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Kamieńcu Ząbkowickim

4. Wyniki badania ankietowego dorosłych mieszkańców gminy

4.1. Metodologia i cel badania

Badanie dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki, w tym seniorów. Celem przeprowadzenia badania było uzyskanie kompleksowej informacji na temat opinii, potrzeb oraz oczekiwań lokalnej społeczności w odniesieniu do wybranych zjawisk społecznych. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Celem badania było uzyskanie opinii mieszkańców na temat:

- jakości życia w gminie,
- dostępności usług społecznych,
- najważniejszych problemów społecznych,
- postrzegania zjawisk ryzyka (ubóstwo, uzależnienia, przemoc, bezrobocie, izolacja społeczna).

PAPI (Paper and Pencil Interview) to tradycyjna metoda badań ankietowych, w której ankieter przeprowadza wywiad z respondentem przy użyciu papierowego kwestionariusza. Jest to jedna z najstarszych i najbardziej klasycznych technik zbierania danych w badaniach społecznych, marketingowych oraz ewaluacyjnych.

Cechy charakterystyczne metody:

- forma papierowa – ankieter korzysta z drukowanej ankiety, w której ręcznie zaznacza odpowiedzi respondenta,
- bezpośredni kontakt – wywiad prowadzony jest twarzą w twarz, co umożliwia obserwację zachowań, reakcji i zwiększa szansę na uzyskanie kompletnych odpowiedzi,
- duża elastyczność – ankieter może wyjaśniać pytania, doprecyzowywać instrukcje oraz pomagać respondentowi w zrozumieniu treści ankiety,
- brak zaplecza technicznego – metoda nie wymaga urządzeń elektronicznych ani oprogramowania, co ułatwia jej stosowanie w środowiskach o ograniczonej infrastrukturze cyfrowej,
- możliwość stosowania rozbudowanych narzędzi – ankiety mogą zawierać skale, schematy, tabele, rysunki, które ankieter omawia z respondentem.

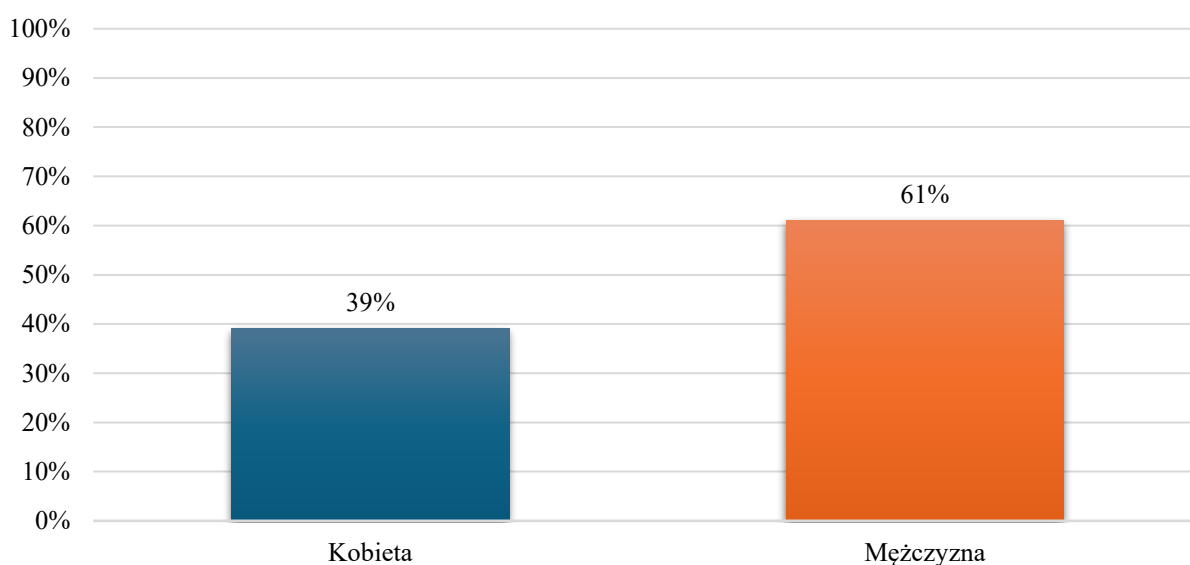
4.2. Grupa badania

Badania dotyczyły dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki, którzy w momencie realizacji badania mieli ukończony osiemnasty rok życia oraz wyrazili zgodę na

uczestnictwo w ankiecie. Respondenci podczas przeprowadzonej ankiety zostali poinformowani przez zespół badawczy o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji w badaniu w dowolnym momencie.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród dorosłych mieszkańców gminy na rzecz opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, uczestniczyło 39 kobiet, które stanowiły 39% badanych oraz 61 mężczyzn, którzy stanowili 61% badanych. Informacje zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 17.

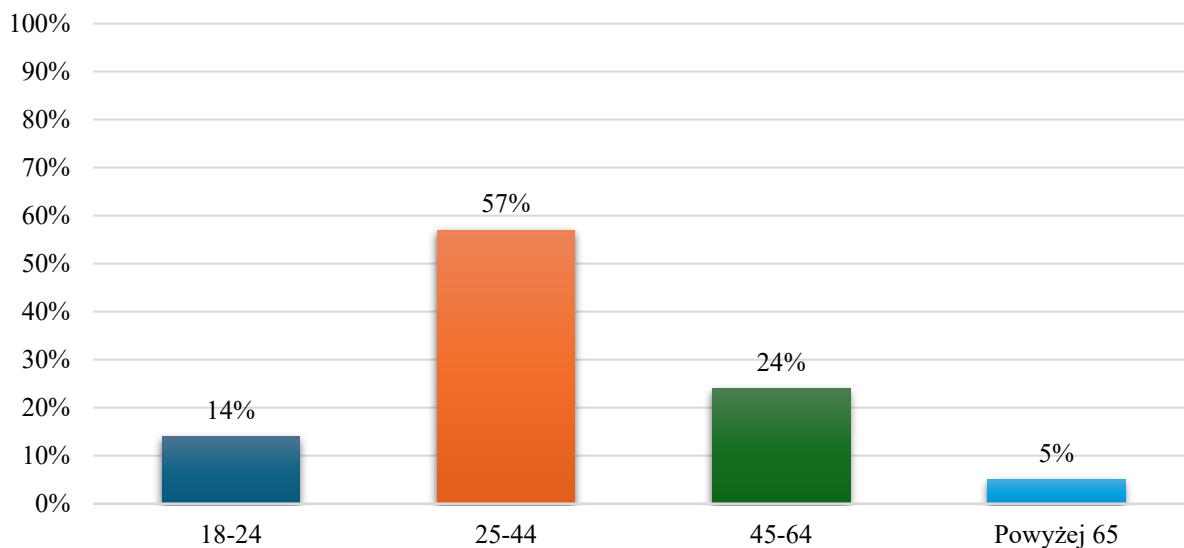
Wykres 17 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

W kontekście wieku ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki najliczniejszą grupę stanowiły osoby z przedziału wiekowego 25–44 lata, którzy stanowili 57% badanych. Drugą najliczniejszą grupą pod względem liczebności byli ankietowani w przedziale wiekowym 45–64 lata, którzy stanowili 24% badanych. Następnie byli to ankietowani w przedziale wiekowym 18–24 lata, którzy stanowili 14%, a najmniej liczną grupą ankietowanych były osoby w wieku powyżej 65 lat, którzy stanowili 5% badanych. Wyniki dotyczące zapytania przedstawiono na wykresie nr 18.

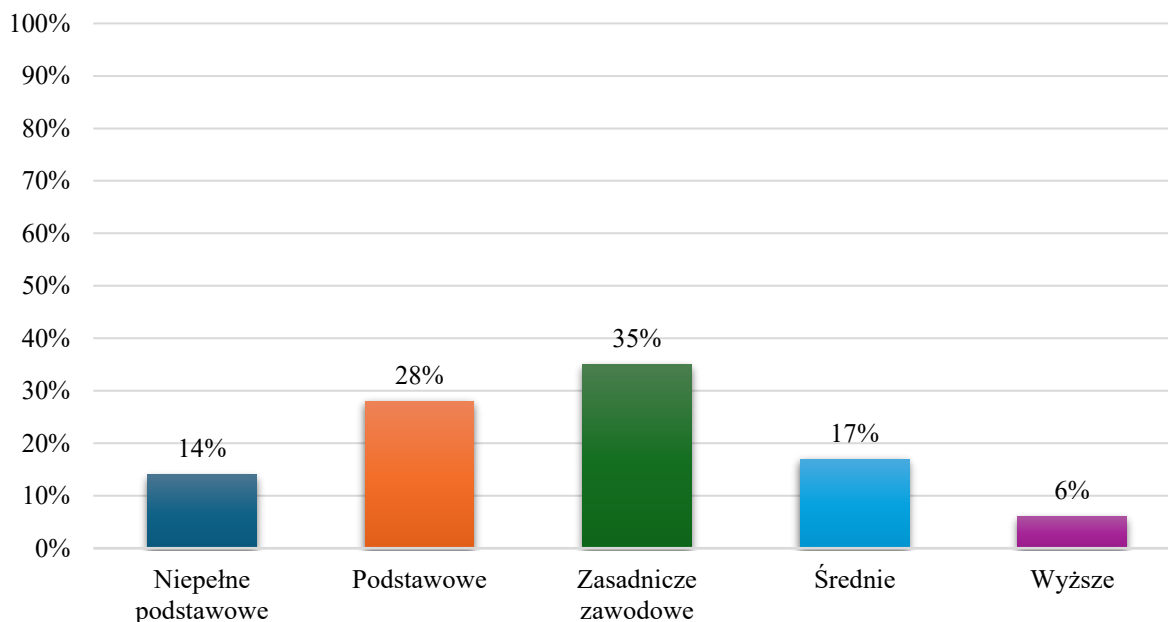
Wykres 18 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

Najwięcej ankietowanych zadeklarowało, że posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe (35%), następnie byli to ankietowani posiadający wykształcenie podstawowe (28%), wykształcenie średnie (17%), wykształcenie niepełne podstawowe (14%) oraz wykształcenie wyższe (6%). Wyniki przedstawia wykres nr 19.

Wykres 19 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym

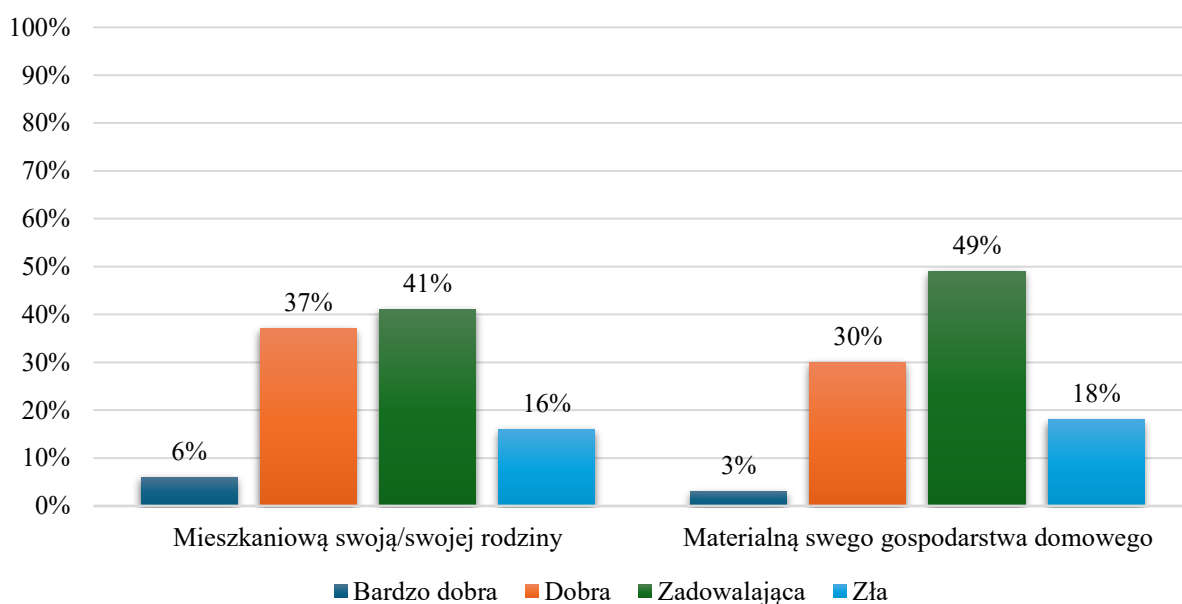
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

4.3. Sytuacja życiowa mieszkańców

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego warunków bytowych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki. Analiza obejmuje ocenę poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych, dostępności i jakości zasobów mieszkaniowych oraz subiektywną ocenę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. W pytaniu dotyczącym sytuacji życiowej mieszkańców gminy respondenci mieli możliwość wyrażenia opinii na temat sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego oraz sytuacji mieszkaniowej własnej oraz swojej najbliższej rodziny. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych wyzwań w zakresie warunków życia oraz określenie obszarów wymagających wsparcia i działań ze strony samorządu.

Ankietowani dorośli mieszkańcy gminy Kamieniec Ząbkowicki mają w większości dobre zdanie na temat sytuacji mieszkaniowej swojej/ swojej rodziny. Jako bardzo dobrą ocenia ją 6% ankietowanych, a jako dobrą 37%. Nieco gorzej ankietowani ocenili sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego, gdzie 3% ankietowanych uznało ją za bardzo dobrą, a 30% jako dobrą. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 20.

Wykres 20 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/ Pani swoją sytuację życiową?

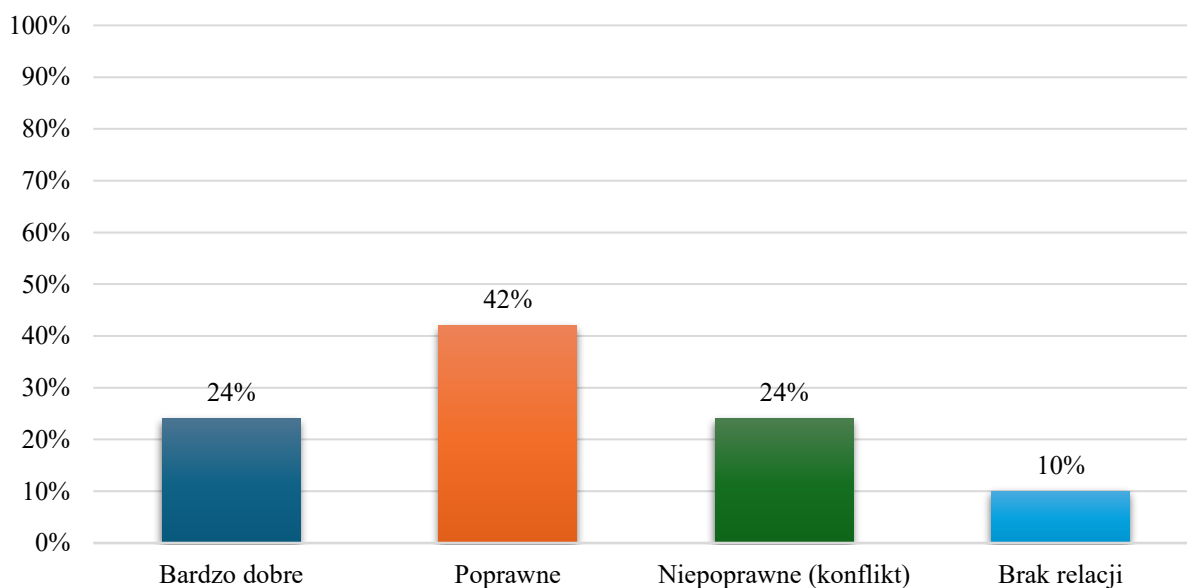

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

W kolejnym pytaniu skierowanym do ankietowanych mieszkańców zapytano ich o ocenę relacji z najbliższymi sąsiadami. Bardzo dobrze swoje relacje ocenia 24% ankietowanych i tyle samo ocenia je jako niepoprawne (konflikt). Jako poprawne 42%

ankietowanych, z kolei 10% badanych stwierdziła, że nie ma żadnych relacji z sąsiadami. Wyniki dotyczącego tego zapytania przedstawia poniższy wykres nr 21.

Wykres 21 Jak ocenia Pani/ Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

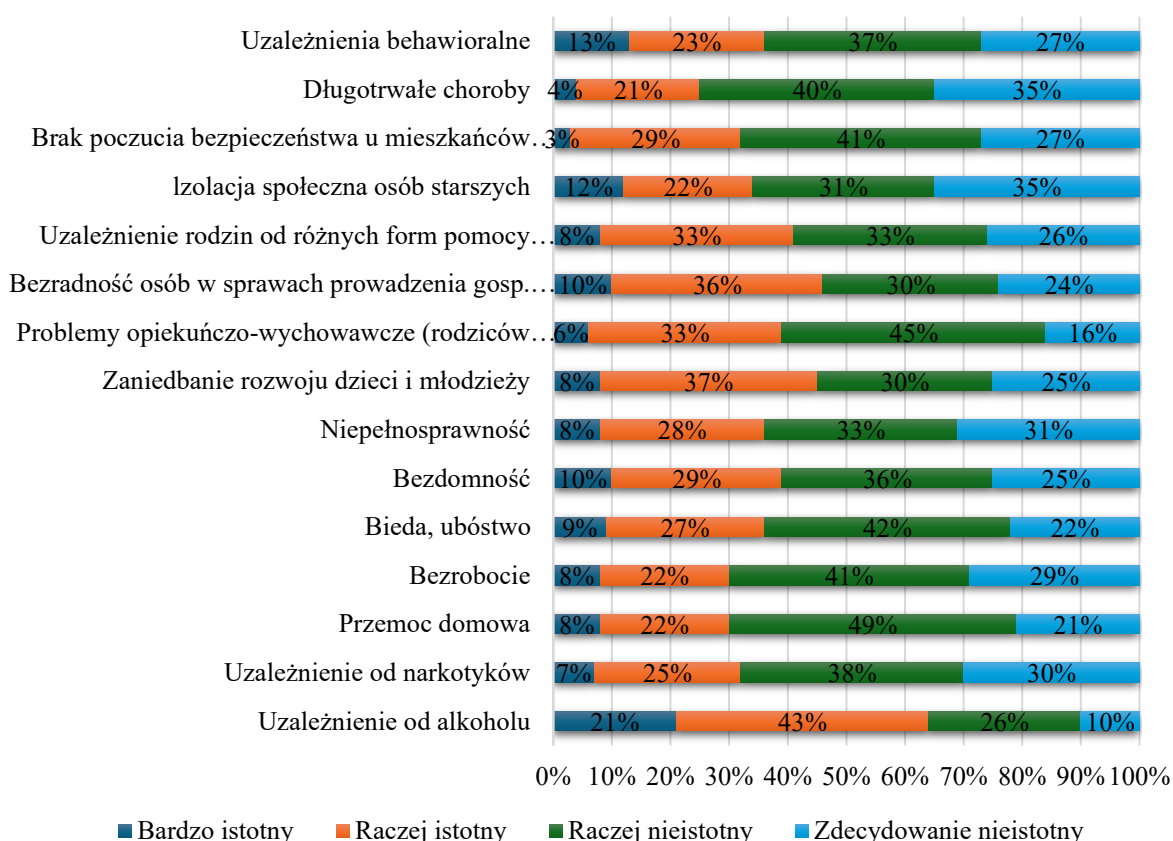
4.4. Problemy społeczne w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono ankietowanych o ocenę skali istotności poszczególnych problemów społecznych występujących w gminie Kamieniec Ząbkowicki. Badanie miało na celu identyfikację najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy oraz ocenę skali powszechności i ich wpływu na życie lokalnej społeczności. Przyjętą w tym pytaniu miarą skali była ważność poszczególnych problemów społecznych w skali od zdecydowanie nieistotny, raczej nieistotny, raczej istotny do bardzo istotny. Analiza uzyskanych odpowiedzi pozwala na wskazanie głównych obszarów wymagających wsparcia oraz określenie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w tej kwestii.

Uzyskane odpowiedzi od ankietowanych wskazały, że do najbardziej istotnych problemów występujących w gminie Kamieniec Ząbkowicki należą: uzależnienie od alkoholu (uznane jako problem bardzo istotny przez 21% ankietowanych i jako problem raczej istotny przez 43% ankietowanych), bezradność osób w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego (uznane jako problem bardzo istotny przez 10% ankietowanych i przez 36% jako raczej istotny) oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze (uznane przez 6% ankietowanych jako problem bardzo istotny i przez 33% ankietowanych jako problem raczej istotny). Do najmniej poważnych problemów ankietowani zaliczyli: długotrwałe choroby (35% ankietowanych uznało jako problem zdecydowanie nieistotny i 40% ankietowanych jako raczej

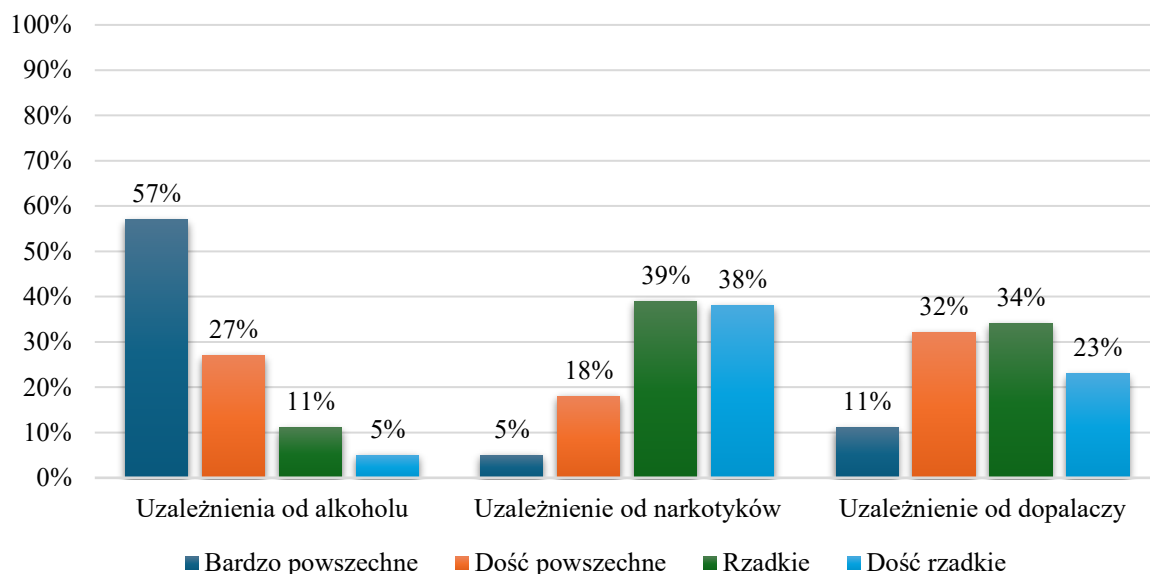
nieistotny), brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców gminy (27% ankietowanych wskazało jako problem zdecydowanie nieistotny i 41% jako raczej nieistotny), uzależnienie od narkotyków (30% ankietowanych uznało jako problem zdecydowanie nieistotny i 38% jako raczej nieistotny) oraz bezrobocie (29% ankietowanych uznało jako problem zdecydowanie nieistotny i 41% jako raczej nieistotny). Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 22.

Wykres 22 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowicki

Następnie ankietowani zostali poproszeni o ocenę poszczególnych zjawisk na terenie gminy Kamieniec Żąbkowicki w kontekście uzależnień od alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Uzależnienie od alkoholu ankietowani jako zjawisko bardzo powszechne wskazało 57% ankietowanych, a 27% uznało je jako problem dość powszechny. Uzależnienie od narkotyków jako zjawisko dość rzadkie uważa 38% badanych, a jako zjawisko rzadkie oceniło je 39% ankietowanych. Uzależnienie od dopalaczy 23% ankietowanych uważa, że jest zjawiskiem w ich środowisku lokalnym dość rzadkim, a 34% stwierdziło, że jest rzadkie. Wyniki dotyczące pytania przedstawia poniższy wykres nr 23.

Wykres 23 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/ Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji?

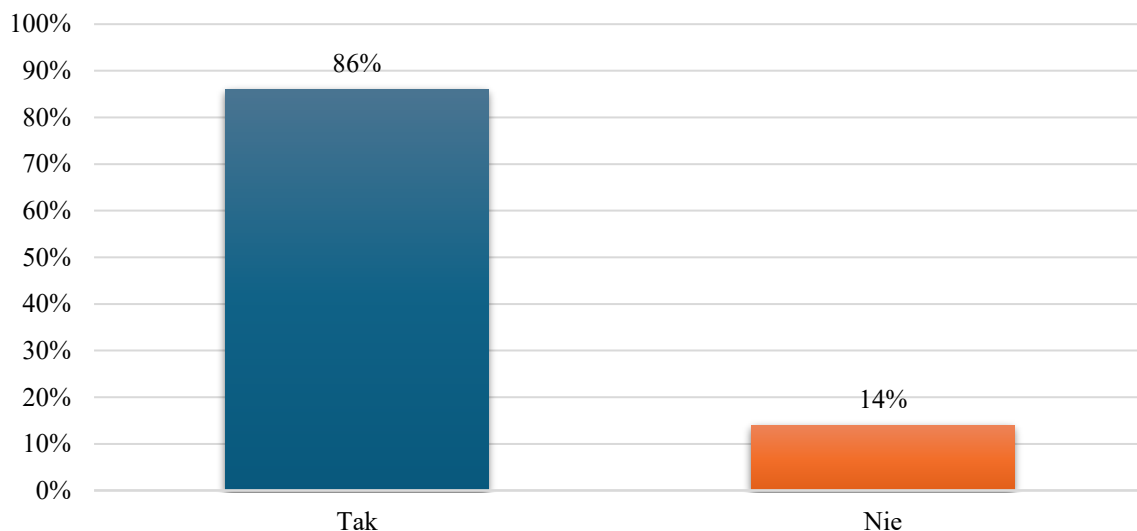
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

4.5. Zdrowie, kondycja psychiczna i uzależnienia

Poniższy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki na temat zdrowia i uzależnień. Celem badania w tym obszarze było rozpoznanie opinii i postaw społeczności lokalnej wobec wybranych problemów zdrowotnych oraz zjawisk związanych z uzależnieniami. Analiza zgromadzonych danych pozwala na określenie skali występowania problemów, identyfikację głównych zagrożeń oraz ocenę świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia publicznego i profilaktyki uzależnień. Celem analizy jest określenie poziomu świadomości społecznej, identyfikacja najczęściej występujących zagrożeń oraz rozpoznanie potrzeb w zakresie profilaktyki, a także leczenie uzależnień. Wyniki badań stanowią podstawę do planowania przyszłych działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz rozwoju lokalnej oferty wsparcia terapeutycznego.

W pierwszym pytaniu dotyczącym omawianej tematyki w podrozdziale zapytano ankietowanych o ocenę potrzeb realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. W ocenie respondentów przeważają głosy świadczące o potrzebie istnienia realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, tak uważa 86% ankietowanych, z kolei 14% było zdania przeciwnego i uważa, że tego typu działania nie są konieczne. Poniższy wykres nr 24 przedstawia wyniki dotyczące pytania.

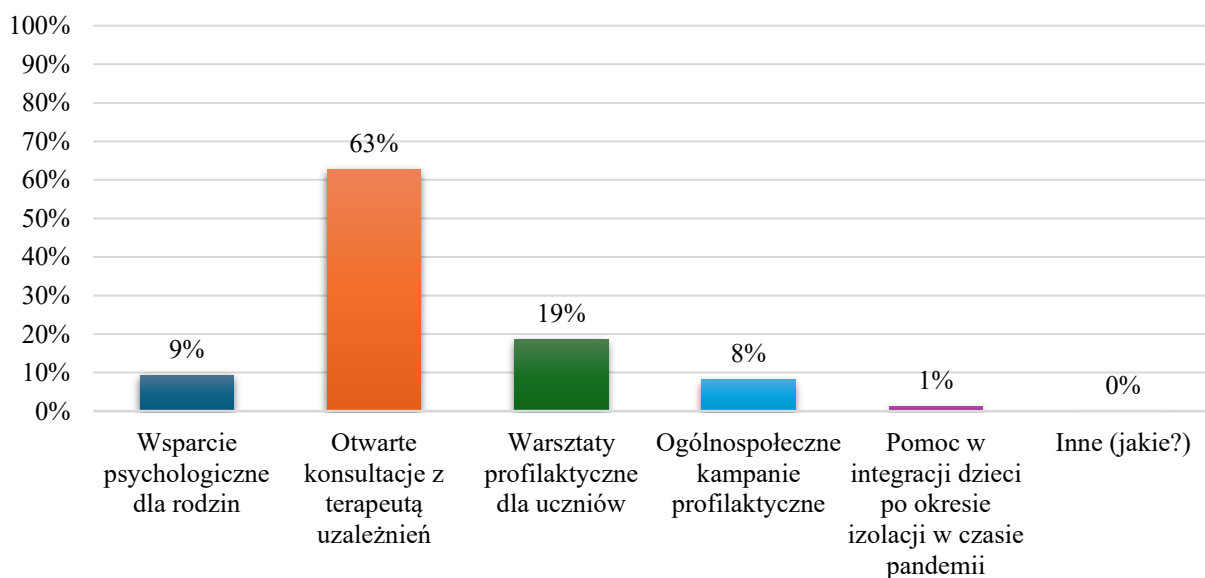
Wykres 24 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Zdaniem 63% ankietowanych najbardziej istotnymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom byłyby otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień. Według 19% byłyby to warsztaty profilaktyczne dla uczniów, 9% wskazało na wsparcie psychologiczne dla rodzin, 8% wskazało ogólnospołeczne kampanie profilaktyczne, a 1% ankietowanych opowiedziało się za pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji w czasie pandemii. Pozostałe informacje przedstawia wykres nr 25.

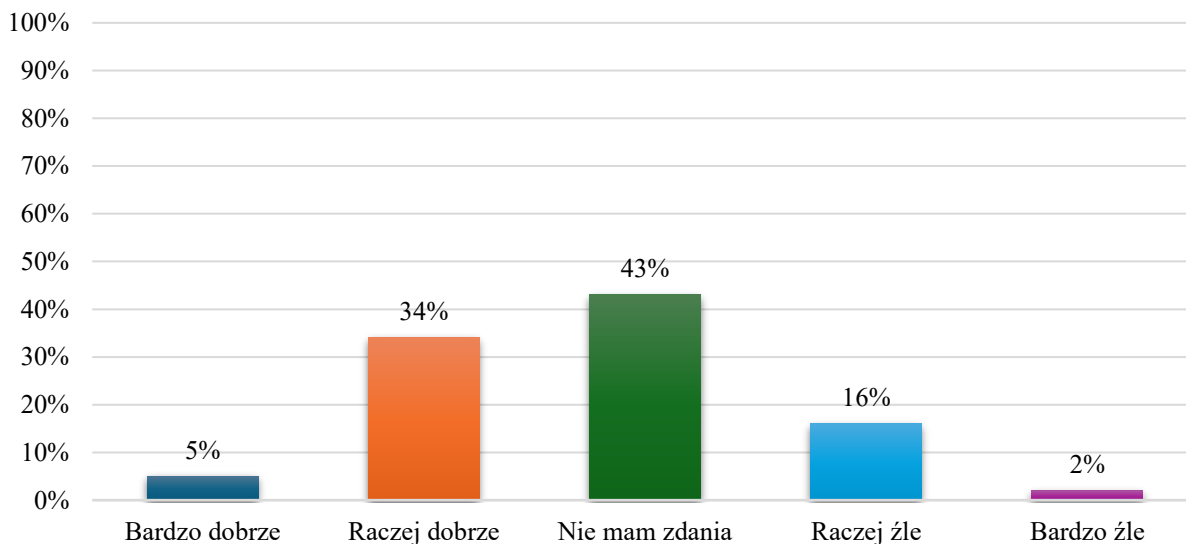
Wykres 25 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakiego działania są najbardziej potrzebne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Najwięcej ankietowanych nie miało zdania na temat stanu opieki zdrowotnej na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, tak stwierdziło 43%. Raczej dobrze ocenia ją 34% ankietowanych, raczej źle oceniło 16% badanych, bardzo dobrze oceniło 5% badanych, a 2% ankietowanych ocenił ją bardzo dobrze. Pozostałe wyniki przedstawia poniższy wykres nr 26.

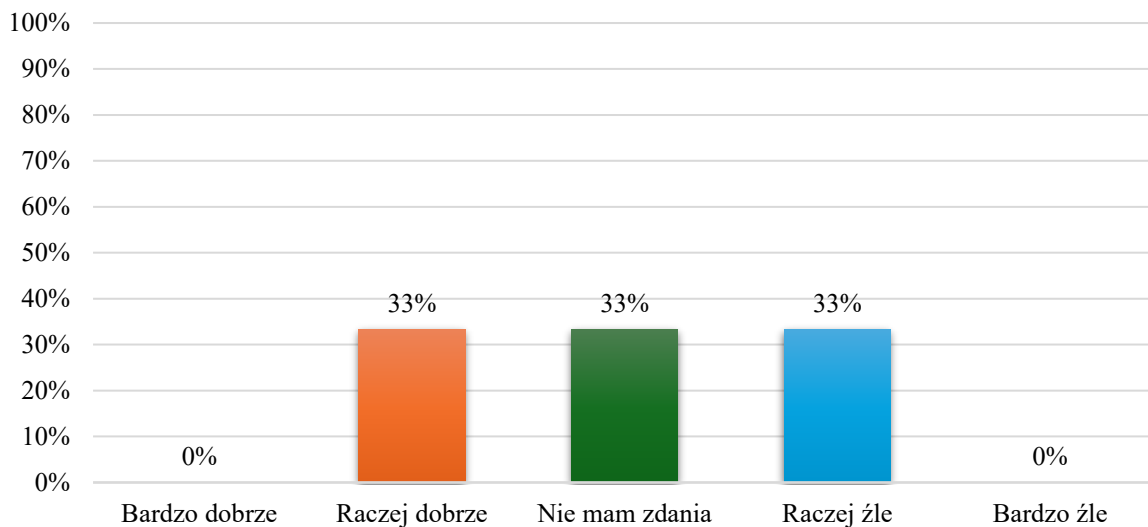
Wykres 26 Opieka zdrowotna. Jak ocenia Pan/ Pani stan opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

Na pytanie dotyczące oceny kondycji psychicznej ankietowanych, trzy warianty odpowiedzi uzyskały po 33% i były to: raczej dobrze, nie mam zdania i raczej źle. Wyniki przedstawia wykres nr 27.

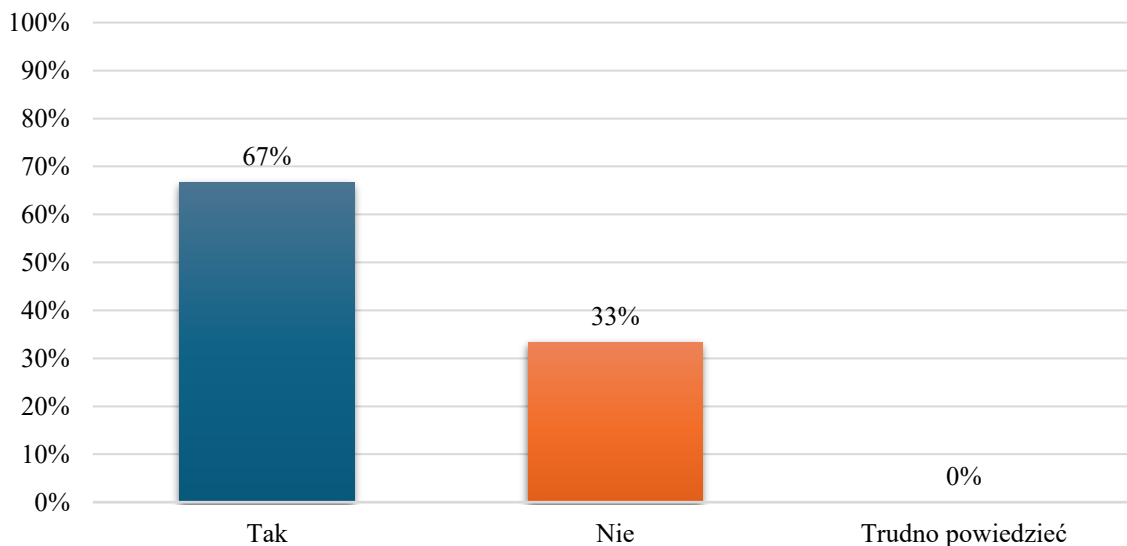
Wykres 27 Jak ocenia Pan/ Pani swoją kondycję psychiczną?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

Na pytanie dotyczące czy w najbliższym otoczeniu ankietowanych mogą znajdować się osoby wymagające wsparcia psychicznego, tak odpowiedziało 67% badanych, zdania przeciwnego było 33% ankietowanych. Wyniki przedstawia wykres nr 28.

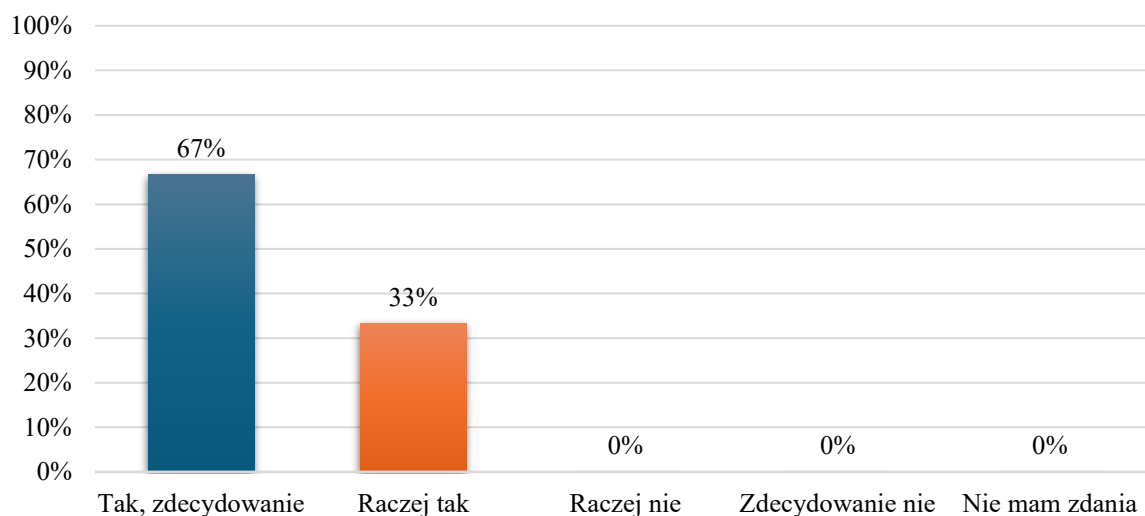
Wykres 28 Ocena potrzeby wsparcia dla osób. Czy w Pani/ Pana najbliższym otoczeniu są osoby, które – Pani/ Pana zdaniem – mogą potrzebować wsparcia psychicznego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

67% uważa, temat zdrowia psychicznego powinien być zdecydowanie częściej poruszany i z większym wsparciem władz lokalnych, a 33% ankietowanych uważa, że raczej tak. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 29.

Wykres 29 Temat zdrowia psychicznego. Czy chciał(a)by Pani/ Pan, aby temat zdrowia psychicznego był poruszany w gminie częściej i z większym wsparciem władz lokalnych?

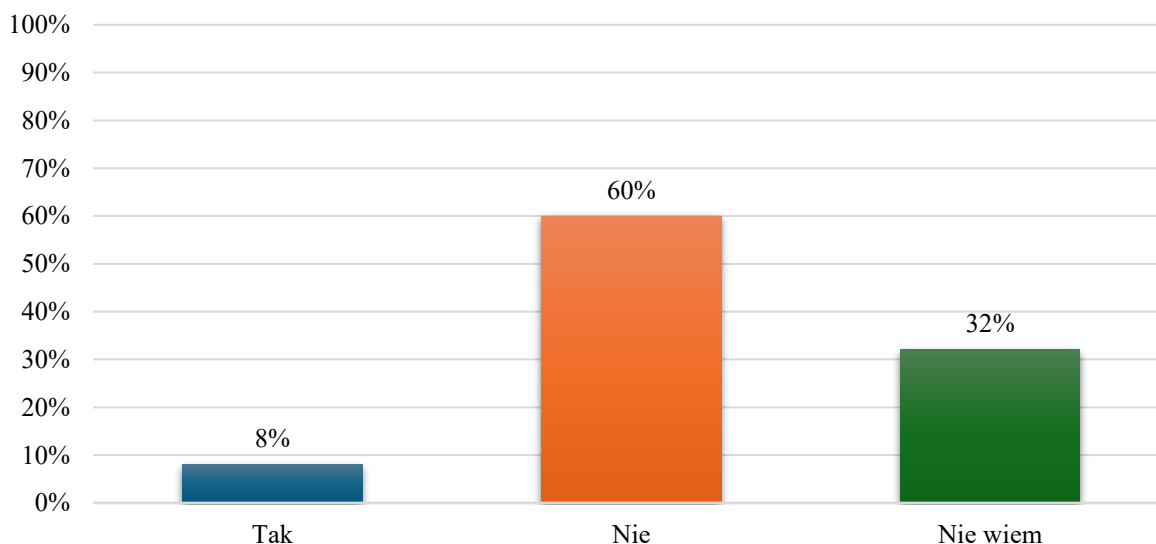
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

4.6. Bezpieczeństwo i przemoc domowa

W tym podrozdziale przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki, dotyczącego poczucia bezpieczeństwa oraz skali występowania przemocy domowej na gminy. Analiza obejmuje ocenę poziomu zagrożeń z jakimi spotykają się mieszkańcy, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz ocenę dostępności wsparcia instytucjonalnego. Zgromadzone dane pozwalają na określenie głównych problemów w zakresie bezpieczeństwa oraz wskazanie obszarów wymagających intensyfikacji działań profilaktycznych i pomocowych. Wyniki badań stanowią jednocześnie podstawę do planowania skutecznych rozwiązań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i ograniczenie zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców.

Ankietowani mieszkańcy gminy biorący udział w badaniu ankietowym w większości uważają, że nie czują się bezpiecznie we własnym miejscu zamieszkania, tak zadeklarowało 60% badanych. Zdania przeciwnego, czując się bezpiecznie w swojej gminie zadeklarowało 98% ankietowanych, a 32% ankietowanych nie miało zadania na ten temat. Wyniki przedstawia wykres nr 30.

Wykres 30 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/ Pan bezpiecznie na terenie gminy?

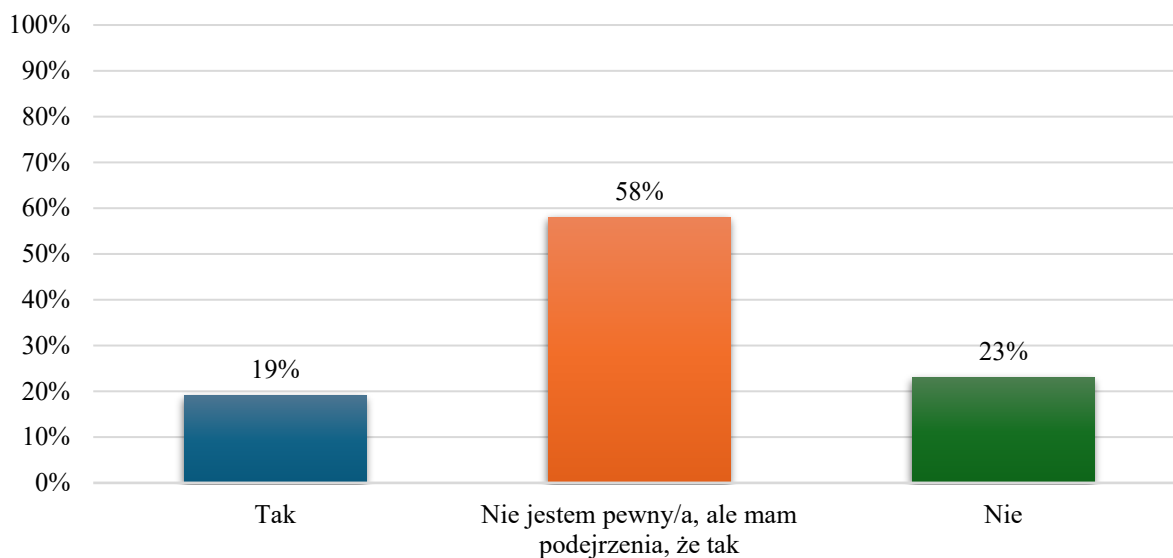

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

Według 58% ankietowanych nie jest pewnych, ale ma pewne podejrzenia, że w ich otoczeniu są osoby znane osobiście lub „ze słyszenia”, doświadczające przemocy domowej.

Według 23% ankietowanych nie zna takich osób, a 19% stwierdziło, że zna takie osoby. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 31.

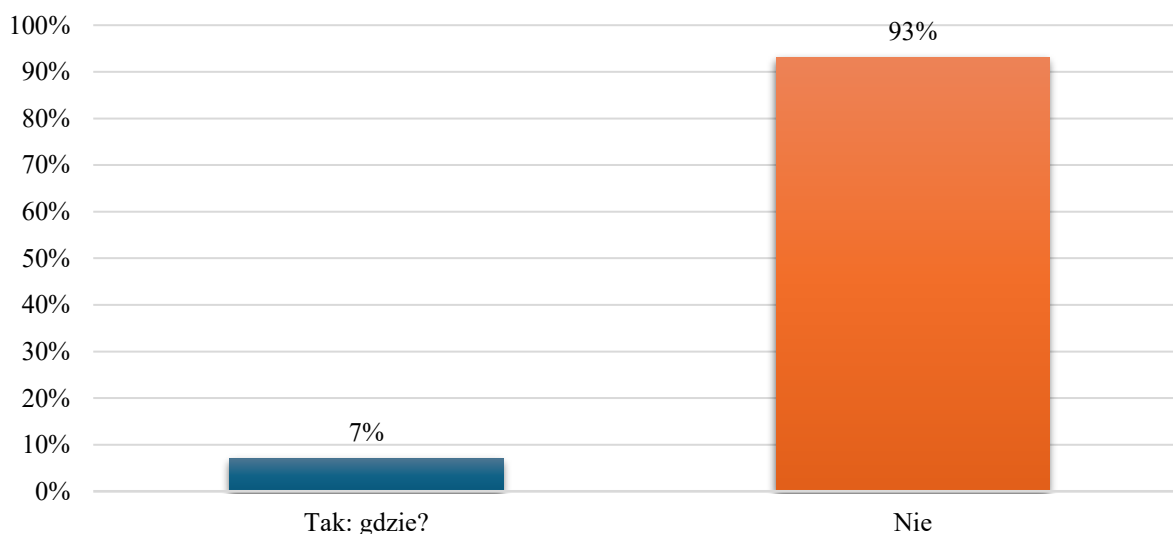
Wykres 31 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/ Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

W kwestii dotyczącej znajomości miejsc, gdzie potencjalna ofiara przemocy może uzyskać stosowną pomoc w miejscu zamieszkania, 7% ankietowanych deklaruje, że wie gdzie osoba doświadczająca przemocy może uzyskać pomoc, a zdaniem 93% uważa, że nie zna takich miejsc. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 32.

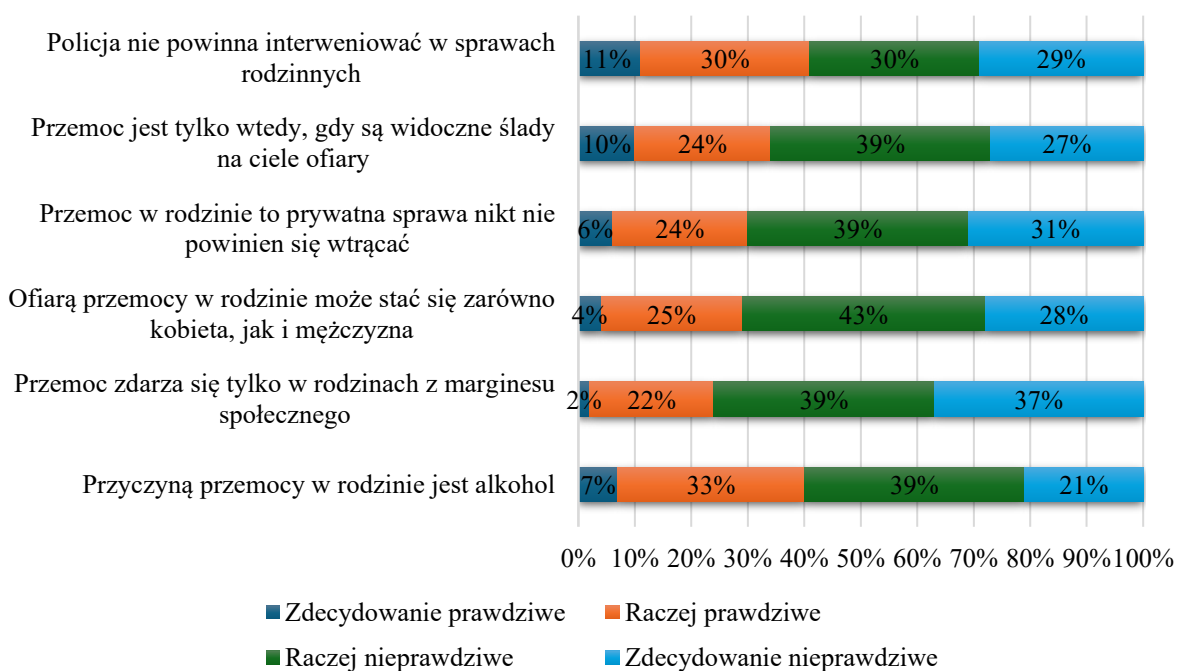
Wykres 32 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/ Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/ Pani rejonie zamieszkania?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

Respondenci uważają jako zdanie raczej prawdziwe i jako raczej nieprawdziwe, że Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych, tak uważa po 30% badanych. Ze stwierdzeniem, że przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy, uważa go za zdanie raczej nieprawdziwe 39% ankietowanych. Stwierdzenie przemoc domowa to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać, za zdanie raczej nieprawdziwe uważa 39% badanych. Ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta jak i mężczyzna, uważa za zdanie raczej nie prawdziwe 43% ankietowanych. Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego, uważa jako zdanie raczej nieprawdziwe 39% ankietowanych. Ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol, za zdanie raczej nieprawdziwe uważa 39% badanych. Pozostałe wyniki dotyczące tego pytania przedstawiona na wykresie nr 33.

Wykres 33 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/ Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?

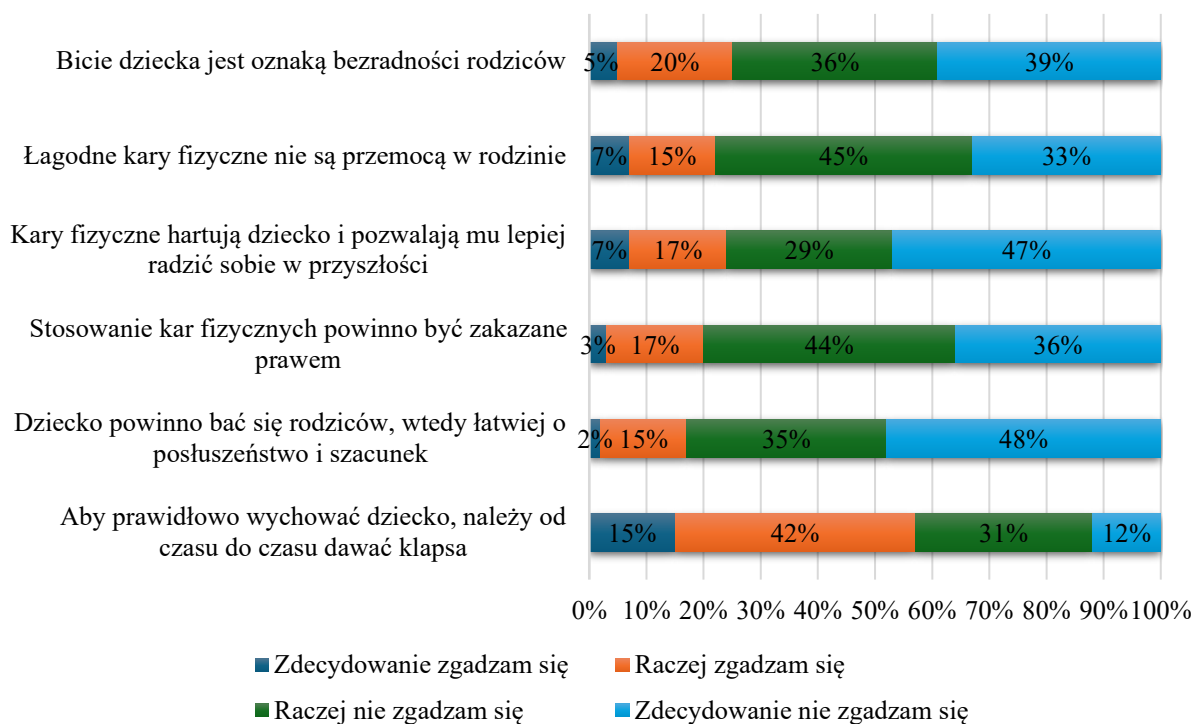

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Zdecydowanie nie zgadza się ze zdaniem bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców 39% ankietowanych. Raczej nie zgadza się 45% ankietowanych ze stwierdzeniem łagodne kary fizyczne nie są przemocą w rodzinie. 47% ankietowanych zdecydowanie nie zgadza się, że kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości. Według 44% ankietowanych raczej nie zgadza się, że stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem. 48% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, aby dziecko

powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek. Raczej zgadza się 42% ankietowanych ze stwierdzeniem aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dać klapsa. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 34.

Wykres 34 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/ Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?

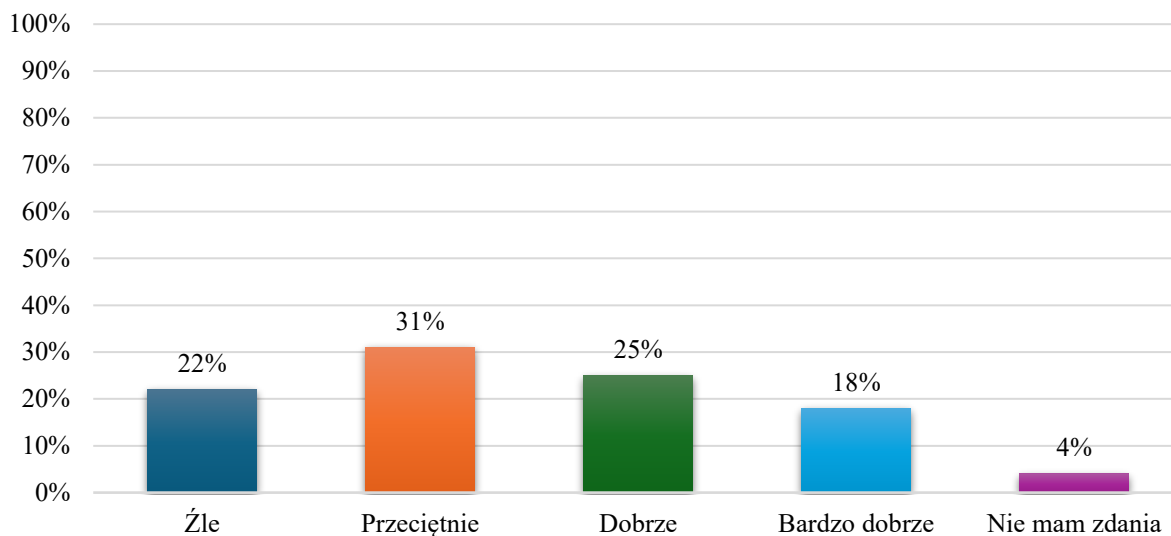
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

4.7. Kultura i działania społeczne

Niniejszy podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego dotyczącego uczestnictwa mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki w życiu kulturalnym oraz ich zaangażowania w inicjatywy społeczne. Analiza obejmuje ocenę dostępności oferty kulturalnej, poziomu aktywności w wydarzeniach lokalnych oraz zainteresowania różnorodnymi formami działalności społecznej. Zgromadzone w tym zakresie dane pozwalają na późniejszą identyfikację potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie rozwoju kultury i integracji społecznej oraz wskazuje na obszary wymagające wsparcia oraz rozbudowy oferty kulturalnej i społecznej na terenie ich zamieszkania.

Współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, najczęściej badanych oceniło ją przeciętnie, tak uważa 31% ankietowanych. Zdaniem 25% współpraca układa się dobrze, a 22% oceniło ją źle. Pozostałe informacje przedstawia poniższy wykres nr 35 przedstawia wyniki.

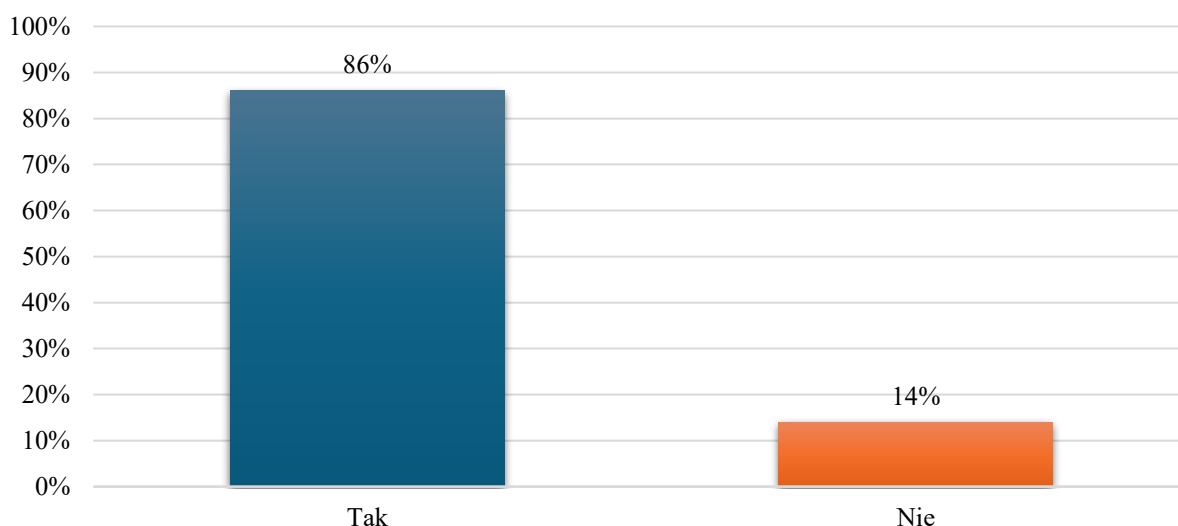
Wykres 35 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Jak ocenia Pani/ Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Z uzyskanych odpowiedzi 86% respondentów zadeklarowało, że w ostatnim roku uczestniczyła w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych, z kolei 14% ankietowanych, stwierdziło, że nie była uczestnikiem jakiegokolwiek wydarzenia w ostatnim roku kalendarzowym. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 36.

Wykres 36 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)

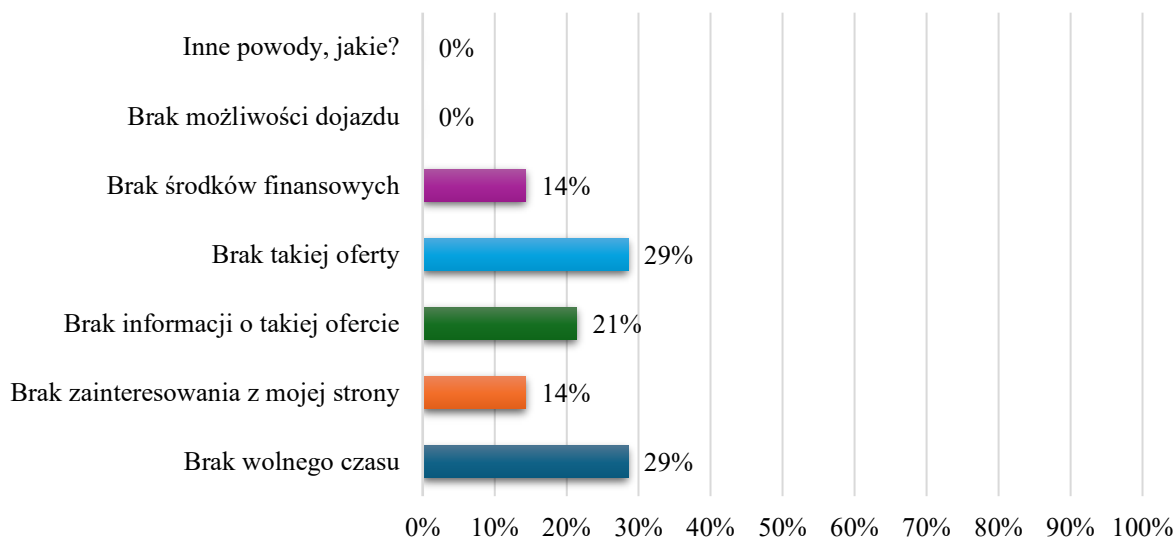

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Ankietowani najczęściej jako przyczynę braku uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych wskazywali na brak wolnego czasu (29%), brak takiej oferty (29%) oraz brak

informacji o takiej ofercie (21%). Pozostałe wyniki dotyczące pytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 37.

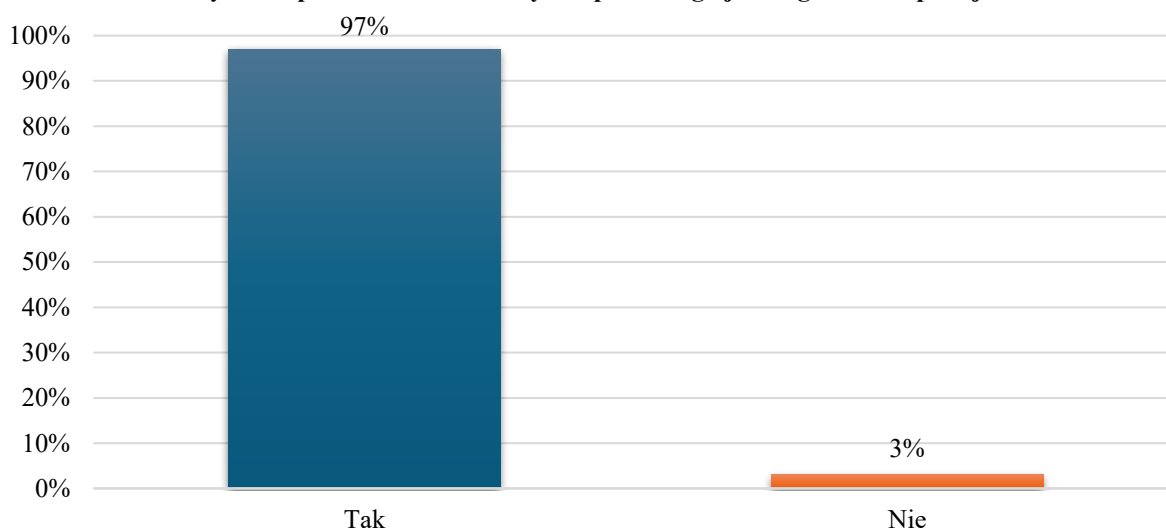
Wykres 37 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski jakie mają zdanie na temat zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego. Według 97% respondentów ich zdaniem większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest dobrze zaspokajana. Przeciwnego zdania w tej kwestii było 3% ankietowanych, którzy uważają, że nie do końca te kwestie są w pełni zaspokajane. Wyniki przedstawia wykres nr 38.

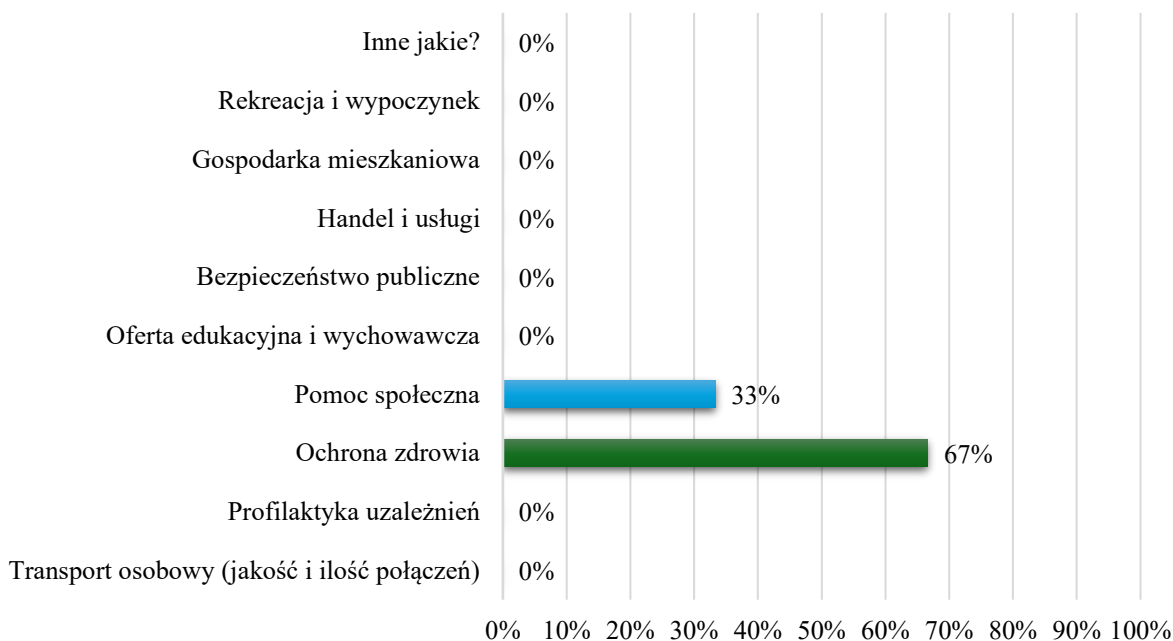
Wykres 38 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Większej uwagi ze strony władz gminy wymaga ochrona zdrowia, który wskazało 67% badanych. Drugą w kolejności najczęściej wskazywaną usługą była pomoc społeczna, którą wybrało 33% ankietowanych. Odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 39.

Wykres 39 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowicki

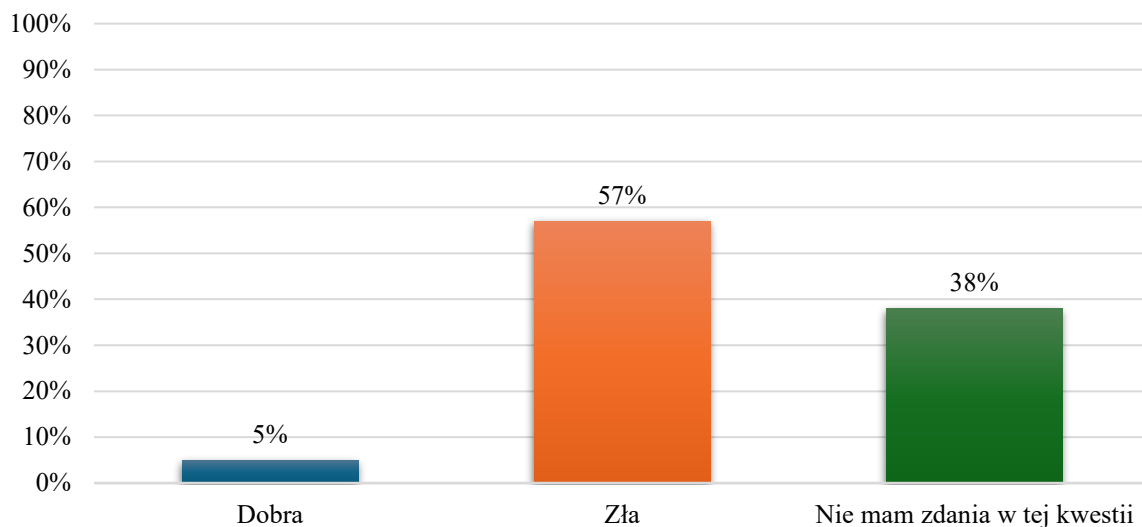
4.8. Osoby starsze i z niepełnosprawnością

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego dotyczącego potrzeb oraz jakości życia seniorów i osób z niepełnosprawnością w gminie Kamieniec Żąbkowicki. Analiza obejmuje ocenę dostępności usług opiekuńczych, wsparcia społecznego, infrastruktury oraz barier utrudniających codzienne funkcjonowanie tych grup mieszkańców. Zgromadzone dane pozwalają na identyfikację najważniejszych problemów oraz wskazanie obszarów wymagających wsparcia ze strony samorządu i instytucji lokalnych, co stanowi podstawę do planowania działań na rzecz poprawy jakości życia osób starszych i z niepełnosprawnością.

Ankietowani w tej serii pytań na początku zostali zapytani o ocenę sytuacji seniorów w gminie Kamieniec Żąbkowicki pod kątem życia codziennego, życia zawodowego, możliwości spędzania czasu wolnego, dostępu do usług itp.

Zdaniem 5% ankietowanych sytuację seniorów w gminie ocenia dobrze, 38% ankietowanych nie miało w tej kwestii zdania, natomiast źle sytuację ocenia 57% badanych. Wyniki zaprezentowano na wykresie nr 40.

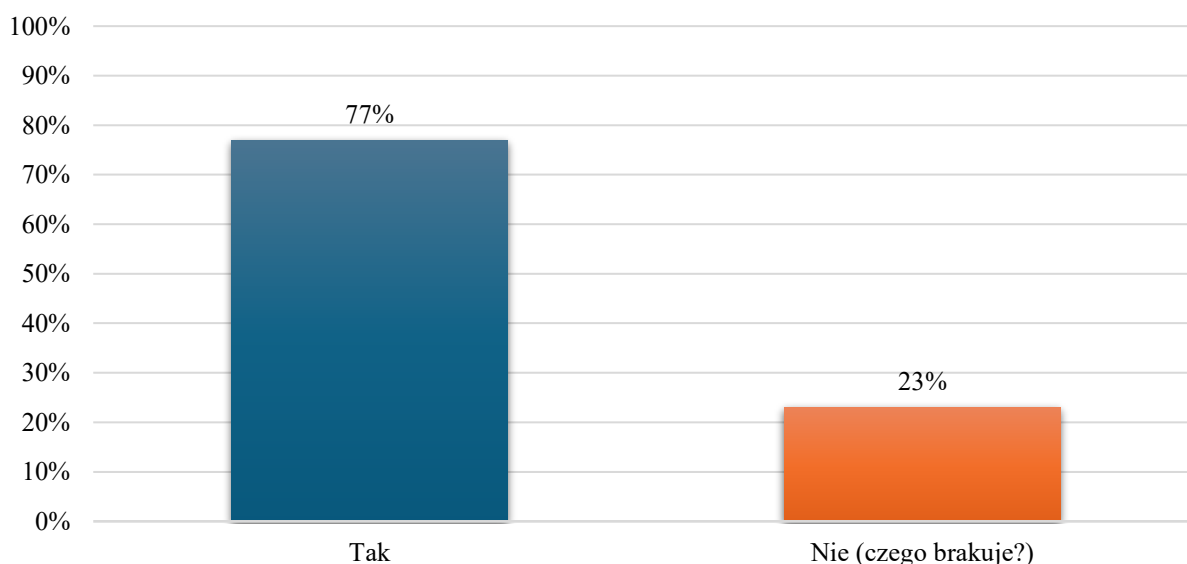
Wykres 40 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/ Pani sytuację seniorów w gminie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

W kolejnym pytaniu rozszerzającym kwestie obecności i funkcjonowania seniorów w gminie Kamieniec Ząbkowicki, poproszono ankietowanych o ocenę czy aktualna oferta działań dla seniorów jest według nich wystarczająca i odpowiednia. Zdaniem 77% ankietowanych, uważają oni, że obecna oferta działań dla seniorów jest w pełni wystarczająca, natomiast zdania przeciwnego w tej kwestii było 23% badanych. Wykres nr 41 przedstawia analizę wyników tego pytania.

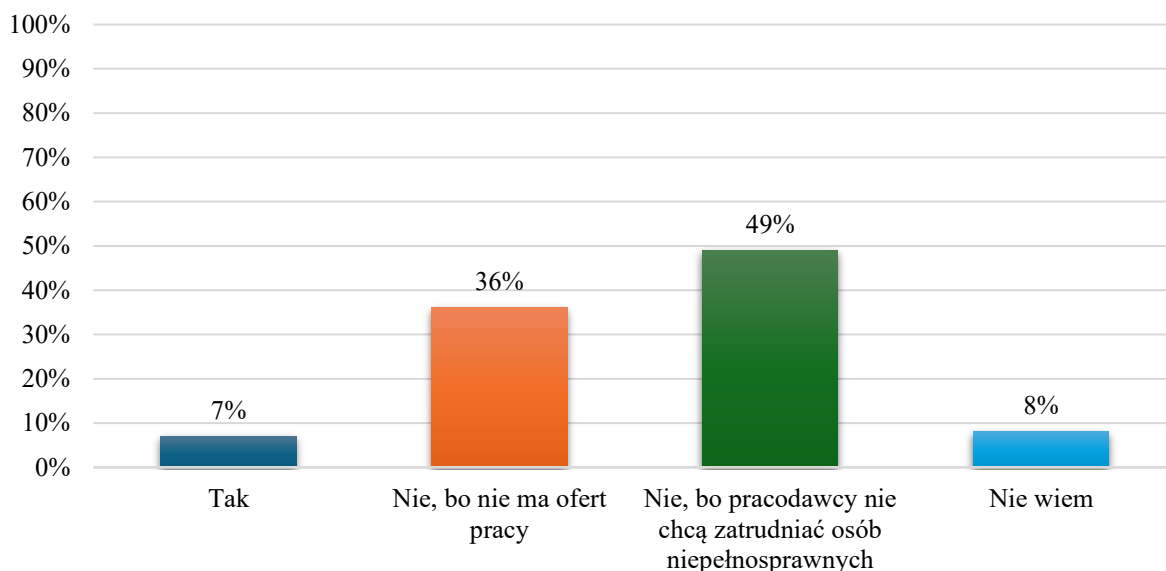
Wykres 41 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/ Pana wystarczająca?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

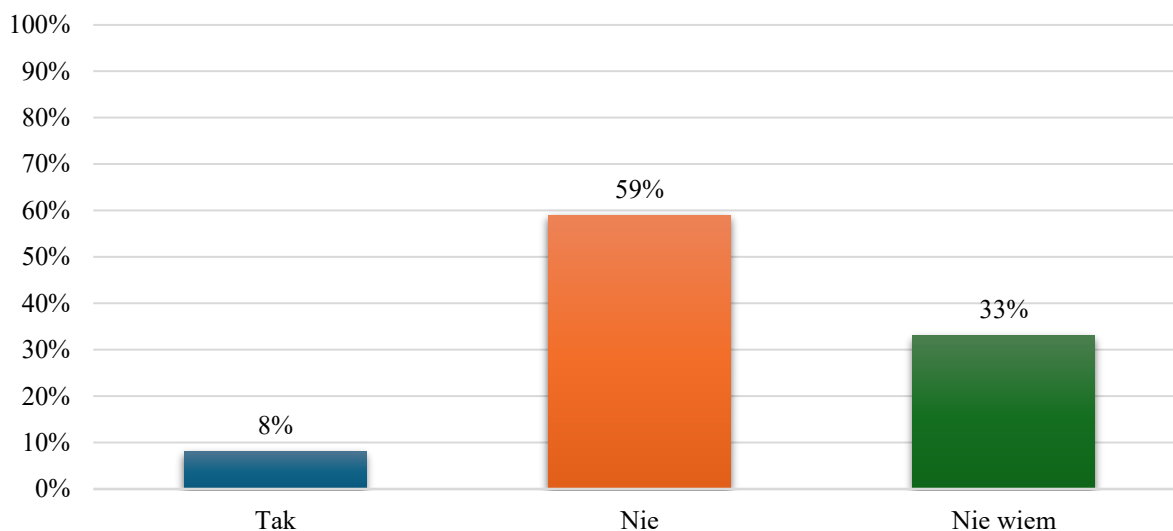
W pytaniu dotyczącym zatrudniania osób niepełnosprawnych przez lokalnych pracodawców, 49% ankietowanych stwierdziło, że osoba niepełnosprawna nie może znaleźć pracy na terenie gminy, ponieważ pracodawcy nie chcą zatrudniać osób niepełnosprawnych. 36% badanych uznało, że nie, ponieważ nie ma ofert pracy. Nie ma zdania na ten temat 8% ankietowanych, a 7% respondentów stwierdziło, że osoba niepełnosprawna jest w stanie znaleźć pracę w ich gminie. Wyniki przedstawia wykres nr 42.

Wykres 42 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/ Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

W następnym pytaniu poproszono ankietowanych o zabranie zdania w kwestii akceptowalności osób z niepełnosprawnością na terenie ich gminy. Zdaniem większości ankietowanych, bo 59% osoby niepełnosprawne nie są akceptowane w społeczności lokalnej. Przeciwnego zdania w tym temacie było 8% ankietowanych, a 35% nie miało w tym temacie własnego zdania i nie opowiedziało się po żadnej ze stron. Poniższy wykres nr 43 przedstawia wyniki dotyczące tego zapytania.

Wykres 43 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby niepełnosprawne na gminy są akceptowane?

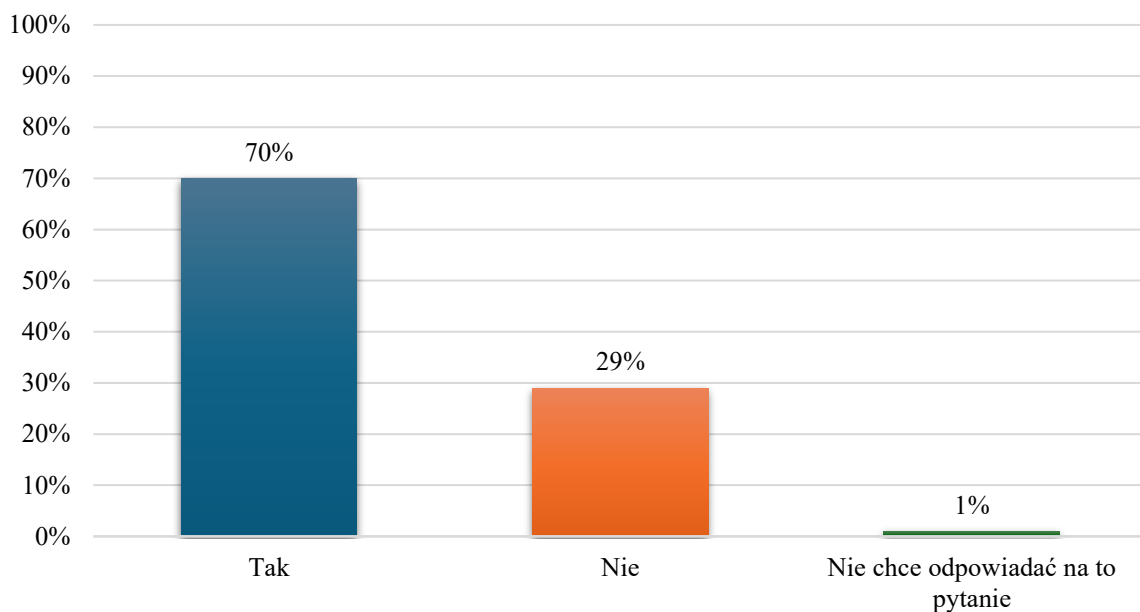
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

4.9. Świadczenia socjalne i źródło utrzymania

Niniejszy podrozdział zawiera prezentację wyników badania ankietowego dotyczącego sytuacji zawodowej mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki oraz struktury ich źródła utrzymania. Analiza obejmuje ocenę poziomu zatrudnienia, rodzajów wykonywanej pracy, skali bezrobocia oraz zróżnicowania źródeł utrzymania gospodarstw domowych. Na podstawie przeprowadzonego badania możliwa jest identyfikacja głównych wyzwań na lokalnym rynku pracy oraz określenie potrzeb w zakresie wsparcia aktywności zawodowej i poprawy warunków materialnych mieszkańców.

Ankietowani w pierwszym pytaniu w tej serii zostali poproszeni o określenie czy któryś z członków ich rodziny korzystał w ciągu ostatniego roku ze świadczeń społecznych OPS. Zdaniem 70% ankietowanych członkowie ich rodzin korzystali ze świadczeń OPS w ostatnim roku, z kolei 29% ankietowanych było zdania przeciwnego, a 1% stwierdziło, że nie chce odpowiadać na to pytanie. Wyniki dotyczące tego pytania przedstawiono na poniższym wykresie nr 44.

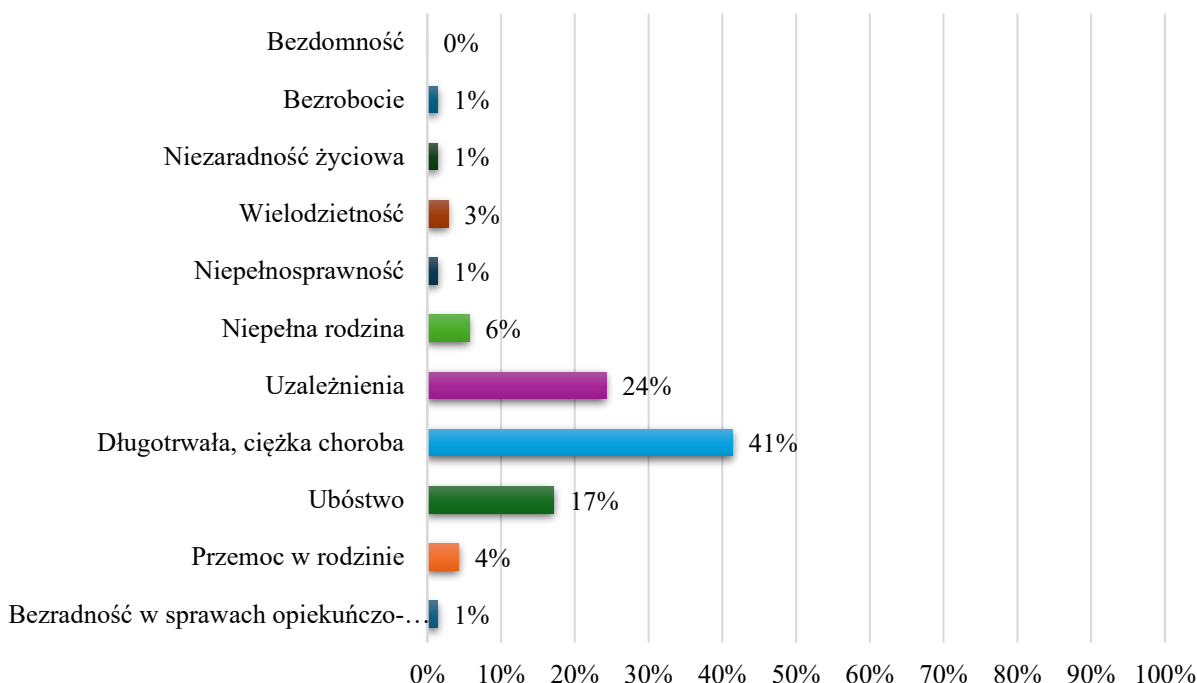
Wykres 44 Korzystanie ze świadczeń OPS. Czy Pani/ Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej przez ankietowanych była długotrwała, ciężka choroba (41%), uzależnienia (24%) i ubóstwo (17%). Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 45.

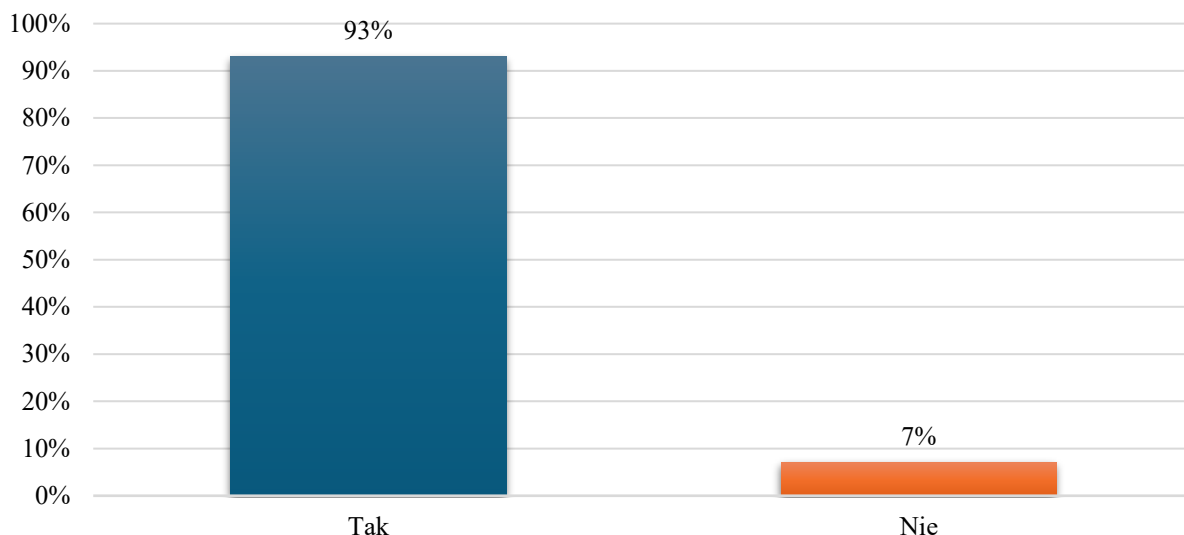
Wykres 45 Jaki był powód?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

W kolejnym pytaniu dotyczącym aktualnego zatrudnienia wśród respondentów, według 93% posiadają w chwili obecnej pracę, a zdania przeciwnego było 7% badanych. Wyniki prezentuje wykres nr 46.

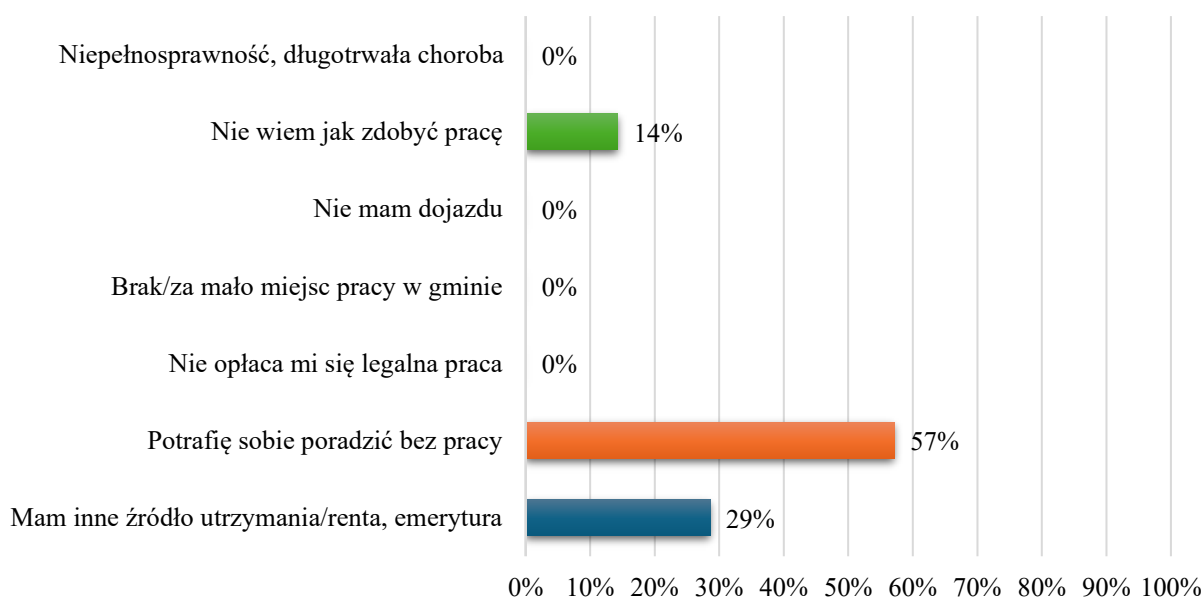
Wykres 46 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/ Pan pracę?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

Najczęstszym powodem braku zatrudnienia ankietowani wskazywali, że potrafią sobie poradzić bez pracy (57%), posiadają inne źródła utrzymania, renta/ emerytura (29%) oraz wskazywali, że nie wiedzą jak zdobyć pracę (14%). Pozostałe udzielone odpowiedzi przez ankietowanych przedstawiono na wykresie nr 47.

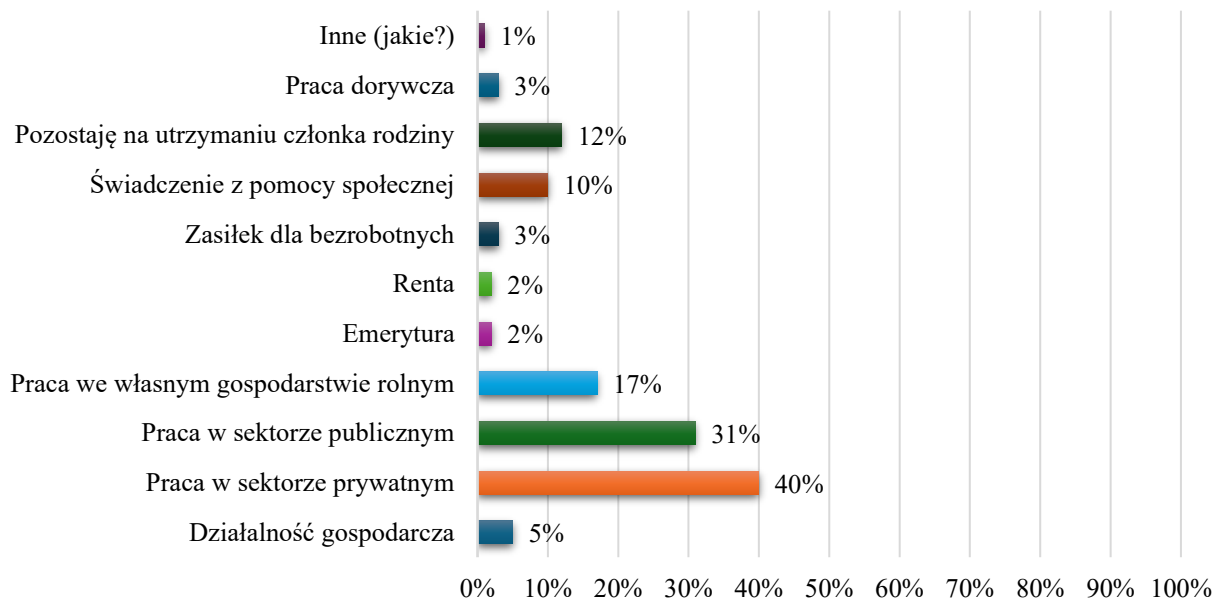
Wykres 47 Powody braku pracy. Z jakiego powodu nie posiada Pani/ Pan pracy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Żąbkowski

W ostatnim pytaniu skierowanym do mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki zapytano ich o aktualne źródło utrzymania. Najwięcej ankietowanych wskazało na pracę w sektorze prywatnym (40%), następnie na pracę w sektorze publicznym (31%) i pracę we własnym gospodarstwie rolnym (17%). Pozostałe udzielone odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 48.

Wykres 48 Źródło utrzymania. Źródłem utrzymania Pani/ Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród dorosłych mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki

5. Wyniki badania ankietowego wśród pracowników Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego

5.1. Metodologia i cel badania

Badanie pracowników Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamieńcu Ząbkowickim. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy oraz skuteczności podejmowanych działań w ramach wykonywanych obowiązków pracowniczych na rzecz osób wymagających pomocy i wsparcia.

Celem badania była identyfikacja najważniejszych problemów społecznych wśród mieszkańców, metod wsparcia czy w jakim stopniu zaspokajane potrzeby w sektorze życia społecznego oraz w szczególności:

- problemy społeczne w środowisku lokalnym,
- najbardziej istotne formy wsparcia dla mieszkańców,
- skuteczność pomocy społecznej w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym,
- stan wiedzy władz lokalnych o potrzebach pomocy społecznej,
- prowadzenie działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- jakie usługi społeczne wymagają skupienia większej uwagi,
- syndromy wypalenia zawodowego.

PAPI (Paper and Pencil Interview) to tradycyjna metoda badań ankietowych, w której ankieter przeprowadza wywiad z respondentem przy użyciu papierowego kwestionariusza. Jest to jedna z najstarszych i najbardziej klasycznych technik zbierania danych w badaniach społecznych, marketingowych oraz ewaluacyjnych.

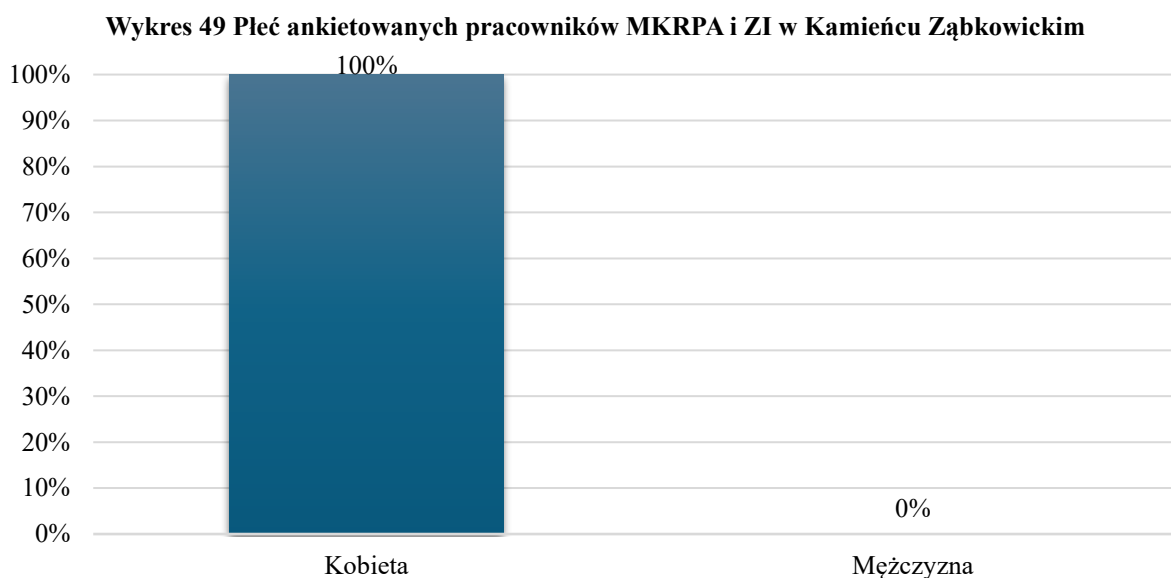
Cechy charakterystyczne metody:

- forma papierowa – ankieter korzysta z drukowanej ankiety, w której ręcznie zaznacza odpowiedzi respondenta,
- bezpośredni kontakt – wywiad prowadzony jest twarzą w twarz, co umożliwia obserwację zachowań, reakcji i zwiększa szansę na uzyskanie kompletnych odpowiedzi,
- duża elastyczność – ankieter może wyjaśniać pytania, doprecyzowywać instrukcje oraz pomagać respondentowi w zrozumieniu treści ankiety,
- brak zaplecza technicznego – metoda nie wymaga urządzeń elektronicznych ani oprogramowania, co ułatwia jej stosowanie w środowiskach o ograniczonej infrastrukturze cyfrowej,

- możliwość stosowania rozbudowanych narzędzi – ankiety mogą zawierać skale, schematy, tabele, rysunki, które ankieter omawia z respondentem.

5.2. Grupa badania

Kluczową grupą w celu identyfikacji problemów społecznych oraz oceny skuteczności prowadzonych działań na rzecz mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki są wyspecjalizowani pracownicy MKRPA oraz ZI. Ankietowani podczas przeprowadzonej ankiety zostali poinformowani przez zespół badawczy o anonimowym charakterze ankiety oraz o możliwości rezygnacji w badaniu w dowolnym momencie. W badaniu ankietowym przygotowanym dla pracowników obu instytucji udział wzięło 5 kobiet, które stanowiły 100% ankietowanych i 0 mężczyzn. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 49.

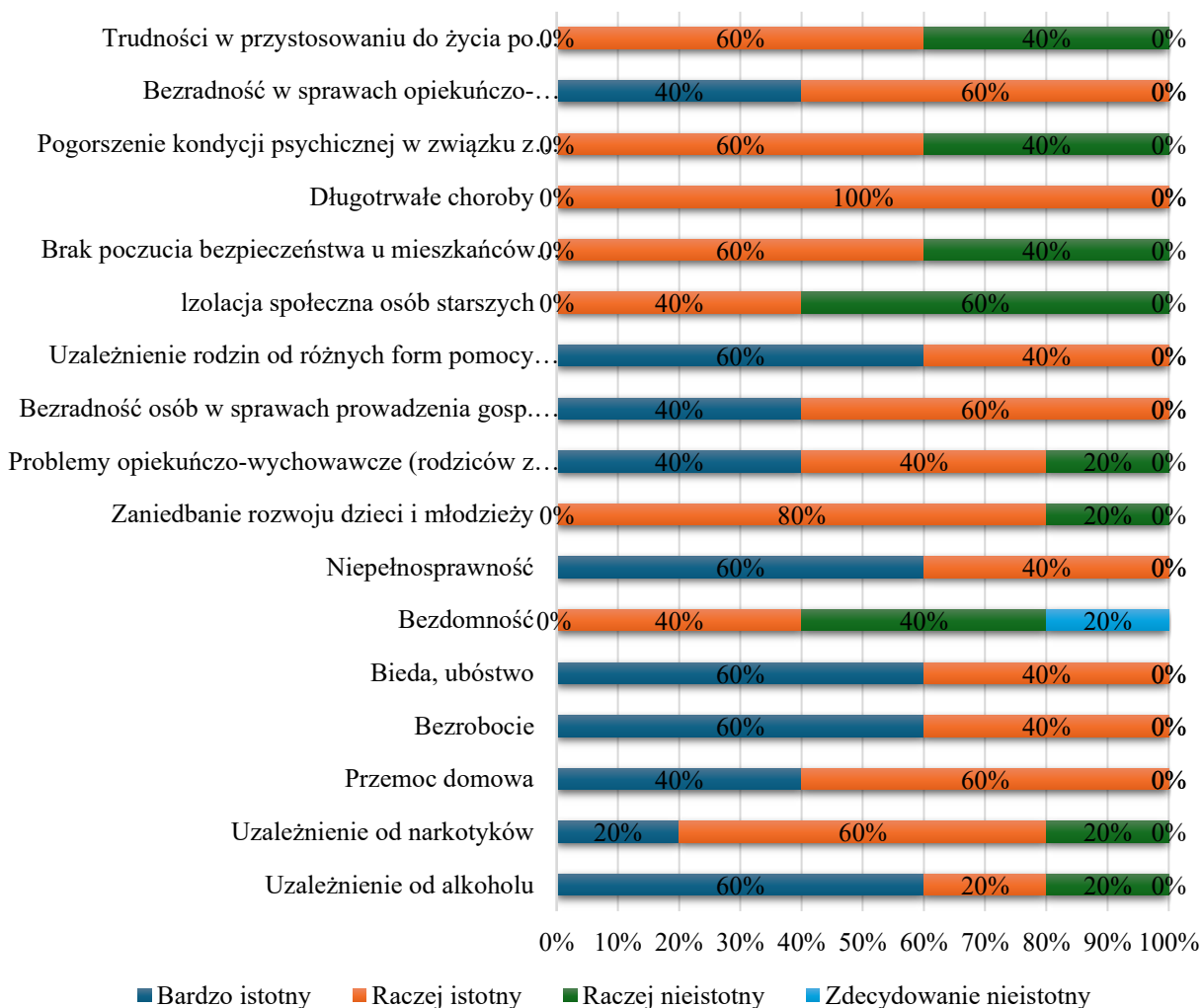
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

5.3. Problemy społeczne

Podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI, którego głównym celem była identyfikacja najważniejszych problemów społecznych występujących na terenie gminy z perspektywy osób bezpośrednio zaangażowanych w udzielanie wsparcia potrzebującym mieszkańcom. Analiza uzyskanych odpowiedzi z badania ankietowego pozwala na lepsze zrozumienie skali i charakteru wyzwań społecznych oraz wskazuje obszary wymagające szczególnej uwagi i podjęcia działań w przyszłości przez władze lokalne. W kolejnym pytaniu w ankiecie skierowanym do pracowników obu instytucji, poproszono ich o ocenę skali istotności poszczególnych problemów w ich środowisku lokalnym. Według badanych pracowników do najistotniejszych występujących problemów w ich środowisku należą: uzależnienie rodzin od różnych form

pomocy społecznej (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny), bieda, ubóstwo (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny) oraz bezrobocie (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny). Pozostałe udzielone odpowiedzi przedstawia poniższy wykres nr 50.

Wykres 50 Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

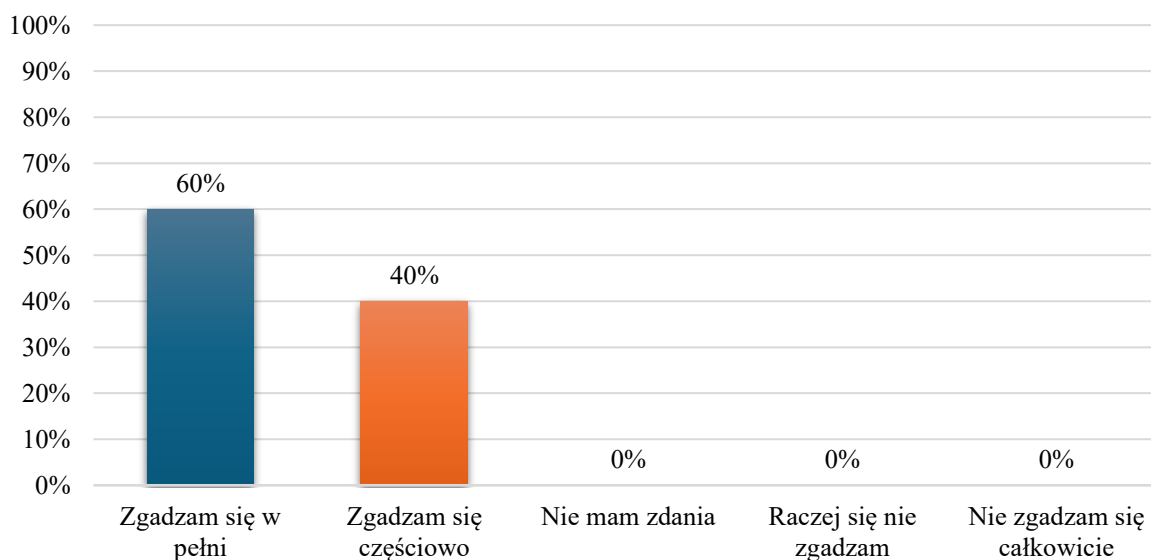
W następnym pytaniu otwartym, zapytano ankietowanych o to jakie ich zdaniem wsparcie jest najbardziej potrzebne dla mieszkańców gminy Kamieniec Ząbkowicki. Ankietowani wskazywali na: ośrodki wsparcia ukierunkowane na aktywizację osób starszych i niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży, wsparcie finansowe oraz wsparcie dla osób samotnych, starszych nie mających rodziny w zapewnieniu im całodobowego miejsca w którym będą czuli się bezpiecznie.

5.4. Wsparcie i codzienna praca

Niniejszy podrozdział opisuje wyniki badania ankietowego dotyczącego doświadczeń oraz opinii pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim w zakresie realizacji codziennych zadań pomocowych. Analiza obejmuje ocenę jakiego rodzaju formy wsparcia są najbardziej istotne dla mieszkańców, jak pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym oraz jak ważna jest potrzeba realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom oraz jakie jej formy są najbardziej skuteczne z punktu widzenia pracowników instytucji. Uzyskane informacje pozwalają na lepsze zrozumienie specyfiki pracy w instytucji i stanowią podstawę do formułowania rekomendacji służących poprawie jakości wsparcia świadczonego mieszkańcom gminy.

Według 60% ankietowanych pomoc społeczna pomaga w pełni zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym. Częściowo z tym zdaniem zgadza się 40% ankietowanych. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 51.

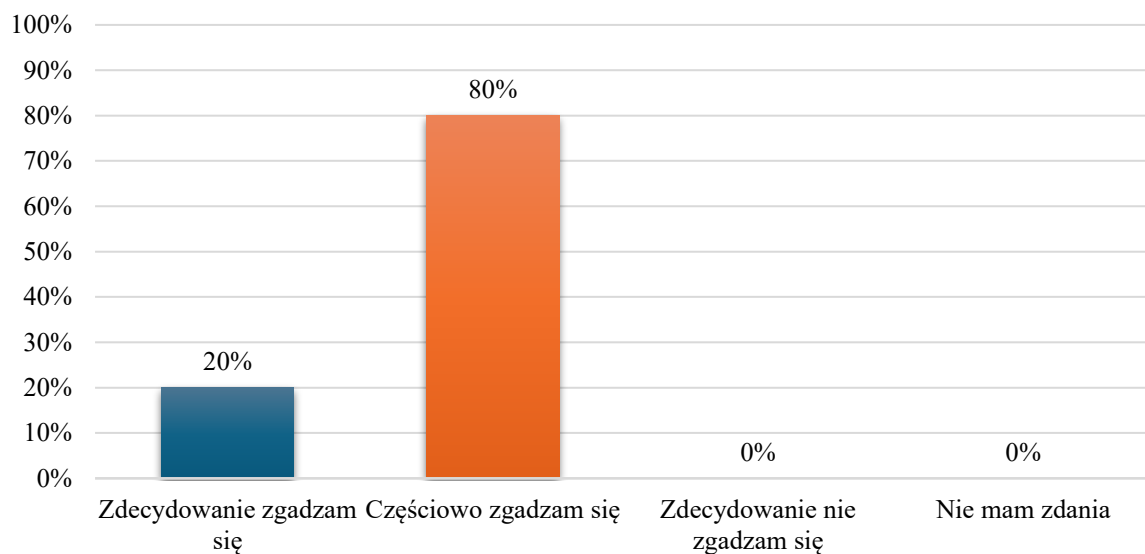
Wykres 51 Skuteczność pomocy społecznej. Czy według Pana/ Pani pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

W opinii ankietowanych pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim 80% ankietowanych częściowo zgadza się, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej. Zdecydowanie zgadza się 20% ankietowanych. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie nr 52.

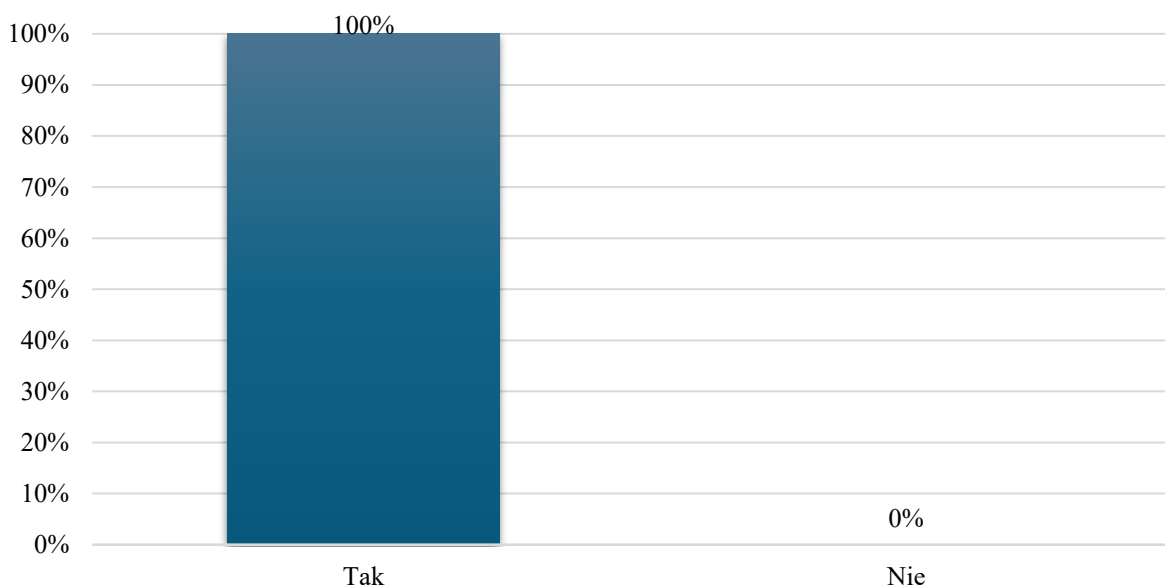
Wykres 52 Ocena stanu wiedzy władz gminy o potrzebach pomocy społecznej. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

Następnie poproszono ankietowanych o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące zaangażowania władz gminy pod względem zgłaszanym przez OPS potrzebom. Wszyscy ankietowani uznali, że władze gminne czynnie angażują się w sprawy społeczne i starają się wychodzić naprzeciw zgłaszanym potrzebom przez OPS. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 53.

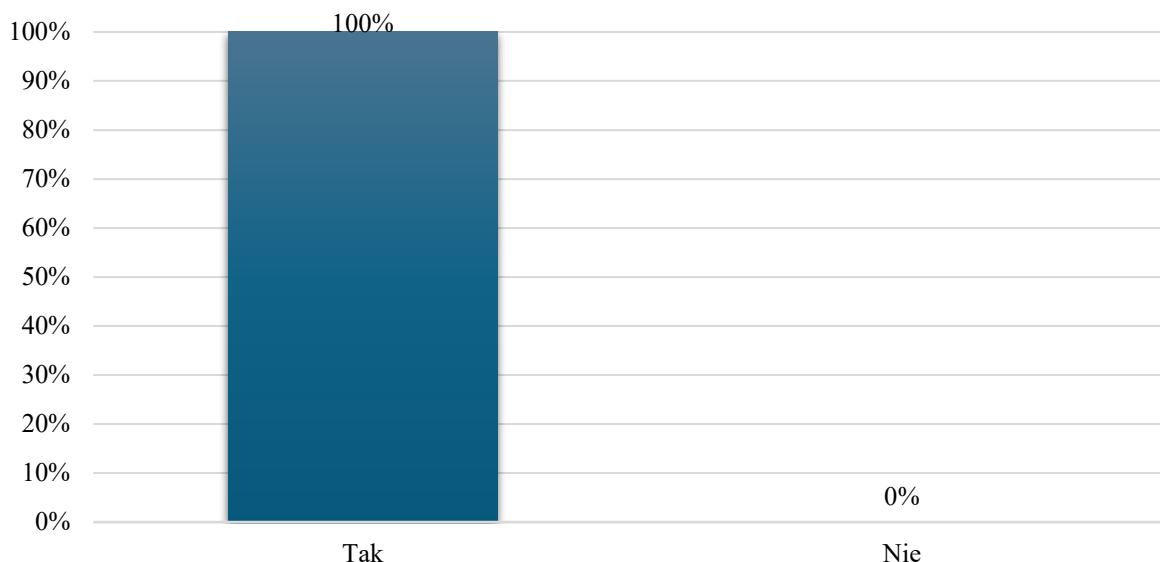
Wykres 53 Zaangażowanie władz gminy. Czy władze gminy Pani/ Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

Wszyscy ankietowani tj. 100% zadeklarowało, że dostrzega potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Wyniki przedstawia wykres nr 54.

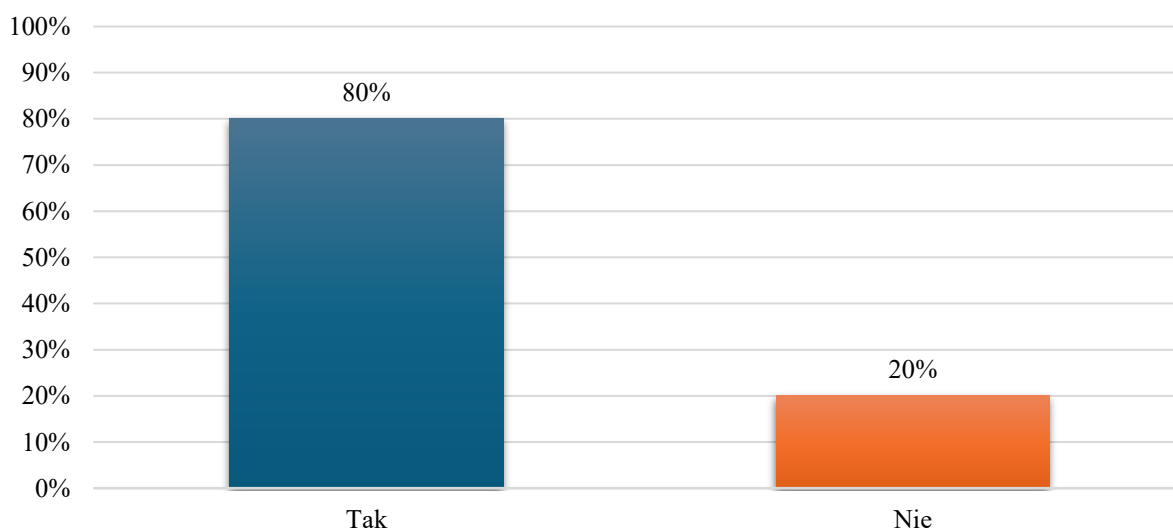
Wykres 54 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników OPS. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Żąbkowskim

Następnie zapytano ankietowanych czy według nich większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana. 80% ankietowanych stwierdziło, że tak, przeciwnego zdania w tym temacie było 20% badanych. Wyniki przedstawia wykres nr 55.

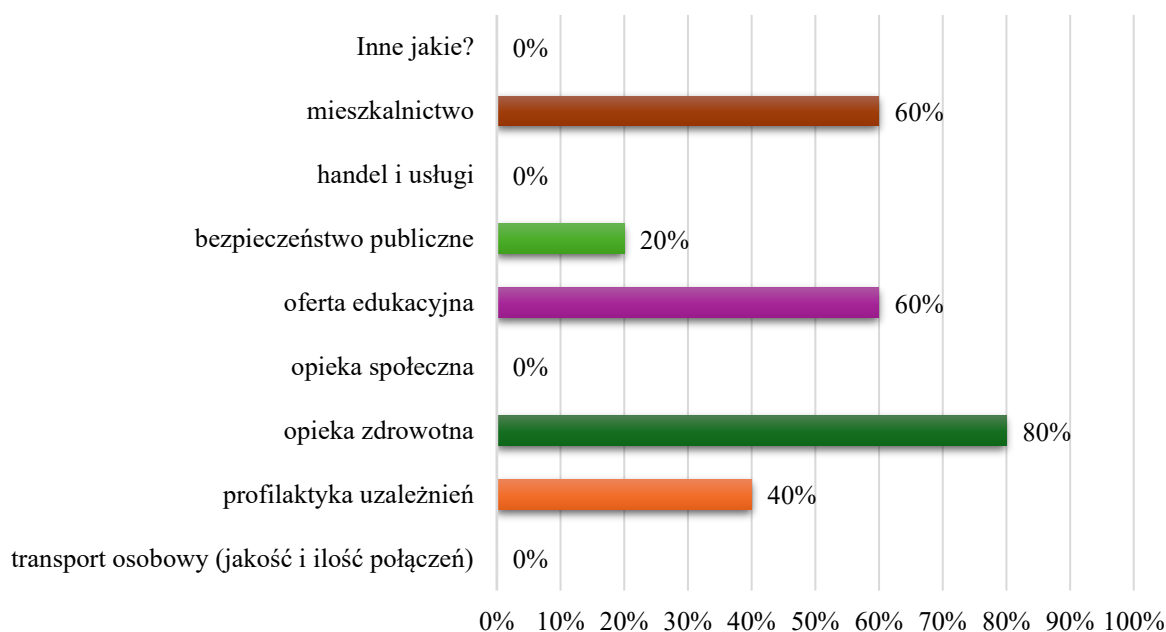
Wykres 55 Ocena zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Żąbkowskim

Poniżej wymieniono kilka dziedzin społecznych oraz poproszono pracowników MKRPA i ZI o wskazanie tych, które ich zdaniem wymagają większej uwagi. Najczęściej wskazywanymi usługami społecznymi, które wymagają poprawy według ankietowanych należą: opieka zdrowotna (80%), mieszkalnictwo (60%) oraz oferta edukacyjna (60%). Wyniki dotyczące zapytania przedstawia wykres nr 56.

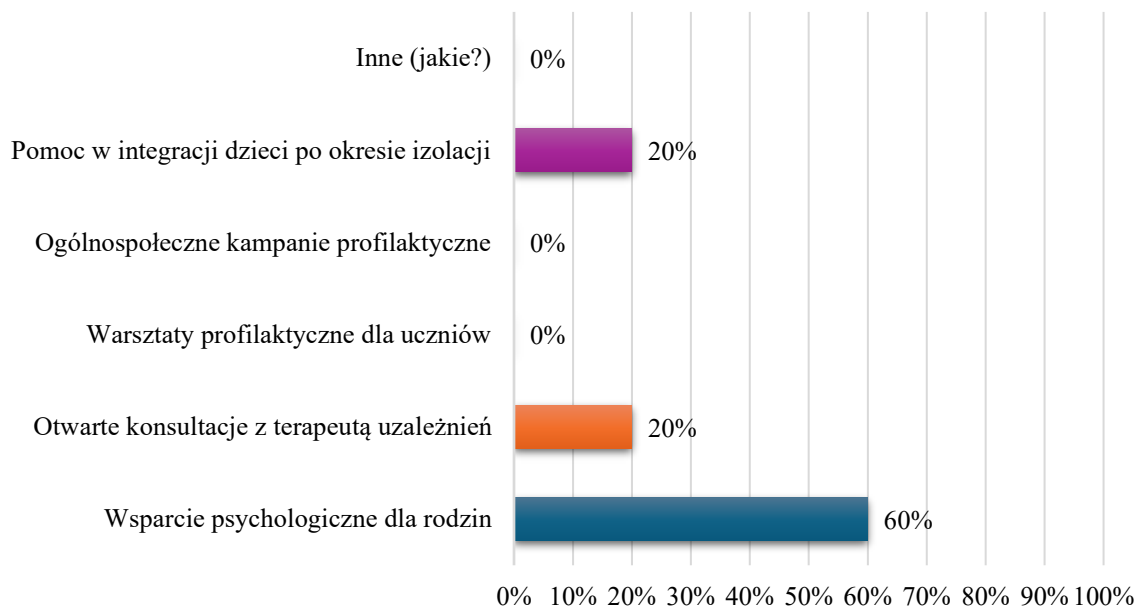
Wykres 56 Lista usług społecznych, które zdaniem pracowników, wymagają większej uwagi. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

Za najbardziej potrzebną formę działań na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom wśród ankietowanych, uznali oni: wsparcie psychologiczne dla rodzin (60%), otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień (20%) i pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji (20%). Pozostałe odpowiedzi nie uzyskały poparcia. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 57.

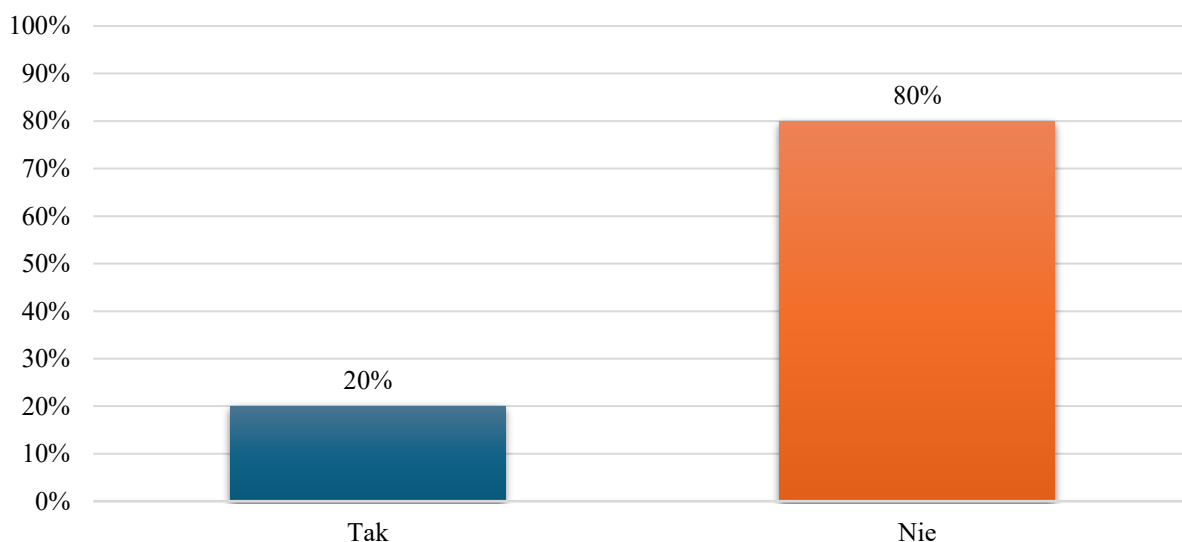
Wykres 57 Najbardziej potrzebne działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MKRPA i ZI. Jakiego działania są najbardziej potrzebne?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

W ostatnim pytaniu w badaniu ankietowym skierowanym do pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim, poproszono ich o deklarację czy pracując w aktualnym miejscu odczuwają skutki wypalenia zawodowego. Zdaniem 20% ankietowanych uważają oni, że odczuwają oznaki wypalenia zawodowego w wykonywanym przez siebie zawodzie. Według 80% ankietowanych nie stwierdziło u siebie tego typu oznak. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 58.

Wykres 58 Poczucie wypalenia zawodowego. Czy odczuwa Pani/ Pan wypalenie zawodowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim

6. Wyniki badania ankietowego uczniów szkół

6.1. Metodologia i cel badania

Niniejszy rozdział stanowi prezentację rezultatów badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Celem badania było poznanie opinii, postaw oraz doświadczeń młodzieży w zakresie najważniejszych problemów społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Badanie ankietowe umożliwiło uczniom wyrażenie zdania na tematy m.in. oceny relacji i więzi z poszczególnymi osobami, częstotliwości i rodzajów doświadczanej przemocy, spożywania alkoholu, palenia papierosów i e-papierosów, stosowania dopalaczy lub narkotyków oraz kwestie związane z Internetem i cyberprzemocą. Wyniki badań stanowią bardzo ważne źródło informacji i podstawę do planowania działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wsparcia psychologicznego dla uczniów z terenu gminy, a w razie potrzeby także ich rodziców lub opiekunów prawnych, uczniów borykających się z tymi problemami.

Zakres tematyczny ankiety obejmował:

- styl życia i zachowania zdrowotne,
- postawy wobec alkoholu, papierosów i substancji psychoaktywnych,
- doświadczenia związane z przemocą rówieśniczą i cyberprzemocą,
- samopoczucie, relacje rodzinne i potrzeby w zakresie wsparcia psychologicznego.

W badaniu ankietowym wśród uczniów z gminy Kamieniec Ząbkowicki wykorzystano metodę CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing), która jest metodą prowadzenia badań ankietowych z wykorzystaniem formularzy udostępnianych respondentom w środowisku internetowym. Uczestnik badania samodzielnie wypełnia ankietę online, korzystając z komputera, telefonu lub innego urządzenia z dostępem do sieci.

Metoda charakteryzuje się:

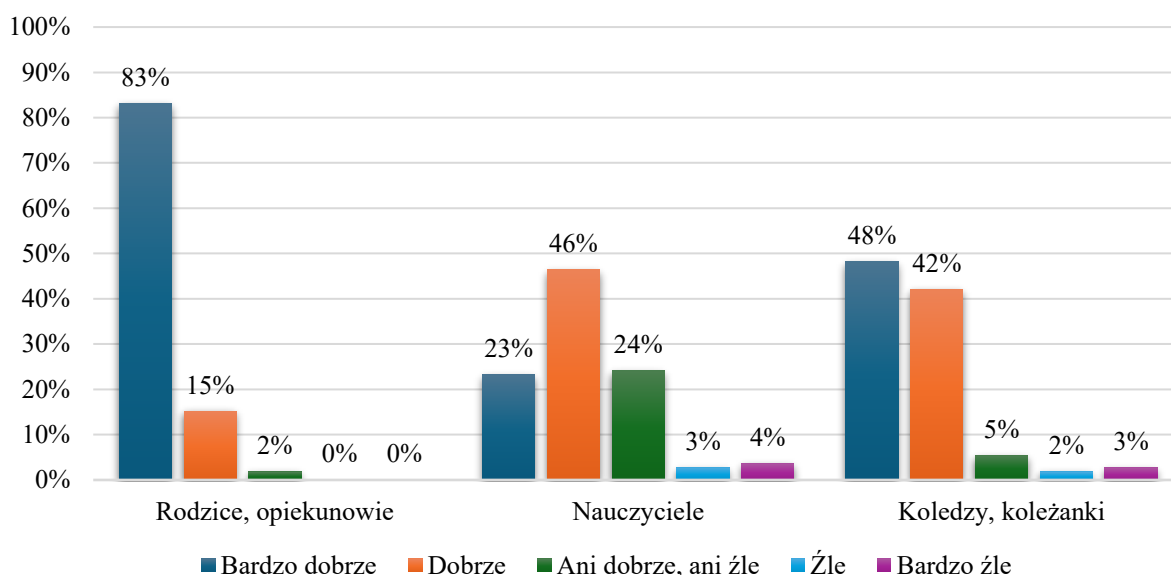
- wysoką dostępnością – umożliwia dotarcie do szerokiej grupy respondentów niezależnie od miejsca zamieszkania,
- niskimi kosztami realizacji w porównaniu do tradycyjnych metod papierowych lub wywiadów bezpośrednich,
- krótkim czasem zbierania danych,
- automatyzacją zbierania i wstępnego porządkowania odpowiedzi, anonimowością, która sprzyja udzielaniu szczerych i rzetelnych odpowiedzi.

6.2. Relacje a problem przemocy szkolnej i domowej

Podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Celem analizy było rozpoznanie w jaki sposób relacje rówieśnicze, rodzinne i środowiskowe wpływają na występowanie zjawiska przemocy zarówno w szkole jak i miejscu ich zamieszkania. Uzyskane dane pozwalają na ocenę skali problemu, identyfikację najczęściej występujących form przemocy oraz określenie potrzeb uczniów w zakresie wsparcia i budowania bezpiecznych relacji. Wyniki badania stanowią istotną podstawę do możliwości przyszłego planowania działań profilaktycznych i interwencyjnych w środowisku szkolnym i rodzinnym.

Ankietowani uczniowie szkół podstawowych z klas 4–6 pozytywnie ocenili (bardzo dobrze i dobrze) swoje relacje z rodzicami lub opiekunami – łącznie 98%, a neutralnie 2%. W mniejszym stopniu uczniowie pozytywnie oceniają relację z nauczycielami, łącznie 69%, a neutralnie 24%. Według łącznie 90% ankietowanych uczniów zadeklarowało pozytywne relacje z kolegami i/ lub koleżankami, 5% oceniło je neutralnie. Całość wyników została przedstawiona na poniższym wykresie nr 59.

Wykres 59 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

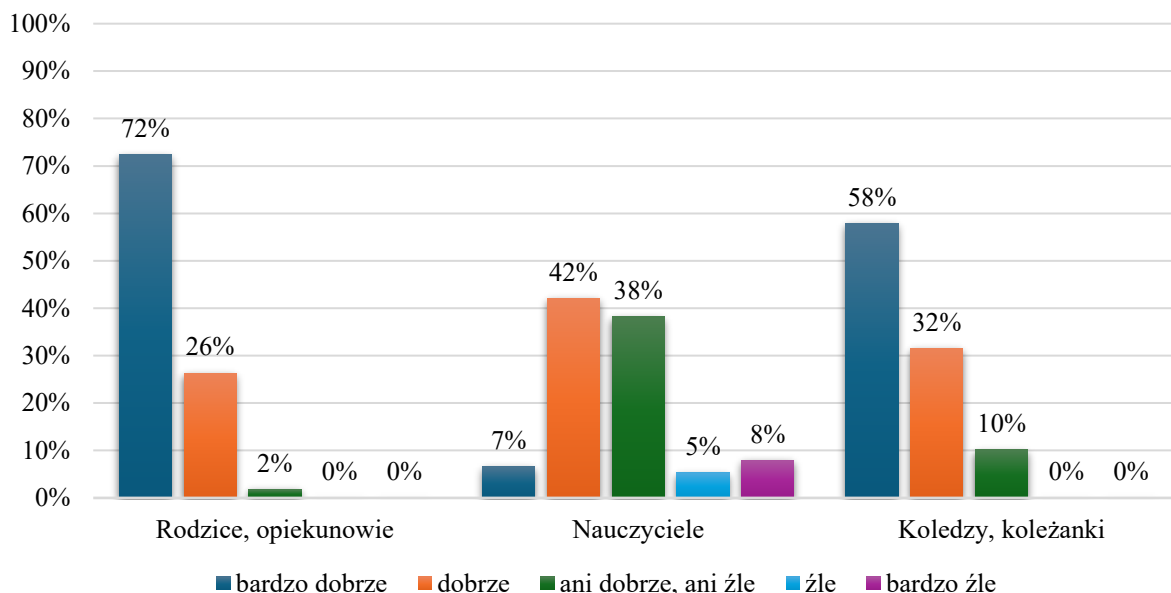

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

Uczniowie szkół podstawowych z klas 7–8 pozytywnie oceniło (bardzo dobrze i dobrze) swoje relacje z rodzicami lub opiekunami, łącznie 98%. Neutralnie (ani dobrze, ani źle) relacje ocenia 2% ankietowanych uczniów. W mniejszym stopniu uczniowie pozytywnie oceniają relację z nauczycielami, łącznie 49%, neutralnie 38%. Łącznie 90% ankietowanych uczniów

zadeklarowało pozytywne relacje z kolegami i/ lub koleżankami i 10% oceniło je neutralnie. Całość wyników została przedstawiona na poniższym wykresie nr 60.

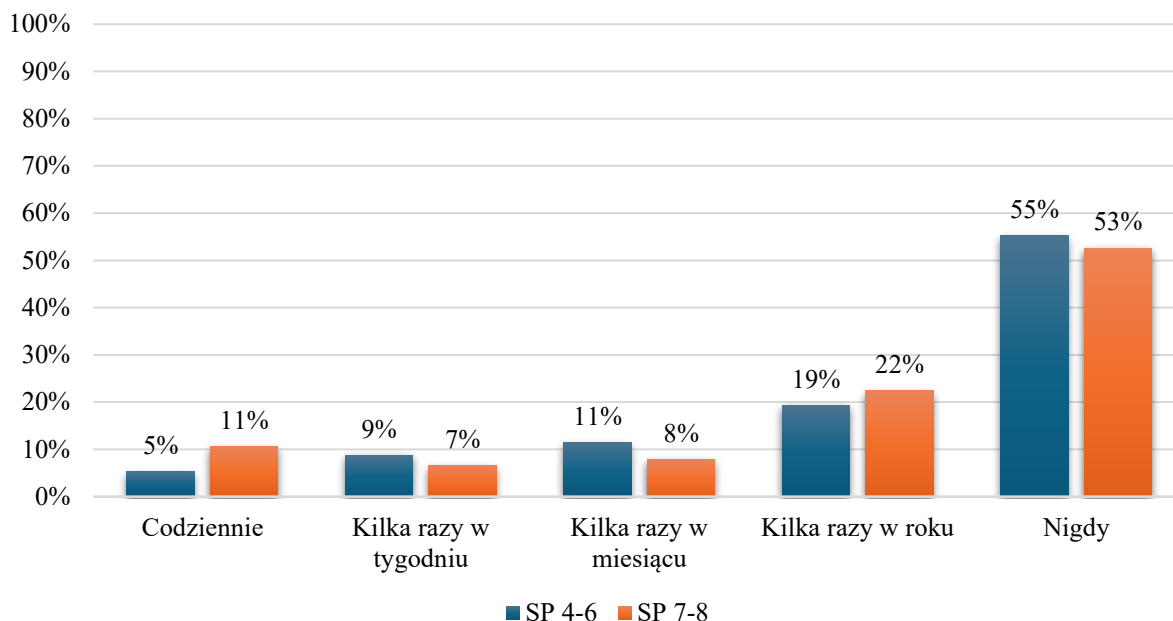
Wykres 60 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

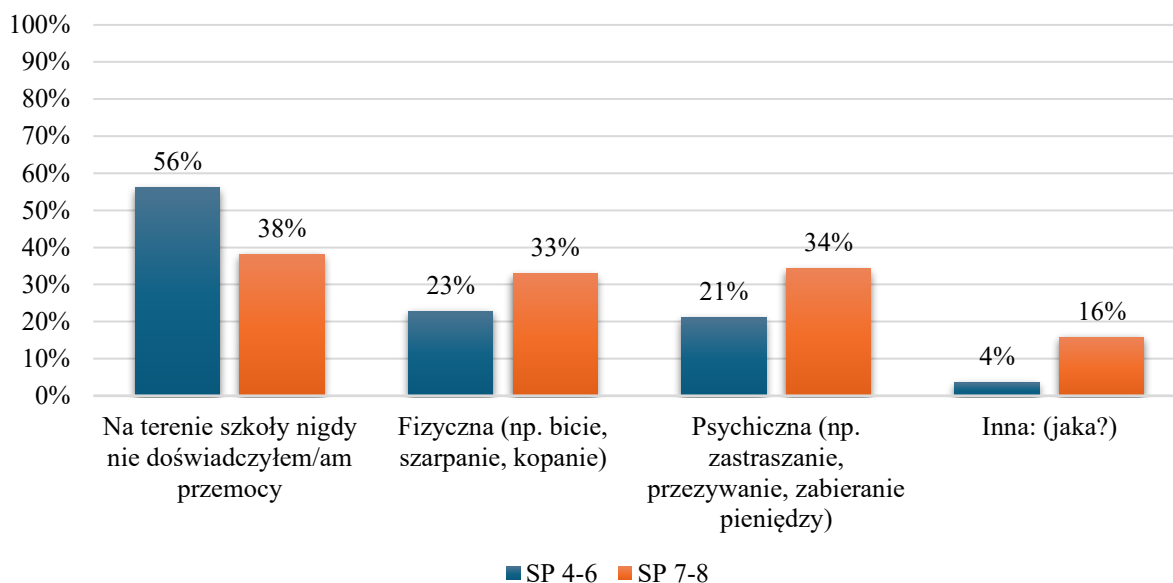
Kolejne pytanie dotyczyło doświadczeń związanych z przemocą i ich częstotliwością. Codziennie z przejawami przemocy fizycznej bądź psychicznej na terenie szkoły styczność zadeklarowało 5% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 11% ankietowanych uczniów z klas 7–8. Nigdy z jakimkolwiek przejawem przemocy w szkoły do czynienia nie miało 55% ankietowanych z młodszej grupy i 53% ankietowanych ze starszej grupy. Pozostały rozkład odpowiedzi przez ankietowanych uczniów przedstawiono na wykresie nr 61.

Wykres 61 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy itd.?

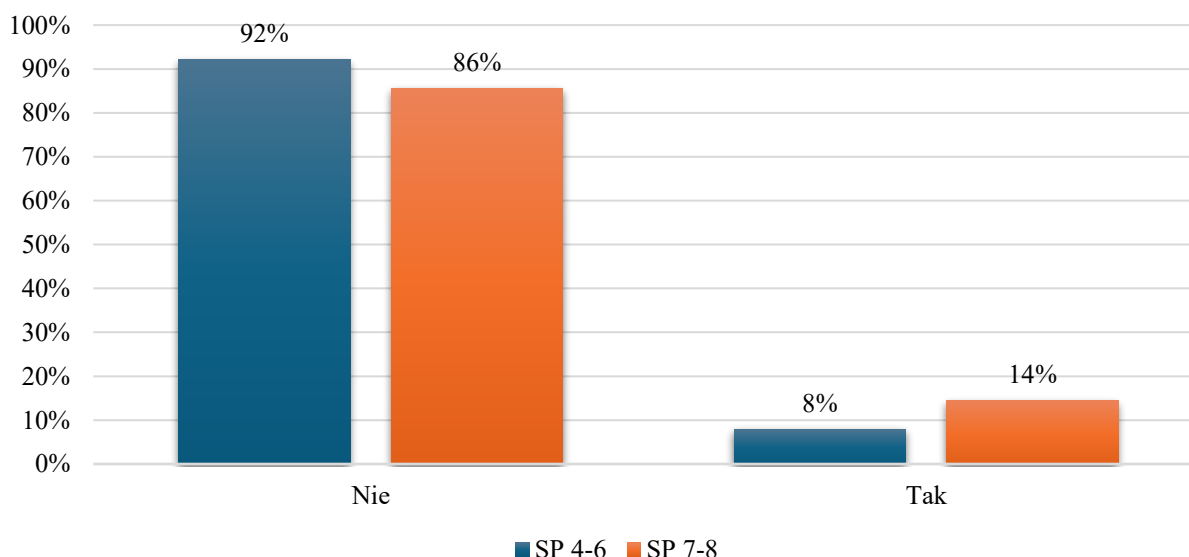
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

W następnym pytaniu skierowanym do uczniów rozszerzono kwestie przemocy w szkole i poproszono o ustosunkowanie się na temat doświadczenia przemocy w szkole oraz z jakim rodzajem przemocy mieli do czynienia. Zdaniem 56% ankietowanych uczniów z klas 4–6 oraz 38% ankietowanych z klas 7–8 nie miało do czynienia na terenie szkoły z przemocą. Z przemocą fizyczną w szkole styczność miało 23% ankietowanych z klas 4–6 i 33% z klas 7–8. Z przemocą psychiczną w szkole styczność miało 21% ankietowanych z klas 4–6 i 34% z klas 7–8. Odpowiedź inną wybrało 4% ankietowanych z klas 4–6 i 16% z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 62.

Wykres 62 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/ aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

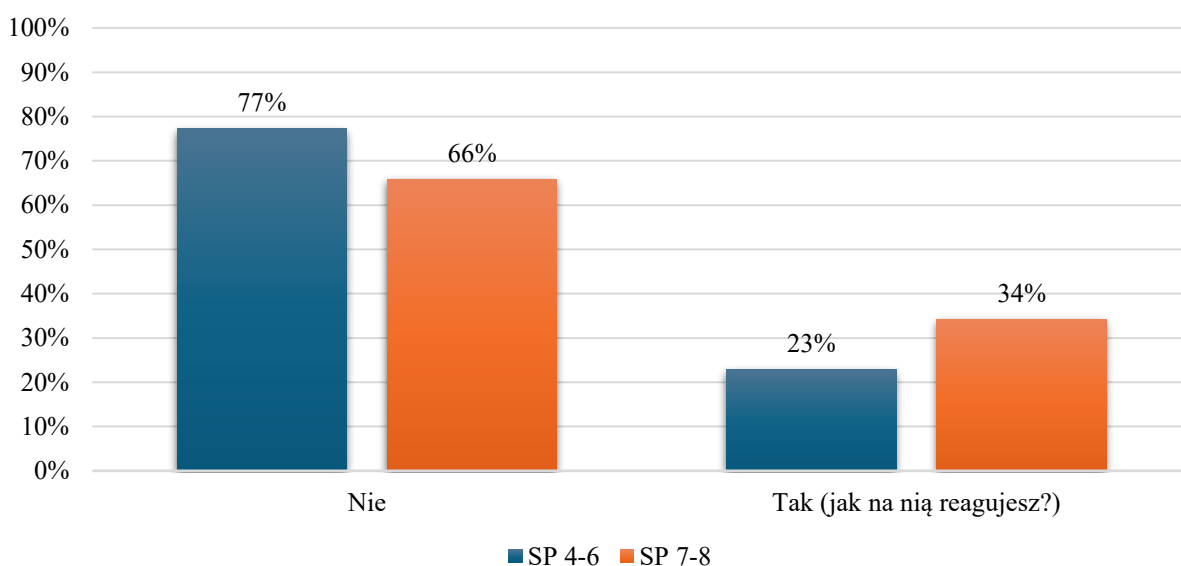
Następnym pytaniem skierowanym do uczniów z terenu gminy była kwestia dotycząca przemocy w domu. Według 92% uczniów z klas 4–6 zadeklarowało, że nie doświadczyło przemocy w miejscu zamieszkania. Tego samego zdania było 86% uczniów z klas 7–8. Analogicznie odpowiednio 8% i 14% z nich stwierdziło, że mieli doświadczenie z przemocą w domu. Poniżej na wykresie nr 63 przedstawiono wyniki pytania.

Wykres 63 Doświadczenie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Następnym pytaniem skierowanym do uczniów była kwestia dotycząca agresji słownej w domu. Zdaniem 77% uczniów z klas 4–6 i 66% z klas 7–8 biorących udział w badaniu zadeklarowało, że nie doświadczyło agresji słownej w swoim miejscu zamieszkania. Analogicznie 23% ankietowanych z klas 4–6 i 34% z klas 7–8 stwierdziło, że mieli doświadczenie z tym rodzajem przemocy w domu. Poniżej na wykresie nr 64 przedstawiono wyniki pytania.

Wykres 64 Doświadczenie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna?

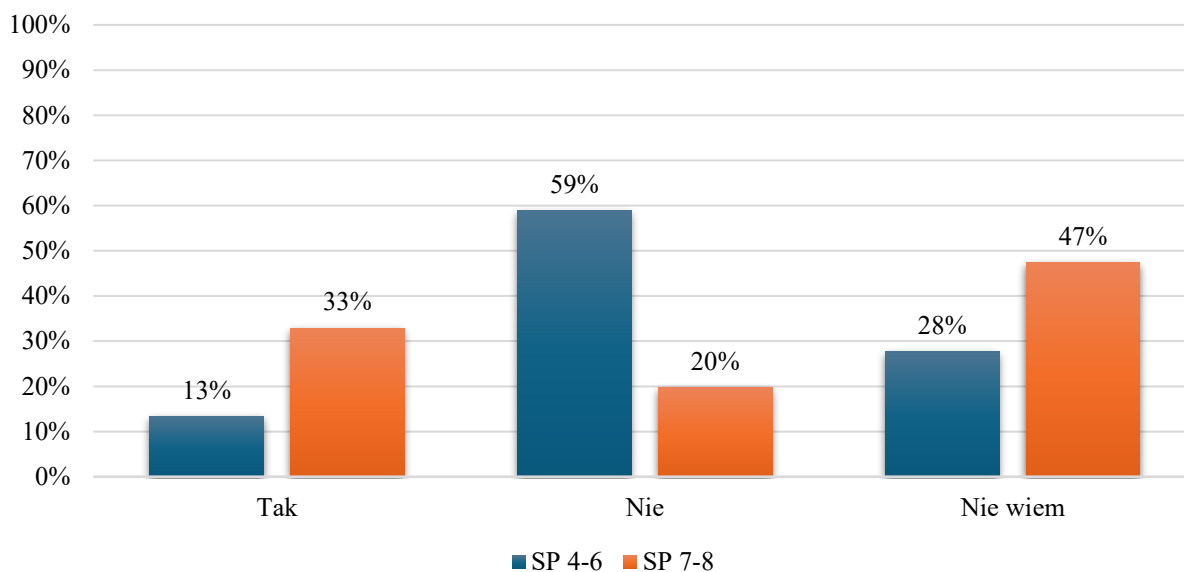

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

6.3. Spożywanie alkoholu

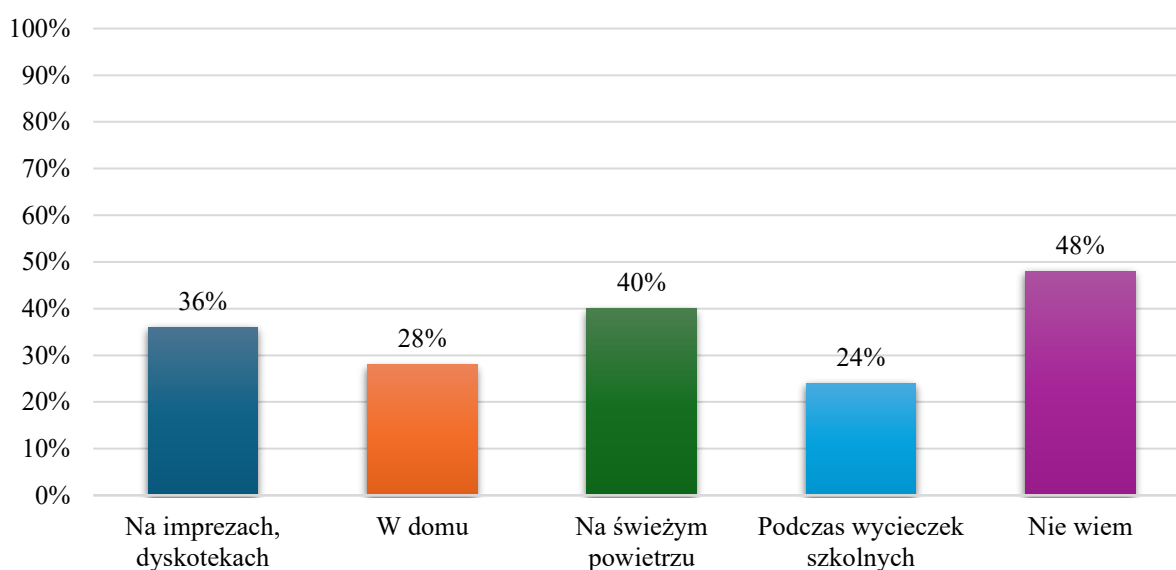
W tym fragmencie przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z gminy Kamieniec Ząbkowicki. Celem niniejszej analizy było rozpoznanie skali zjawiska spożywania alkoholu wśród młodzieży, identyfikacja czynników wpływających na podejmowanie takich zachowań oraz ocena świadomości uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem alkoholu.

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu przez osoby z kręgu szkolnego 13% uczniów z klas 4–6 i 33% uczniów z klas 7–8 stwierdziło, że osoby w ich wieku spożywają alkohol. Zdania przeciwnego było 59% uczniów z klas 4–6 i 20% z klas 7–8. Pozostali uczniowie nie mieli w tym temacie zdania. Przedstawienie wyników ma miejsce na wykresie nr 65.

Wykres 65 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

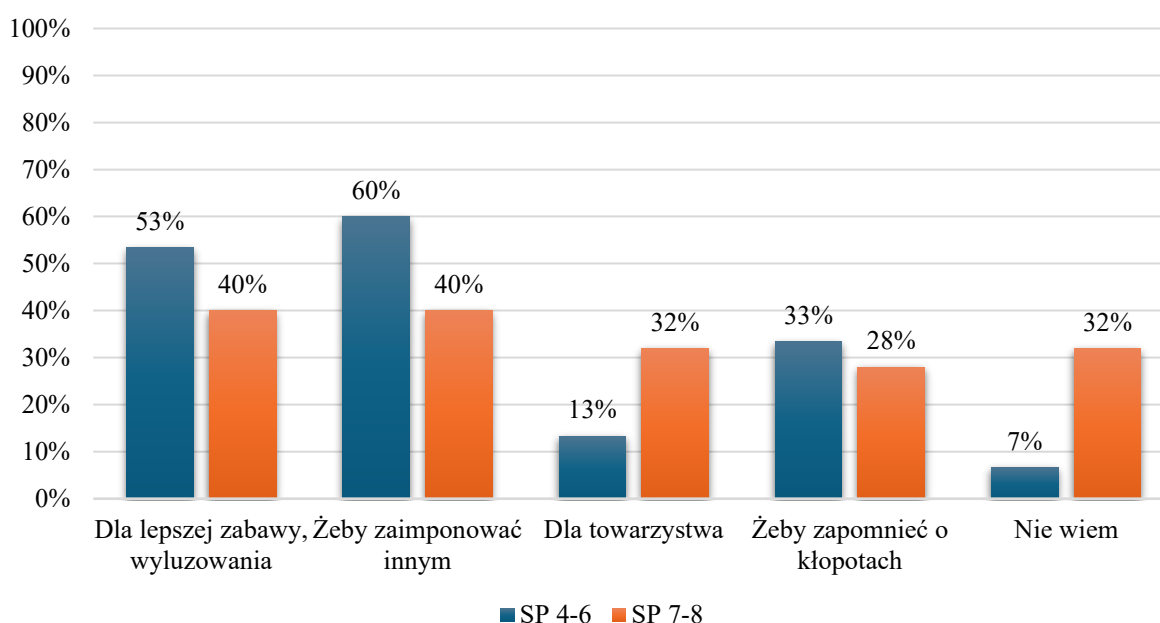
Uczniowie zapytani o okoliczności spożywania alkoholu, najczęściej wskazywali na wariant – nie wiem, który wybrało 48% ankietowanych. Kolejno było to świeże powietrze, ten wariant wskazało 40% ankietowanych. Według 36% ankietowanych wskazało na imprezy i dyskoteki, 28% badanych wskazało na wariant w domu, a 24% ankietowanych na odpowiedź podczas wycieczek szkolnych. W tym pytaniu udział brali wyłącznie ankietowani uczniowie z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 66.

Wykres 66 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

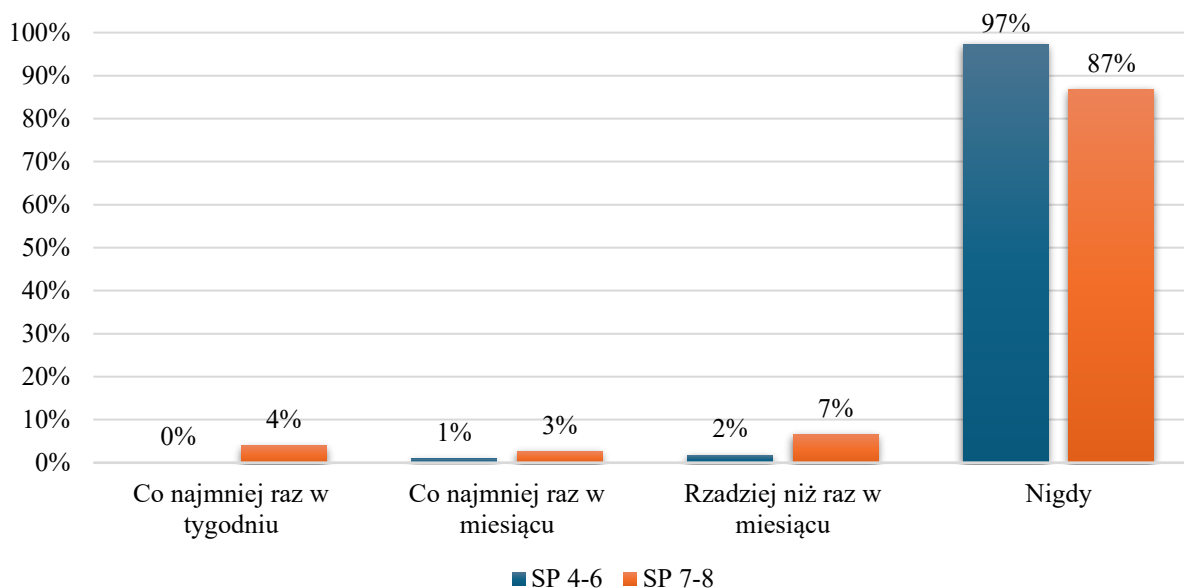
W pytaniu dotyczącym przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów, najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez uczniów z klas 4–6 był wariant – aby zaimponować innym, wskazany przez 60% ankietowanych oraz wariant dla lepszej zabawy, wyluzowania, który wskazało 53% ankietowanych. Wśród ankietowanych uczniów z klas 7–8 największą popularnością cieszył się wariant – dla lepszej zabawy wskazany i aby zaimponować innym, oba warianty zostały wskazane przez 40% badanych. Przyczyny sięgania po alkohol zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 67.

Wykres 67 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi)

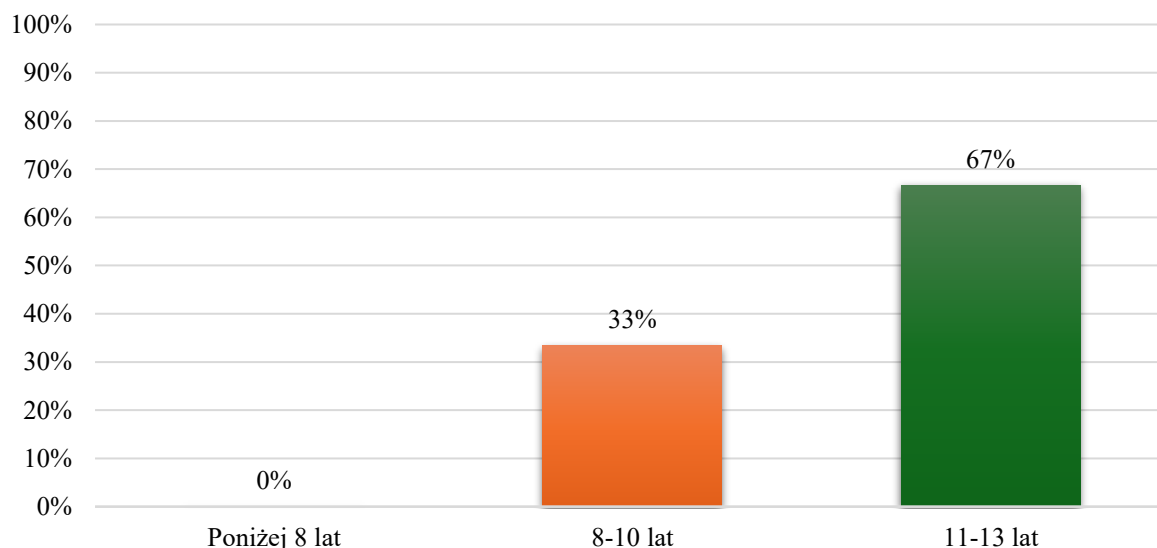
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Na pytanie dotyczące spożywania alkoholu bezpośrednio przez uczniów, wszyscy ankietowani obu grup w zdecydowanej większości zadeklarowali, że nie spożywają alkoholu, tak uważa 97% ankietowanych uczniów z klas 4–6 oraz 87% ankietowanych uczniów z klas 7–8. Rzadziej niż raz w miesiącu po alkohol sięga 2% ankietowanych z młodszej grupy oraz 7% ankietowanych ze starszej. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 68.

Wykres 68 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

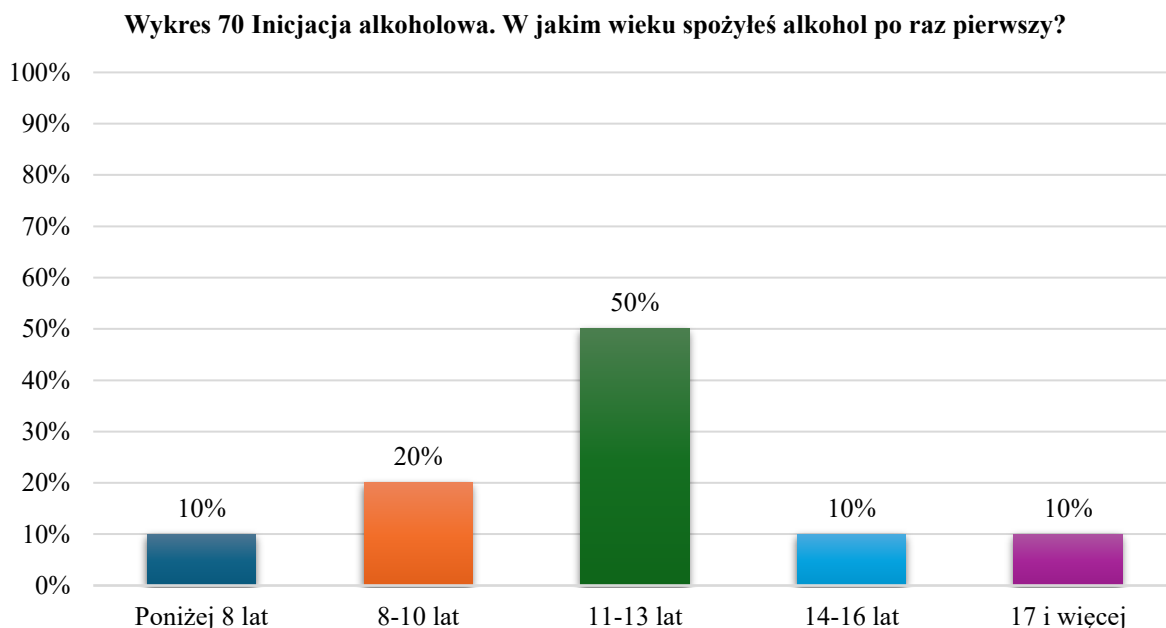
W kwestii sięgnięcia po raz pierwszy po alkohol wśród ankietowanych uczniów z klas 4–6, 67% badanych wskazało na przedział wiekowy 11–13 lat. Zdaniem 33% ankietowanych uczniów wskazało na przedział wiekowy 8–10. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 69.

Wykres 69 Inicjacja alkoholowa. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

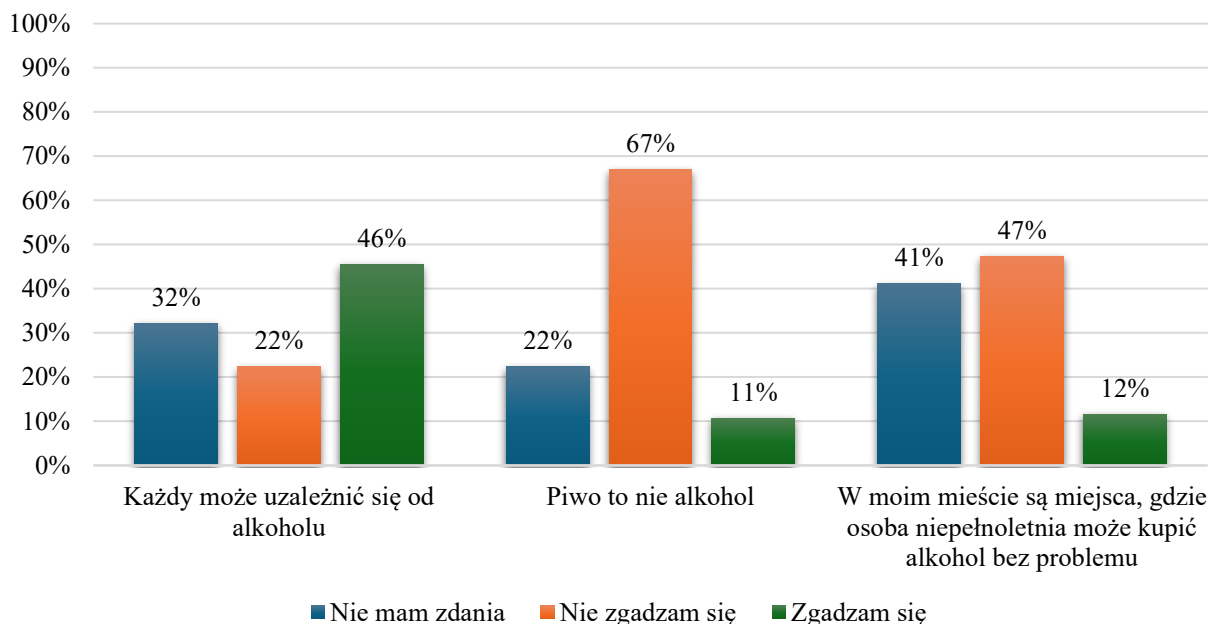
O tą samą kwestię zapytano ankietowanych uczniów z klas 7–8. 50 % ankietowanych wskazało, że po raz pierwszy po alkohol sięgnęło mając lat 11–13. Według 20% ankietowanych wiek w jakim po sięgnęli po alkohol to 8–10 lat. Pozostałe warianty odpowiedzi czyli: poniżej

8 lat, 14–16 lat oraz 17 i więcej, wskazało po 10% respondentów. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 70.

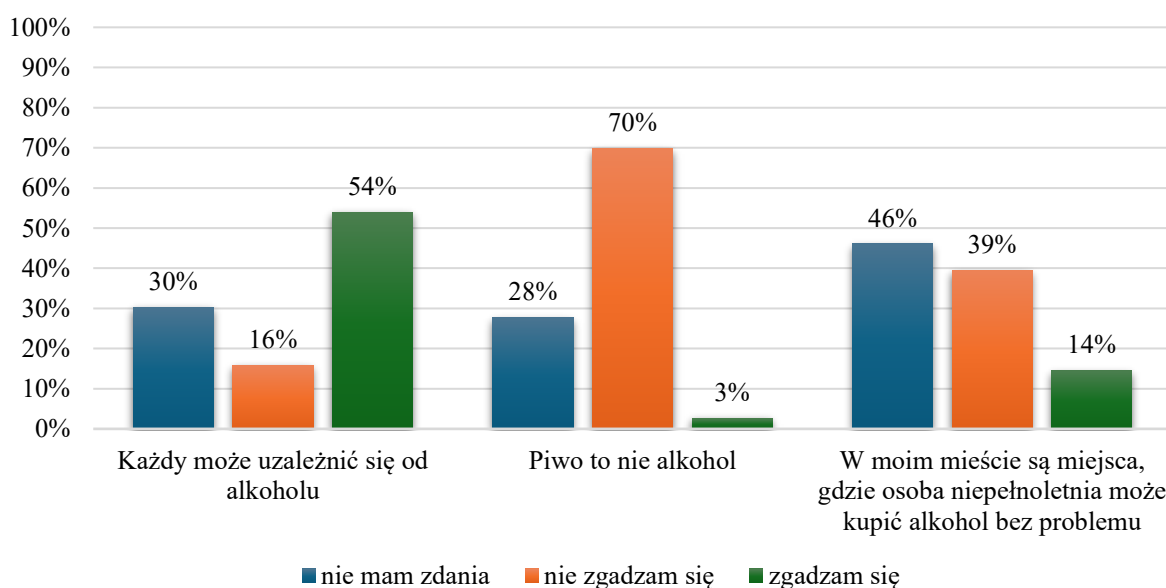
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

Następnie ankietowani mieli za zadanie odnieść się do trzech przedstawionych kwestii, czy zgadzają się oni z zaproponowanym stwierdzeniem czy też nie lub nie mają zdania na ten temat. Zdaniem 47% ankietowanych uczniów z klas 4–6 nie zgadza się ze stwierdzeniem – w moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. Według 67% ankietowanych nie zgadza się ze zdaniem – piwo to nie alkohol. Zdaniem 46% ankietowanych w tej grupie zgadza się ze stwierdzeniem – każdy może uzależnić się od alkoholu i tyle samo ankietowanych nie miało zdania w tej konkretnej kwestii. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 71.

Wykres 71 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

O wypowiedzenie się na powyższe kwestie skierowano także do ankietowanych uczniów z klas 7–8. Według 46% uczniów z tej grupy nie mają zdania na temat stwierdzenia – w moim mieście są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. Zdaniem 70% badanych nie zgadza się z określeniem – piwo to nie alkohol. Według 54% ankietowanych zgadzają się oni ze stwierdzeniem – każdy może uzależnić się od alkoholu. Wyniki przedstawia wykres nr 72.

Wykres 72 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?

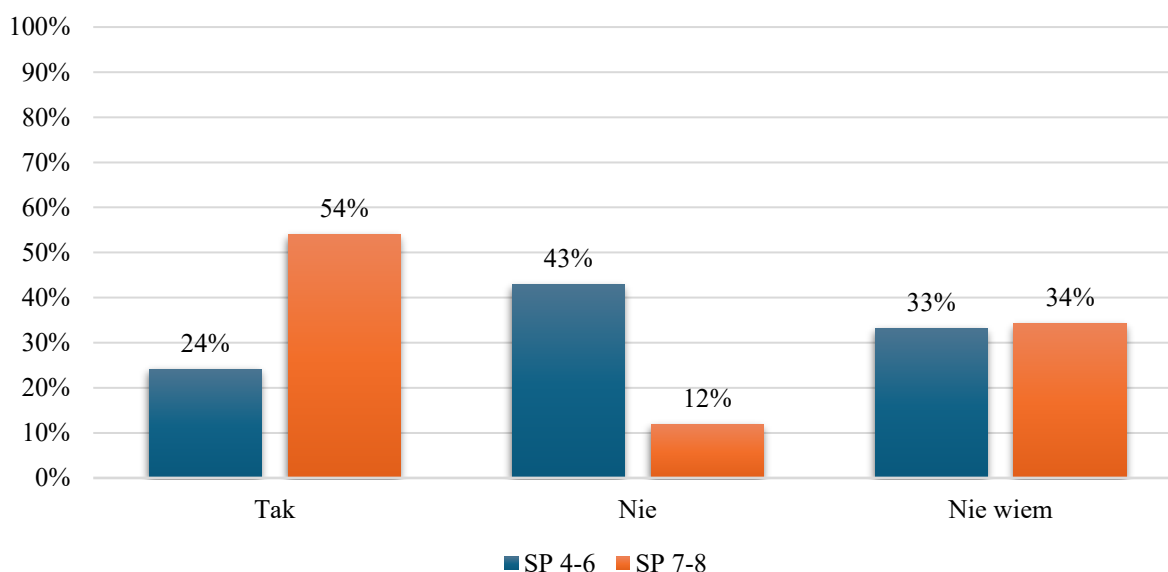
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

6.4. Uzależnienie od nikotyny

Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów, gdzie analiza badania koncentruje się głównie na skali występowania zjawiska palenia papierosów i używania innych wyrobów nikotynowych w tym e-papierosów przez młodzież, a także na identyfikacji czynników sprzyjających sięganiu po nikotynę. Wyniki badania pozwoliły ocenić poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń zdrowotnych związanych z uzależnieniem od tego typu używek oraz zidentyfikować obszary wymagające szczególnej uwagi w zakresie profilaktyki i edukacji zdrowotnej wśród dzieci i młodzieży z gminy Kamieniec Ząbkowicki

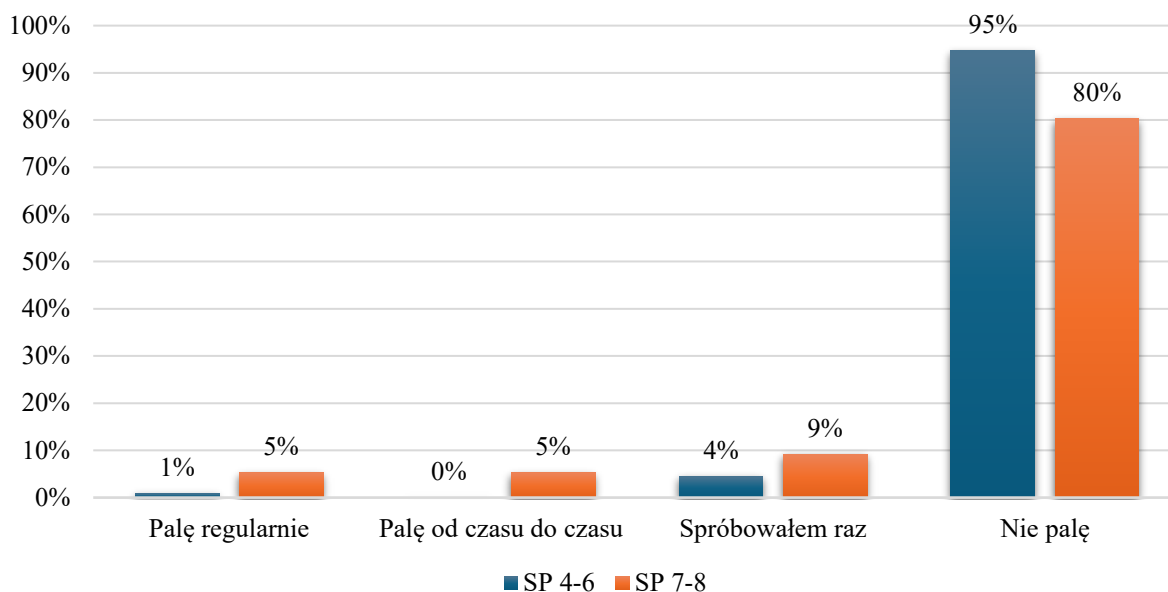
Ankietowani uczniowie zapytani o to czy ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy, zdaniem 24% badanych uczniów z klas 4–6 i 54% ankietowanych z klas 7–8 ich rówieśnicy korzystają z wyrobów nikotynowych. Przeciwnego zdania było 43% ankietowanych z klas 4–6 i 12% z klas 7–8. Zdania na ten temat nie miało 33% uczniów z klas 4–6 i 34% z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 73.

Wykres 73 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e-papierosy lub papierosy?

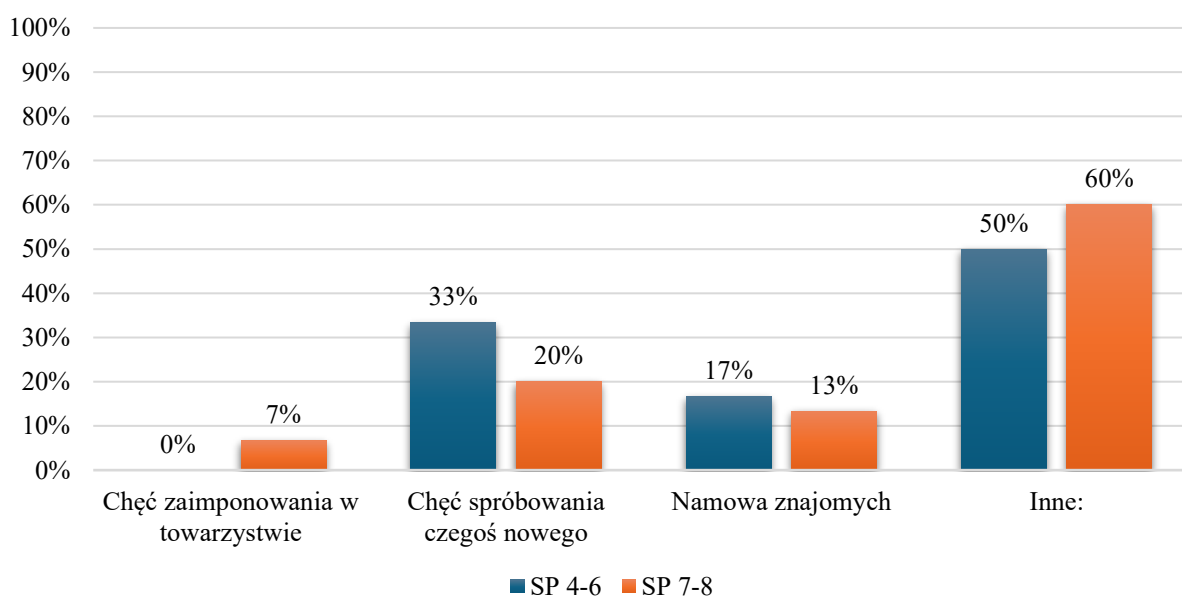
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że nie pali papierosów bądź e-papierosów, tak odpowiedziało 95% uczniów z klas 4–6 i 80% uczniów z klas 7–8. Spróbowało raz wyrobów nikotynowych 4% ankietowanych z klas 4–6 i 9% z klas 7–8. Wyniki zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 74.

Wykres 74 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Następnie ankietowani zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, co skłoniło ich do palenia wyrobów nikotynowych. Najwięcej ankietowanych wskazało wariant – inne, według 50% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 60% z klas 7–8. Z chęci spróbowania czegoś nowego, ten wariant wybrało 33% ankietowanych z klas 4–6 i 20% z klas 7–8. Pozostałe wyniki przedstawiono na wykresie nr 75.

Wykres 75 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia?

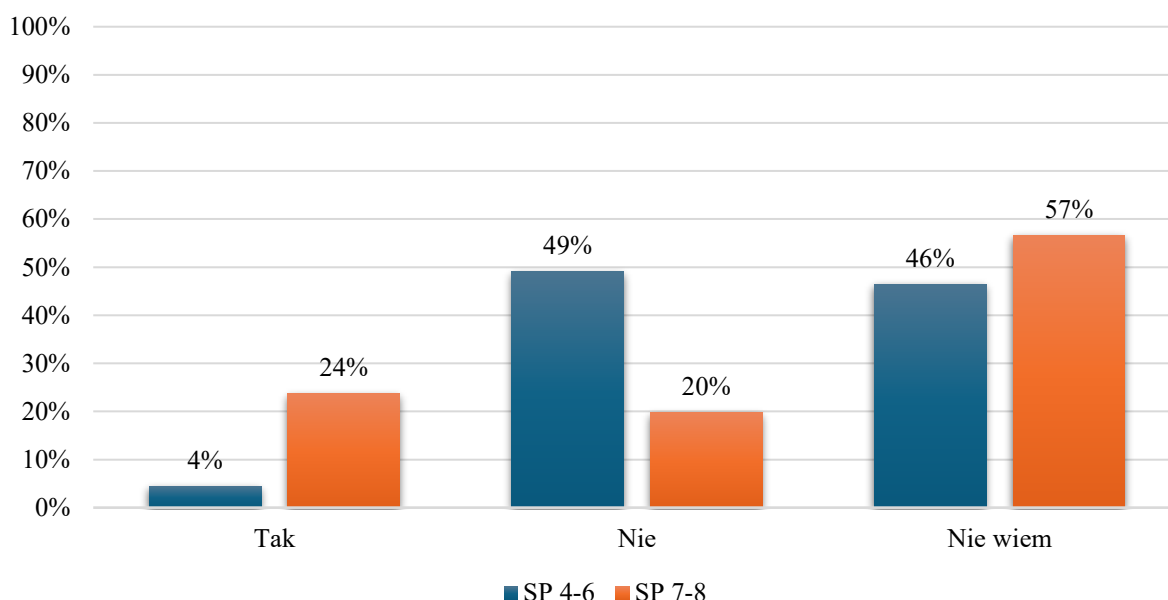
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

6.5. Narkotyki i dopalacze

Podrozdział przedstawia wyniki badania ankietowego, dotyczące skali używania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze. Analiza obejmuje identyfikację najczęściej stosowanych środków, motywacji sięgania po tego typu substancje oraz poziomu świadomości młodzieży na temat zagrożeń zdrowotnych i społecznych związanych z ich używaniem. Dane pozwalają na planowanie skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu ograniczenie ryzyka uzależnień wśród uczniów.

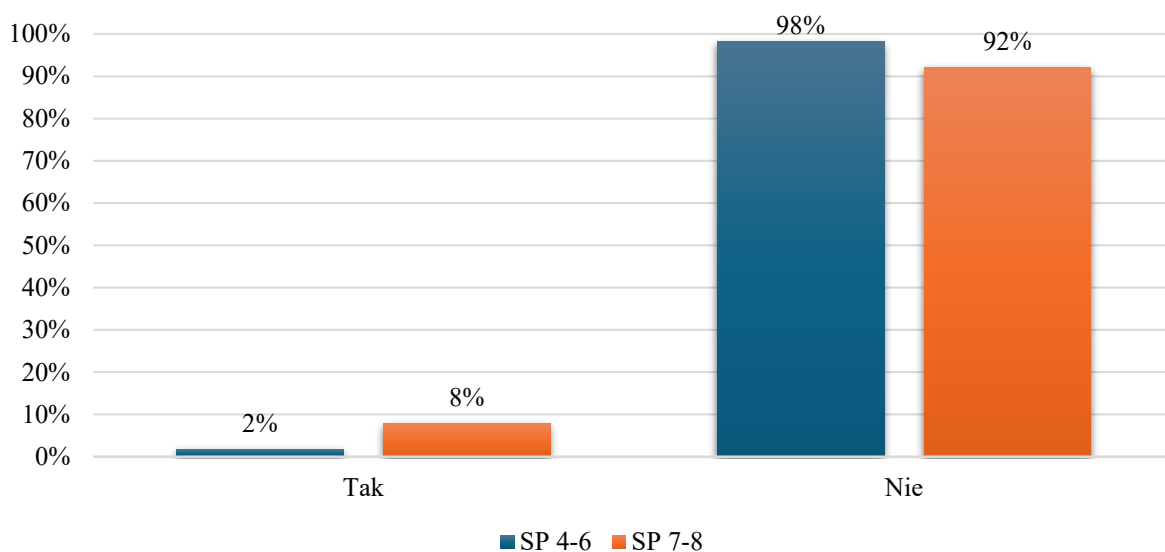
Według 4% ankietowanych z klas 4–6 i 24% z klas 7–8 ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Przeciwnego zdania było 49% ankietowanych z klas 4–6 i 20% z klas 7–8. Zdania w tym temacie nie posiadało 46% ankietowanych z młodszej grupy i 57% ankietowanych z grupy starszej. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 76.

Wykres 76 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?

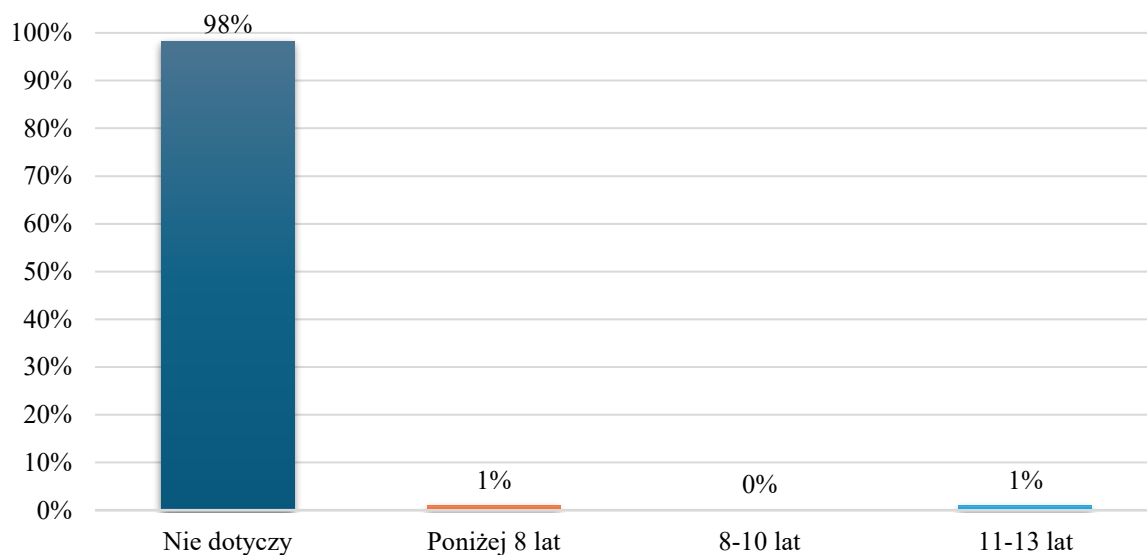
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Kolejno zapytano uczniów czy zdarzyło im się w przeszłości kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze. Zdecydowana większość, uczniów zaprzeczyła, jakoby kiedykolwiek mieli jakikolwiek kontakt z narkotykami lub dopalaczami. Styczeńność z używkami nie miało 98% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 92% z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 77.

Wykres 77 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

W kolejnym pytaniu zapytano uczniów z klas 4–6 w jakim wieku znajdowali się, gdy po raz pierwszy sięgnęli po narkotyki. 98% ankietowanych uczniów stwierdziło, że ta kwestia ich nie dotyczy, a tylko 1% ankietowanych z tej grupy wskazał na wariant poniżej 8 lat. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 78.

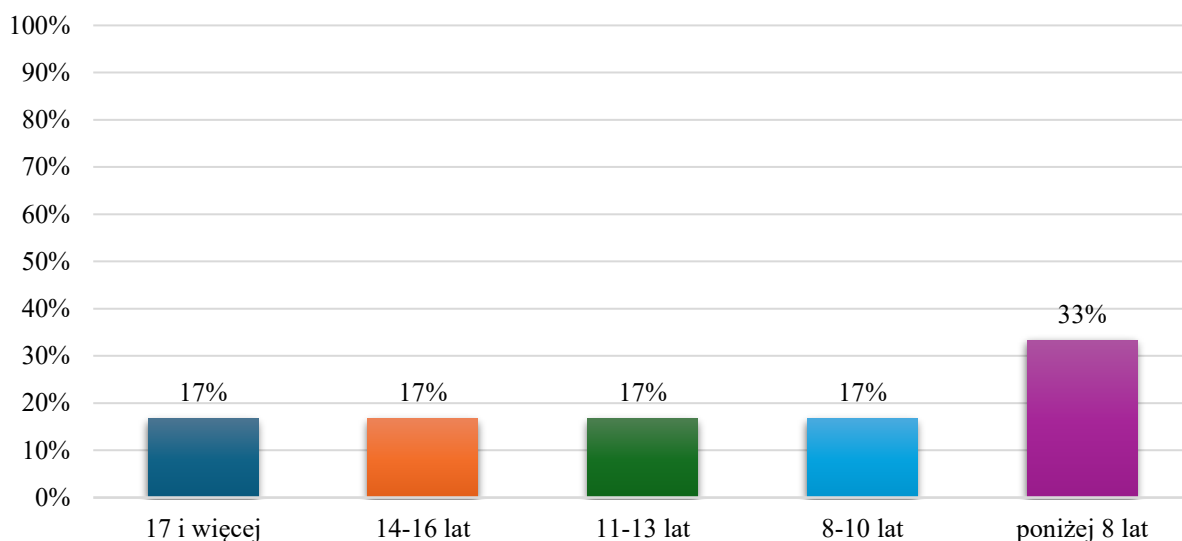
Wykres 78 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat, kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

O tę samą kwestię zapytano uczniów z klas 7–8. Według 33% ankietowanych po raz pierwszy sięgnęło po narkotyki mając mniej niż 8 lat. Pozostałe cztery zaproponowane warianty

odpowiedzi uzyskały po 17% wskazań ankietowanych. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 79.

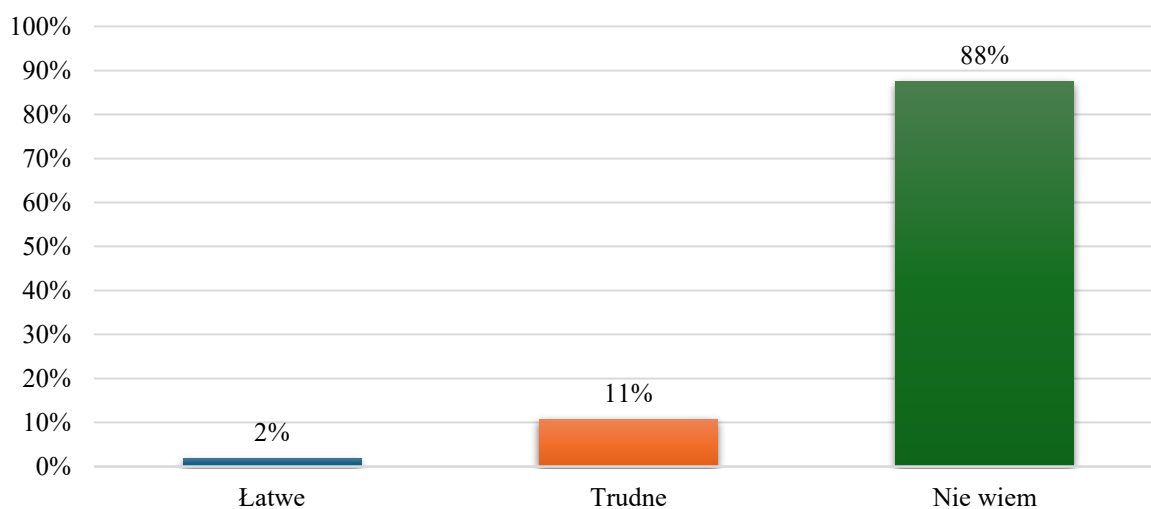
Wykres 79 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat, kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

W następnym pytaniu skierowanym wyłącznie do ankietowanych uczniów z klas 4–6, poproszono ich o ustosunkowanie się do pytania czy w ich miejscu zamieszkania, gdyby doszło do potencjalnej sytuacji zdobycia którejkolwiek z wymienionych substancji czy byłoby to trudne czy łatwe. Najwięcej ankietowanych, bo 88% nie miało w tym temacie zdania. Według 11% ankietowanych zdobycie narkotyków lub dopalaczy jest ich zdaniem trudne, a 2% uważało, że jest łatwe. Wykres nr 80 przedstawia wyniki dotyczące tego pytania.

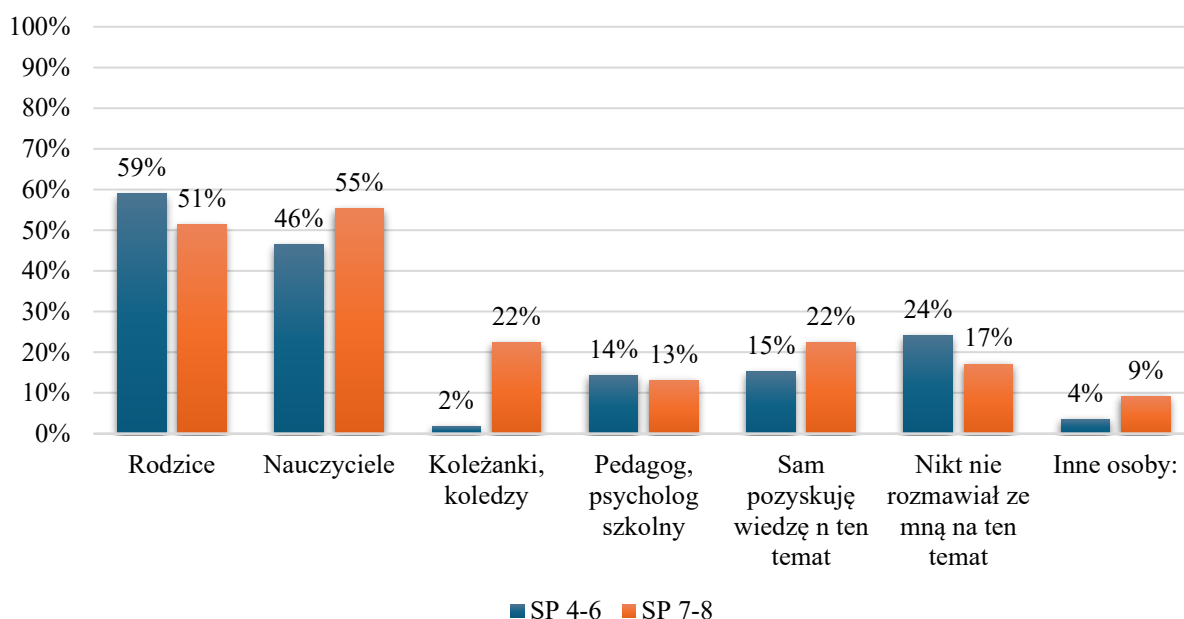
Wykres 80 Dostępność substancji zakazanych. Gdybyś chciał/ ła zdobyć narkotyki i/lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

W następnym pytaniu skierowanym do ankietowanych uczniów zapytano ich o kwestię związane z uświadamianiem uczniów na temat szkodliwości środków. Najwięcej sumarycznie ankietowanych wskazało na rodziców, którzy zdaniem 59% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 51% ankietowanych z klas 7–8 rozmawiali z nimi najczęściej na temat działań i szkodliwości wspomnianych substancji. Według 46% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 55% z klas 7–8 na ten temat rozmawiali z nauczycielami. Pozostałe udzielone odpowiedzi przez ankietowanych uczniów przedstawiono na poniższym wykresie nr 81.

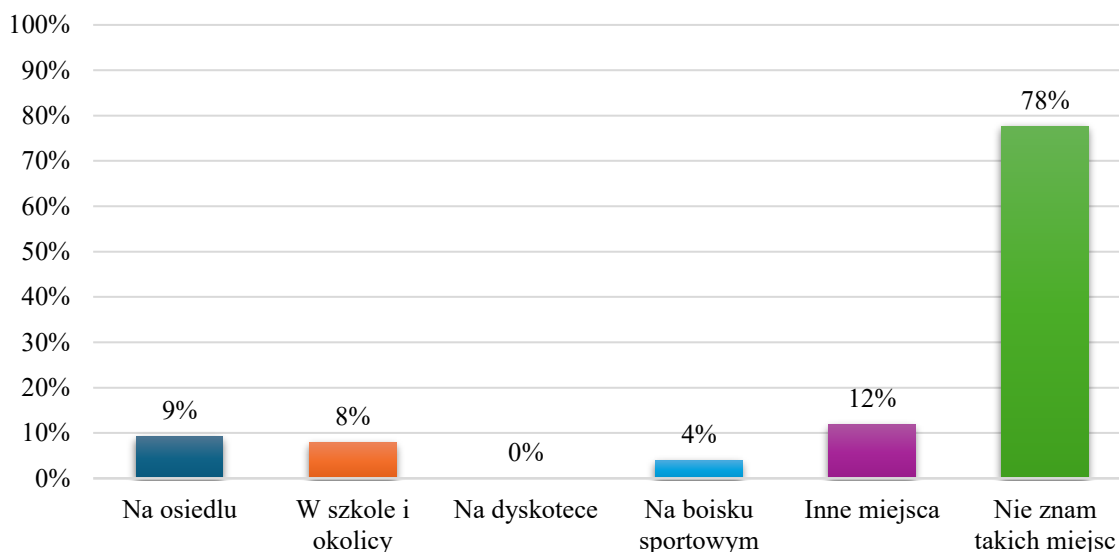
Wykres 81 Uświadamianie na temat substancji. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Kolejne pytanie skierowane do ankietowanych uczniów z klas 7–8, gdzie zapytano o ich czy posiadają wiedzę na temat, gdzie w ich miejscowości można zakupić narkotyki lub dopalacze. Zdaniem 78% ankietowanych z tej grupy nie znają takich miejsc. Z kolei 9% ankietowanych wskazało, że używki można kupić na osiedlu, a 12% wskazało na inne miejsca niż zaproponowane. 8% ankietowanych wskazało na wariant w szkole i okolicy, a 4% wskazał na boisko sportowe. Wyniki przedstawia wykres nr 82.

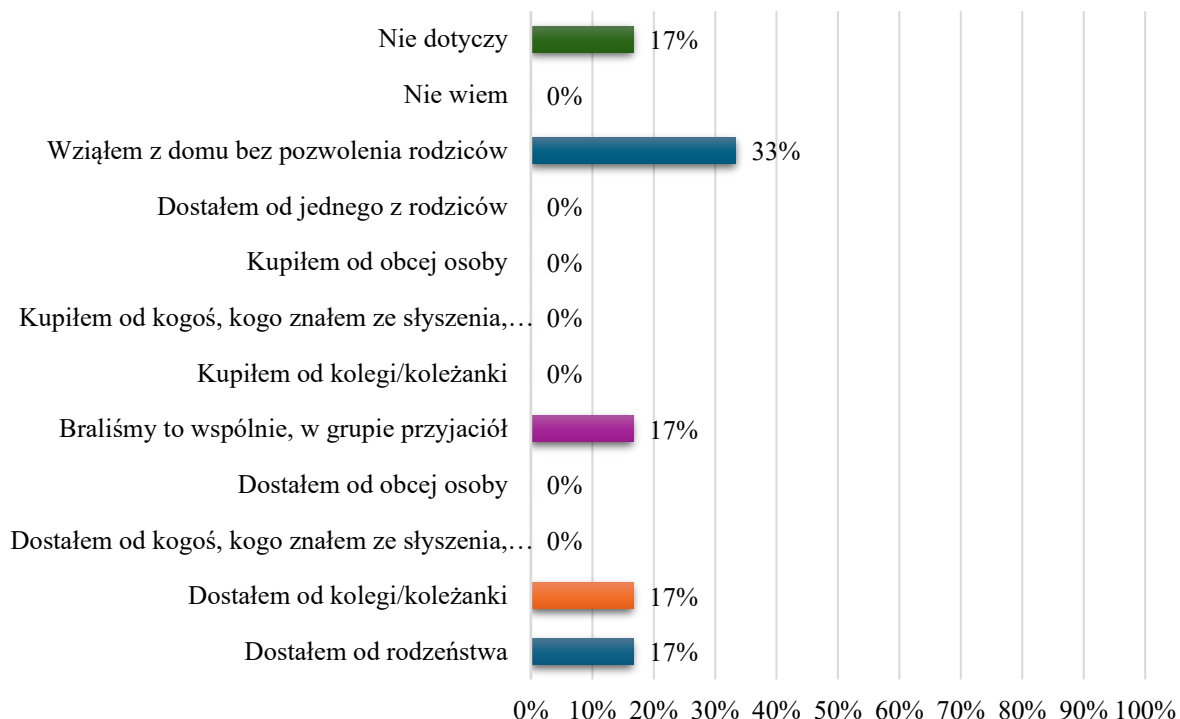
Wykres 82 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Ankietowani uczniowie z klas 7–8 zapytani o pochodzenie substancji, najczęściej wskazywali na wzięcie z własnego domu bez pozwolenia (33%), a po 17% ankietowanych wskazało na następujące warianty: nie dotyczy, braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół, dostałem od kolegi/ koleżanki oraz dostałem od rodzeństwa. Wyniki przedstawia wykres nr 83.

Wykres 83 Pochodzenie substancji. Skąd wzięłeś tę substancję?

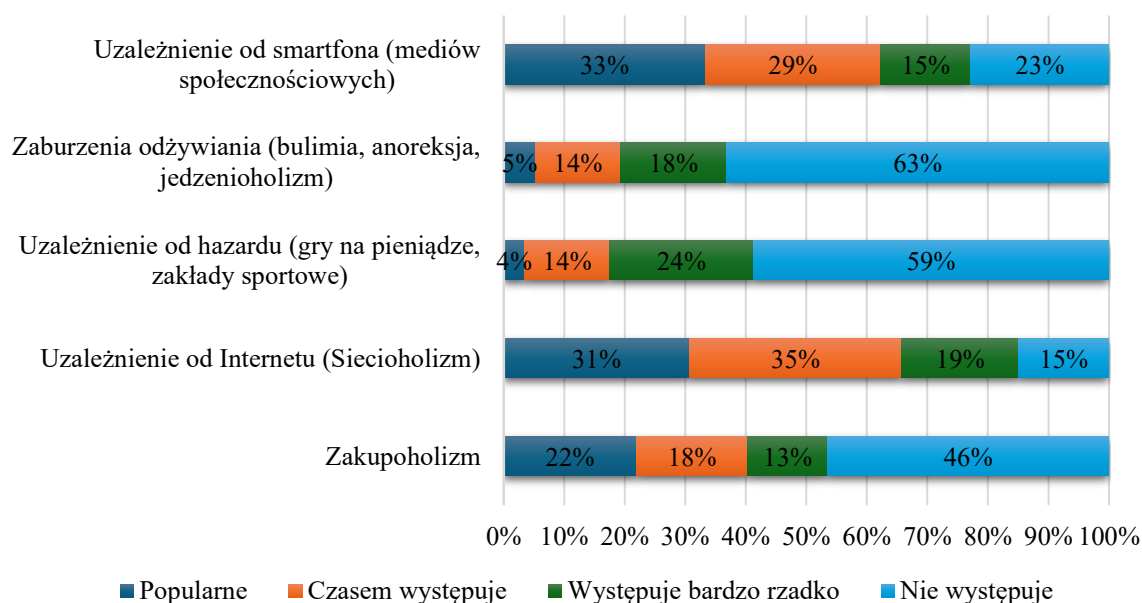
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

6.6. Uzależnienia behawioralne i cyberprzemoc

Niniejszym zaprezentowano wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów szkół z gminy Kamieniec Żąbkowski. Analiza w dużej mierze koncentrowała się na skali występowania uzależnień behawioralnych, takich jak nadmierne korzystanie z Internetu, smartfonu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, a także na zjawisku cyberprzemocy w środowisku szkolnym i rówieśniczym. Rezultaty badania prezentują poziom świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami od czynności oraz identyfikują najczęściej pojawiające się formy cyberprzemocy, jej skutki oraz sposoby reagowania na tego typu sytuacje. Zgromadzone wyniki pozwalają na skuteczne zaplanowanie przyszłych działań profilaktycznych i edukacyjnych celem ograniczenia skali zjawiska wśród dzieci i młodzieży.

Wszystkie z podanych w pytaniu rodzajów uzależnień behawioralnych występują w środowisku uczniów szkół podstawowych z klas 4–6, aczkolwiek w różnym nasileniu. Najbardziej rozpowszechnione zdaniem uczniów jest uzależnienie od smartfonu (mediów społecznościowych), tak zadeklarowało 33% uczniów, uznając to jako popularne uzależnienie, a 29% z nich jako zjawisko czasem występujące. Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm) jako uzależnienie popularne uznało 31% uczniów, a 35% z nich jako czasem występujące. Pozostałe odpowiedzi i natężenie poszczególnych uzależnień wśród uczniów przedstawiono na poniższym wykresie nr 84.

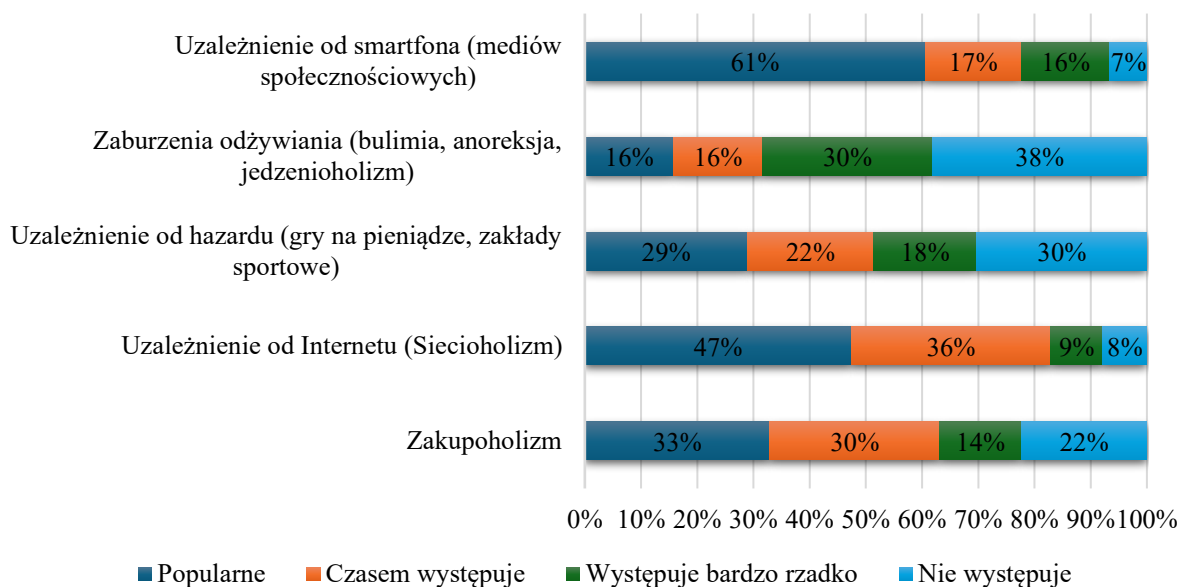
Wykres 84 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

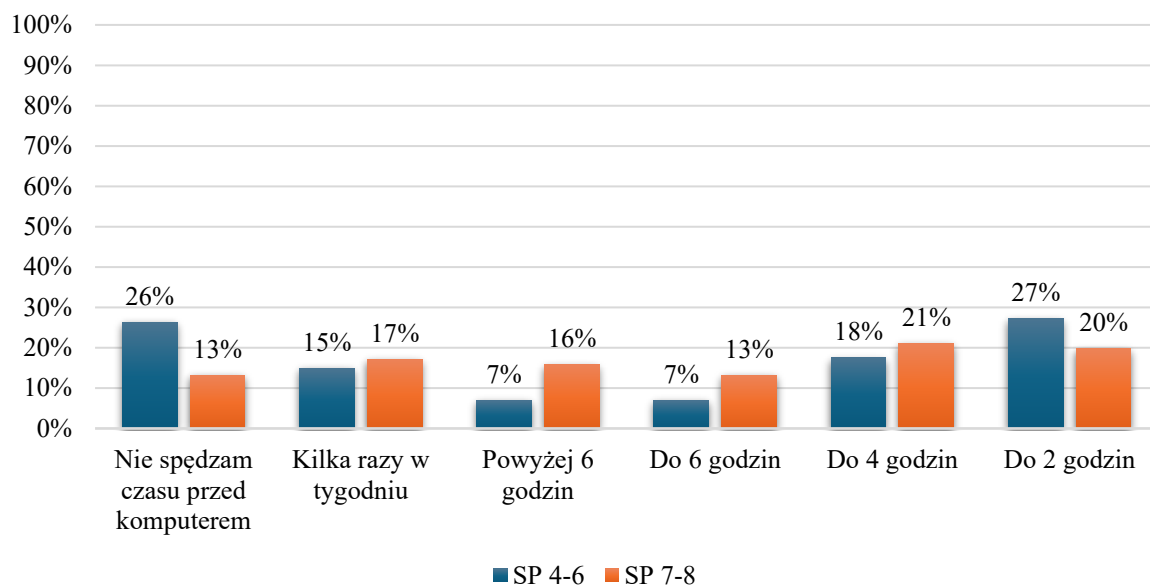
O tą samą kwestię zapytano drugą grupę ankietowanych uczniów tym razem z klas 7–8. Zdaniem 61% ankietowanych uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych) jest zjawiskiem bardzo popularnym, a 17% uważa je, że czasem występuje. Uzależnienie od Internetu (Siecioholizm) jako zjawisko popularne uważa 47% ankietowanych, a jako zjawisko, które czasem występuje uważa 36% badanych z klas 7–8. Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione na wykresie nr 85.

Wykres 85 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?

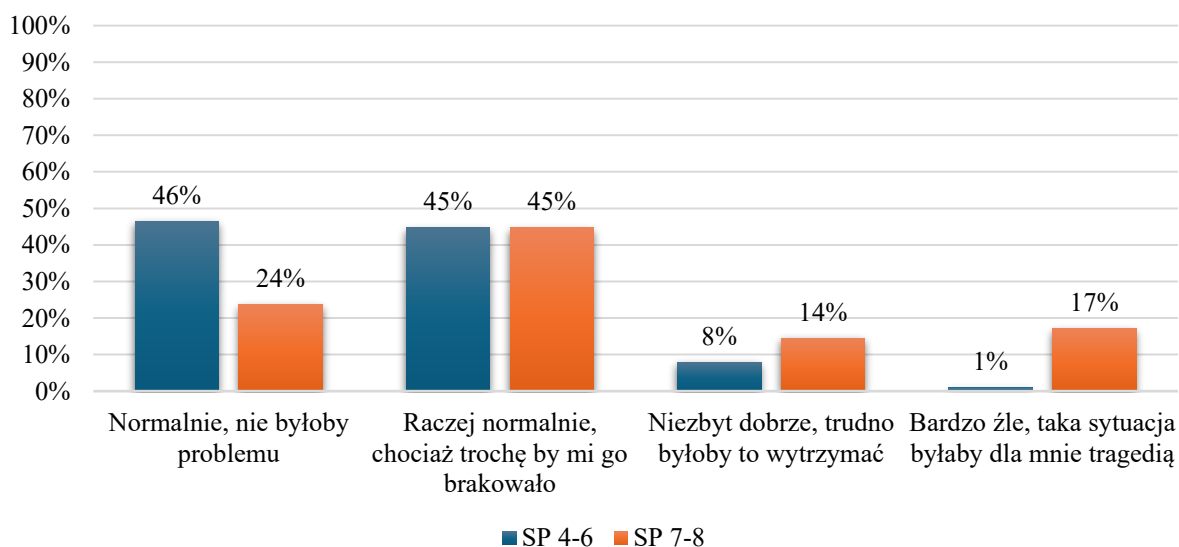
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

W pytaniu dotyczącym spędzania w ciągu dnia czasu przed komputerem z innych powodów niż nauka, najczęściej wskazywaną odpowiedzią wśród uczniów klas 4–6 był wariant – do 2 godzin, który wybrało 27% badanych. Na drugim miejscu wśród tej grupy ankietowanych znalazł się wariant – nie spędzam czasu przed komputerem, który wskazało 26%, a 18% wskazało na wariant – do 4 godzin. Wśród ankietowanych uczniów z klas 7–8 najpopularniejszym wariantem był – do 4 godzin, który wybrało 21% ankietowanych. Na drugim miejscu pod względem popularności był wariant – do 2 godzin, który wybrało 20%, a 17% ankietowanych tej grupy wskazało opcję – kilka razy w tygodniu. Na wykresie nr 86 przedstawiono dane dotyczące pytania.

Wykres 86 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

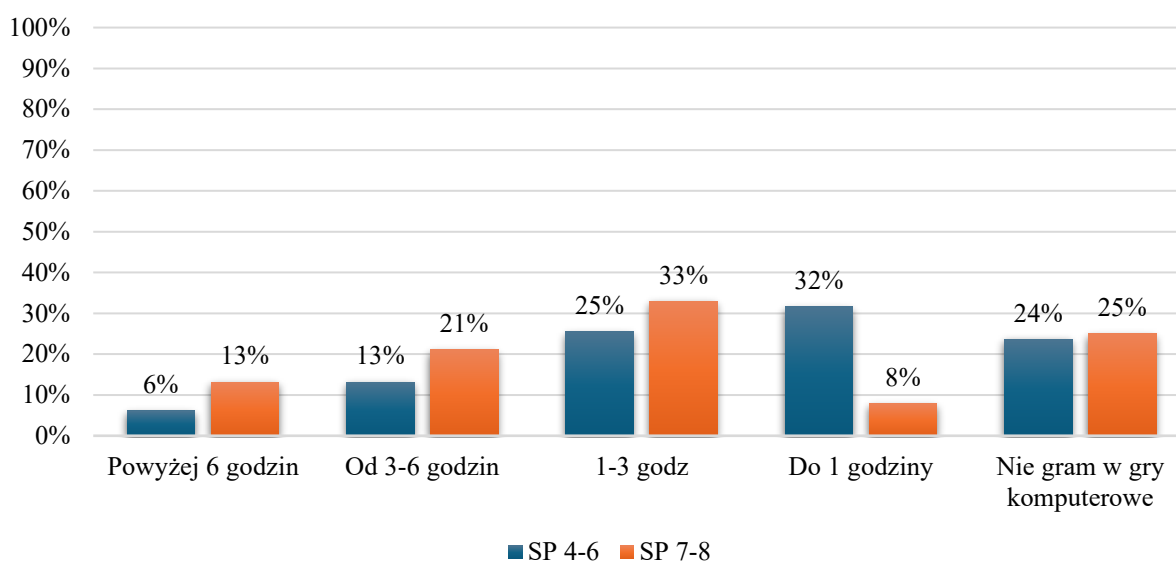
W pytaniu dotyczącym reakcji ankietowanych na tygodniowy brak dostępu do Internetu, sumarycznie najwięcej uczniów wskazało na wariant – raczej normalnie, chociaż trochę by mi go brakowało. Tę odpowiedź zdecydowało się wybrać 45% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 45% uczniów z klas 7–8. Najmniejszą popularnością wśród ankietowanych cieszyła się odpowiedź – bardzo źle, taka sytuacja byłaby dla mnie tragedią, którą wskazało 1% ankietowanych uczniów z klas 4–6 i 17% z klas 7–8. Wyniki przedstawiono na wykresie nr 87.

Wykres 87 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/ a dostępu do Internetu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

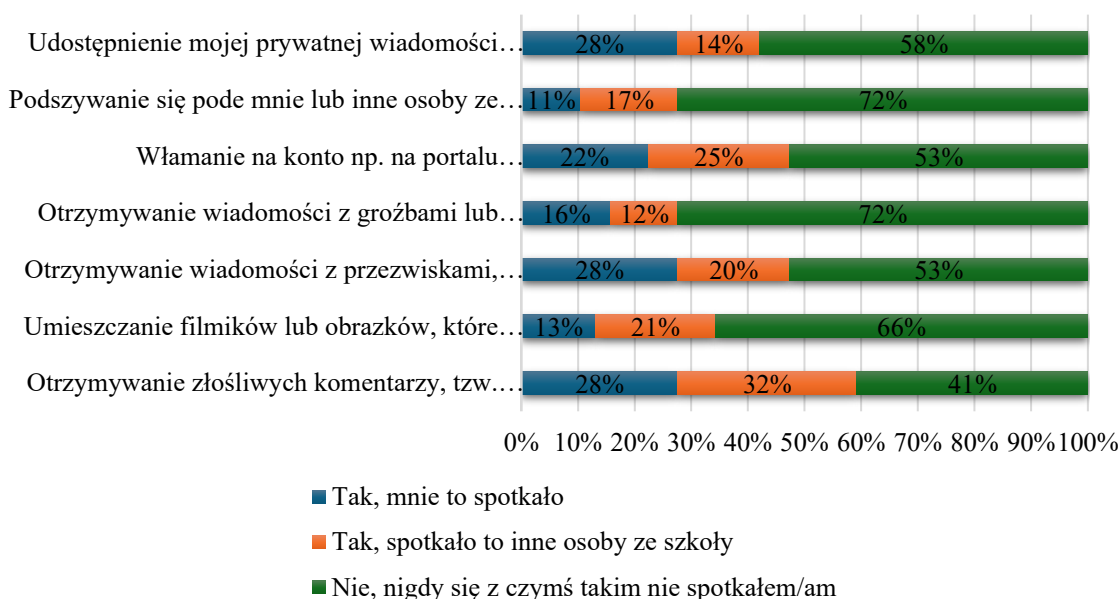
32% ankietowanych uczniów z klas 4–6 w ciągu dnia poświęca do 1 godziny czasu na granie w gry komputerowe. Najmniej popularną odpowiedzią wśród tej grupy ankietowanych był przedział powyżej 6 godzin, który wskazało 6% badanych. Wśród uczniów z klas 7–8 najczęściej wskazywanym wariantem odpowiedzi był wariant 1–3 godziny, który wskazało 33% badanych. Najmniej popularną opcją wśród tej grupy badanych był przedział czasowy do 1 godziny, który wybrało 8% badanych. Pozostałe wyniki przedstawiono na wykresie nr 88.

Wykres 88 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

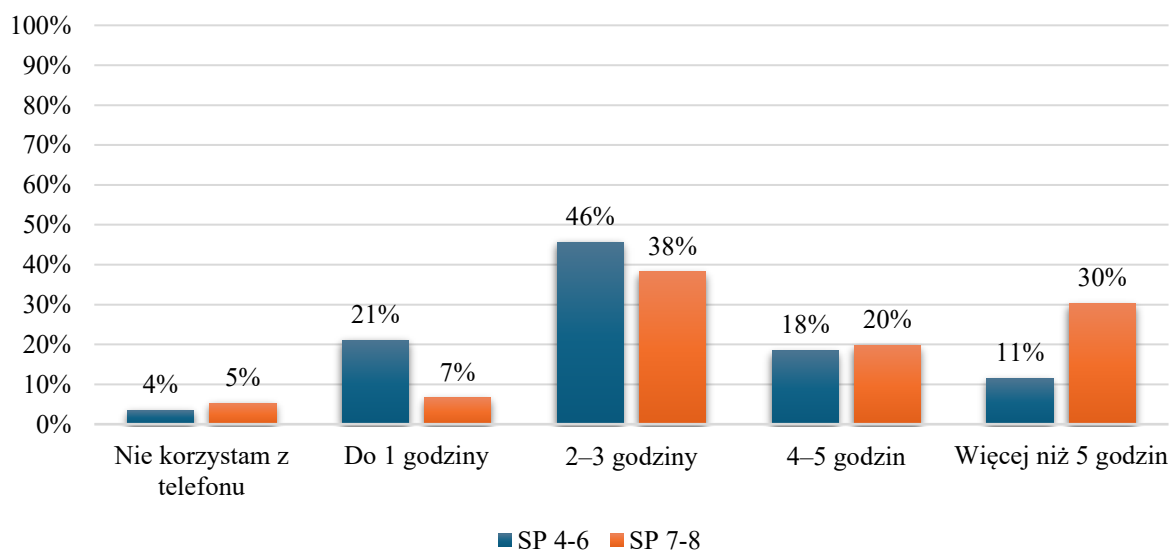
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Kolejne pytanie dotyczyło kwestii związanych z cyberprzemocą, które skierowano do uczniów szkół z klas 7–8. Z problemem udostępniania prywatnych wiadomości osobom trzecim zetknęło się 28% badanych uczniów. Ze zjawiskiem związanym z podszywaniem się pod uczniów lub pod kogoś innego spotkało 11% uczniów. Według 22% uczniów przyznało, że doświadczyło włamania na swoje konto społecznościowe. Zdaniem 16% ankietowanych uczniów doświadczyło otrzymywania wiadomości z groźbami lub szantażem. Z otrzymywaniem przezwisk lub obelg w swoim życiu do czynienia miało 28% ankietowanych. Z umieszczaniem filmików lub obrazków, które ośmieszały uczniów lub inne osoby ze szkoły, spotkało się 13% uczniów, natomiast z otrzymywaniem złośliwych komentarzy tzw. hejtu do czynienia miało 28% ankietowanych uczniów. Wyniki prezentuje poniższy wykres nr 89.

Wykres 89 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/ aś z takimi sytuacjami w Internecie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

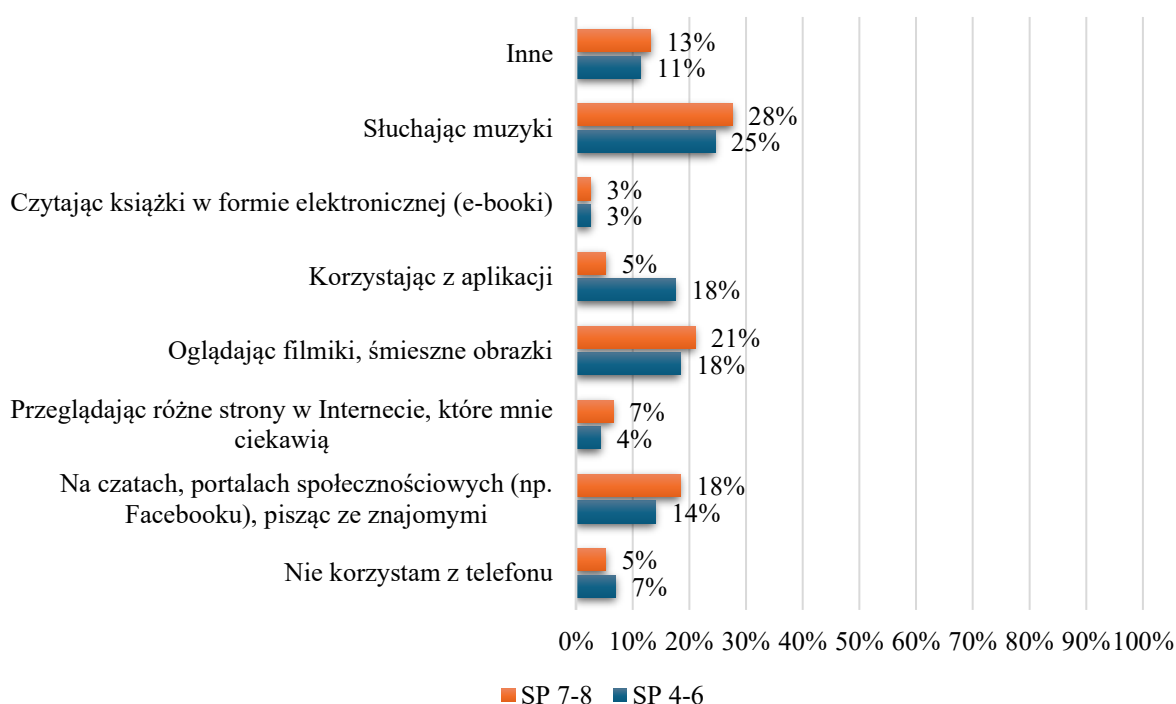
W następnym pytaniu wśród uczniów szkół poproszono ich o udzielenie odpowiedzi w temacie czasu korzystania ze smartfonu w ciągu dnia. Najwięcej ankietowanych uczniów z klas 4–6 zadeklarowało, że dziennie na korzystanie z telefonu poświęca pomiędzy 2–3 godziny, ten wariant wskazało 46% badanych. Wśród ankietowanych uczniów z klas 7–8 najpopularniejszą odpowiedzią był ten sam wariant co u poprzedniej grupy, który wybrało 38% badanych. Pozostałe wyniki przedstawiono na wykresie nr 90.

Wykres 90 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

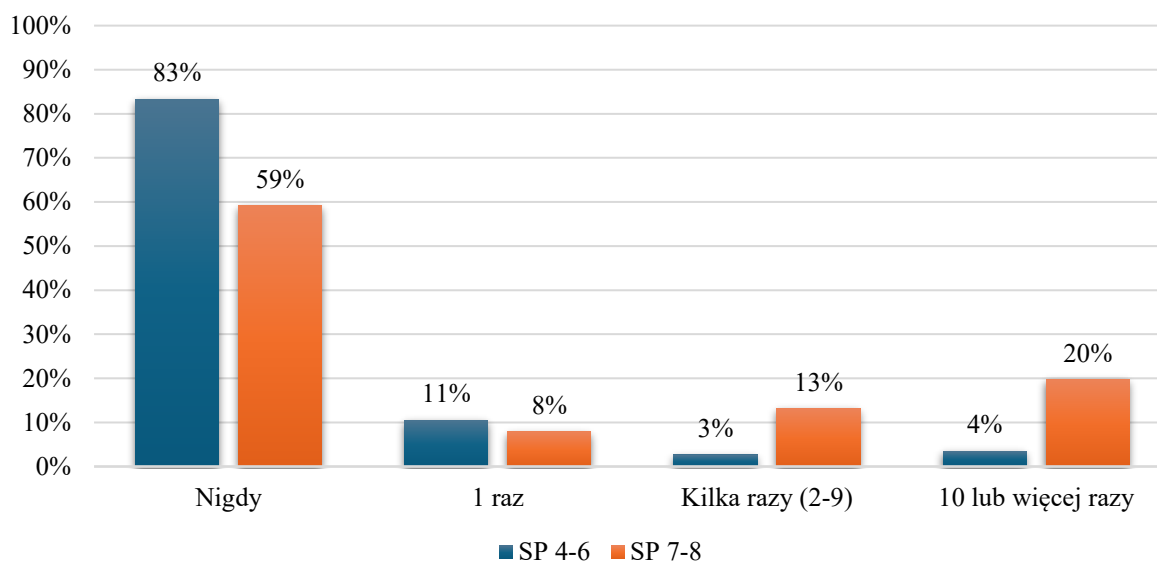
Najwięcej czasu ankietowani uczniowie podczas korzystania z telefonu spędzają na słuchaniu muzyki, tak zadeklarowało 25% ankietowanych z klas 4–6 i 28% z klas 7–8. Drugą najczęstszą czynnością wykonywaną podczas korzystania z telefonu wśród ankietowanych uczniów z klas 4–6 było korzystanie z aplikacji (18%) oraz oglądanie śmiesznych filmów, obrazków (18%). Wśród ankietowanych uczniów z klas 7–8 drugą najchętniej wybraną odpowiedzią było oglądanie filmików i śmiesznych obrazków (21%) oraz spędzanie czasu na czatach, portalach społecznościowych (14%). Pozostałe odpowiedzi przedstawiono na wykresie nr 91.

Wykres 91 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Ankietowani uczniowie w zdecydowanej większości deklarują, że nigdy nie zdarzyło im się grać w gry hazardowe (na pieniądze). Tak uważa 83% uczniów klas 4–6 i 59% uczniów klas 7–8. Drugą najczęściej wskazywaną odpowiedzią przez badanych był wariant więcej niż 10 razy. Takiego zdania było 4% ankietowanych z klas 4–6 i 20% uczniów klas 7–8. Wyniki dotyczące pytania zostały zaprezentowane na wykresie nr 92.

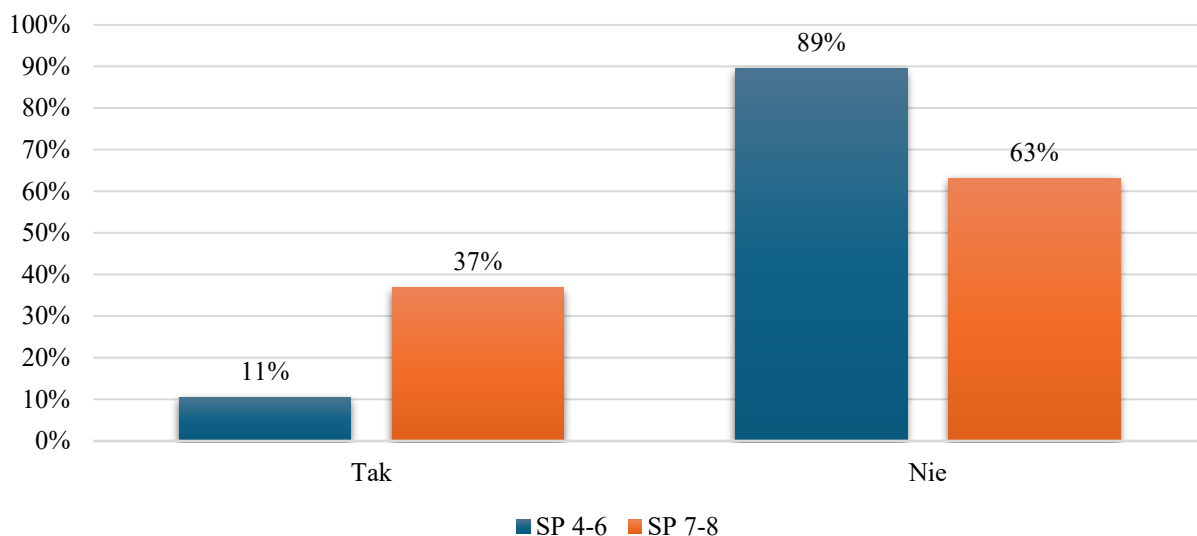
Wykres 92 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/ aś w jakiejkolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

6.7. Napoje energetyczne

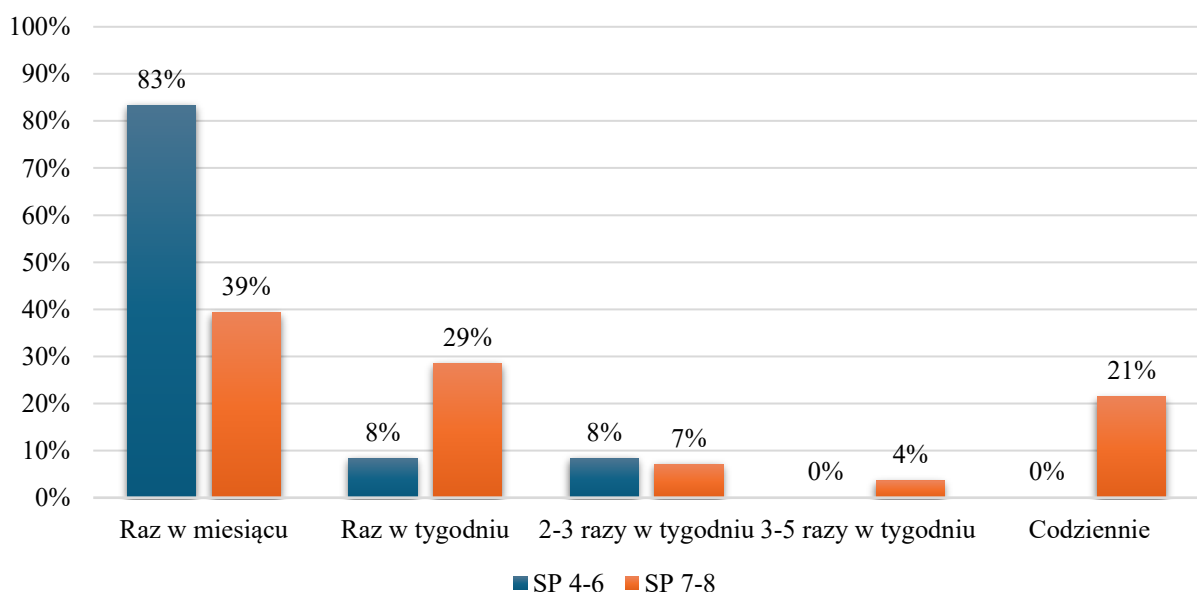
Niniejszy podrozdział prezentuje wyniki badania ankietowego, gdzie analiza koncentruje się na zagadnieniach związanych ze spożywaniem napojów energetycznych przez uczniów szkół z gminy Kamieniec Żąbkowski. Analiza przedstawia skalę spożycia napojów energetycznych, motywacjach sięgania po tego typu produkty oraz poziomie świadomości uczniów na temat potencjalnych zagrożeń zdrowotnych związanych z ich regularnym spożywaniem. Wyniki badania pozwalają określić jak często i w jakich okolicznościach uczniowie sięgają po napoje energetyczne oraz miejsca, gdzie dochodzi do ich spożywania. Zgromadzone dane stanowią bazę do planowania skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych wśród uczniów.

Zdecydowana większość uczniów stwierdziła, że napoje energetyczne nie są zdrowe, tak uważa 89% uczniów z klas 4–6 i 63% z klas 7–8. Analogicznie pozostałe 11% uczniów ze młodszej grupy i 37% ze starszej grupy uważa wręcz przeciwnie, że napoje energetyczne są zdrowe dla organizmu człowieka. Wyniki dotyczące pytania zostały przedstawione na poniższym wykresie nr 93.

Wykres 93 Opinie uczniów o napojach energetycznych. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Pomimo zastrzonych przepisów dotyczących napojów energetycznych, zdaniem 83% uczniów z klas 4–6 spożywa tego typu napoje raz w miesiąc. Podobny pogląd dominuje u 39% uczniów z klas 7–8, którzy również deklarują spożywanie napojów energetycznych raz w miesiąc. Raz w tygodniu po napój energetyczny sięga 8% ankietowanych z klas 4–6 i 29% ankietowanych z klas 7–8. Natomiast codziennie napój energetyczny wypija 21% badanych uczniów ze starszej grupy. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 94.

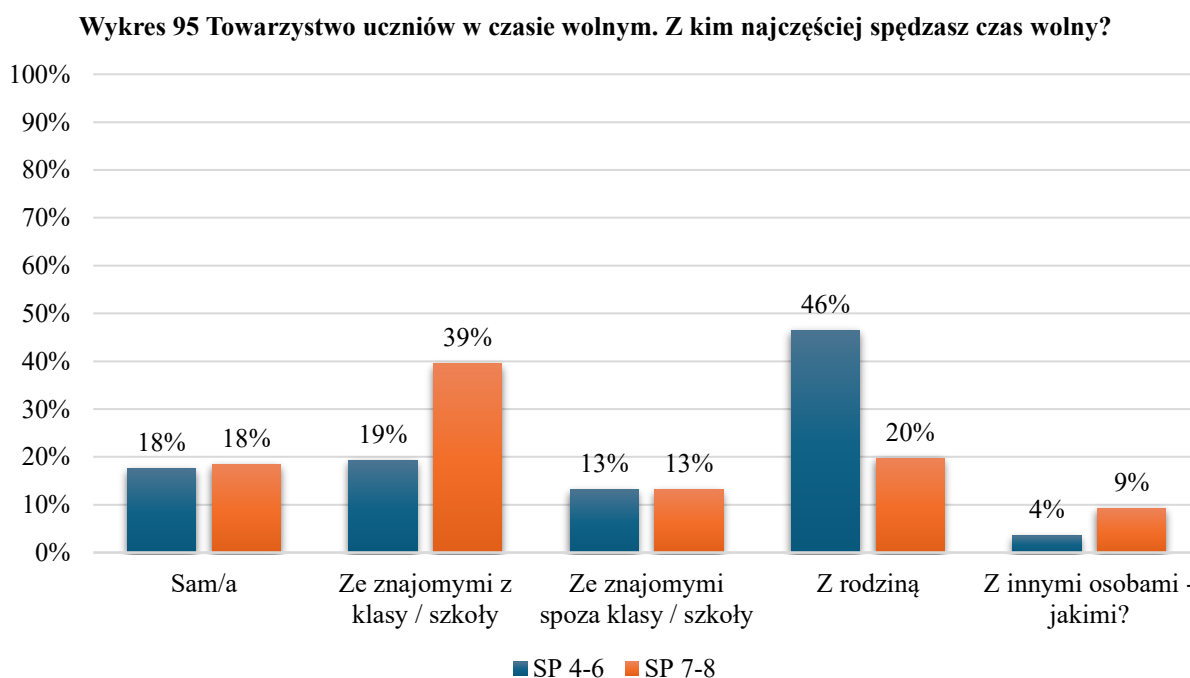
Wykres 94 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

6.8. Czas wolny

Ostatnim podrozdziałem w badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród uczniów szkół z terenu gminy Kamieniec Ząbkowicki jest wątek poświęcony czasowi wolnemu. Analiza w tym aspekcie skupia się na sposobach spędzania czasu wolnego przez młodzież i dzieci, która obejmuje m.in. najpopularniejsze formy aktywności pozaszkolnej, poziom zaangażowania w zajęcia sportowe, kulturalne i rekreacyjne, a także identyfikację barier uniemożliwiających lub utrudniających aktywne spędzanie czasu wolnego. Wyniki badania dają możliwość określenia potrzeb i oczekiwań uczniów w zakresie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz wskazują kierunki rozwoju działań wspierających aktywność oraz integrację młodzieży w środowisku lokalnym.

Ankietowani uczniowie z klas 4–6 najczęściej spędzają czas wolny z rodziną (46%), a najrzadziej z innymi osobami, nie wskazanymi z wariantach odpowiedzi (4%). Z kolei ankietowani uczniowie z klas 7–8 najczęściej spędzają czas wolny ze znajomymi z klasy/szkoły (39%), a najrzadziej z innymi osobami (9%). Odpowiedzi dotyczące pytania przedstawia poniższy wykres nr 95.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych badania ankietowego zrealizowanego wśród uczniów szkół podstawowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

7. Wyniki badania ankietowego sprzedawców napojów alkoholowych

7.1. Metodologia i cel badania

Badanie sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki. Wyniki badania stanowią podstawę do dalszych działań analitycznych oraz opracowania rekomendacji w zakresie polityki społecznej, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Celem badania było uzyskanie opinii mieszkańców na temat:

- zakup alkoholu przez nieletnich,
- incydenty związane ze spożywaniem alkoholu,
- weryfikacja tożsamości osób dokonujących zakupu alkoholu.

PAPI (Paper and Pencil Interview) to tradycyjna metoda badań ankietowych, w której ankieter przeprowadza wywiad z respondentem przy użyciu papierowego kwestionariusza. Jest to jedna z najstarszych i najbardziej klasycznych technik zbierania danych w badaniach społecznych, marketingowych oraz ewaluacyjnych.

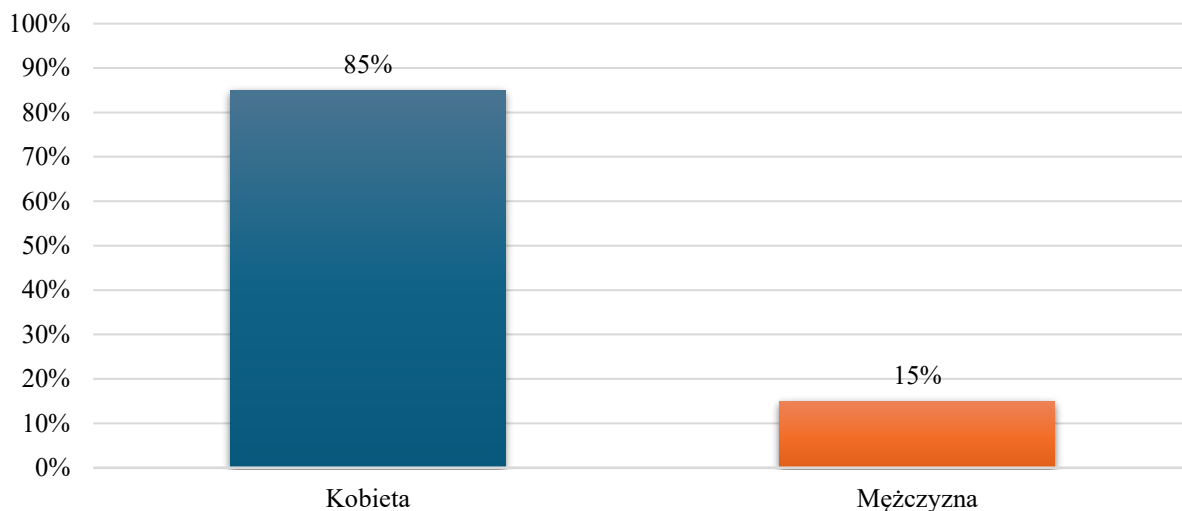
Cechy charakterystyczne metody:

- forma papierowa – ankieter korzysta z drukowanej ankiety, w której ręcznie zaznacza odpowiedzi respondenta,
- bezpośredni kontakt – wywiad prowadzony jest twarzą w twarz, co umożliwia obserwację zachowań, reakcji i zwiększa szansę na uzyskanie kompletnych odpowiedzi,
- duża elastyczność – ankieter może wyjaśniać pytania, doprecyzowywać instrukcje oraz pomagać respondentowi w zrozumieniu treści ankiety,
- brak zaplecza technicznego – metoda nie wymaga urządzeń elektronicznych ani oprogramowania, co ułatwia jej stosowanie w środowiskach o ograniczonej infrastrukturze cyfrowej,
- możliwość stosowania rozbudowanych narzędzi – ankiety mogą zawierać skale, schematy, tabele, rysunki, które ankieter omawia z respondentem.

7.2. Grupa badawcza

W badaniu ankietowym w grupie sprzedawców napojów alkoholowych uczestniczyło 17 kobiet, które stanowiły 85% ankietowanych i 3 mężczyzn, którzy stanowili 15% ankietowanych. Wyniki przedstawia wykres nr 96.

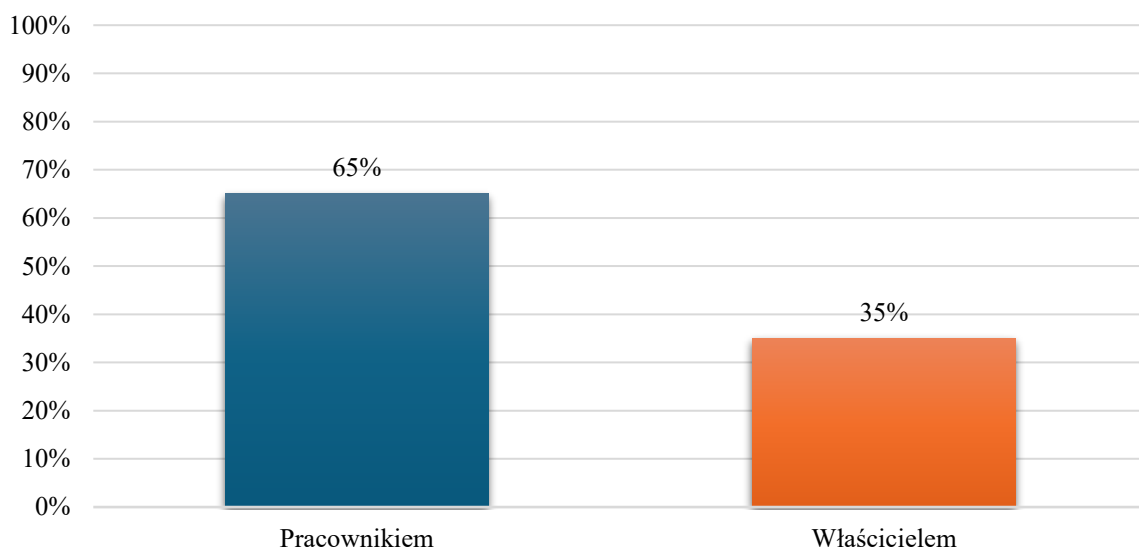
Wykres 96 Płeć ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

65% ankietowanych zadeklarowało, że jest pracownikiem podmiotu, który sprzedaje napoje alkoholowe, a 35% ankietowanych stwierdziło, że jest właścicielem sklepu sprzedającego alkohol. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 97.

Wykres 97 Jest Pan/ Pani:

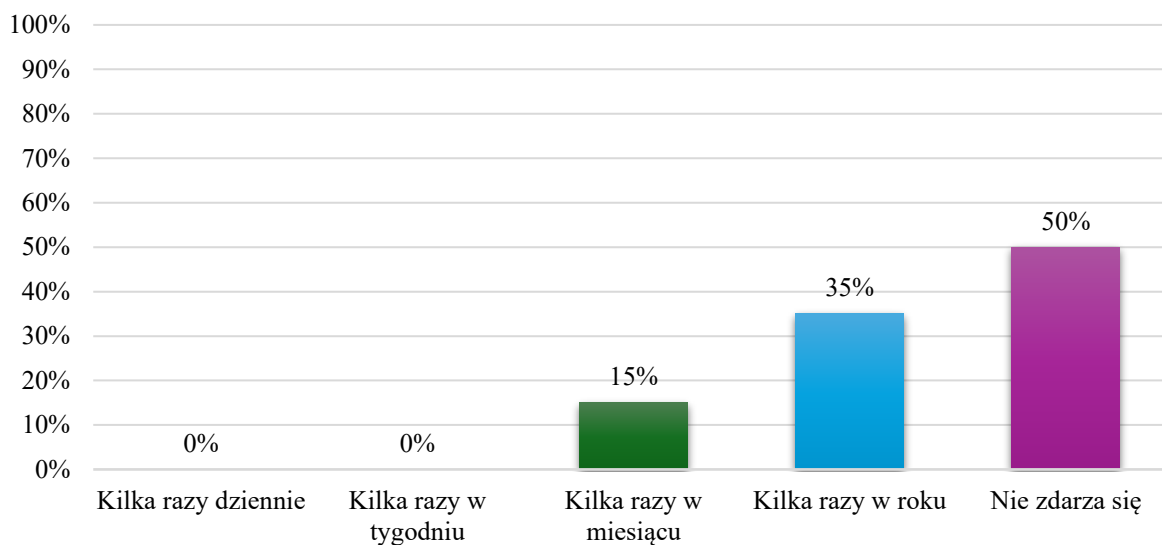

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

7.3. Funkcjonowanie punktów sprzedaży alkoholu

W kolejnych pytaniu zapytano ankietowanych jak często zdarza się, że osoba nieletnia próbuje kupić alkohol w sklepie. Zdaniem 50% ankietowanych nie zdarza się to, 35% ankietowanych stwierdziło, że do takiej sytuacji dochodzi kilka razy w roku, a 15% wskazało, że kilka razy w miesiącu. Wyniki przedstawia wykres nr 98.

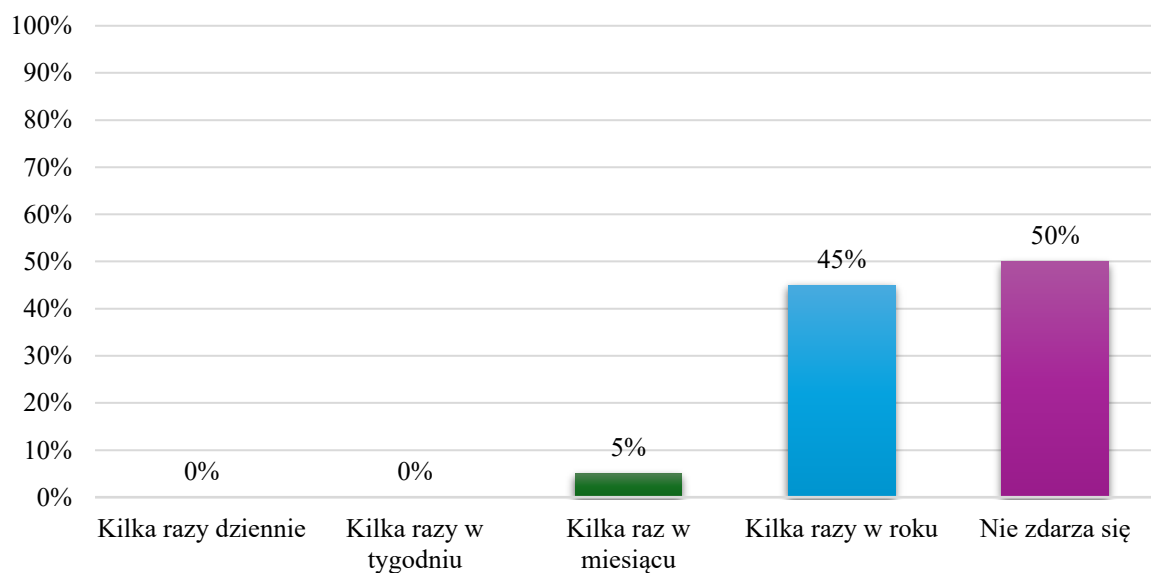
Wykres 98 Kupno alkoholu przez nieletnich. Jak często zdarza się, że osoba nieletnia próbuje kupić alkohol w Pana/ Pani sklepie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Według 50% ankietowanych nie zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie sklepu. 45% badanych uważa, że zdarza się to kilka razy w roku, a 5% stwierdziło, że kilka razy w miesiącu. Na wykresie nr 99 przedstawiono wyniki zapytania.

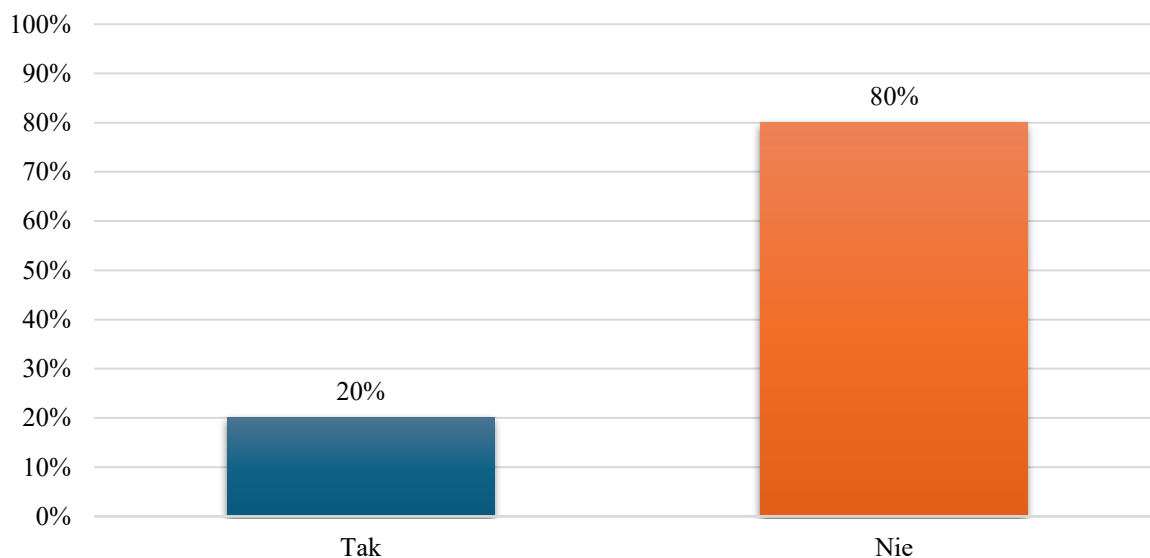
Wykres 99 Zakup alkoholu w obrębie sklepu. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/ Pani sklepu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Żąbkowski

Według 80% ankietowanych w ciągu ostatnich 3 miesięcy wystąpiły nieprzyjemne zajścia związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu. Przeciwnego zdania było 20% badanych. Na wykresie nr 100 przedstawiono wyniki.

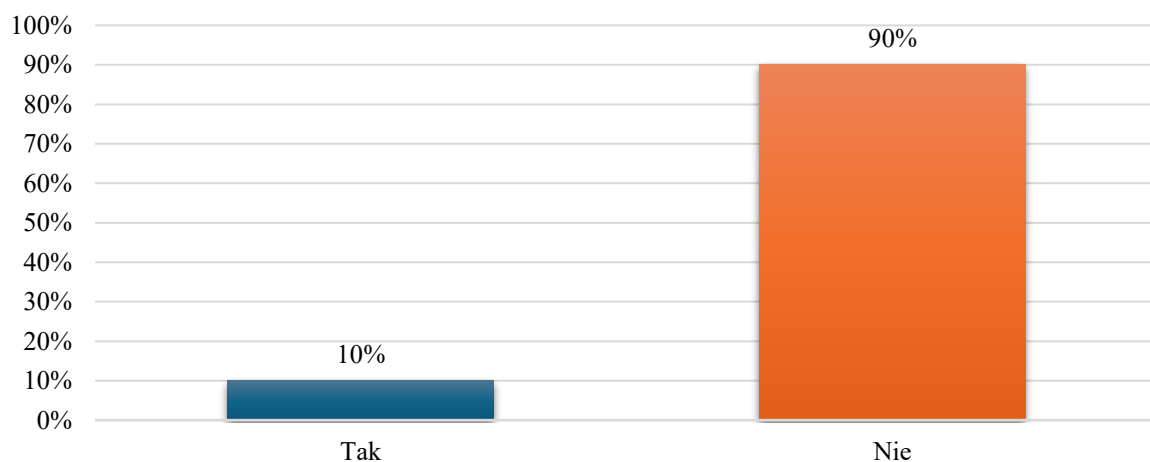
Wykres 100 Nadużywanie spożywania alkoholu. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

Według 90% ankietowanych w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie trzeba było wzywać Policję/ Straż Miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu. Wyniki przedstawia poniższy wykres nr 101.

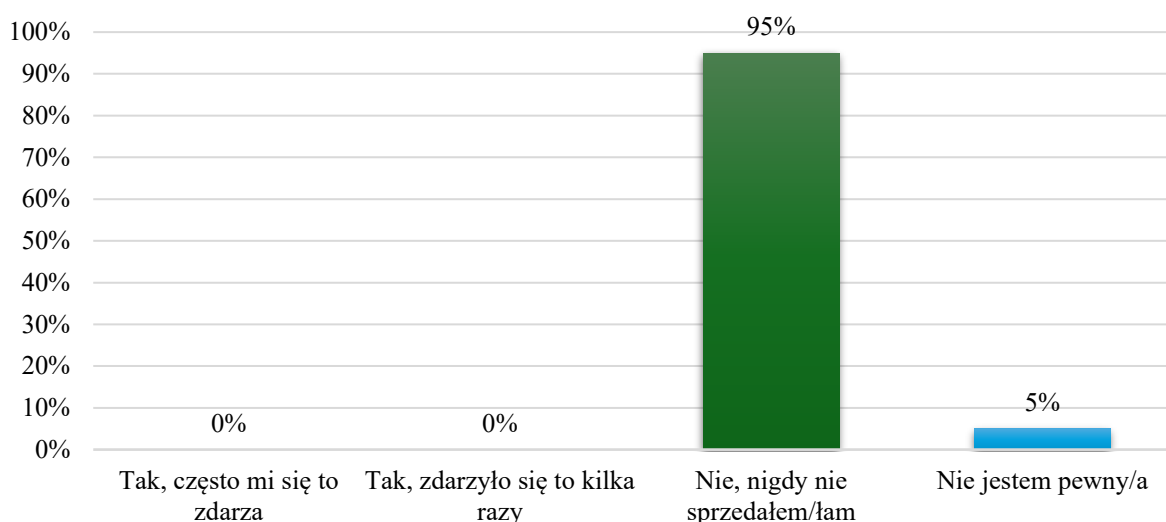
Wykres 101 Interwencje służb w związku z używaniem alkoholu. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać Policję/ Straż Miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki

W kwestii sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, sprzedawcy alkoholu w zdecydowanej większości deklarowali, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie nieletniej (95%). Według 5% ankietowanych nie jest pewnych czy w przeszłości nie zdarzyło się im sprzedać alkoholu nieletniej. Dane przedstawiono na wykresie nr 102.

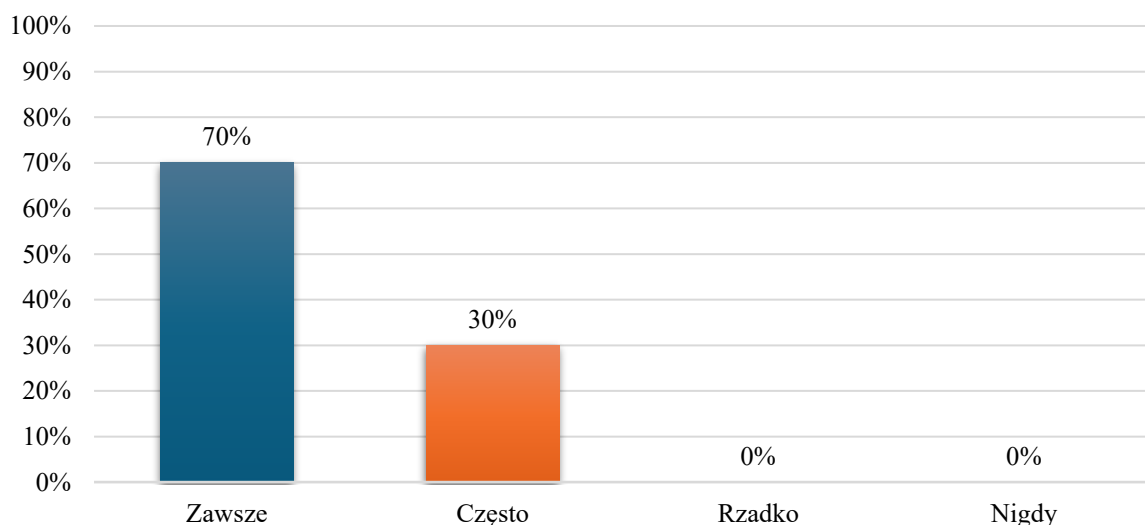
Wykres 102 Sprzedaż nieletnim. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan/ sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział/a Pan/ Pani, że jest nieletnia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Żąbkowicki

70% ankietowanych zawsze pyta o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta, a 30% badanych stwierdziło, że pyta o potwierdzenie często. Wyniki przedstawiono na poniższym wykresie nr 103.

Wykres 103 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/ Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta:

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród sprzedawców napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Żąbkowicki

8. Podsumowanie

8.1. Badanie dorosłych mieszkańców

- Udział w badaniu ankietowym wzięło 39% kobiet i 61% mężczyzn. Największą grupą ankietowanych były osoby w wieku 25–44 lata, którzy stanowili 57% wszystkich badanych. Najczęściej wskazywanym wykształceniem było zasadnicze zawodowe (35%), a wykształcenie podstawowe (28%).
- Mała liczba ankietowanych mieszkańców ocenia bardzo dobrze (6%) i dobrze (37%) sytuację mieszkaniową swoją/ swojej rodziny. Nieco gorzej przedstawia się opinia ankietowanych na temat sytuacji materialnej swojego gospodarstwa domowego którą bardzo dobrze ocenia 3% badanych, a dobrze 30%.
- Prawie połowa ankietowanych mieszkańców (42%) uważa, że ich relacje z najbliższymi sąsiadami są poprawne. Bardzo dobrze relacje ocenia 24% ankietowanych mieszkańców, i tyle samo badanych ma niepoprawne relacje, a 10% wskazało na brak relacji z sąsiadami.
- Do najbardziej istotnych problemów należą: uzależnienie od alkoholu (21% uważa jako problem bardzo istotny i 43% jako problem raczej istotny), bezradność osób w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego (10% uważa jako problem bardzo istotny i 36% jako problem raczej istotny) i problemy opiekuńczo-wychowawcze (6% uważa jako problem bardzo istotny i 33% jako problem raczej istotny). Do najmniej poważnych problemów zdaniem ankietowanych należą: długotrwałe choroby (35% uważa jako problem zdecydowanie nieistotny i 40% jako problem raczej nieistotny), brak poczucia bezpieczeństwa u mieszkańców (27% uważa jako problem zdecydowanie nieistotny i 41% jako raczej nieistotny), uzależnienie od narkotyków (30% uważa jako problem zdecydowanie nieistotny i 38% jako raczej nieistotny) oraz bezrobocie (29% ankietowanych uznało jako problem zdecydowanie nieistotny i 41% jako raczej nieistotny).
- 86% ankietowanych uważa, że istnieje potrzeba realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 63% ankietowanych uważa, że najbardziej potrzebnymi działaniami profilaktycznymi przeciwko uzależnieniom byłoby wsparcie psychologiczne dla rodzin, kolejno to warsztaty profilaktyczne dla uczniów (19%) i wsparcie psychologiczne dla rodzin (9%).
- Nie ma zdania (43%) na temat stanu opieki zdrowotnej, 34% ocenia ją raczej dobrze, a 16% raczej dobrze.

- Po 33% ankietowanych zapytano o swoją kondycję psychiczną wskazało na warianty: raczej dobrze, nie mam zdania i raczej źle.
- 67% ankietowanych uważa, że w ich najbliższym otoczeniu znajdują się osoby wymagające wsparcia psychicznego, i tyle samo ankietowanych uważa, że temat zdrowia psychicznego powinien być poruszany w gminie częściej i z większym wsparciem władz lokalnych.
- Według 8% mieszkańców czują się oni bezpiecznie na terenie własnej gminy, a zdania przeciwnego było 60% badanych.
- Według 19% mieszkańców w ich otoczeniu nie znajdują się osoby doświadczające przemocy domowej, przeciwnego zdania było 58% badanych. 23% badanych nie jest pewnych, ale mają podejrzenia co do takich osób.
- 7% mieszkańców jest świadomych w jakich miejscach potencjalna ofiara doświadczająca przemocy może uzyskać stosowną pomoc.
- Łącznie 40% mieszkańców przyczyną przemocy domowej jest alkohol oraz łącznie 29% ankietowanych uważa, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.
- Według łącznie 25% mieszkańców bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców, a zdaniem łącznie 20% mieszkańców stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.
- W kwestii współpracy w temacie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi, najwięcej mieszkańców (31%) stwierdziło, że współpraca ta przebiega przeciętnie. Dobrze współpracę w tym zakresie ocenia 25% mieszkańców, z kolei 22% nie miało w tym temacie zdania.
- W wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych w gminie w ciągu ostatniego roku uczestniczyło 86% mieszkańców. Najczęstszą przyczyną braku uczestnictwa badani wskazywali na brak wolnego czasu (29%) oraz brak takiej oferty (29%).
- 97% mieszkańców uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest należycie zaspokajana. Najczęściej wskazywanymi usługami społecznymi wymagającymi większej uwagi od władz gminnych mieszkańcy wskazywali na pomoc społeczną (33%) oraz ochronę zdrowia (67%).
- 77% mieszkańców uważa, że oferta działań na terenie gminy skierowana do seniorów jest wystarczająca.

- 36% ankietowanych stwierdziło, że osoba niepełnosprawna nie może znaleźć pracy na terenie gminy, ponieważ nie ma ofert pracy, a 49% ankietowanych stwierdziło, że nie, ponieważ pracodawcy nie chcą zatrudniać osób niepełnosprawnych. Z kolei 58% ankietowanych uważa, osoby niepełnosprawne są w pełni akceptowane w gminie, a 33% badanych nie miało swojego zdania na ten temat.
- Według 29% ankietowanych w ciągu ostatniego roku w ich rodzinie żaden członek nie korzystał ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej, z kolei 70% ankietowanych stwierdziło, że osoby z ich rodziny korzystały ze świadczeń, a 11% nie chciało odpowiadać na to pytanie.
- Najczęściej wskazywanym powodem korzystania z pomocy społecznej była długotrwała, ciężka choroba (41%), uzależnienia (24%) oraz ubóstwo (17%).
- 93% ankietowanych posiada pracę. Ankietowani, którzy nie są obecnie zatrudnieni, nie posiadają pracy głównie z powodu posiadania innego źródła utrzymania, jak renta lub emerytura (29%) oraz, że potrafią sobie poradzić bez pracy (57%). Najwięcej ankietowanych wskazało, że źródłem utrzymania ich gospodarstwa domowego jest praca w sektorze publicznym (31%) oraz praca w sektorze prywatnym (40%).

8.2. Badanie uczniów szkół

- Według 83% uczniów szkół z klas 4–6 ocenia bardzo dobrze relacje z rodzicami lub opiekunami, 23% bardzo dobrze z nauczycielami, a 48% ocenia bardzo dobrze relacje ze swoimi kolegami i koleżankami. 72% uczniów szkół z klas 7–8 ocenia bardzo dobrze swoje relacje z rodzicami lub opiekunami, 7% bardzo dobrze ocenia relacje z nauczycielami, a 58% w taki sam sposób oceniło relacje z kolegami lub koleżankami.
- Codziennie z przejawem przemocy fizycznej bądź psychicznej styczność ma 5% uczniów z klas 4–6 i 11% uczniów z klas 7–8. Najczęstszą formą przemocy w szkole to przemoc fizyczna, którą wskazało 23% uczniów z klas 4–6 i 33% uczniów z klas 7–8.
- Z przemocą w domu do czynienia ma 8% uczniów z klas 4–6 i 14% z klas 7–8. Natomiast z agresją słowną styczność ma 23% uczniów z klas 4–6 oraz 34% z klas 7–8.
- 13% uczniów z klas 4–6 uważa, że osoby w ich wieku spożywają alkohol, takiego samego zdania było 33% uczniów z klas 7–8.
- Najczęściej do spożycia alkoholu według uczniów z klas 7–8 dochodzi na świeżym powietrzu, tak uważa 40% z nich.

- Najczęstszym powodem sięgania po alkohol według 60% uczniów z klas 4–6 jest chęć zaimponowania innym oraz dla lepszej zabawy, wyluzowania (53%). 40% uczniów z klas 7–8 najczęściej wskazywało na powód lepszej zabawy i wyluzowania i tyle samo z chęci zaimponowania innym. Najczęściej wskazywanym wiekiem inicjacji alkoholowej wśród uczniów z klas 4–6 był przedział wiekowy 11-13 lat (67%), natomiast wśród uczniów z klas 7–8 był ten sam przedział, który wskazało 50%.
- 46% uczniów z klas 4–6 uważa, że każdy może uzależnić się od alkoholu a wśród uczniów z klas 7–8 taki pogląd wyraziło 54% z nich. Piwo to nie alkohol, z tym stwierdzeniem nie zgadza się 67% uczniów z klas 4–6 i 70% z klas 7–8. Z poglądem na temat zakupu alkoholu przez osobę niepełnoletnią w ich miejscu zamieszkania nie zgadza się 47% uczniów z klas 4–6 i 39% z klas 7–8.
- 24% uczniów z klas 4–6 i 54% z klas 7–8 uważa, że osoby z ich środowiska palą e-papierosy lub papierosy. 95% ankietowanych z klas 4–6 stwierdziło, że nie pali wyrobów nikotynowych, a wśród uczniów z klas 7–8 takie samo zdanie wyraziło 80%.
- Najczęstszym powodem sięgania po wyroby nikotynowe wśród uczniów z klas 4–6 była chęć spróbowania czegoś nowego (33%) i wariant – inne (50%). Natomiast 60% ankietowanych z klas 7–8 wskazywało na wariant inny niż zaproponowany i chęć spróbowania czegoś nowego (20%) .
- 4% uczniów z klas 4–6 i 24% z klas 7–8 uważa, że osoby z ich środowiska mają kontakt z narkotykami lub dopalaczami. 2% uczniów z klas 4–6 i 8% z klas 7–8 deklaruje, że zażywało wcześniej tego typu substancję.
- 2% uczniów z klas 4–6, gdyby zaszła potencjalna możliwość zdobycia substancji, uważa, że byłoby to łatwe do realizacji.
- Najczęściej na temat szkodliwości używek uczniowie rozmawiali z rodzicami, tak stwierdziło 59% z klas 4–6 i 51% z klas 7–8.
- Przed komputerem do 2 godzin dziennie czas spędza 27% uczniów z klas 4–6 i 20% z klas 7–8. Natomiast 26% uczniów z klas 4–6 i 13% z klas 7–8, deklaruje, że nie korzysta z komputera.
- 45% uczniów z klas 4–6 i tyle samo ankietowanych z klas 7–8 stwierdziło, że ich reakcja na brak Internetu byłaby raczej normalna, choć by im go trochę brakowało.
- Według 46% uczniów z klas 4–6 i 38% z klas 7–8 spędza korzystając z telefonu pomiędzy 2–3 godziny dziennie. Najczęstszym zajęciem uczniów korzystając z telefonu to oglądanie filmików i śmiesznych obrazków, czaty i portale społecznościowe i słuchanie muzyki.

- Zdecydowana większość uczniów nigdy nie grała w gry hazardowe, tak zadeklarowało 83% uczniów z klas 4–6 i 59% z klas 7–8. 10 lub więcej razy grę zadeklarowało 4% uczniów z klas 4–6 i 20% z klas 7–8.
- Zdaniem 89% uczniów z klas 4–6 i 63% uczniów z klas 7–8 uważa, że napoje energetyczne nie są zdrowe.
- 83% uczniów z klas 4–6 i 39% z klas 7–8 deklaruje spożywanie napojów energetycznych raz w miesiącu.
- Zdaniem 46% uczniów z klas 4–6 najczęściej swój czas wolny spędza z rodziną. Według 39% ankietowanych z klas 7–8 najczęściej czas wolny spędza ze znajomymi z klasy/szkoły.

8.3. Badanie pracowników MKRPA i ZI

- Pracownicy instytucji jako najpoważniejsze problemy występujące w ich środowisku wskazali na: uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny), bieda, ubóstwo (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny) oraz bezrobocie (60% ankietowanych uznało za problem bardzo istotny, a 40% jako raczej istotny)
- Ocena skuteczności pomocy społecznej w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym jest według większości pracowników pozytywna. Zdaniem 60% badanych w pełni zgadza się ze zdaniem, że pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym, a 40% zgadza się z tym stwierdzeniem częściowo.
- 20% pracowników instytucji zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem, że władze gminne są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej, a 80% zgadza się z nimi częściowo.
- 100% pracowników instytucji, zgadza się ze stwierdzeniem, że władze lokalne wychodzą naprzeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom.
- Według 100% pracowników OPS, dostrzegają oni potrzebę realizacji działań profilaktycznych ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- 80% ankietowanych uważa, że większość potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie jest zaspokajana w odpowiedni sposób.
- Usługi społeczne jakie wymagają większej uwagi zdaniem pracowników instytucji to: mieszkalnictwo (60%), opieka zdrowotna (80%), oferta edukacyjna (60%) oraz profilaktyka uzależnień (40%).

- Najbardziej potrzebnymi działaniami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników instytucji to wsparcie psychologiczne dla rodzin (60%), pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji (20%) i otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień (20%).
- Według 20% pracowników instytucji deklarują oni symptomy wypalenia zawodowego.

8.4. Badanie ankietowe sprzedawców napojów alkoholowych

- 65% ankietowanych sprzedawców napojów alkoholowych było pracownikami, a 35% badanych deklaroowało się jako właściciele punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Według 50% ankietowanych nie zdarza się im, że osoba nieletnia próbuje kupić alkohol w sklepie, zdaniem 35% zdarza się to kilka razy w roku, a zdaniem 15% badanych kilka razy w miesiącu.
- 50% badanych uważa, że nie zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie sklepu. 45% ankietowanych uważa, że kilka razy w roku, a 5% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w miesiącu.
- Zdaniem 20% ankietowanych w ostatnich 3 miesiącach miało nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu.
- 10% ankietowanych stwierdziło, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy musieli wezwać Policję lub Straż Miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu.
- Według 95% ankietowanych nigdy nie sprzedała osobie nieletniej alkoholu, a 5% ankietowanych nie było pewnych.

9. Rekomendacje działań

9.1. Wobec dorosłych mieszkańców

Kontynuacja oraz intensyfikacja działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie zapobiegania powstawaniu i utrwalaniu uzależnień, w szczególności alkoholowych, a także ograniczania zjawiska spożywania alkoholu w sposób ryzykowny i szkodliwy, te działania powinny stanowić priorytet polityki społecznej gminy Kamieniec Ząbkowicki. W miarę możliwości oraz potrzeb należy realizować te formy działań profilaktycznych, które zostały najczęściej wskazywane przez ankietowanych dorosłych mieszkańców, tj. wsparcie psychologiczne dla rodzin, warsztaty profilaktyczne dla uczniów oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień.

Niezbędnym wydaje się być również podejmowanie działań mających na celu poprawę jakości i dostępności usług z zakresu opieki zdrowotnej na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki. Cel powinien być realizowany poprzez ciągły rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze ochrony zdrowia oraz podnoszenie kompetencji kadr medycznych oraz innych specjalistów zaangażowanych w realizację działań profilaktycznych i opiekuńczych.

W dalszym ciągu zasadnym wydaje się być również prowadzenie działań z zakresu profilaktyki oraz pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej. W tym kontekście bardzo istotne jest podejmowanie inicjatyw zwiększających poziom wiedzy oraz wrażliwości społecznej w zakresie rozpoznawania i reagowania na każdy przejaw zjawiska przemocy domowej.

Rekomenduje się także dalszy rozwój oferty działań skierowanych do seniorów, w tym zapewnienie im warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym poprzez wsparcie w formie pracy socjalnej, pomocy finansowej i rzeczowej, a także rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dostosowanej do potrzeb osób starszych.

Wskazane jest również wzmacnianie działań na rzecz wspierania i aktywizacji zawodowej oraz społecznej osób z niepełnosprawnością. Wsparcie to powinno obejmować nie tylko pomoc finansową, rzeczową i medyczno-opiekuńczą, ale także działania promujące zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym w warunkach pracy chronionej. Działania powinny także skupić się na dalszej integracji społecznej mieszkańców oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. W oparciu o istniejące więzi sąsiedzkie rekomenduje się dalsze promowanie idei wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej, szczególnie z myślą o wsparciu osób żyjących samotnie i rodzin, które znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej.

9.2. Wobec uczniów

Rekomenduje się organizację spotkań, rozmów, zajęć oraz warsztatów dla uczniów, których celem będzie kształtowanie postaw wolnych od używek, promowanie zdrowego stylu życia oraz rozwijanie kompetencji społecznych i cyfrowych. Zajęcia te powinny obejmować m.in. wskazywanie negatywnych skutków picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji, uświadamianie wpływu uzależnień na życie, rozwijanie asertywności i umiejętności odmowy, naukę zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, ochrony danych osobowych, stosowania ograniczonego zaufania wobec osób poznanych w sieci oraz kształtowanie postawy wzajemnego szacunku w środowisku internetowym. Ponadto, działania te powinny uwzględniać edukację na temat zagrożeń, które związane są z hazardem, promować alternatywne formy spędzania czasu wolnego oraz budować pozytywny wizerunek samego siebie.

Zaleca się także w miarę możliwości i potrzeb poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli i rodziców poprzez organizację szkoleń i spotkań otwartych dotyczących kwestii takich jak m.in. przyczyn wchodzenia w uzależnienia, charakterystyki substancji psychoaktywnych i ich wpływu na zdrowie, roli nauczyciela i rodzica w profilaktyce, sposobów wyjścia z uzależnienia, znaczenia roli komunikacji w relacjach z dzieckiem, mechanizmów i konsekwencji uzależnień, a także specyfiki uzależnień behawioralnych jak m.in. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm czy uzależnienie od gier i hazardu. W programie szkoleniowym swoje miejsce powinny znaleźć również zagadnienia związane z ochroną dzieci przed zagrożeniami w sieci, cyberprzemocą, sextingiem, manipulacją medialną oraz wykorzystywaniem programów kontrolujących dostęp dzieci do komputera i Internetu. Przedstawione działania są katalogiem otwartym i przedstawiają pewne propozycje, pomysły, sposoby, które mogą być na bieżąco według potrzeb uzupełniane, a punktem docelowym ich realizacji ma być zwiększenie skuteczności profilaktyki uzależnień oraz zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym i domowym.

9.3 Wobec pracowników MKRPA i ZI

Zaleca się organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kompetencje zawodowe kadry Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespołu Interdyscyplinarnego w Kamieńcu Żąbkowskim oraz angażowanie pracowników w realizację lokalnych kampanii społecznych. Działania te stanowią istotny element polityki rozwoju zasobów ludzkich w gminie. Przed przystąpieniem do realizacji szkoleń wskazane jest przeprowadzenie krótkich ankiet diagnostycznych, które pozwolą na rozpoznanie

rzeczywistych potrzeb szkoleniowych i odpowiednie dostosowanie tematyki oraz zakresu zajęć do oczekiwań uczestników. Rekomenduje się również inicjowanie i rozwijanie współpracy między instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i rozwiązywania innych problemów społecznych. Wspólne przedsięwzięcia tych podmiotów mogą przyczynić się do zwiększenia efektywności podejmowanych inicjatyw oraz umożliwić wymianę doświadczeń i dobrych praktyk. Wskazane jest także rozszerzenie współpracy z placówkami ochrony zdrowia, szczególnie w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów społecznych. Przykładem takiego działania może być organizacja szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek z zakresu rozpoznawania ryzykownych wzorców spożywania alkoholu przez pacjentów oraz podejmowania interwencji wobec osób wymagających wsparcia. Rozwijanie współpracy pomiędzy MKRPA, ZI, a instytucjami ochrony zdrowia przyczyni się do podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych oraz skuteczniejszego reagowania na wyzwania społeczne w środowisku lokalnym. Przedstawione rekomendacje stanowią katalog otwarty i mogą być modyfikowane oraz uzupełniane w zależności od potrzeb. Celem tych działań jest podniesienie jakości pracy instytucji odpowiedzialnych za kwestię polityki społecznej, rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych i pomocowych na terenie gminy Kamieniec Ząbkowicki, tak aby mieszkańcy mogli otrzymywać jeszcze skuteczniejszą pomoc i wsparcie w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych.

9.4. Wobec sprzedawców napojów alkoholowych

Sprzedawcy napojów alkoholowych odgrywają ważną rolę w kształtowaniu lokalnej kultury odpowiedzialnej konsumpcji oraz w ograniczaniu negatywnych skutków nadużywania alkoholu. W związku z tym do rekomendujących działań skierowanych do tej grupy, przewiduje się przestrzeganie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ze zwróceniem uwagi na zakaz sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim, nietrzeźwym oraz pod wpływem innych środków odurzających. Istotnym elementem odpowiedzialnej sprzedaży jest także konsekwentne weryfikowanie wieku klientów, w tym stosowanie praktyki proszenia o dokument tożsamości w każdym przypadku braku pewności co do pełnoletności nabywcy.

W procesie wzmacniania działań profilaktycznych pożądane jest, aby sprzedawcy podejmowali współpracę z samorządem oraz MKRPA, zwłaszcza w zakresie zgłaszania niepokojących zdarzeń lub naruszeń prawa w otoczeniu punktu sprzedaży. Udział w szkoleniach dotyczących zasad odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, konsekwencji

prawnych, wynikających z naruszenia przepisów oraz rozpoznawania sytuacji kryzysowych stanowi dodatkowe wzmocnienie kompetencji sprzedawców i przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Istotnym elementem w zakresie rekomendacji jest także dbałość o właściwą komunikację z klientami, obejmującą kulturalną ale jednocześnie stanowczą odmowę sprzedaży alkoholu w sytuacjach, które wymagają reakcji sprzedawcy np. wobec osób nietrzeźwych. W miejscach dystrybucji alkoholu powinny znaleźć się widoczne informacje o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 r.ż. oraz nietrzeźwym, aby mocniej podkreślić regulację prawne i wzmacniać świadomość klientów. Sprzedawcy powinni także unikać działań, które mogły powodować nadmierną konsumpcję alkoholu, jak agresywne promocje cenowe czy ekspozycje kierowane do młodzieży. Istotne jest także utrzymywanie odpowiedniego porządku i reagowanie na przypadki spożywania alkoholu w pobliżu sklepu oraz współpraca z lokalnymi służbami porządkowymi, których celem podejmowanych działań będzie budowa bezpiecznej przestrzeni publicznej.

10. Analiza SWOT

SWOT jest akronimem pochodzącym od angielskich słów:

- Strengths (mocne strony),
- Weaknesses (słabe strony),
- Opportunities (szanse),
- Threats (zagrożenia).

Analiza SWOT jest uniwersalnym narzędziem diagnostycznym wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, które służy do identyfikacji i oceny wewnętrznych oraz zewnętrznych czynników wpływających na funkcjonowanie organizacji, projektu, instytucji lub jednostki samorządu terytorialnego.

Skrót SWOT oznacza:

- S (ang. strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma gmina,
- W (ang. weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma gmina,
- (ang. opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy,
- T (ang. threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu gminy.

Szczegółowe i precyzyjne opracowanie analizy SWOT jest kluczowym elementem procesu planowania strategicznego, ponieważ stanowi ona punkt wyjściowy dla stawianych celów strategicznych oraz podejmowanych w przyszłości działań społecznych. Dane dla gminy Kamieniec Ząbkowicki przedstawiono w tabeli nr 13.

Tabela 13 Analiza SWOT gminy Kamieniec Ząbkowicki

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
• skuteczne rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje publiczne problemów społecznych na terenie gminy, • wzrastająca otwartość władz samorządowych na współpracę	• spadek liczby mieszkańców gminy w ostatnich latach, • postępujące procesy starzenia się społeczeństwa gminy, • spadek liczby urodzeń,

- z mieszkańcami oraz włączanie ich w procesy konsultacyjne,
- funkcjonowanie Centrum Integracji Społecznej,
- sprawnie działające instytucje w obszarze polityki społecznej oraz dobra współpraca pomiędzy nimi, w tym Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego,
- funkcjonowanie kompleksowej procedury „Niebieskie Karty” angażującej różne instytucje (Policja, OPS, szkoły, ochronę zdrowia), umożliwiającą skoordynowane reagowanie na przypadki przemocy domowej,
- dobrze wykwalifikowana i systematycznie podnosząca kwalifikacje kadra instytucji w zakresie polityki społecznej,
- dostrzeganie przez pracowników OPS potrzeb realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- dostęp do opieki zdrowotnej i usług medycznych w gminie,
- dostępność mieszkań komunalnych w zasobach gminy,
- aktywność organizacji pozarządowych oraz liderów lokalnych społecznych funkcjonujących na terenie gminy,
- uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych organizowanych w gminie,
- aktywna działalność instytucji kulturalnych w tym Miejskiego Centrum Kultury,
- funkcjonowanie Biblioteki Publicznej,
- funkcjonowanie nowoczesnych form komunikacji instytucji z mieszkańcami (np. e-usługi, media społecznościowe),
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych,
- dostęp do edukacji podstawowej i przedszkolnej,
- rozwój kompetencji cyfrowych wśród uczniów i nauczycieli, wspierany przez szkoły i bibliotekę publiczną,
- realizacja usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych,

- niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców,
- niewystarczająca i niska atrakcyjność ofert pracy dla osób młodych oraz z niepełnosprawnościami,
- niewystarczająca liczba miejsc pracy w sektorze pozarolniczym oraz odpływ osób aktywnych zawodowo do innych regionów,
- wzrost stopy bezrobocia dla powiatu żąbkowskiego,
- niedostateczna stopa życiowa części mieszkańców,
- pasywność i bezradność części mieszkańców w rozwiązywaniu własnych problemów,
- niedostateczne kompetencje wychowawcze części rodziców,
- ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji, szczególnie dla seniorów,
- wypalenie zawodowe u znacznej części pracowników OPS,
- występowanie różnorodnych form uzależnień np. alkoholowych, nikotynowych, behawioralnych, cyfrowych) w tym wśród dzieci i młodzieży,
- wczesny wiek inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród znacznej części uczniów,
- spożywanie napojów energetycznych przez znaczną część uczniów,
- występowanie zjawiska przemocy domowej i agresji słownej,
- znaczna liczba mieszkańców oraz dzieci i młodzieży doświadczających problemów zdrowia psychicznego,
- niedostateczny dostęp do wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych,
- stosunkowo łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych tj. alkoholu, papierosów, szczególnie wśród młodzieży,
- niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego i jej nierównomierny rozwój,
- niewystarczająca dostępność obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym architektonicznie i komunikacyjnie).

• dobra dostępność transportowa w zakresie infrastruktury drogowej, • rozbudowana infrastruktura edukacyjna, • rozbudowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, • rozbudowana infrastruktura sieci wodno-kanalizacyjnej, • funkcjonowanie i rozwój sieci połączeń autobusowych w ramach Komunikacji Autobusowej Kamieniec Żąbkowski, • funkcjonowanie infrastruktury kolejowej i stacji kolejowej Kamieniec Żąbkowski, • aktywna współpraca władz lokalnych, • aktywność społeczna w działaniach charytatywnych i wolontariacie, szczególnie, • istnienie lokalnych programów wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji życiowej, • dogodne położenie geograficzne gminy, walory przyrodnicze i rekreacyjne sprzyjające rozwojowi turystyki rodzinnej i ekologicznej, • pozytywna ocena sytuacji mieszkaniowej i materialnej przez mieszkańców.	
Szanse	Zagrożenia
• promocja i rozwój gospodarczy gminy, przyciągający inwestorów zewnętrznych, • rozwój turystyki weekendowej i agroturystyki w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe gminy, • możliwość wykorzystania terenów rolniczych i rekreacyjnych do rozwoju przedsiębiorczości społecznej i zielonej gospodarki, • dostęp do programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych ze środków zewnętrznych, • wzrost świadomości społecznej mieszkańców w zakresie uzależnień i przemocy domowej, • wzrost społecznej akceptacji osób z niepełnosprawnością, • wzmacnianie dialogu międzypokoleniowego, budującego solidarność społeczną oraz wymianę wiedzy i doświadczeń, • dostęp do programów wspierających rozwój usług i infrastruktury socjalnej oraz aktywizację osób starszych i z niepełnosprawnością,	• przyspieszający proces starzenia się społeczeństwa wraz z ujemnym przyrostem naturalnym powodującym zwiększenie obciążeń systemu opieki zdrowotnej i socjalnej, • zmniejszająca się liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz odpływ młodych osób do większych ośrodków miejskich, • niska aktywność osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, • zmiany technologiczne (AI, automatyzacja) wpływające na strukturę zatrudnienia i ograniczające możliwości pracy w niektórych sektorach, • wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, osłabiający konkurencyjność lokalnych firm, • rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi zdrowotne, przewyższające lokalne możliwości systemu ochrony zdrowia, • ograniczenie budżetu gminy mogące prowadzić do ograniczenia realizacji części zadań z zakresu polityki

- rozwój sektora ekonomii społecznej i solidarnej, w tym organizacji pozarządowych i współpracy międzyinstytucjonalnej,
 - rozwój nowoczesnych placówek medycznych, oferujących programy profilaktyczne, rehabilitację i telemedycynę, zwiększające jakość i dostępność opieki,
 - wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowego stylu życia i działań profilaktycznych,
 - rozwój innowacyjnych form wsparcia takich jak opieka wytchnieniowa i program asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, które zwiększają niezależność mieszkańców i wzmacniają integrację społeczną,
 - rozbudowa oferty kulturalnej i sportowej jako narzędzia integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców,
 - rozwój technologii cyfrowych i dostępu do Internetu, zwiększający możliwości edukacyjne, zawodowe i społeczne mieszkańców,
 - wzrost współpracy instytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie przeciwdziałania przemocy i wsparcia osób w kryzysie,
 - możliwość poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez działania lokalne i skuteczniejszą komunikację z mieszkańcami,
 - zmiany w polityce społecznej na szczeblu krajowym, wspierające walkę z wykluczeniem społecznym i bezrobociem,
 - rozwój współpracy z gminami ościennymi w zakresie polityki społecznej, edukacji i bezpieczeństwa publicznego,
 - możliwość pozyskiwania środków z funduszy krajowych i unijnych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej, edukacji, zdrowia i kultury,
 - pozyskiwanie środków zewnętrznych na rewitalizację przestrzeni publicznej oraz modernizację infrastruktury społecznej.
- społecznej, edukacji, kultury, sportu czy ochrony zdrowia,
 - ryzyko stygmatyzacji osób doświadczających przemocy i niewystarczającego zaangażowania osób stosujących przemoc w programy korekcyjno-edukacyjne,
 - zmiany społeczno-cywilizacyjne prowadzące do osłabienia więzi rodzinnych i pojawiania się nowych problemów cywilizacyjnych,
 - wzrost występowania chorób cywilizacyjnych,
 - obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej,
 - łatwiejszy dostęp do środków psychoaktywnych,
 - nasilanie się problemów związanych z uzależnieniami, w tym behawioralnymi, szczególnie wśród młodzieży oraz obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej,
 - wzrost zjawisk wykluczenia społecznego wśród osób starszych i rodzin o niskich dochodach,
 - malejące zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy lokalne i wolontariat,
 - przeciążenie pracowników pomocy społecznej i ryzyko wystąpienia syndromu wypalenia zawodowego,
 - zlecanie instytucjom polityki społecznej kolejnych zadań do realizacji bez zapewnienia adekwatnych środków finansowych,
 - niepewna sytuacja międzynarodowa, w związku z napięciami militarnymi.

Źródło: opracowanie własne

11. Założenia strategiczne. Wizja i misja rozwoju polityki społecznej

11.1. Podstawy teoretyczne

Strategia stanowi ogólny program działania organizacji lub jednostki samorządu terytorialnego, opracowany na określony okres i ukierunkowany na jak najbardziej optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów w celu osiągnięcia wyznaczonych celów. Dokument taki charakteryzuje się długoterminowym horyzontem czasowym, koncentracją działań na wybranych zadaniach, obejmuje zazwyczaj szeroki zakres przedsięwzięć oraz precyzuje wskaźniki realizacji przyjętych zamierzeń.

Wizja to obraz pożądanego stanu danego podmiotu w przyszłości, sytuacja, do której będzie się dążyć. Wizja powinna być zwięzła, realna, ale motywująca. Wizja stanowi wyraz aspiracji i wyobrażeń danego podmiotu o przyszłości.

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej jest elementem pożądanym, który umożliwia przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat. Jest to niezwykle istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja także budowaniu trwałych relacji, kapitału społecznego i stanowi kluczowy element polityki społecznej. Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Kamieniec Ząbkowicki została opracowana w oparciu o szczegółową i rzetelną analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych. Misja jest syntetycznym opisem sposobu realizacji wizji. Stanowi krótką oraz precyzyjną prezentację najważniejszych celów podmiotu. Cele stanowią uszczegółowienie sposobu realizacji misji. Cele strategiczne wyznaczają kluczowe kierunki działania i są formułowane najczęściej z perspektywą długoterminową. Cele operacyjne charakteryzują się znacznie krótszym horyzontem czasowym, stanowią podstawę do osiągnięcia celów strategicznych oraz służą wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także przewyżnianiu słabych stron i zagrożeń.

11.2. Misja i wizja

Po dokonaniu szczegółowej i rzetelnej analizy sytuacji społecznej gminy Kamieniec Ząbkowicki, zidentyfikowaniu kluczowych problemów wymagających podjęcia działań naprawczych w perspektywie długofalowej, wskazaniu mocnych stron i potencjałów rozwojów gminy, a także po przeprowadzeniu badań ankietowych wśród przedstawicieli różnych grup społecznych, opracowano wizję rozwoju społecznego gminy. Przygotowana wizja odnosi się zarówno do zasad i kierunków prowadzenia polityki społecznej, jak i do specyfiki oraz

charakteru jednostki samorządu terytorialnego. Stanowi ona jednocześnie system wartości wyznaczający podstawowe ramy i kierunki działań przy formułowaniu celów strategicznych i operacyjnych niniejszej Strategii.

Wizja dla gminy Kamieniec Ząbkowicki w kontekście realizacji Strategii brzmi:

Gmina Kamieniec Ząbkowicki to nowoczesna, zintegrowana i bezpieczna wspólnota, zapewniająca wszystkim mieszkańcom równy dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych. Samorząd, instytucje i lokalna społeczność działają we współpracy na rzecz wzmacniania kapitału społecznego, aktywności obywatelskiej oraz trwałych więzi międzypokoleniowych. Dzięki temu gmina tworzy odpowiednie warunki do rozwoju, oferuje wysoką jakość życia oraz buduje silne poczucie przynależności i odpowiedzialności za wspólne dobro.

Misja powinna wyznaczać kierunki dla wszystkich podejmowanych działań, wskazywać wartości jakimi ma kierować się gmina Kamieniec Ząbkowicki oraz określać dla kogo i w jakim zakresie podejmowane będą działania społeczne.

Misja dla gminy Kamieniec Ząbkowicki w kontekście realizacji Strategii brzmi:

Misją gminy Kamieniec Ząbkowicki jest wspieranie zrównoważonego rozwoju społecznego oraz systematyczne podnoszenie jakości życia mieszkańców. Gmina realizować będzie misję poprzez działania profilaktyczne, opiekuńcze i integracyjne, ukierunkowane na ograniczanie wykluczenia społecznego i wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa. Samorząd dba o zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji, pracy i usług zdrowotnych, wspiera aktywność obywatelską oraz lokalne inicjatywy, budując otwartą, solidarną i odpowiedzialną wspólnotę.

12. Cele strategiczne i operacyjne

Proces realizacji wyznaczonych powyżej wizji i misji wymaga określenia celów strategicznych planowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań, które są konieczne do skutecznego rozwiązywania kluczowych, zidentyfikowanych problemów społeczności lokalnej.

W niniejszej Strategii wyodrębniono cztery cele strategiczne, dla każdego z nich wskazano:

- cele operacyjne, będące rozwinięciem celów nadrzędnych,
- kierunki działań służące do ich realizacji,
- podmioty i partnerzy odpowiedzialni za ich realizację,
- zestaw wskaźników służących monitorowaniu postępów,
- prognozy zmian wynikające z realizacji działań.

Podczas wyznaczenia celów strategicznych uwzględniono główne grupy odbiorców lub stref działania, do których należą: rodzina, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, zagrożenie wykluczeniem społecznym lub marginalizacją oraz jakość życia mieszkańców. Sprawna i efektywna realizacja przyjętych zapisów Strategii będzie możliwa poprzez wzajemną integrację kierunków działań. Cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, zawierające uwzględnienie realizatorów i partnerów w realizacji poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania, wskaźniki, oraz prognozę zmian przedstawiono poniżej w postaci tabel.

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi i aktywnemu uczestnictwu społecznego dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom i ich skutkom.

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych.

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie postaw obywatelskich oraz integracji społecznej poprzez budowanie otwartej, angażującej i dialogicznej wspólnoty lokalnej.

Cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 wyznaczają kierunki długofalowych działań samorządu lokalnego oraz partnerów społecznych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców.

Cel strategiczny nr 1: Wzmacnianie rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi i aktywnemu uczestnictwu społecznego dzieci i młodzieży – rodzina stanowi podstawowe środowisko wychowawcze, a jej kondycja ma bezpośredni wpływ na poziom dobrostanu najmłodszych mieszkańców gminy. Wyzwania jak m.in. ograniczony dostęp do specjalistów (psychologów, pedagogów), narastająca skala problemów zdrowia psychicznego wśród młodzieży czy rosnące potrzeby opiekuńcze i edukacyjne wymagają kompleksowego działania samorządu. Cel ma odpowiadać na konieczność wzmacniania kompetencji rodzin, eliminacji barier w dostępie do wsparcia oraz rozwoju oferty edukacyjnej, profilaktycznej i kulturalnej dla dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom i ich skutkom – źródłem marginalizacji jest m.in. trudna sytuacja na rynku pracy, brak kwalifikacji, ograniczone kompetencje społeczne czy problemy związane z uzależnieniami. W gminach o ograniczonym dostępie do rynku pracy zjawisko to może przybierać trwały charakter. Cel strategiczny w założeniu ma skupiać się na kompleksowych działaniach na rzecz aktywizacji zawodowej, zwiększania dostępności usług społecznych, profilaktyki uzależnień oraz wsparcia rodzin dotkniętych ubóstwem. Realizacja celu jest kluczowa dla zapobiegania wykluczeniu oraz ograniczenia kosztów społecznych i gospodarczych marginalizacji.

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych – starzenie się społeczeństwa oraz rosnące potrzeby osób niesamodzielnych wymuszają intensyfikację działań w zakresie opieki długoterminowej, rehabilitacji i usług wspierających samodzielność. Cel odpowiada konieczności rozbudowy lokalnego wsparcia, tak aby umożliwić jak najdłuższe funkcjonowanie mieszkańców w swoim środowisku, a jednocześnie odciążać rodziny i opiekunów. Wpisuje się to również w kierunki polityki senioralnej i inkluzywnej na poziomie krajowym.

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie postaw obywatelskich oraz integracji społecznej poprzez budowanie otwartej, angażującej i dialogicznej wspólnoty lokalnej - cel odpowiada na rosnącą różnorodność społeczną i kulturową, związaną m.in. z migracjami zarobkowymi, osiedlaniem się cudzoziemców oraz wyzwaniami integracyjnymi. Wzmacnianie kapitału

społecznego stanowić będzie fundament rozwoju lokalnej wspólnoty gminy. Cel obejmuje także budowanie więzi sąsiedzkich, rozwój ekonomii społecznej oraz promowanie postaw otwartości i tolerancji, co przyczynia się do zmniejszania konfliktów społecznych i zwiększenia spójności lokalnej. Realizacja celu ma pełnić także funkcję wzmacniania samoorganizacji mieszkańców, rozwoju wolontariatu, inicjatyw oddolnych i partycypacji obywatelskiej. Całość podejmowanych działań w ramach celu ma sprzyjać bezpieczeństwu społecznemu, korzystnie wpływać na aktywność społeczną mieszkańców oraz poprawiać jakość życia.

Realizacja czterech celów strategicznych przyczyni się do budowy zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia społecznego w gminie Kamieniec Ząbkowicki. Osiągnięcie zakładanych rezultatów pozwoli na zwiększenie aktywności i samodzielności mieszkańców, poprawę jakości życia osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej a także rozwój kapitału społecznego opartego na solidarności, współpracy i odpowiedzialności za wspólne dobro.

W dalszej części dokumentu przedstawiono cztery cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi oraz proponowanymi kierunkami działań. Zestawienie w formie tabelarycznej umożliwia przejrzyste zaprezentowanie powiązań pomiędzy celami, działaniami oraz oczekiwanymi efektami społecznymi. Przedstawione tabele stanowią praktyczne narzędzie planowania i koordynacji polityki społecznej, wspierające skuteczną realizację założeń strategii oraz monitorowanie postępów w osiąganiu wyznaczonych celów. Poniżej w tabelach przedstawiono cele strategiczne niniejszej Strategii wraz z przyporządkowanymi do nich celami operacyjnymi, kierunkami działań, jednostkami realizującymi, źródłami finansowania, wskaźnikami osiągnięcia działań oraz prognozowanymi zmianami

Tabela 14 Cele strategiczne gminy Kamieniec Żąbkowski

Cel strategiczny nr 1. Wzmacnianie rodziny oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi i aktywnemu uczestnictwu społecznego dzieci i młodzieży					
Cele operacyjne	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
1.1. Wzmacnianie zasobów i kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wspieranie ich samodzielności w rozwiązywaniu trudności życiowych	Integrowanie rodzin poprzez organizowanie lokalnych wydarzeń rekreacyjnych, kulturalnych i międzypokoleniowych sprzyjających budowaniu więzi oraz aktywności społecznej	Urząd Miejski, Biblioteka, Miejskie Centrum Kultury, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost zaangażowania społecznego i integracji rodzin w życiu społecznym, - większa aktywność instytucji w zakresie animacji życia społecznego
	Zapewnienie stałej i skoordynowanej współpracy OPS ze szkołami oraz poradnią psychologiczno-pedagogiczną w zakresie monitorowania sytuacji dzieci i młodzieży oraz wzmacniania kontaktu z rodzicami	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wymienionych informacji, - liczba wspólnych spotkań, - liczba zgłoszonych i objętych wsparciem rodzin	- wczesne rozpoznawanie problemów rodzinnych i skuteczniejsze wsparcie dzieci, - poprawa przepływu informacji między instytucjami
	Upowszechnianie informacji o poradnictwie rodzinnym oraz lokalnych usługach wsparcia psychologicznego, prawnego i pedagogicznego	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji o poradnictwie i wsparciu, - liczba kampanii informacyjnych,	- zwiększenie liczby punktów informacyjnych, - wzrost świadomości mieszkańców o dostępnych formach wsparcia, - skuteczniejsze wykorzystanie istniejących usług i programów pomocy
	Realizowanie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców i opiekunów w zakresie kompetencji wychowawczych, profilaktyki	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, psycholodzy i specjaliści	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie, - liczba uczestników	- umacnianie pozytywnego wizerunku rodziny i kompetencji rodzicielskich, - zwiększenie profilaktyki w zakresie przemocy domowej

uzależnień oraz zapobiegania przemocy		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
Zapewnianie wypłaty świadczeń materialnych i finansowych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz z poszanowaniem indywidualnych potrzeb	Urząd Miejski, OPS, PCPR, placówki oświatowe, placówki medyczne, organizacje pozarządowe, organizacje charytatywne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa	- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, - wzrost efektywności systemu pomocy finansowej
Prowadzenie pracy socjalnej, w tym asystentury rodziny, opracowywanie indywidualnych planów pomocy oraz monitorowanie i reintegracja dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (praca socjalna), - liczba planów pomocy	- poprawa funkcjonowania rodzin i ograniczenie interwencji kryzysowych, - wzrost skuteczności działań pracowników socjalnych, - wzrost skuteczności wsparcia i poprawa stabilności rodzin
Organizowanie spotkań środowiskowych promujących pozytywne wzorce życia rodzinnego oraz wymianę doświadczeń	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych spotkań, - liczba uczestników	- zwiększenie integracji społecznej i wzmocnienie więzi rodzinnych, - aktywizacji lokalnych liderów i społeczników, - zwiększenie liczby asystentów rodziny
Realizowanie działań reintegracyjnych wspierających trwały i bezpieczny powrót dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, PCPR, Sądy, kuratorzy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, - liczba powrotów dzieci do rodzin, - liczba rodzin objętych procesem reintegracji	- poprawa efektywności systemu pieczy zastępczej i trwałości powrotów dzieci do rodzin, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej

	Realizowanie programów socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje terapeutyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci korzystających z programów socjoterapii, - liczba programów	- zwiększenie wsparcia psychologicznego dla dzieci z rodzin ryzyka, - poprawa kompetencji emocjonalnych uczestników
	Organizowanie zajęć alternatywnych oraz bezpiecznych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, wspierających ich rozwój społeczny i emocjonalny	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe, organizacje młodzieżowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	- liczba dzieci uczestniczących w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego, - liczba wydarzeń	- ograniczenie zachowań ryzykowanych i wzrost aktywności młodzieży, - lepsza współpraca instytucji w organizacji działań profilaktycznych
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pracujących na rzecz rodzin, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów i asystentów rodziny	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, ośrodki szkoleniowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób z obszaru wsparcia rodziny objętych szkoleniami, - liczba zrealizowanych szkoleń	- podniesienie jakości usług i profesjonalizacji systemu wsparcia rodzin, - zwiększenie motywacji i kompetencji kadry pomocowej
1.2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpiecznych, zdrowych i sprzyjających wszechstronnemu rozwojowi warunków wychowania, edukacji i aktywności społecznej	Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego: świetlic, klubów, ognisk oraz działań z zakresu pracy podwórkowej	OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego, - liczba uczestników zajęć w ramach placówek, - liczba godzin zajęć tygodniowo	- zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych dla dzieci, - rozwój oferty pozaszkolnej sprzyjającej integracji i bezpieczeństwu dzieci i młodzieży
	Organizowanie zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży oraz wspieranie ich aktywności fizycznej	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba klubów i organizacji działających na rzecz dzieci młodzieży, - liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców, - liczba zorganizowanych wydarzeń aktywizujących	- wzrost aktywności młodzieży i rozwój pasji, - wzmocnienie roli instytucji kultury i sportu w wychowaniu młodych mieszkańców

Realizowanie zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień, przemocy rówieśniczej, zdrowego stylu życia oraz higieny cyfrowej	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, MRKPA, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wdrożonych programów profilaktycznych dotyczących zdrowego stylu życia i przeciwdziałania uzależnieniom, - liczba uczestników w ramach działania	- zwiększenie świadomości uczniów i rodziców na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami, - rozwój współpracy międzyszkolnej z instytucjami w zakresie profilaktyki, - zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń cyfrowych, - rozwój kompetencji cyfrowych i wychowawczych kadry nauczycielskiej
Podnoszenie jakości pracy szkół poprzez doskonalenie nauczycieli, wsparcie pedagogów oraz doposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba placówek szkolnych wyposażonych w nowe pomoce i narzędzia edukacyjne, - liczba nauczycieli i pedagogów, u których zwiększone zostały kwalifikacje i umiejętności	- poprawa jakości nauczania i warunków edukacyjnych, - zwiększenie motywacji i kompetencji nauczycieli
Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych: kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej poprzez organizację konkursów, turniejów i wydarzeń międzyszkolnych	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, organizacje pozarządowe, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych zajęć pozalekcyjnych, - liczba dzieci i młodzieży korzystających z dodatkowej oferty edukacyjnej	- wzrost aktywności pozaszkolnej uczniów i integracji rówieśniczej, - rozwój talentów i umiejętności społecznych
Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez realizację zajęć wyrównawczych, rozwijanie wolontariatu uczniowskiego, prowadzenie programów stypendialnych oraz udzielanie pomocy materialnej	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, MRKPA, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczniów korzystających ze stypendiów i zasiłków szkolnych, - liczba dzieci objętych zajęciami wyrównawczymi	- poprawa wyników edukacyjnych uczniów i większa dostępność pomocy materialnej, - ograniczenie barier w dostępie do edukacji, - wyrównywanie szans w dostępie do edukacji i zajęć dodatkowych

	Zwiększanie dostępności i jakości wsparcia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w tym poprawa dostępności placówek edukacyjnych i usług specjalistycznych	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, PCPR, organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnościami, Policja, organizacje młodzieżowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych nauczaniem lub wsparciem, - liczba placówek, w których usunięto bariery architektoniczne	- zwiększenie integracji i uczestnictwa uczniów z niepełnosprawnościami w edukacji, - poprawa dostępności infrastrukturalnej i kadrowej placówek oświatowych
1.3. Podnoszenie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz wzmacnianie ochrony, pomocy i działań naprawczych wobec osób doznających i stosujących przemoc	Udzielanie pomocy rodzinom doznającym przemocy poprzez wszczynanie i prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”	MKRPA, OPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba założonych „Niebieskich Kart”, - liczba osób doznających przemocy domowej, - liczba osób stosujących przemoc domową	- wzrost skuteczności reagowania instytucji na przypadki przemocy, - poprawa współpracy między służbami w zakresie interwencji i pomocy
	Realizowanie działań informacyjnych obejmujących dystrybucję materiałów edukacyjnych dotyczących praw oraz dostępnych form wsparcia	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rozpowszechnionych informacji na temat realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba odbiorców kampanii	- zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, - ułatwienie dostępu do informacji i pomocy specjalistycznej
	Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, pedagogicznej, socjalnej i medycznej oraz do miejsc w ośrodkach wsparcia	OPS, MKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, poradnie specjalistyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba udzielonych konsultacji i wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc, - liczba osób objętych pomocą - liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy domowej	- zwiększenie liczby osób korzystających z kompleksowego wsparcia, - poprawa jakości współpracy interdyscyplinarnej w udzielaniu pomocy, - zwiększenie bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy,
	Kierowanie osób stosujących przemoc do programów korekcyjno-edukacyjnych oraz monitorowanie efektów ich uczestnictwa	OPS, MKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, sądy i prokuratura	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób skierowanych do udziału w programie, - liczba zrealizowanych programów	- zwiększenie skuteczności działań korekcyjnych, - zmniejszenie liczby przypadków powrotu do zachowań przemocowych

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy oraz udzielania wsparcia osobom jej doświadczającym	OPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, instytucje szkoleniowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podmiotów współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba uczestników, - liczba szkoleń	- rozszerzenie współpracy międzysektorowej w obszarze przeciwdziałania przemocy, - zwiększenie społecznego zaangażowania w profilaktykę
Podnoszenie kompetencji kadr instytucji i organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy, w szczególności w zakresie diagnozy, interwencji oraz pracy z rodziną	OPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, instytucje szkoleniowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formatach szkoleniowych podnoszące kompetencje, - liczba warsztatów	- wzrost profesjonalizacji i skuteczności działań podmiotów społecznych, - rozwój partnerstwa lokalnego w obszarze pomocy rodzinie
Organizacja warsztatów i szkoleń dla różnych grup społecznych dotyczących rozpoznawania sygnałów przemocy oraz właściwych sposobów reagowania	OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, Policja, PCPR, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób biorących udział w warsztatach i/ lub szkoleniach, - liczba kampanii	- wzrost wiedzy mieszkańców i przedstawicieli instytucji o mechanizmach przemocy, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w reagowanie
Realizowanie kampanii społecznych promujących sprzeciw wobec przemocy oraz informujących o dostępnych formach pomocy i wsparcia	Urząd Miejski, OPS, PCPR, placówki oświatowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba akcji społecznych i/ lub kampanii na temat przeciwdziałania przemocy domowej, - liczba zdiagnozowanych przypadków	- zwiększenie rozpoznawalności lokalnych działań profilaktycznych, - poprawa postaw społecznych wobec zjawiska przemocy
Prowadzenie monitoringu i diagnozy zjawiska przemocy w gminie oraz planowanie i organizacja grup wsparcia dla osób potrzebujących	OPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, PCPR, sądy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,	- usprawnienie systemu wczesnego reagowania i monitoringu, - zwiększenie efektywności działań profilaktycznych i pomocowych

				- liczba zdiagnozowanych przypadków	
	Tworzenie i prowadzenie lokalnych grup wsparcia dla osób doznających przemocy	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, Zespół Interdyscyplinarny, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, Policja, instytucje rządowe, samorządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób doznających przemocy, - liczba uczestników	- wzmocnienie wsparcia emocjonalnego i społecznego dla osób dotkniętych przemocą, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracji społecznej

Cel strategiczny nr 2: Ograniczanie zjawisk marginalizacji społecznej poprzez przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu oraz uzależnieniom i ich skutkom

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
2.1. Zwiększanie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez rozwijanie współpracy z instytucjami rynku pracy, wzmacnianie poradnictwa zawodowego oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji i kompetencji mieszkańców	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie ofert pracy, poradnictwa, szkoleń, staży oraz organizacja robót publicznych, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego	OPS, PUP, CIS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób korzystających z form przeciwdziałania bezrobociu realizowanych przy współudziale PUP, - liczba bezrobotnych skierowanych do prac społecznie użytecznych, - liczba bezrobotnych skierowanych do robót publicznych, - liczba bezrobotnych odbywających staż	- wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie po zakończeniu programów aktywizacyjnych, - większa skuteczność współpracy OPS–PUP w zakresie wymiany informacji o potrzebach rynku pracy
	Promowanie przedsiębiorczości i ekonomii społecznej oraz wsparcie w zakładaniu działalności gospodarczej i spółdzielni socjalnych	OPS, PUP, CIS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie gminy, - liczba inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej	- wzrost liczby podmiotów ekonomii społecznej, - rozwój lokalnych mikroprzedsiębiorstw i inicjatyw społecznych, - większa samowystarczalność ekonomiczna mieszkańców

Prowadzenie indywidualnej pracy socjalnej, obejmującej realizację kontraktów socjalnych oraz indywidualnych planów działań przy zaangażowaniu doradców zawodowych i asystentów rodziny	OPS, CIS, PUP, Urząd Miejski, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, doradcy zawodowi, asystenci rodziny	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zawartych kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi, - liczba osób objętych indywidualną pracą socjalną	- zwiększenie skuteczności pracy socjalnej, - poprawa sytuacji zawodowej i życiowej uczestników, - wzrost motywacji do aktywizacji zawodowej
Zapewnienie dostępu do świadczeń osobom i rodzinom, dla których bezrobocie stanowi główne źródło trudności życiowych	OPS, PUP, Urząd Miejski, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, doradcy zawodowi, asystenci rodziny	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób dotkniętych problemem bezrobocia objętych pomocą materialną i niematerialną	- stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dotkniętych bezrobociem; zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego
Realizacja programów i projektów aktywizujących osoby bezrobotne i bierne zawodowo, ukierunkowanych na reintegrację społeczną i zawodową	OPS, PUP, CIS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wdrożonych projektów/ programów dla osób bezrobotnych, - liczba osób, które zakończyły udział z efektem zatrudnieniowym	- zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej mieszkańców; rozwój partnerstw międzyinstytucjonalnych, - większe wykorzystanie środków zewnętrznych (EFS+, FEP)
Inicjowanie działań na rzecz pozyskiwania inwestorów poprzez promocję gminy, przygotowanie terenów inwestycyjnych oraz stosowanie instrumentów zachęcających przedsiębiorców do lokowania działalności	OPS, PUP, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podjętych inicjatyw, - liczba pozyskanych inwestorów, - powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, - wzrost liczby miejsc pracy; rozwój lokalnego rynku gospodarczego
Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz partnerami rynku pracy przy realizacji projektów	OPS, PUP, CIS, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, pracodawcy lokalni, Inkubatory przedsiębiorczości	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznymi, w tym NGO, - liczba beneficjentów objętych wsparciem	- rozwój współpracy międzysektorowej, - lepsze dopasowanie działań aktywizacyjnych do potrzeb mieszkańców,

	aktywizacyjnych i usług towarzyszących		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		- zwiększenie skuteczności reintegracji zawodowej
2.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez efektywne wykorzystanie instrumentów pomocy społecznej oraz rozwijanie usług osłonowych adekwatnych do zróżnicowanych potrzeb osób i rodzin	Udzielanie wsparcia materialnego i finansowego oraz zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa i problemami żywioowymi, - zakres udzielonych form wsparcia	- poprawa sytuacji bytowej rodzin, - zwiększenie dostępności pomocy specjalistycznej, - ograniczenie skali ubóstwa
	Podnoszenie kompetencji życiowych mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz racjonalnego gospodarowania budżetem domowym	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, doradcy zawodowi	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych działaniami, - liczba zorganizowanych warsztatów i szkoleń, - liczba osób, które poprawiły swoją sytuację życiową	- wzrost umiejętności zarządzania budżetem domowym, - ograniczenie zależności od pomocy instytucjonalnej
	Realizacja programów osłonowych dla dzieci z rodzin o niskich dochodach, obejmujących dożywianie, odzież, wyprawki szkolne oraz formy aktywnego wypoczynku	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba dzieci objętych dożywianiem, - liczba przyznanych stypendiów lub wyprawek szkolnych, - liczba dzieci korzystających z wypoczynku letniego i zimowego	- wzrost liczby dzieci objętych wsparciem oraz zwiększenie dostępności programów osłonowych, - stabilność finansowania programów osłonowych i ciągłości realizacji, - poprawa warunków życia dzieci z rodzin ubogich
	Wsparcie osób usamodzielnianych, w tym opuszczających pieczę zastępczą, w zakresie mieszkalnictwa, zatrudnienia i prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, PCPR	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób usamodzielnianych objętych wsparciem, - liczba osób, które uzyskały zatrudnienie lub mieszkanie, - liczba wypłaconych świadczeń na zagospodarowanie	- stopniowy wzrost liczby osób usamodzielnianych korzystających z pomocy, - poprawa efektywności usamodzielnienia dzięki lepszej koordynacji międzyinstytucjonalnej
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami kościelnymi w obszarze	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wspólnych projektów i inicjatyw, - liczba podpisanych umów partnerskich lub porozumień	- systematyczny rozwój współpracy, - wzrost liczby inicjatyw partnerskich,

	pomocy osobom ubogim i bezdomnym		Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		- powstawanie stałych form współdziałania z NGO i sektorem religijnym
	Organizowanie i wspieranie zbiórek oraz akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych	Urząd Miejski, OPS, placówki oświatowe, Kościół, organizacje pozarządowe, NGO, Caritas, PCK	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych zbiórek i akcji charytatywnych, - liczba osób objętych pomocą rzeczową	- zwiększenie świadomości społecznej i solidarnej mieszkańców, - coroczny wzrost liczby inicjatyw oddolnych i udziału wolontariuszy
	Prowadzenie pracy socjalnej oraz realizacja indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, w tym zapewnianie tymczasowego schronienia	Urząd Miejski, OPS, instytucje rządowe, samorządowe, PCPR, Kościół, ochrona zdrowia, placówki oświatowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób objętych pomocą, - liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, - liczba osób, którym zapewniono schronienie	- spadek liczby osób długotrwale bezdomnych, - poprawa skuteczności programów reintegracji społecznej, - skuteczniejsza identyfikacja osób zagrożonych bezdomnością
	Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego poprzez opracowywanie analiz i raportów oraz podejmowanie działań prewencyjnych	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Policja, GUS	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych analiz i raportów, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi	- rozwój systemu monitorowania zjawisk społecznych, - zwiększenie dostępności danych lokalnych, - podniesienie skuteczności planowanych działań interwencyjnych
2.3. Rozszerzanie działań profilaktycznych w obszarze uzależnień oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia terapeutycznego i środowiskowego osobom uzależnionym oraz ich rodzinom	Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rozwój ofert zajęć pozalekcyjnych sprzyjających bezpiecznemu spędzaniu czasu	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, Biblioteka, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, - liczba uczestników zajęć, - liczba zrealizowanych godzin zajęć pozalekcyjnych	- wzrost uczestnictwa dzieci i młodzieży w działaniach profilaktycznych, - spadek zachowań ryzykowanych i nadużywania substancji psychoaktywnych
	Organizacja kampanii oraz działań środowiskowych promujących zdrowy styl życia i ograniczających zachowania ryzykowne	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, placówki oświatowe, podmioty medyczne, organizacje	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba przeprowadzonych kampanii i wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba wydanych materiałów informacyjnych	- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego,

		pozarządowe, NGO, media lokalne	organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		- większa liczba inicjatyw promujących zdrowy styl życia
	Koordynacja współpracy międzyinstytucjonalnej dla spójnych działań profilaktycznych i edukacyjnych	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, Policja, parafie, wolontariusze	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba spotkań koordynacyjnych, - liczba wspólnych inicjatyw międzyinstytucjonalnych	- powstanie lokalnego systemu współpracy w zakresie profilaktyki, - lepsza koordynacja działań i redukcja dublowania inicjatyw
	Udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym uzależnieniami poprzez pomoc rzeczową i finansową adekwatną do zdiagnozowanej sytuacji	Urząd Miejski, OPS, MKRPA, NGO, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, organizacje pomocowe, kuratorzy, placówki terapeutyczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba rodzin objętych wsparciem, - liczba przyznanych świadczeń rzeczowych i finansowych	- poprawa sytuacji bytowej rodzin z problemem uzależnień, - ograniczenie zjawiska współuzależnienia i przemocy domowej
	Monitoring zjawisk uzależnień alkoholowych, narkotykowych i behawioralnych oraz identyfikacja nowych zagrożeń w tym obszarze	OPS, MKRPA, Policja, organizacje pozarządowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba raportów i analiz, - częstotliwość aktualizacji danych, - liczba nowych zidentyfikowanych zjawisk	- lepsze rozpoznanie skali problemu uzależnień, - dostosowanie programów profilaktycznych do aktualnych zagrożeń
	Prowadzenie działań edukacyjnych wobec sprzedawców napojów alkoholowych oraz realizacja kontroli punktów sprzedaży w zakresie przeciwdziałania sprzedaży alkoholu osobom nieletnim	OPS, MKRPA, Policja, organizacje handlowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeszkolonych sprzedawców napojów alkoholowych, - liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu, - liczba zrealizowanych interwencji	- zwiększenie świadomości sprzedawców, - spadek przypadków sprzedaży alkoholu osobom nieletnim

	Organizacja szkoleń i warsztatów dla rodziców w zakresie profilaktyki uzależnień oraz rozwijania kompetencji wychowawczych	OPS, MKRPA, placówki oświatowe, Policja, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna, organizacje rodzinne, stowarzyszenia	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba warsztatów, - liczba uczestników, - poziom satysfakcji uczestników (badanie ankietowe)	- zwiększenie zaangażowania rodziców w działania profilaktyczne, - poprawa relacji rodzinnych i komunikacji z dziećmi
--	--	---	--	---	--

Cel strategiczny nr 3: Poprawa jakości życia seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób przewlekle chorych poprzez rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych i społecznych

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
3.1. Zapewnienie kompleksowych, łatwo dostępnych i skutecznych form wsparcia oraz opieki dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób przewlekle chorych, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb, poziomu samodzielności oraz możliwości funkcjonowania w środowisku lokalnym	Dostosowywanie przestrzeni publicznej oraz obiektów gminnych do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością oraz innych osób o szczególnych potrzebach	Burmistrz, Rada Miejska, PCPR, organizacje pozarządowe, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	- stopniowy wzrost liczby dostępnych obiektów, - poprawa jakości przestrzeni publicznej
	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi wspierającymi osoby starsze, przewlekle chore i osoby z niepełnosprawnościami	Burmistrz, Rada Miejska, OPS, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zawartych porozumień o współpracy, - liczba wspólnych projektów	- wzrost liczby partnerstw i wspólnych działań projektowych
	Koordinowanie wolontariatu sąsiedzkiego i młodzieżowego na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	Burmistrz, Rada Miejska, placówki oświatowe, organizacje młodzieżowe, parafie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zaangażowanych wolontariuszy, - liczba osób objętych wsparciem	- systematyczny wzrost zaangażowania wolontariuszy, - zwiększenie liczby beneficjentów podejmowanych działań
	Realizacja lokalnych programów osłonowych dla seniorów, osób	Burmistrz, Rada Miejska, OPS, NGO, PFRON	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba programów osłonowych, - liczba osób objętych wsparciem	- utrzymanie lub rozszerzenie zakresu wsparcia w odpowiedzi na potrzeby demograficzne

	z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych		Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozszerzanie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych, w tym wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, adekwatnie do rosnących potrzeb mieszkańców	Podmioty medyczne, OPS, pielęgniarki środowiskowe, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba godzin usług opiekuńczych, - liczba osób objętych wsparciem	- stały wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w związku ze starzeniem się populacji
	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dostosowanej do indywidualnej sytuacji i możliwości odbiorców wsparcia	Burmistrz, Rada Miejska, OPS, NGO, darczyńcy prywatni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba osób i rodzin objętych pomocą finansową, - liczba osób i rodzin objętych pomocą rzeczową	- utrzymanie stałego poziomu wsparcia z możliwością zwiększenia w okresach kryzysów ekonomicznych
	Rozwój oferty aktywizacji społecznej i zawodowej osób starszych i z niepełnosprawnościami	PUP, OPS, NGO, PCPR, instytucje edukacyjne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba uczestników programów, - liczba zrealizowanych szkoleń	- wzrost uczestnictwa w projektach aktywizujących i społecznych
	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pracujących z osobami wymagającymi wsparcia, w szczególności pracowników socjalnych, opiekunów i terapeutów.	Burmistrz, Rada Miejska, OPS, ośrodki szkoleniowe, NGO, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeszkolonych pracowników, - liczba zrealizowanych szkoleń rocznie	- stały wzrost kompetencji kadry i jakości obsługi mieszkańców
3.2. Przeciwdziałanie izolacji społecznej poprzez rozwój oferty aktywizującej i integrującej, wspierającej udział seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym,	Organizacja zajęć prozdrowotnych, edukacyjnych i społecznych rozwijających kompetencje, zainteresowania i aktywność uczestników	OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zajęć i podjętych inicjatyw, - liczba uczestników	- wzrost liczby osób korzystających z ofert aktywizacyjnych, - poprawa jakości życia i integracji społecznej

kulturalnym, edukacyjnym i obywatelskim	Rozbudowa i wspieranie oferty dla seniorów i osób z niepełnosprawnością, w tym miejsc spotkań oraz Klubów Seniora	OPS, Biblioteka, NGO, instytucje kultury, organizacje pozarządowe, organizacje senioralne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba miejsc spotkań i klubów seniora, - liczba uczestników	- systematyczny wzrost dostępności miejsc aktywności dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami
	Realizacja projektów i programów integracyjnych skierowanych do seniorów, osób przewlekle chorych i osób z niepełnosprawnościami	OPS, NGO, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba projektów i programów, - liczba uczestników	- zwiększenie uczestnictwa w programach integracyjnych, - zmniejszenie izolacji społecznej
	Ułatwianie dostępu do informacji i usług poprzez publikacje, materiały promocyjne oraz serwisy internetowe	OPS, Biblioteka, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydanych publikacji, - liczba odwiedzin dedykowanych serwisów internetowych	- poprawa dostępności informacji i usług, - zwiększenie korzystania z dostępnego wsparcia
	Budowanie partnerstw między instytucjami i organizacjami dla koordynacji działań i wzmacniania efektów wsparcia	OPS, NGO, PCPR, PFRON, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podpisanych porozumień, - liczba wspólnych działań	- zacieśnienie współpracy instytucjonalnej i społecznej, - lepsza koordynacja działań wsparcia
	Organizowanie wydarzeń edukacyjnych i kampanii informacyjnych zwiększających świadomość społeczną na temat potrzeb i barier osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami	OPS, placówki oświatowe, NGO, organizacje pozarządowe, media lokalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kampanii oraz wydarzeń, - liczba uczestników	- wzrost świadomości społecznej, - większe zaangażowanie lokalnej społeczności w działania wsparcia

3.3. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie potrzeb, wyzwań i potencjału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, a także kształtowanie postaw empatii, solidarności społecznej i integracji międzypokoleniowej w społeczności lokalnej	Upowszechnianie postaw opartych na szacunku i solidarności wobec osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez działania edukacyjne i promocyjne przełamujące bariery mentalne oraz budujące pozytywny wizerunek tych grup	Urząd Miejski, OPS, Biblioteka, media lokalne, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba kampanii edukacyjnych, - liczba uczestników wydarzeń	- wzrost świadomości społecznej i wrażliwości mieszkańców na potrzeby osób wymagających wsparcia
	Organizacja inicjatyw integracji międzypokoleniowej z udziałem przedszkoli, szkół, instytucji kultury oraz Klubów Seniora, sprzyjających wymianie doświadczeń i budowaniu więzi społecznych	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby seniora	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba projektów integracyjnych, - liczba uczestników	- wzrost kontaktów międzypokoleniowych, - lepsza integracja społeczna różnych grup wiekowych
	Prowadzenie kampanii i działań edukacyjnych przełamujących stereotypy oraz wzmacniających pozytywne postrzeganie starości i niepełnosprawności	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, media lokalne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydarzeń i kampanii, - liczba uczestników	- zmiana postaw społecznych, - wzrost tolerancji i akceptacji dla osób starszych i niepełnosprawnych
	Tworzenie grup wsparcia oraz programów mentoringowych sprzyjających wymianie doświadczeń, wzajemnej motywacji i umacnianiu solidarności społecznej w środowisku lokalnym	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, media lokalne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba grup wsparcia, - liczba uczestników	- wzrost poczucia bezpieczeństwa i samodzielności, - większe wsparcie emocjonalne i społeczne
	Rozwijanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie tworzenia miejsc pracy, organizacji praktyk	Urząd Miejski, PUP, lokalni przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii	- liczba utworzonych miejsc pracy/ praktyk, - liczba beneficjentów	- zwiększenie aktywności zawodowej osób wykluczonych,

	zawodowych oraz wdrażania innych form aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego
	Promowanie oraz wspieranie wolontariatu na rzecz osób starszych, samotnych oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym poprzez inicjowanie działań społecznych i programów wolontariackich	Urząd Miejski, OPS, Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, kluby seniora, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba inicjatyw wolontariackich, - liczba wolontariuszy	- wzrost aktywności społecznej i liczby osób zaangażowanych w działania wspierające grupy wymagające pomocy

Cel strategiczny nr 4: Wzmacnianie postaw obywatelskich oraz integracji społecznej poprzez budowanie otwartej, angażującej i dialogicznej wspólnoty lokalnej

Cel operacyjny	Kierunki działań	Jednostki realizujące i partnerzy	Źródła finansowania	Wskaźniki osiągnięcia działań	Prognozowane zmiany
4.1. Budowanie trwałych więzi społecznych oraz sprzyjających warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców we wspólnocie lokalnej poprzez rozwój partycypacji społecznej, inicjatyw integracyjnych oraz działań wolontariackich	Inicjowanie działań partycypacyjnych, takich jak konsultacje społeczne, debaty publiczne oraz kampanie informacyjno-edukacyjne, mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie wspólnoty lokalnej	Urząd Miejski, jednostki pomocnicze gminy, instytucje publiczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych konsultacji i debat, - liczba uczestników spotkań, - liczba zrealizowanych kampanii informacyjnych	- wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, - poprawa jakości komunikacji społecznej
	Promowanie i rozwijanie wolontariatu oraz inicjatyw sąsiedzkich we współpracy z oświatą i organizacjami społecznymi	Urząd Miejski, placówki oświatowe, parafie, organizacje społeczne, NGO, Rady Sołeckie	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wolontariuszy, - liczba inicjatyw, - liczba partnerów zaangażowanych w działania	- zwiększenie aktywności obywatelskiej i solidarności społecznej, - rozwój kultury współpracy
	Tworzenie przestrzeni i organizacja wydarzeń integracyjnych dla rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz	Urząd Miejski, OPS, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, placówki oświatowe, stowarzyszenia, lokalne grupy nieformalne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy,	- liczba zorganizowanych wydarzeń, - liczba uczestników, - liczba grup docelowych objętych wsparciem	- wzrost poziomu integracji społecznej i poczucia wspólnoty lokalnej, - wzrost liczby osób objętych wsparciem

	osób zagrożonych marginalizacją		organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni		
	Rozwijanie aktywności sportowej i rekreacyjnej mieszkańców poprzez modernizację, rozbudowę oraz utrzymanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Urząd Miejski, OPS, Biblioteka, kluby sportowe, organizacje społeczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów sportowych, - liczba wydarzeń sportowo-rekreacyjnych	- wzrost poziomu aktywności fizycznej mieszkańców, - poprawa jakości infrastruktury społecznej
	Zapewnienie atrakcyjnej i różnorodnej oferty kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej skierowanej do potrzeb różnych grup wiekowych	Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, artyści lokalni, liderzy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba wydarzeń kulturalnych, - liczba uczestników, - liczba partnerstw międzyinstytucjonalnych	- wzrost uczestnictwa mieszkańców w kulturze, - rozwój oferty lokalnych instytucji kultury
4.2. Wzmacnianie potencjału ekonomii społecznej oraz organizacji działających na rzecz dobra wspólnego poprzez udzielanie wsparcia, promocję inicjatyw i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej	Wspieranie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz organizacji pozarządowych poprzez doradztwo, szkolenia oraz wsparcie organizacyjne	Urząd Miejski, OPS, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy, ośrodki doradcze, lokalni przedsiębiorcy	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem, - liczba przeprowadzonych szkoleń, - liczba przeprowadzonych konsultacji	- wzrost liczby aktywnych podmiotów ekonomii społecznej, - zwiększenie ich stabilności organizacyjnej
	Promowanie dobrych praktyk w obszarze ekonomii społecznej poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych i działań edukacyjnych	Urząd Miejski, OPS, lokalni liderzy, organizacje pozarządowe, lokalni liderzy, lokalne media, instytucje publiczne, NGO	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, - liczba osób objętych działaniami promocyjnymi	- zwiększenie świadomości społecznej na temat ekonomii społecznej i roli trzeciego sektora
	Rozwijanie przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem poprzez organizację szkoleń, warsztatów i inicjatyw edukacyjnych	Urząd Miejski, OPS, PUP, instytucje szkoleniowe, NGO, przedsiębiorcy lokalni	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów, - liczba uczestników, - liczba osób, które podjęły aktywność zawodową	- poprawa sytuacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem, - wzrost liczby inicjatyw społeczno-gospodarczych

	Tworzenie i animowanie lokalnej sieci współpracy podmiotów ekonomii społecznej, instytucji publicznych oraz mieszkańców w celu realizacji wspólnych inicjatyw	Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, instytucje samorządowe, przedsiębiorstwa społeczne	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba partnerstw i inicjatyw sieciowych, - liczba spotkań i wydarzeń integracyjnych	- zwiększenie synergii działań sektora społecznego, - rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej
4.3. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej w celu zwiększenia dostępności oraz jakości usług świadczonych mieszkańcom, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich grup społecznych	Rozwój działalności świetlic wiejskich, w tym organizacja zajęć edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych	Urząd Miejski, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba aktywnie funkcjonujących świetlic, - liczba zorganizowanych wydarzeń	- zwiększenie integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich
	Rozbudowa oferty kulturalnej Miejskiego Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej i innych instytucji kultury ukierunkowanej na aktywizację społeczną	Urząd Miejski, Miejskie Centrum Kultury, Biblioteka, sołectwa, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba nowych inicjatyw kulturalnych, - liczba uczestników wydarzeń	- poszerzanie oferty kulturalnej, - wzrost uczestnictwa społecznego w wydarzeniach kulturalnych
	Realizacja działań inwestycyjnych mających na celu poprawę stanu technicznego, funkcjonalności oraz dostępności infrastruktury czasu wolnego, w tym obiektów kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych	Urząd Miejski, jednostki organizacyjne gminy, wykonawcy robót, organizacje sportowe	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zrealizowanych inwestycji, - łączna wartość nakładów inwestycyjnych	- poprawa dostępności infrastruktury i jakości przestrzeni publicznej
	Rozwój i utrzymanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym tras rowerowych, ścieżek spacerowych oraz szlaków turystycznych	Urząd Miejski, PTTK, NGO, zarządcy terenów	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- długość nowo utworzonych tras, - liczba zmodernizowanych odcinków	- wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej gminy, - zwiększenie dostępności do infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej dla mieszkańców gminy

	Zwiększanie bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez modernizację dróg, chodników, oświetlenia, przejść dla pieszych oraz miejsc postojowych	Urząd Miejski, Policja, Starostwo Powiatowe, wykonawcy inwestycji	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- długość wybudowanych dróg i chodników, - liczba przejść i punktów oświetleniowych	- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego, - poprawa jakości i dostępności do infrastruktury transportowej
	Rozszerzanie systemu monitoringu wizyjnego w lokalizacjach szczególnie narażonych na występowanie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży	Urząd Miejski, Policja, podmioty i jednostki odpowiedzialne za kwestie bezpieczeństwa publicznego	Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni	- liczba zamontowanych kamer monitoringu, - liczba objętych monitoringiem lokalizacji	- zmniejszenie liczby incydentów z udziałem dzieci i młodzieży, - ograniczenie zjawiska ryzykownych - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

13. Zarządzanie realizacją strategii

Zarządzanie strategiczne stanowi zbiór procesów umożliwiających skuteczne i terminowe reagowanie na zmiany zachodzące w otoczeniu, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności pomiędzy wyznaczonymi celami strategicznymi, a posiadanymi przez konkretną jednostkę zasobami. W praktyce zarządzanie strategiczne, o którym mowa obejmuje zestaw wytycznych wykorzystywanych przy podejmowaniu decyzji oraz realizacji działań w różnych obszarach funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego.

Zwyczajowo wyróżnia się cztery główne elementy zarządzania strategicznego, do których należą:

- horyzont planowania – określenie długoterminowych kierunków działań, obejmujących horyzont czasowy od kilku do kilkunastu lat,
- wątek celów – zbiór wartości, misja oraz cele strategiczne, gdzie w ramach ich podejmowane są konkretne działania i inicjatywy,
- przedmiot zarządzania – postrzegany jako zintegrowana całość, w której zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną spójną strategię, koordynującą działania całej jednostki (np. gminy),
- podmiot zarządzania – grupa bądź jednostka organizacyjna odpowiedzialna za zarządzanie strategiczne, będąca z reguły najważniejszym ogniwem.

W odniesieniu do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, przedmiotem zarządzania jest całość organizmu gminy, nie tylko jej tkanka społeczna. Podmiotem zarządzania w tym przypadku jest przede wszystkim samorząd gminny, jej jednostki organizacyjne i partnerzy zaangażowani w realizację Strategii.

13.1. Koordynacja

Zgodnie z art. 110 Ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) koordynacją realizacji Strategii w gminach zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej w tym przypadku jest to Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Urzędem Miejskim w Kamieńcu Ząbkowickim. Wspomniana instytucja będzie w największym stopniu odpowiedzialna za koordynację i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, tj. realizację poszczególnych zadań, włączenie innych podmiotów ekonomii społecznej do realizacji działań oraz koordynację ich prac, poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, promocję poszczególnych działań,

informowanie o postępach realizacji Strategii oraz monitorowanie realizacji wraz z ewentualną modyfikacją założeń strategicznych oraz ewaluację Strategii.

13.2. Programy i projekty

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 będzie realizowana w szczególności poprzez niniejsze programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy Gminy Kamieniec Ząbkowicki z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- oraz inne mają istotne znaczenia z punktu widzenia prowadzenia polityki społecznej.

Skuteczność wdrożenia niniejszej Strategii uzależniona będzie od wielu czynników, jednym z nich będzie wielkość środków finansowych będących w dyspozycji lub pozyskanych przez samorząd gminy Kamieniec Ząbkowicki oraz inne podmioty zaangażowane w realizację Strategii, przeznaczonych na opracowanie i wdrażanie dodatkowych programów i projektów zgodnych z kierunkami działań określonymi w dokumencie.

Realizowane programy i projekty powinny charakteryzować się efektywnością, skutecznością oraz celowością. Uchwalane mogą być stosownymi uchwałami Rady Miejskiej w Kamieńcu Ząbkowickim i w zależności od specyfiki realizowane w okresach rocznych, wieloletnich lub krótszych. Przedsięwzięcia i inicjatywy zgodne z zapisami strategicznymi ujętymi w niniejszym dokumencie, mogą być finansowane m.in. ze środków programów resortowych, w tym w ramach otwartych konkursów.

13.3. Źródła finansowania i ramy finansowe

Planowanie i realizacja działań w obszarze polityki społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki uzależniona jest w dużej mierze od poziomu i struktury wydatków budżetowych przeznaczonych na ten cel. Wielkość środków finansowych odzwierciedla zarówno skalę zadań własnych jednostki samorządowej w zakresie pomocy społecznej, ochrony, zdrowia i wspierania rodziny, jak i rosnące potrzeby mieszkańców. W analizowanym okresie przewiduje się utrzymanie tendencji wzrostowej wydatków, co wynika z konieczności dostosowania oferty wsparcia do zmieniających się warunków demograficznych, ekonomicznych i społecznych.

Określenie źródeł finansowania i ram finansowych Strategii wynika z art. 16b ust. 2 pkt. 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Finansowanie stanowi jeden z kluczowych i najważniejszych warunków skutecznej realizacji celów wyznaczonych w Strategii.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów strategicznych będą corocznie zabezpieczane w planach budżetowych właściwych jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za ich wdrożenie. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki własne budżetu gminy Kamieniec Ząbkowicki. Pełna realizacja Strategii wymaga jednak pozyskiwania środków zewnętrznych, aby móc skutecznie realizować zaplanowane działania.

Realizacja założeń Strategii, wymaga zapewnienia stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania. Skuteczna polityki społeczna opiera się nie tylko na środkach własnych gminy, lecz także na szerokim wykorzystaniu funduszy krajowych i europejskich oraz współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego szczebla. Do potencjalnych źródeł finansowania działań zawartych w Strategii należeć będą m.in.

- środki własne budżetu gminy Kamieniec Ząbkowicki – podstawowym źródłem finansowania działań z zakresu polityki społecznej są środki własne gminy. Zapewniają one bieżące funkcjonowanie instytucji i jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym OPS w Kamieńcu Ząbkowickim, a także finansują zadania własne jednostki samorządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej. Ze środków finansowane są m.in. świadczenia w formie pieniężnej i nie pieniężnej, usługi opiekuńcze, utrzymanie placówek wsparcia dziennego, działania profilaktyczne i projekty lokalne,
- budżet powiatu ząbkowickiego – współpraca z samorządem powiatowym umożliwia realizację zadań o charakterze ponadgminnym, w szczególności w zakresie pomocy rodzinie, wspierania osób z niepełnosprawnościami, pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania bezrobociu. Środki powiatowe przekazywane są m.in. za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Ząbkowicach Śląskich,
- budżet województwa dolnośląskiego – województwo jako podmiot odpowiedzialny za politykę społeczną w skali regionalnej, realizuje i współfinansuje programy wspierające gminy w zakresie przeciwdziałania wykluczenia społecznego, rozwoju usług społecznych i opiekuńczych oraz integracji zawodowej. Gmina Kamieniec Ząbkowicki może korzystać z dotacji celowych, grantów oraz projektów realizowanych w ramach regionalnych programów samorządu województwa,
- dotacje z budżetu państwa – znaczną część środków stanowią dotacje z budżetu państwa, przekazywane w ramach dofinansowania zadań własnych i zleconych gminie.

Dotacje te obejmują m.in. świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych, zasiłków stałych i celowych, a także obsługę programów rządowych,

- środki z funduszy krajowych – w tym środki Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Zdrowia czy Ministerstwa Edukacji i Nauki, przekazywane na realizację programów społecznych, profilaktycznych i edukacyjnych. W ramach tych funduszy możliwe jest finansowanie projektów innowacyjnych, pilotażowych lub skierowanych do szczególnych grup odbiorców,
- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) – środki z NFZ służą dofinansowaniu działań w zakresie ochrony zdrowia, w tym profilaktyki, opieki długoterminowej, rehabilitacji leczniczej oraz opieki psychiatrycznej i psychologicznej. Gmina współpracuje z placówkami medycznymi w celu zapewnienia kompleksowej opieki zdrowotnej osobom starszym, przewlekle chorym oraz osobom z zaburzeniami psychicznymi,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) – stanowi istotne źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Środki te przeznaczane są na dofinansowanie zadań związanych z likwidacją barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, rehabilitację zawodową i społeczną, a także realizację programów aktywizacyjnych i integracyjnych,
- Fundusz Pracy (FP) – finansuje działania z zakresu aktywizacji zawodowej i przeciwdziałania bezrobociu. Środki te wykorzystywane są do organizacji prac społeczne użytecznych, robót publicznych, szkoleń, staży i programów specjalnych, umożliwiających powrót na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym, w tym korzystających z pomocy społecznej,
- Fundusz Solidarnościowy – stanowi źródło finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, w tym programów takich jak: asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, opieka wytchnieniowa czy korpus wsparcia seniorów. Programy te mają za zadanie rozwój usług opiekuńczych, środowiskowych i wspólnotowych,
- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej – w perspektywie finansowej 2021–2027, gmina Kamieniec Ząbkowicki, może planować korzystanie z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej, w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Funduszu Spójności. Środki te będą mieć znaczący wpływ na rozwój usług społecznych, integrację społeczną i zawodową, rozwój infrastruktury opiekuńczej oraz działania na rzecz zdrowia psychicznego i aktywizacji seniorów.

Ramy finansowe Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy Kamieniec Ząbkowicki, tj. od środków finansowych własnych, pozyskanych przez jednostkę samorządową oraz ze źródeł wewnętrznych.

Zakłada się, że wysokość środków przeznaczanych corocznie na realizację zadań określonych w Strategii nie będzie niższa niż w roku poprzednim, pod warunkiem utrzymania poziomu dotacji na realizację zadań własnych i zleconych co najmniej na dotychczasowym poziomie. Precyzyjnie określenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację założeń strategicznych w poszczególnych latach jest utrudnione z racji szeregu czynników, takich jak:

- ramy czasowe obowiązywania Strategii,
- liczbę zadań przewidzianych do realizacji,
- liczbę i charakter podmiotów zaangażowanych w realizację działań ujętych w Strategii.

Powyższe czynniki i wiele innych wpływają na elastyczność planowania budżetu oraz wymagają każdorazowej oceny potrzeb i możliwości finansowych w danym roku budżetowym. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Wnioski dla Strategii w kontekście jej finansowania:

- priorytet finansowy – konieczne jest utrzymanie odpowiedniego poziomu finansowania zadań społecznych w kolejnych latach, przy jednoczesnym poszukiwaniu dodatkowych źródeł wsparcia w postaci np. środków zewnętrznych, dotacji celów czy funduszy europejskich,
- efektywność wydatkowania – wzrost środków finansowych powinien iść w parze z poprawą efektywności ich wykorzystania, m.in. poprzez integrację usług społecznych, lepsze planowanie inwestycji oraz rozwój współpracy między poszczególnymi instytucjami,
- rozwój kadr i infrastruktury – zwiększające się wydatki powinny wspierać rozwój kompetencji pracowników sektora społecznego oraz modernizację placówek pomocy społecznej,
- zrównoważony rozwój usług – wraz ze wzrostem nakładów finansowych istotne będzie także równomierne wzmocnianie wszystkich obszarów polityki społecznej: wsparcia rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną.

14. Monitoring, ewaluacja i aktualizacja

Monitoring

Monitoring realizacji Strategii polega na systematycznym gromadzeniu oraz analizie danych dotyczących realizacji celów określonych w założeniach strategicznych. Proces ten umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz identyfikację konieczności wdrożenia środków zaradczych lub nowych inicjatyw, których celem jest osiągnięcie wcześniej wyznaczonych celów. Monitoring stanowi również podstawę do planowania przyszłych działań, wskazując w jakim stopniu zrealizowane w danym okresie przedsięwzięcia przybliżyły jednostkę samorządową do realizacji wcześniej przyjętej wizji.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 jest wprowadzeniem w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na to, że Strategia jest dokumentem długookresowym, zawierającym istotne cele perspektywiczne, zostanie poddana okresowej weryfikacji, a w przypadku zaistnienia określonych okoliczności także zmianom korygującym. Podstawowym elementem koordynacji Strategii jest monitoring, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 jest koniecznym działaniem umożliwiającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowność ich wdrażania w życie. Celem w tym przypadku jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Sprawozdawczość na potrzeby monitoringu i ewaluacji postanowień Strategii prowadzona ma być w cyklach rocznych. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację monitoringu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim lub oddelegowany do tego zadania specjalny powołany Zespół ds. monitorowania realizacji Strategii. Sprawozdanie z realizacji Strategii sporządzane będzie do końca czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Podstawą opracowania sprawozdania będą dane zawarte w dokumentach już przekazywanych do instytucji nadrzędnych, takich jak ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim, sprawozdania resortowe oraz inne sprawozdania okresowe lub jednorazowe. Analiza tych dokumentów umożliwi ocenę stopnia realizacji celów Strategii bez konieczności tworzenia odrębnych narzędzi sprawozdawczych.

Sprawozdanie powinno zawierać opis zrealizowanych działań w odniesieniu do poszczególnych celów Strategii, analizę wartości mierników przyporządkowanych do poszczególnych celów, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,

weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania środków oraz identyfikację trudności napotkanych w realizacji założeń Strategii. Podstawowymi funkcjami monitoringu są: funkcja sprawdzająca, polegająca na systematycznym gromadzeniu danych i informacji o poziomie osiągnięcia założonych wskaźników oraz funkcja korygująca, umożliwiającą wprowadzenie do zapisów Strategii zmian wynikających z nowych uwarunkowań lub okoliczności, które wcześniej nie zostały uwzględnione.

Ewaluacja

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport, który przedstawi zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, pokazujące stopień realizacji założonych celów dokumentu. Raport ten będzie obejmował m.in. ocenę trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności oraz trwałości osiągniętych rezultatów. Za przeprowadzenie ewaluacji odpowiada Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Ząbkowickim, który pełni rolę głównego realizatora tego procesu. Końcowy raport powinien zostać opracowany do końca czerwca roku następującego po zakończeniu obowiązywania Strategii.

Dane pozyskane w ramach systematycznego monitoringu stanowią podstawę do ewaluacji, której celem jest zwiększenie adekwatności, efektywności oraz znaczenia efektów realizowanych działań. Strategia ma charakter elastyczny i powinna reagować na nowe wyzwania wynikające z dynamicznych zmian w otoczeniu społeczno-ekonomicznym. Projekt ewaluacji opiera się na analizie powiązań między podejmowanymi działaniami, a ich efektami.

Najczęściej stosowane kryteria ewaluacji obejmują:

- **trafność** – ocena zgodności celów Strategii oraz przyjętych metod z rzeczywistymi problemami i wyzwaniami społeczno-ekonomicznymi zidentyfikowanymi w diagnozie,
- **skuteczność** – analiza stopnia realizacji celów, efektywności zastosowanych metod, zaangażowania instytucji oraz wpływu czynników zewnętrznych na osiągnięte rezultaty,
- **efektywność** – ocena relacji między poniesionymi nakładami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a uzyskanymi efektami,
- **użyteczność** – ocena wszystkich efektów interwencji, zarówno planowanych, jak i ubocznych, w odniesieniu do społeczno-ekonomicznych wyzwań, także tych zmieniających się w czasie; ocena dokonywana jest po zakończeniu działań lub w ich końcowej fazie,
- **trwałość** – analiza utrzymania osiągniętych efektów, szczególnie pozytywnych, w średnio- i długoterminowej perspektywie po zakończeniu realizacji Strategii.

Podstawowym celem ewaluacji jest stałe doskonalenie skuteczności i efektywności działań, zarówno pod względem ich bezpośrednich rezultatów społecznych i gospodarczych, jak i w kontekście przejrzystości i promocji działań podejmowanych przez władze lokalne. Zgromadzone informacje oraz wnioski z ewaluacji zostaną przedstawione władzom lokalnym i udostępnione mieszkańcom, m.in. poprzez oficjalną stronę internetową gminy oraz profile w mediach społecznościowych.

Aktualizacja i analiza ryzyka

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych definiuje się jako możliwość zaistnienia zdarzeń, które mogą negatywnie wpłynąć na realizację jej postanowień. Występowanie ryzyka w otoczeniu może prowadzić do konieczności zmiany kierunków działań oraz osiąganych rezultatów i oddziaływać na kształt i przebieg wdrażania Strategii. Prawidłowo przeprowadzony proces identyfikacji i analizy ryzyka umożliwiające skuteczne zarządzanie procesem wdrażania Strategii a także podejmowanie działań zapobiegawczych i korygujących we właściwym czasie. Do źródeł ryzyka zaliczyć można m.in. przyczyny zewnętrzne, obejmujące globalne uwarunkowania polityczne i prawne, panującą sytuację w kraju, czynniki społeczne i kulturowe oraz wiele innych pozostających poza bezpośrednią kontrolą jednostki samorządowej, oraz przyczyny wewnętrzne, związane ze sposobem planowania działań w Strategii oraz czynnikami ludzkimi występującym w trakcie jej realizacji.

Proces zarządzania ryzykiem powinien składać się z następujących etapów: identyfikacja ryzyka i zagrożeń, ocena ryzyka i zagrożeń, określenie działań ograniczających ryzyko i zagrożenia, badanie efektywności wdrożonych działań korygujących.

W ramach przeprowadzenia procesu analizy ryzyka istotne jest poza zdefiniowaniem ryzyka w poszczególnych obszarach, także wskazanie odpowiednich i skutecznych działań zapobiegawczych, których celem jest minimalizacji lub eliminacja niekorzystnych zdarzeń. Zidentyfikowanie ryzyka może potencjalnie wystąpić w odniesieniu do wszystkich celów strategicznych i kierunków działań, które obowiązują w niniejszej Strategii. Analizując ryzyka pojawiające się na przestrzeni realizacji wdrażania Strategii, należy uwzględnić zarówno ich stopień prawdopodobieństwa (niski, średni, wysoki) oraz źródło (wewnętrzne lub zewnętrzne).

Strategia jest dokumentem planistycznym i zarazem charakteryzuje się otwartością, a wprowadzanie zmian w zapisach jej treści jest nie tylko możliwe, ale w niektórych przypadkach wręcz konieczne. Dla skutecznej realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, konieczne jest jej dostosowanie do aktualnych wyzwań społecznych, gospodarczych i prawnych. Wymóg ten

nabiera dużego znaczenia w kontekście dynamicznie postępujących zmian w kwestiach społeczno-ekonomicznych.

Konieczność dokonania korekt i aktualizacji w działaniach strategicznych może wynikać z wielu powodów m.in. ze zmian przepisów prawa, uwarunkowań społecznych i ekonomicznych, a także pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na rzecz realizacji celów strategicznych zawartych w Strategii. Lista możliwych przyczyn, dla których może zaistnieć konieczność wprowadzenia modyfikacji do Strategii jest długa i otwarta, dlatego też istotnym jest, aby możliwie skutecznie i szybko identyfikować wszelkie zachodzące zmiany i tym samym dopasować założenia strategiczne dokumentu do nowych uwarunkowań. Zaleca się, aby aktualizacja Strategii odbywała się nie rzadziej niż raz na dwa lata w przypadku zaistnienia okoliczności wymienionych powyżej, chyba że wyniki ewaluacji lub czynniki zewnętrzne jak np. możliwość pozyskania dodatkowych środków finansowych, wskazywać mogą na konieczność zmiany i dostosowania celów strategicznych i kierunków działań. Wówczas dopuszczalna jest możliwość aktualizacji dokumentu w trybie ad hoc, w kształcie i formie dostosowanej do bieżących potrzeb.

Głównymi czynnikami wymagającymi wprowadzania zmian i aktualizacji Strategii są zarówno uwarunkowania zewnętrzne, jak i wewnętrzne, a także zmiany w przepisach prawa. Strategia oraz jej założenia mogą być modyfikowane w następujących obszarach:

- **diagnostycznym** – gdy pojawią się nowe problemy społeczne lub podczas wcześniejszych prac diagnostycznych pominięto istotne zagadnienia,
- **planistycznym** – w przypadku konieczności uwzględnienia pominiętych wcześniej czynników istotnych dla realizacji celów lub weryfikacji wcześniej zaplanowanych działań,
- **wdrożeniowym** – jeśli podczas realizacji działań nastąpi zmiana podmiotów odpowiedzialnych, dotychczasowe działania okażą się nieadekwatne wobec potrzeb mieszkańców lub ulegną zmianie przepisy prawne albo warunki finansowe,
- **ewaluacyjnym** – w sytuacji pojawienia się nowych okoliczności wpływających na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Inicjatywę w zakresie aktualizacji Strategii mogą podejmować:

- władze lokalne gminy,
- podmioty realizujące zadania strategiczne, w tym Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamieńcu Żąbkowskim jako koordynator realizacji Strategii,
- inne podmioty, jeśli istnieje uzasadniona potrzeba ich udziału w procesie aktualizacji.

Aktualizacja Strategii przebiega zgodnie z procedurą przewidzianą dla jej uchwalenia i wymaga podjęcia stosownej uchwały przez Radę Miejską w Kamieńcu Ząbkowickim. Skuteczną metodą wprowadzania zmian jest również przeprowadzenie weryfikacji w drodze społecznego procesu konsultacyjnego, podobnego do tego, który towarzyszył opracowywaniu Strategii. Podczas aktualizacji należy uwzględniać nowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz poszczególnych grup społecznych, tak aby Strategia odpowiadała na aktualne i przyszłe wyzwania związane z prowadzeniem polityki społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki.

15. Podsumowanie i wnioski

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030, stanowi kontynuację dotychczasowego systemu wsparcia społecznego, z jednoczesnym rozszerzeniem go o nowe rozwiązania dostosowane do aktualnych i prognozowanych wyzwań społecznych. Jej założenia opierają się na odpowiednio opracowanej diagnozie problemów i potrzeb mieszkańców, przeprowadzonej w oparciu o aktualne wyniki badań i analiz lokalnych. Strategia określa także cele strategiczne oraz kierunki działań wynikające z analizy funkcjonowania systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W kolejnych latach Strategia przewiduje podejmowanie wielowektorowych działań zmierzających do rozszerzania i pogłębiania form wsparcia w różnych obszarach polityki społecznej, a także rozwijania współpracy z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dobra mieszkańców gminy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej wszelkie działania powinny w miarę możliwości prowadzić do usamodzielnienia osób i rodzin objętych wsparciem oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym. Przeprowadzona analiza problemów społecznych podkreśla również znaczenie tzw. nowych ryzyk socjalnych, wynikających ze zmian demograficznych i społeczno-ekonomicznych, obserwowanych w Polsce i innych krajach Europy. Realizacja zadań określonych w Strategii będzie prowadzona zgodnie z przyjętym harmonogramem oraz w odniesieniu do możliwości finansowych gminy Kamieniec Ząbkowicki. Dokument będzie podlegał systematycznej weryfikacji i aktualizacji, w zależności od zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej, potrzeb mieszkańców oraz obowiązujących przepisów prawa. Złożoność i różnorodność potrzeb społecznych, przy jednoczesnych ograniczeniach finansowych jednostki samorządu terytorialnego, uzasadnia konieczność zwiększenia efektywności polityki społecznej, m.in. poprzez racjonalne gospodarowanie środkami, pełniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów oraz wdrażanie rozwiązań o charakterze systemowym.

W realizacji Strategii kluczową rolę odgrywają podmioty ekonomii społecznej (PES), które wspierają działania gminy w zakresie integracji społecznej, reintegracji zawodowej oraz rozwoju usług społecznych świadczonych w bezpośredniej bliskości mieszkańców. Ich aktywność stanowi istotne uzupełnienie działań Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek organizacyjnych gminy. Priorytetem na lata 2026–2030 będzie dalsze wzmacnianie współpracy z PES, poprzez m.in. konkursy, partnerstwa oraz stosowanie klauzul społecznych, a także rozwój usług opiekuńczych, asystenckich i aktywizacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem ścieżek przejścia od edukacji i rehabilitacji do zatrudnienia. Zakłada się wzrost liczby współpracujących PES, liczby mieszkańców objętych procesami reintegracji oraz wartości zamówień publicznych z zastosowaniem kryteriów społecznych, co przyczyni się do poprawy jakości i dostępności usług społecznych.

Niniejsza Strategia zakłada, że osiągnięcie zamierzonych rezultatów będzie możliwe poprzez:

- dostosowanie oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, w tym rozwój rynku usług skierowanych dla seniorów oraz aktywizację tej grupy w różnych płaszczyznach,
- podejmowanie działań ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, przy uwzględnieniu warunków sprzyjających łączeniu pracy zawodowej z wychowaniem dzieci,
- wspieranie działań prospołecznych, wolontariatu i samopomocowych oraz rozwijanie umiejętności współpracy,
- wzmacnianie kapitału społecznego przy pomocy już istniejących i nowo powstałych organizacji pozarządowych oraz podmiotów pożytku publicznego,
- promowanie i rozwijanie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonalenie i rozwijanie dialogu społecznego poprzez m.in. badanie opinii i potrzeb lokalnej społeczności, promowanie działań profilaktycznych i zdrowotnych oraz edukacyjnych skierowanych zarówno do dorosłych mieszkańców jak i dzieci i młodzieży,
- zwiększanie dostępu do informacji dotyczących polityki społecznej podejmowanych przez władze lokalne, organizacje pozarządowe i inne grupy społeczne,
- interdyscyplinarna i wielosektorowa współpraca z instytucjami oraz organizacjami, mającymi realny wpływ na budowanie narzędzi służących zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców.

Realizacja Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026–2030 znacząco przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych, grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, opiekunów osób niesamodzielnych jak również pracowników wszystkich instytucji zaangażowanych w realizację polityki społecznej oraz wszystkich organizacji pozarządowych, które są ważnym filarem realizacji zadań w tym obszarze. Kompleksowe działania, oparte na współpracy wielu różnych podmiotów, umożliwią skuteczniejsze rozpoznawanie i eliminowanie barier społecznych, a także rozwój nowoczesnych form wsparcia dostosowanych do zmieniających się potrzeb całej społeczności lokalnej gminy Kamieniec Ząbkowicki. Strategia przewiduje stałą i regularną weryfikację oraz bieżące modyfikowanie podejmowanych działań, co przełoży się na bardziej elastyczne i skuteczne reagowanie na nowe wyzwania. W dłuższej perspektywie realizacja założeń Strategii przyczyni się do wyrównywania szans życiowych mieszkańców, ograniczania marginalizacji, niektórych grup społecznych oraz wzmocnienia kapitału społecznego jakimi są wszyscy mieszkańcy gminy. Efektem wspólnie prowadzonych działań i zaangażowania wielu różnych środowisk, pozwoli na wzrost poczucia bezpieczeństwa i satysfakcji życia, a także budowanie pozytywnego wizerunku gminy Kamieniec Ząbkowicki jako gminy rozwijającej się, otwartej i przyjaznej wszystkim jej mieszkańcom.

Załączniki

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Kamieniec Ząbkowicki - ogółem i w podziale na płeć.....	34
Wykres 2 Ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r.....	35
Wykres 3 Liczba urodzeń żywych - ogółem i w podziale na płeć w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	35
Wykres 4 Liczba zgonów - ogółem i w podziale na płeć w gminie Kamieniec Ząbkowickim w latach 2022-2024	36
Wykres 5 Liczba zawartych małżeństw i orzeczonych rozwodów w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	37
Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności w latach 2022-2024	72
Wykres 7 Stopa bezrobocia dla powiatu ząbkowickiego w latach 2022--2024	81
Wykres 8 Liczba korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024.....	81
Wykres 9 Liczba korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu ubóstwa w latach 2022-2024.....	84
Wykres 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w latach 2022-2024	87
Wykres 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu uzależnień od alkoholu w latach 2022-2024.....	95
Wykres 12 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu wystąpienia klęski żywiołowej w latach 2022-2024.....	107
Wykres 13 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu bezdomności w latach 2022-2024.....	108
Wykres 14 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu zdarzeń losowych w latach 2022-2024.....	109
Wykres 15 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu trudności w życiu po zwolnieniu z zakładu karnego w latach 2022-2024	110
Wykres 16 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Kamieniec Ząbkowicki z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2022-2024	111
Wykres 17 Płeć dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym.....	113
Wykres 18 Wiek dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym.....	114
Wykres 19 Wykształcenie dorosłych mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym	114
Wykres 20 Sytuacja życiowa mieszkańców. Jak ocenia Pan/ Pani swoją sytuację życiową?	115
Wykres 21 Jak ocenia Pani/ Pan wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami?	116
Wykres 22 Istotność problemów w środowisku lokalnym. Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?.....	117

Wykres 23 Popularne zjawiska. Jak powszechne na terenie gminy w Pani/ Pana ocenie jest zjawisko uzależnienia od następujących substancji?	118
Wykres 24 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?	119
Wykres 25 Najbardziej potrzebne działania profilaktyczne przeciwko uzależnieniom? Jakie działania są najbardziej potrzebne?	119
Wykres 26 Opieka zdrowotna. Jak ocenia Pan/ Pani stan opieki zdrowotnej na terenie gminy?	120
Wykres 27 Jak ocenia Pan/ Pani swoją kondycję psychiczną?	120
Wykres 28 Ocena potrzeby wsparcia dla osób. Czy w Pani/ Pana najbliższym otoczeniu są osoby, które – Pani/ Pana zdaniem – mogą potrzebować wsparcia psychicznego? ...	121
Wykres 29 Temat zdrowia psychicznego. Czy chciał(a)by Pani/ Pan, aby temat zdrowia psychicznego był poruszany w gminie częściej i z większym wsparciem władz lokalnych?	121
Wykres 30 Poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy. Czy czuje się Pani/ Pan bezpiecznie na terenie gminy?	122
Wykres 31 Znajomość osób doświadczających przemocy domowej. Czy w Pana/ Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?	123
Wykres 32 Znajomość miejsc, w których ofiara przemocy może uzyskać pomoc. Czy wie Pan/ Pani, gdzie może uzyskać pomoc osoba doświadczająca przemocy w Pana/ Pani rejonie zamieszkania?	123
Wykres 33 Przekonania mieszkańców na temat przemocy domowej. Czy uważa Pan/ Pani poniższe twierdzenia za prawdziwe?	124
Wykres 34 Przekonania mieszkańców na temat wychowywania dzieci. Czy zgadza się Pan/ Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?	125
Wykres 35 Współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Jak ocenia Pani/ Pan współpracę w zakresie rozwiązywania problemów społecznych pomiędzy władzami samorządowymi, a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi?	126
Wykres 36 Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy. Czy w ciągu ostatniego roku uczestniczył(a) Pani/Pan w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych organizowanych na terenie gminy (np. dożynki, uroczystości rocznicowe)	126
Wykres 37 Przyczyna nieuczestniczenia w wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Jaka była tego przyczyna? (wielokrotne odpowiedzi)	127
Wykres 38 Zaspokajanie większości potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?	127
Wykres 39 Lista usług społecznych, które wymagają większej uwagi władz gminnych. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi (wielokrotne odpowiedzi)	128
Wykres 40 Sytuacja seniorów w gminie. Jak ocenia Pan/ Pani sytuację seniorów w gminie?	129

Wykres 41 Ocena oferty działań dla seniorów. Czy oferta działań dla seniorów na terenie gminy jest według Pani/ Pana wystarczająca?	129
Wykres 42 Praca dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Czy Pani/ Pana zdaniem osoba niepełnosprawna może znaleźć pracę na terenie gminy?.....	130
Wykres 43 Akceptowalność osób niepełnosprawnych. Czy osoby niepełnosprawne na gminy są akceptowane?	131
Wykres 44 Korzystanie ze świadczeń OPS. Czy Pani/ Pana rodzina korzysta lub korzystała w ciągu ostatniego roku ze świadczeń ośrodka pomocy społecznej?	132
Wykres 45 Jaki był powód?	132
Wykres 46 Bezrobocie wśród mieszkańców gminy. Czy posiada Pani/ Pan pracę?.....	133
Wykres 47 Powody braku pracy. Z jakiego powodu nie posiada Pani/ Pan pracy?	133
Wykres 48 Źródło utrzymania. Źródłem utrzymania Pani/ Pana gospodarstwa domowego jest (proszę zaznaczyć wszystkie stosowne odpowiedzi)	134
Wykres 49 Płeć ankietowanych pracowników MKRPA i ZI w Kamieńcu Ząbkowickim	136
Wykres 50 Jak poważne/ istotne są poniższe problemy w Pana/ Pani środowisku lokalnym?	137
Wykres 51 Skuteczność pomocy społecznej. Czy według Pana/ Pani pomoc społeczna pomaga w zapobieganiu trudnym sytuacjom życiowym?	138
Wykres 52 Ocena stanu wiedzy władz gminy o potrzebach pomocy społecznej. Władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach pomocy społecznej?	139
Wykres 53 Zaangażowanie władz gminy. Czy władze gminy Pani/ Pana zdaniem wychodzą na przeciw zgłaszanym przez OPS potrzebom?	139
Wykres 54 Ocena potrzeby realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników OPS. Czy dostrzega Pan/ Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?	140
Wykres 55 Ocena zaspokajania potrzeb w sektorze życia społecznego w gminie. Czy uważa Pani/ Pan, iż większość potrzeb w sektorze życia społecznego jest w gminie zaspokajana?.....	140
Wykres 56 Lista usług społecznych, które zdaniem pracowników, wymagają większej uwagi. Proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pani/ Pana ocenie wymagają większej uwagi? (wielokrotne odpowiedzi).....	141
Wykres 58 Najbardziej potrzebne działania na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom według pracowników MKRPA i ZI. Jakiego rodzaju działania są najbardziej potrzebne?.....	142
Wykres 58 Poczucie wypalenia zawodowego. Czy odczuwa Pani/ Pan wypalenie zawodowe?	142
Wykres 59 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?	144
Wykres 60 Ocena wybranych relacji społecznych. Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami?	145
Wykres 61 Rodzaje doświadczanej przemocy. Są dwa rodzaje przemocy – przemoc fizyczna (np. bicie, popychanie) lub przemoc psychiczna (np. przezywanie, straszenie, wyśmiewanie). Jak często doświadczasz przemocy w szkole – jak często zdarza Ci się, że ktoś Cię np. kopnie, przezwie, uderzy itd.?	146

Wykres 63 Rodzaje doświadczanej przemocy w szkole. Jeśli doświadczyłeś/ aś przemocy w szkole, to jakiego rodzaju to była przemoc?	147
Wykres 63 Doświadczanie przemocy w domu. Czy doświadczyłeś przemocy w domu?	147
Wykres 64 Doświadczanie agresji słownej przez uczniów. Czy spotyka Cię agresja słowna?.....	148
Wykres 65 Powszechność spożywania alkoholu wśród uczniów. Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol?	149
Wykres 66 Okoliczności spożywania alkoholu przez uczniów. Jeśli tak, to gdzie ma to miejsce? (wielokrotne odpowiedzi)	149
Wykres 67 Ocena przyczyn sięgania po alkohol przez uczniów. Dlaczego Twoim zdaniem rówieśnicy sięgają po alkohol? (wielokrotne odpowiedzi).....	150
Wykres 68 Częstotliwość spożywania alkoholu przez uczniów. Jak często zdarza Ci się spożywać alkohol?	151
Wykres 69 Inicjacja alkoholowa. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy?... ..	151
Wykres 70 Inicjacja alkoholowa. W jakim wieku spożyłeś alkohol po raz pierwszy?... ..	152
Wykres 71 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?	153
Wykres 72 Przekonania uczniów dotyczące alkoholu. Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem?	153
Wykres 73 Powszechność palenia papierosów i e-papierosów wśród uczniów. Czy osoby w Twoim wieku palą e–papierosy lub papierosy?	154
Wykres 74 Palenie wyrobów nikotynowych wśród uczniów. Czy palisz papierosy lub e-papierosy?	155
Wykres 75 Powody palenia wyrobów nikotynowych przez uczniów. Co skłoniło Cię do palenia?	155
Wykres 76 Kontakt uczniów z narkotykami i dopalaczami. Czy osoby w Twoim wieku mają kontakt z narkotykami albo dopalaczami?	156
Wykres 77 Spożywanie narkotyków lub dopalaczy przez uczniów. Czy zażywałeś kiedyś jakieś narkotyki albo dopalacze?	157
Wykres 78 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat, kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?	157
Wykres 79 Wiek inicjacji. Ile miałeś/ aś lat, kiedy spróbowałeś/ aś narkotyków?	158
Wykres 80 Dostępność substancji zakazanych. Gdybyś chciał/ ła zdobyć narkotyki i/ lub dopalacze w Twojej miejscowości to byłoby?.....	158
Wykres 81 Uświadamianie na temat substancji. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?.....	159
Wykres 82 Miejsca zakupu substancji. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?	160
Wykres 83 Pochodzenie substancji. Skąd wziąłeś tę substancję?	160
Wykres 84 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?	161
Wykres 85 Powszechność wybranych uzależnień wśród uczniów. Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko?	162
Wykres 86 Czas spędzany przy komputerze. Ile czasu spędzasz dziennie przed komputerem z powodów innych niż nauka?.....	163

Wykres 87 Reakcja na tygodniowy brak dostępu do Internetu. Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez tydzień nie miał/ a dostępu do Internetu?.....	163
Wykres 88 Granie w gry na komputerze. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?	164
Wykres 89 Styczność z cyberprzemocą. Czy spotkałeś/ aś z takimi sytuacjami w Internecie?.....	165
Wykres 90 Korzystanie przez uczniów z telefonu. Ile czasu dziennie korzystasz z telefonu?	165
Wykres 91 Najczęstsze zajęcie uczniów na telefonie. Na czym najwięcej czasu spędzasz korzystając z telefonu?.....	166
Wykres 92 Udział w grach hazardowych. Czy grałeś/ aś w jakiegokolwiek gry hazardowe (na pieniądze)?	167
Wykres 93 Opinie uczniów o napojach energetycznych. Czy Twoim zdaniem napoje energetyczne są zdrowe?	168
Wykres 94 Spożywanie napojów energetycznych przez uczniów. Czy pijesz lub zdarza Ci się pić napoje energetyczne typu Redbull, Burn, Tiger?	168
Wykres 95 Towarzystwo uczniów w czasie wolnym. Z kim najczęściej spędzasz czas wolny?.....	169
Wykres 96 Płeć ankietowanych	171
Wykres 97 Jest Pan/ Pani:	171
Wykres 98 Kupno alkoholu przez nieletnich. Jak często zdarza się, że osoba nieletnia próbuje kupić alkohol w Pana/ Pani sklepie?	172
Wykres 99 Zakup alkoholu w obrębie sklepu. Jak często zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie Pana/ Pani sklepu?	172
Wykres 100 Nadużywanie spożywania alkoholu. Czy zdarzyło się w ciągu ostatnich 3 miesięcy jakieś nieprzyjemne zajście związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?	173
Wykres 101 Interwencje służb w związku z używaniem alkoholu. Czy w ciągu ostatnich 3 miesięcy trzeba było wezwać Policję/ Straż Miejską z prośbą o interwencję w sprawie nieprzyjemnego zajścia związanego z używaniem alkoholu w obrębie sklepu?.....	173
Wykres 102 Sprzedaż nieletnim. Czy kiedykolwiek sprzedał Pan/ sprzedała Pani alkohol osobie, o której wiedział/a Pan/ Pani, że jest nieletnia?	174
Wykres 103 W przypadku wątpliwości, jak często pyta Pan/ Pani o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta:.....	174

Spis tabel

Tabela 1 Statystyki policyjne w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	53
Tabela 2 Zasób mieszkaniowy gminy Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	58
Tabela 3 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej oferowanej przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022-2024	69
Tabela 4 Rodzaje oferowanej pomocy przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022-2024	69

Tabela 5 Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w Kamieńcu Ząbkowickim w latach 2022-2024	70
Tabela 6 Działalność MKRPA w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024.....	93
Tabela 7 Działalność Komisji interwencyjno-motywującej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	94
Tabela 8 Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	99
Tabela 9 Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	102
Tabela 10 Podmioty wszczynające procedurę „Niebieskich Kart” w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	104
Tabela 11 Incydenty i osoby doznające przemocy domowej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w latach 2022-2024	105
Tabela 12 Rodzaje pomocy dla osób doznających przemocy domowej w gminie Kamieniec Ząbkowicki w 2024 r.	105
Tabela 13 Analiza SWOT gminy Kamieniec Ząbkowicki.....	185
Tabela 14 Cele strategiczne gminy Kamieniec Ząbkowicki	194

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Kamieniec Ząbkowicki na tle powiatu ząbkowickiego.....	31
---	-----------

UZASADNIENIE

Zgodnie z art.16b, art. 17 ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz.1214 ze zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integrowanie rodzin i osób z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kamieniec Ząbkowicki na lata 2026-2030 jest dokumentem stanowiącym jedno z podstawowych i najważniejszych narzędzi w zakresie kształtowania lokalnych uwarunkowań społecznych. Niniejszy dokument zawiera długoterminowe cele i priorytetowe kierunki działań polegające na wspieraniu integracji społecznej mieszkańców oraz rodzin z obszaru gminy Kamieniec Ząbkowicki, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Najistotniejszymi działaniami przewidzianymi w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są m.in. poprawa jakości życia mieszkańców, wzmacnianie spójności społecznej, wyrównywanie szans rozwojowych, tworzenie odpowiednich warunków rozwojowych dla dzieci i młodzieży, budowanie, rozwijanie i ochrona kapitału ludzkiego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały uważa się za zasadne.